

Pôvodná práca

Polyfarmácia, polypragmázia, hyperpreskripcia – sú aj na Slovensku! Aktuálna úloha – depreskripcia

Úvod do problému

Úvodom chceme zdôrazniť niekoľko všeobecne známych faktov: Medicína vďaka bezpečným a účinným liekom v minulom storočí prispela k podstatnému predĺženiu života ľudí a vo väčšine krajín aj k podstatnému zlepšeniu kvality života (1, 22, 23, 25). Dostupnosť účinných liekov umožnili inovatívne kapacity farmaceutického priemyslu, jeho kooperácia s akademickou obcou, podporená entuziazmom lekárov, farmaceutov a vedcov vo vývoji nových liekov. Zdá sa však, že začiatkom tohto tisícročia sa akoby spomalilo uvádzanie inovatívnych liekov do klinickej praxe (tab. 1), myslíme predovšetkým na nové účinné a relatívne bezpečné lieky. V novom tisícročí klesá počet inovatívnych liekov zo skupiny tzv. „esenciálnych liekov“. Základom tejto dôležitej skupiny sú v bežnej praxi už klasické „bradaté“ a „staré“ lieky, ktoré boli objavené približne pred polstoročím. Spomenieme napríklad V-penicilín, tetracyklín, furosemid, hydrochlorotiazid, kodeín a morfín, ibuprofén, metformín...

Informácie o nich sú v orientačnej tabuľke 1, z ktorej vyplýva, že všetky uvedené liečivá sa používajú už dlhšie ako polstoročie v pozícii esenciálnych liečiv.

Dôvody a následky hyperpreskripcie
Zmena životného štýlu – zvýšená dostupnosť liekov zvyšuje ich spotrebu. Pre tvrdenie existuje viac relevantných dôkazov. V súčasnosti si človek zvykol riešiť zdravotné problémy všade dostupnými liekmi. Ich „všadeprítomnosť“ a „nekontrolovaná dostupnosť“ podporuje tento trend (18, 25, 26). Tradične ich mohol každý pacient získať v lekární až po návšteve u svojho lekára na základe receptu. V súčasnosti sú mnohé lieky dostupné v lekární bez predpisu (OTC), alebo aj na inom doteraz netypickom mieste (obchody s potravinami, letiská a pod.). Nepredpísané lieky sa dajú kúpiť ako každý iný tovar. Aj predpísané lieky sú len zriedka zdarma, najčastejšie sú podľa kategórie zaradené do skupiny s príplatkom poisťovne.

Pokračovanie na strane 5

Z OBSAHU

Úvodník na aktuálnu tému

Pôvodná práca

Polyfarmácia, polypragmázia, hyperpreskripcia sú aj na Slovensku! Aktuálna úloha – depreskripcia

Letter to Editor

Reakcia LF UK a JLF UK na prácu Palkovičová Murínová, Ľ. a spol.: Ako môže v univerzite scientometrická analýza usmerniť manažment lekárskej vedy (MM SLS, 2019, 3-4: 24-27).

Prehľadová práca

Chronické venózne ochorenie na dolných končatinách

Pôvodná práca

Elektromagnetický smog vo verejnom priestore mesta Bratislava

Zo života spoločnosti

50. výročie vzniku SLS a XXIII. kongres SLS

Dvorana slávy slovenskej medicíny SLS

Čo nebolo v knihe

Knižná publikácia „História Slovenskej lekárskej spoločnosti“

Správy z odborných spoločností

III. kongres Slovenskej stomatologickej spoločnosti

18. kongres Asociácie akademických európskych urológov

Labkvalita 2019

Medaila k 100. výročiu založenia LF UK

Právne okienko Monitoru medicíny SLS

História medicíny

O spolupráci II. internej kliniky LF UK s II. chirurgickou klinikou LF UK v Bratislave

Ústav súdneho lekárstva Lekárskej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave oslávil 100 rokov vzniku a začiatku výučby

Kronika Monitoru medicíny SLS

Nové knihy

Program Spolku slovenských lekárov v Bratislave na 1. štvrtrok 2020

Kalendár odborných podujatí SLS na I. polrok 2020

Medaila k 100. výročiu založenia LF UK v Bratislave. Autor medaily akad. sochár Marián Polonský zakomponoval do príležitostnej medaily posolstvá, ktoré Univerzita Komenského a jej Lekárska fakulta so sebou nesú. Na medaile s priemerom 100 mm zvečnil cez mená všetkých dekanov 100 rokov života a práce fakulty, ale aj histórie mesta a krajiny, nadviazal na dejiny lekárstva a vyznačil cesty, po ktorých treba ísť ďalej.

ZENTIVA

ZENTIVA

Zentiva, a. s., Aupark Tower, Einsteinova 24, 851 01 Bratislava, Slovenská republika
Tel.: (+421) 2 39 183 010, e-mail: repcia.slovakia@zentiva.com, www.zentiva.sk

Určené pre odbornú verejnosť. Dátum prípravy materiálu: september 2018. Kód materiálu: 842/2018/09

MONITOR MEDICÍNY SLS

Časopis určený pre účastníkov
sústavného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov
vydáva Slovenská lekárska spoločnosť

Šéfredaktor:

Dr.h.c. prof. MUDr. Ján Breza, DrSc., MHA, MPH
janbreza@hotmail.com

Vedúci odborný redaktor:

Prof. MUDr. Marián Bernadič, CSc.
marian.bernadic@fmed.uniba.sk

Tajomníčka redakcie:

PhDr. Želmíra Mácová, MPH
macova@sls.sk

Redakčná rada:

MUDr. Jozef Babala, PhD.
jozef.babala@gmail.com

Doc. MUDr. Ivan Bartošovič, PhD., mim. prof.
bartosovici@mail.t-com.sk

Prof. MUDr. Miroslav Borovský, CSc.
borovsky@pe.unb.sk

Dr.h.c. Prof. RNDr. Jozef Čizmarík, CSc.
cizmarik@fpharm.uniba.sk

Prof. MUDr. Ján Danko, PhD.
jan.danko@fmed.uniba.sk

Prof. MUDr. Zuzana Gdovinová, CSc., FESO
zuzana.gdovina@upjs.sk

Prof. MUDr. Jozef Glasa, CSc., PhD.
jozef.glasa@szu.sk

Doc. MUDr. Eva Goncalvesová, CSc., FESC
eva.goncalvesova@nusch.sk

Prof. MUDr. Pavol Jarčuška, PhD.
jarcuska@gmail.com

Prof. MUDr. Miloš Jesenák, PhD., MBA, MHA
jesenak@gmail.com

Prof. MUDr. Peter Krištúfek, CSc.
peter.kristufek@szu.sk

Prof. MUDr. Juraj Payer, PhD., MPH, FRCP
payer@ru.unb.sk

Doc. MUDr. Peter Pružinec, CSc., mim.prof.
peter@bonusccs.sk

Prof. MUDr. Igor Riečaný, DrSc.
riecansky.prof@gmail.com

Prof. MUDr. Jozef Rovenský, DrSc., FRCP
rovensky@nurch.sk

Prof. MUDr. Ján Slezák, DrSc.
jan.slezak@savba.sk

MUDr. Irina Šebová, CSc., MPH
irina.sebova@gmail.com

Prof. MUDr. Mária Šimaljaková, PhD.
maria.simaljakova@sm.unb.sk

Prof. MUDr. Stanislav Špánik, PhD.
spanik@ousa.sk

Doc. MUDr. Mária Štefkovičová, PhD., MPH
stefkovicova@gmail.com

Doc. MUDr. Zuzana Žilinská, PhD., MHA, MPH
zilinskazu@gmail.com

EV 4135/10

Redakcia: Monitor medicíny SLS
Slovenská lekárska spoločnosť, občianske združenie
Čukrová 3, 813 22 Bratislava
E-mail: secretarysma@ba.telecom.sk

Časopis je zaradený v databáze
Bibliographia medica Slovaca (BMS)
a v citačnej databáze CIBaMed.

IČO vydavateľa: 00178 624.

Periodicita: dve dvojčísla ročne.
Dátum vydania: február 2020

Uzavierka čísla 3-4/2020 bude 20. augusta 2020.

Grafická úprava a tlač:
Knihtlač Gerthofer, Struhárova 2, Zohor
www.gerthofer.sk

Na aktuálnu tému

Úvodník

Vážení čitatelia Monitoru medicíny SLS, milí priatelia,

za nami je čas významných jubileí, ktoré sme noblesne oslávili a opäť sa môžeme vrátiť do svojho vnútra a dozvedieť sa, čo sa nám tam nazbieralo nové. Ohromne sa k tomu hodili vianočné sviatky, kedy sme sa od blízkych dozvedeli ich radosti a starosti, obohatili nás užitočnými, alebo úplne zbytočnými radami, či plánmi do budúcnosti a do nášho „vnútorného internetu“ sa dostalo niečo iné ako bežná každodenná rutina. Pod stromčekom sme si našli zaujímavé knihy, mali sme viac času prelistovať si časopisy, prelustrovať televíziu, kapustnicu aj kapra a určite sa nám okrem tuku aj niečo zadrel pod kožu. Ak nám po sviatočnom hodovaní aj naďalej dobre slúži črevný mikrobióm, môžeme si tieto zábery bezbolestne vyťahovať, ak už zatiaľ nezhnisali alebo bez povšimnutia nevypadli.

Rád zbieram múdre vety a nedávno som sa dostal k výroku „NEMÁŤ ČAS JE ROZHODNUTIE“. Jeho autorkou je Debbie Millmanová, ktorá vo svete vytvára dizajn od toaletného papiera cez plážové uteráky až po reklamy na fašírky, ktorým v zámoří hovoria hamburger. Naši v puberte zamrznutí dospeláci ich zbožňujú a objednávajú si ich spolu so zemiakmi a pomfritkami aj ako hlavné jedlo. Z veľkého množstva výhovoriek na odôvodnenie, prečo niečo nemôžeme spraviť, je vraj najneúprimnejšia odpoveď: nemám čas. Ak niekto povie, že nemá čas, práve nám prezradil, že to, čo od neho chceme, nie je pre neho prioritné a radšej bude robiť niečo, čo považuje pre seba za dôležitejšie. Môže ísť o niečo veľmi sofistikované, ale tiež napríklad aj o spánok, leňošenie, alebo pozeranie Hier o tróny. Používame zaneprázdnenosť ako výhovorku, aby sme niečo nemuseli urobiť a v skutočnosti odkazujeme, že toto nepatrí medzi naše srdcovky, dokonca, že tým pohrdame. Každý má svoje priority, žiaľ, často sú to nikam nevedúce debaty o politickej situácii, úvahy o nedostupných vnadách kolegyň, fajčenie alebo ohováranie kolegov a ani si neuvedomujeme, že márnenie času sa stalo našim vývesným štítom. Podľa pani Debbie platí, že ak si pred sebou dokážeme ospravedlniť zdanlivý nedostatok času, potom to, čo sme mohli urobiť, už spravíme málokedy – alebo to nespravíme nikdy. Čas na niečo si musíme vytvoriť z vlastného rozhodnutia, lebo potom je vidno, či to robíme z presvedčenia, alebo z donútenia. Pani dizajnérka nehorázne zasahuje do nášho života, ale v jej hesle je skryté tajomstvo, prečo je vo svojom odbore najlepšia na svete. Nastavila si svoj „časostroj“ tak, aby fungoval bez zádrhelov a výhovoriek.

Žijeme v spoločnosti, ktorá zaneprázdnenosť považuje za výsadu. Dizajn toho, čo tu bolo si vytvárame aj my, ale pri pohľade na publikáciu „História Slovenskej lekárskej spoločnosti“ sme s potešením konštatovali, že viacerí prispievatelia vypracovali perfektný vklad činnosti svojich odborných spoločností a spolkov, mnohí sa prezentovali aj výstižnou fotodokumentáciou, podaktorí uviedli iba základné údaje, iní sa neozvali vôbec. Nenamáhali sa a takto nám zašifrované dali vedieť, že SLS nie je v zozname ich priorit. Utešujeme sa aspoň tým, že sa nechali zvoliť do výboru, aby sa dostali na úroveň svojich slávnych predchodcov, o ktorých žiaľ pre istotu pomlčali, lebo im to „NEDOVOLIL ČAS“. Asi by sme im do nových volebných období mali zaželať to isté, lebo história by aj k nim mala byť podľa zásluhy macošská...

Kritika nie je obľúbená záležitosť, ale ak sa jej chcete vyhnúť, potom nevravte nič, nerobte nič – ale aj budete ničím. Napísal to Ernest Hemingway a aby toho nebolo málo, dodal: utešovanie sa malými úspechmi a chválou priemerných ľudí je len inou formou vzdávania sa. Na najfrekvencovanejších križovatkách života nie je totiž žiadna signalizácia a my si musíme vybrať, kam odbočíme.

Okolo sviatkov dostávame, počúvame a na internete čítame veľa presladených prianí do nového roku, ale jedno mi padlo do oka, preto Vám ho ponúkam: **Nech anjeli od vás smolu odnesú a choroby stratia vašu adresu. Vinšujem vám to, však viete čo, aby ste sa dostali tam, však viete kam, aby ste sa radovali s tým, však viete s kým a aby ste mali mnoho toho, však vy dobre viete čoho!**

Ak môžete, budte múdrejší než iní ľudia, ale neprezradte im to!

Váš Peter Krištúfek

Obsah Monitor medicíny SLS č. 1 – 2/2020

Úvodník

Na aktuálnu tému

Peter Krištúfek

Pôvodná práca

Polyfarmácia, polypragmázia, hyperpreskripcia – sú aj na Slovensku! Aktuálna úloha – depreskripcia

Milan Kriška, Andrej Dukát, Ján Gajdošík, Marián Bernadič

Letter to Editor

Reakcia LF UK a JLF UK na prácu

Palkovičová Murínová, Ľ. a spol.: Ako môže v univerzite scientometrická analýza usmerniť manažment lekárskej vedy (Monitor medicíny SLS, 2019, č. 3-4, s. 24-27).

Ivan Varga, Boris Mravec, Juraj Šteňo, Dušan Dobrota, Andrea Čalkovská

Errata k článku Palkovičová Murínová, Ľ. a spol.:

Ako môže v univerzite scientometrická analýza usmerniť manažment lekárskej vedy

Redakcia

Prehľadová práca

Chronické ochorenie žíl dolných končatín

Jana Pobeňová, Martina Zavacká

Pôvodná práca

Elektromagnetický smog vo verejnom priestore mesta Bratislavy – porovnanie s aktuálnymi expozičnými limitmi

Michal Trnka, Patrik Gálik, Rastislav Važan

Informácie

Medaila k 100. výročiu založenia LF UK v Bratislave

Marián Bernadič

Blahoželanie

Blahoželanie oceneným štátnymi vyznamenaniami

Ján Breza

Odborná informácia

Obezita je stále vážnejším problémom 21. storočia

Lubomíra Fábryová

Otvorený list

Ad: Kostlivého chirurgický deň

Pavel Paľko

Zo života spoločnosti

Slávnostné podujatie pri príležitosti

50. výročia vzniku Slovenskej lekárskej spoločnosti,

70. výročia vzniku Československej lekárskej spoločnosti

J.E. Purkyně a XXIII. Kongres Slovenskej lekárskej spoločnosti

Želmíra Máčová

Správy z odborných podujatí

18. kongres Asociácie akademických európskych urológov

Ján Breza

Dvorana slávy slovenskej medicíny SLS

Marián Bernadič, Ján Breza, Želmíra Máčová

Čo nebolo v knihe

Knižná publikácia „História Slovenskej lekárskej spoločnosti“

Marián Bernadič

Slovenská spoločnosť sestier a pôrodných asistentiek (SSSaPA)

Sekcia pedagogických pracovníkov

Ivica Gulášová

Správy z odborných spoločností

III. kongres Slovenskej stomatologickej spoločnosti

Jozef Minčík

Labkvalita 2019 – odborná konferencia

s medzinárodnou účasťou pod záštitou EFLM

10. – 11. október 2019, Nový Smokovec

Hedviga Pivovarníková

Diamantová promócia absolventov LF UK z roku 1959

Želmíra Mišíková, Jozef Zlatoš

Právne okienko Monitoru medicíny SLS

Vybrané okruhy otázok zo Zákonníka práce

Mária Mistríková

Z histórie medicíny

O spolupráci II. internej kliniky LF UK

s II. chirurgickou klinikou LF UK v Bratislave

Igor Riečanský

Ústav súdneho lekárstva LF UK v Bratislave oslávil

100 rokov vzniku a začiatku výučby

Jozef Šidlo

Literárny fond ocenil autorov

vedeckej a odbornej literatúry 2018

Marián Bernadič

Odborné informácie

Projekt Slovenskej kardiologickej spoločnosti

„AUTOM NA CESTE K SRDCU“

Richard Fides

Kronika Monitoru medicíny SLS - gratulujeme

Laudácia k deväťdesiatinám profesora Michala Valenta

Peter Valo

Jubilujúca osobnosť slovenskej medicíny

Peter Krištúfek

MUDr. Michal Straka, CSc., slávi životné jubileum

Ivan Erdelský

Kronika Monitoru medicíny SLS - spomíname

Rozlúčili sme sa s profesorom MUDr. Martinom Jancom, DrSc.

Igor Riečanský

Spomienka na prof. MUDr. Ľudovíta Milana Jurgu, DrSc.

Dalibor Ondruš

Spomienka na prof. MUDr. Štefana Kopeckého, PhD.

Dalibor Ondruš

Za prof. MUDr. Karolom Holomáňom, CSc.

Pavol Šuška

Rozlúčka s MUDr. Alojzom Lazoríkom

Hedviga Pivovarníková, Ján Balla

Zo spomienok na doc. MUDr. Ivana Ruttkay-Nedeckého, DrSc.

Igor Riečanský

Doc. MUDr. Štefan Litomerický, CSc.

Marián Bernadič, Želmíra Máčová

MUDr. Ján Zelenay, CSc.

Igor Riečanský, Viliam Fridrich

Rozlúčili sme sa s pani Zorkou Kedrovou...

Želmíra Máčová

Spomienka na prof. MUDr. Michala Horňáka, DrSc.

pri príležitosti jeho nedežítých 90. narodenín

Dalibor Ondruš

Nové knihy

Diabezita

Martin Haluzík

Transplantácia obličky

Marián Bernadič

Prezentácia knižného diela Lekárska mikrobiológia

Helena Bernadičová

Vyhlasenie súťaže o ceny Prezídia Slovenskej lekárskej

spoločnosti (SLS) a ceny organizačných zložiek (OZ) SLS

udeľované v roku 2020

Prezídium SLS

8. zimné urologicko-transplantačné sympóziu

15. – 18. 1. 2020 Štrbské Pleso, hotel Patria

Ján Breza, Zuzana Žilinská

Program Spolku slovenských lekárov v Bratislave

na 1. štvrtrok 2020

Kalendár odborných podujatí SLS na I. polrok 2020

Pôvodná práca

Polyfarmácia, polypragmázia, hyperpreskripcia – sú aj na Slovensku! Aktuálna úloha – depreskripcia

Polypharmacy, polypragmasis, hyperprescription – is also in Slovakia! Current task – deprescription

Milan Kriška¹, Andrej Dukát², Ján Gajdošík³, Marián Bernadič⁴

¹ Ústav farmakológie a klinickej farmakológie Lekárskej fakulty Univerzity Komenského, Bratislava;

² V. interná klinika LF UK a UNB v Bratislave;

³ Ambulancia praktického lekára, Nové Zámky;

⁴ Ústav patologickej fyziológie, LF UK v Bratislave

Súhrn

Zmena životného štýlu vo vyspelých krajinách sveta prináša zmeny v organizácii zdravotníckej starostlivosti, zvýšená dostupnosť liekov zvyšuje ich spotrebu. Človek si zvykol riešiť zdravotné problémy všade dostupnými liekmi, bez pomoci lekára. Regulátorov liekovej politiky znepokojuje skutočnosť, že explozívne rastie internetový predaj liekov so stúpajúcim rizikom seba poškodenia konzumenta a to aj falošnými liekmi (fake drugs, WHO). Zvýšeným rizikom sa stáva samoliečba. Objektívne sa zvyšuje počet starších a prestárlych občanov, kde je stále častejšia polyfarmácia a polypragmázia. V súčasnosti je vyhrotený aj problém špecializácii a rozdrobovania základných medicínskych odborov – ako je interná medicína či chirurgia. Aj lekári špecialisti často liečia symptómy a nie základné ochorenie. Objavuje sa nová výzva – depreskripcia. Cieľom práce je poukázať na uvedené aktuálne problémy a odporučiť vážne sa zaoberať možnosťami ich riešenia – napr. depreskripciou. Autori uvádzajú na troch kazuistikách reálnu potrebu depreskripcie v klinickej praxi.

Kľúčové slová: voľne dostupné lieky, samoliečiteľstvo, falošné lieky, polyfarmácia, polypragmázia, hyperpreskripcia, depreskripcia, medicína.

Pokračovanie zo strany 1

Počet liekov, ktoré si musí pacient sám ohraďiť za aktuálnu cenu, stúpa – napriek tomu, že sú na recept. Situácia s dostupnosťou liekov je porovnateľná so zahraničím (1, 18, 24). Trendom sa stáva dostupnosť ATB vo voľnom predaji, podávanie očkovacích látok v lekární a podobne bez vedomia lekára. Navyše znepokojuje regulátorov liekovej politiky skutočnosť, že explozívne rastie internetový predaj liekov so stúpajúcim rizikom seba poškodenia konzumenta a to aj falošnými liekmi (fake drugs, WHO). **Zvýšeným rizikom sa stáva samoliečba, a to nielen liekmi z voľného predaja (mimo informovania lekára), ale čím ďalej aj častejšia tendencia k alternatívnym liekom (8). Objavujú sa** prípravky nezaraďované kategorizáciou (najmä z krajín bývalého ZSSR), ktoré majú neznáme zloženie, spôsob výroby a pod. Často sa používajú v snahe o rozvoj svalovej hmoty, pri bodybuildingu, zvýšení telesnej hmotnosti a podobne. Treba povedať, že sa s nimi spájajú aj známe dopingové aféry. Dôsledkom ich nekontrolovaného užívania sú pomerne časté hepatopatie,

pričom etiológia sa odhalí až po sérii komplikovaných vyšetrení, keď konečne pacient „prizná farbu“ a informuje lekárov o používaní týchto liekov. Masívna **televízna reklama** na suplementy typu vápnik a magnézium

Tabuľka 1. Dodnes používané základné liečivá.

Table 1. Basic medicines still in use.

Názov	Rok uvedenia do praxe	Poznámka
Penicilín	1944-1945	armáda inj benzyl PNC (Anglicko)
Chlorotiazid	1957	diuretikum (marketoval MSD, USA)
Furosemid	1962	slučkové diuretikum (Hoechst ako LASIX)
Lidokaín	1948	lokálne anestetikum (Astra, Švédsko)
Verapamil	1963-1967	antidysrhythmikum, blokátor Ca kanálov (Knoll, Nemecko)
INH	1957 -	antiTbc (marketoval Hoffman la Roche, USA)
Ibuprofén	1966 -	NSA, antireumatikum (Boots com., Anglicko)

Poznámka: dátum uvedenia do bol pred etablovaním EMA (európska lieková agentúra) nepresný, NSA- nesteroidové antiflogistikum, analgetikum.

s megadávkami vitamínu D a C zvyšuje ich konzumáciu a prináša závažné riziko interakcií s liekmi (15, 18, 25).

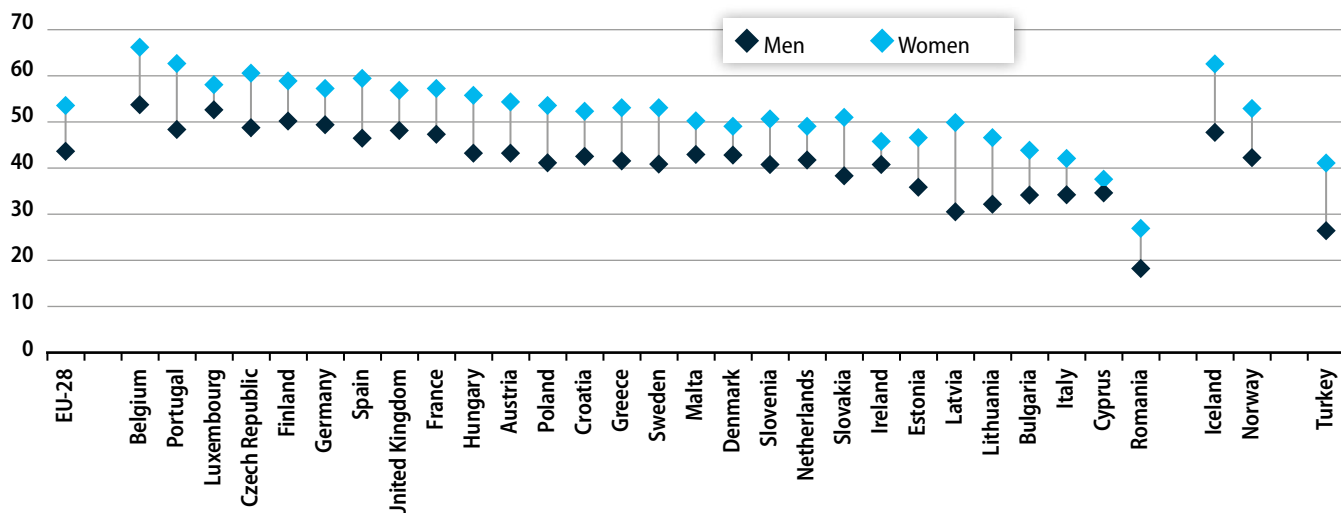
Na základe spomenutých faktov teda zákonite vzniká otázka, **je zvýšená dostupnosť liekov a tým aj ich zvýšená spotreba zárukou lepšej Zdravotnej starostlivosti (ZS)?**

Opak bude pravdou. Výstižne a krátko to vyslovila šéfredaktorka renomovaného anglického týždenníka British Medical Journal: „Too much drugs – bad health care!“ (4, 14). **Teda priveľa liekov znamená zlú ZS!** Ukazuje sa, že množstvo spotrebovaných liekov pacientmi nepriamo úmerne súvisí so ZS a charakterizuje zdravotný stav populácie. Stručne povedané v bežnej medicínskej praxi ide o hyperpreskripciu a polypragmáziu. Profesori Avery a Coleman kriticky posudzujú hyperpreskripciu liekov v editoriáli časopisu British Medical Journal (4, 14). V sociálne orientovanom zdravotníctve Anglicka môžu nájsť inšpiráciu aj naši sociálne orientovaní pracovníci zdravotníctva – vrátane riadiacich zamestnancov poisťovní.

Tému predloženej práce sme vybrali nielen z dôvodu, že Slovensku patrí v spotrebe liekov na „popredné miesto“, v EÚ (1), ale najmä z dôvodu rozbiehajúcej sa **kampane „Vyberaj rozumne“ (Choosing wisely)**, ktorú podporuje celý rad osobností slovenskej medicíny (22, 23). Multinacionálna kampan racionalizácie ZS mimo iné uvádza principiálne body, z ktorých bezprostredne sú naviazané na farmakoterapiu tieto:

- **Vyhýbať sa dlhodobej intravenózne ATB terapii.**
- **Vyhýbať sa polypragmázii a nevhodným kombináciám liekov.**
- **Vyhýbať sa neindikovanému podávaniu preparátov z krvi.**

Na doplnenie uvádzame dostupné grafy spotreby liekov predpísaných na recept v krajinách EÚ (obr. 1).

Obrázok 1. Spotreba liekov predpísaných na recept v krajinách EÚ.**Figure 1.** Consumption of prescription medicines in EU countries.

Note: ranked on the share of the total population reporting that they had used prescribed medicines.

Na ďalšom obrázku (obr. 2) sú údaje z krajín EÚ o spotrebe OTC – teda voľnopredajných liekov (SR je v prvej desiatke).

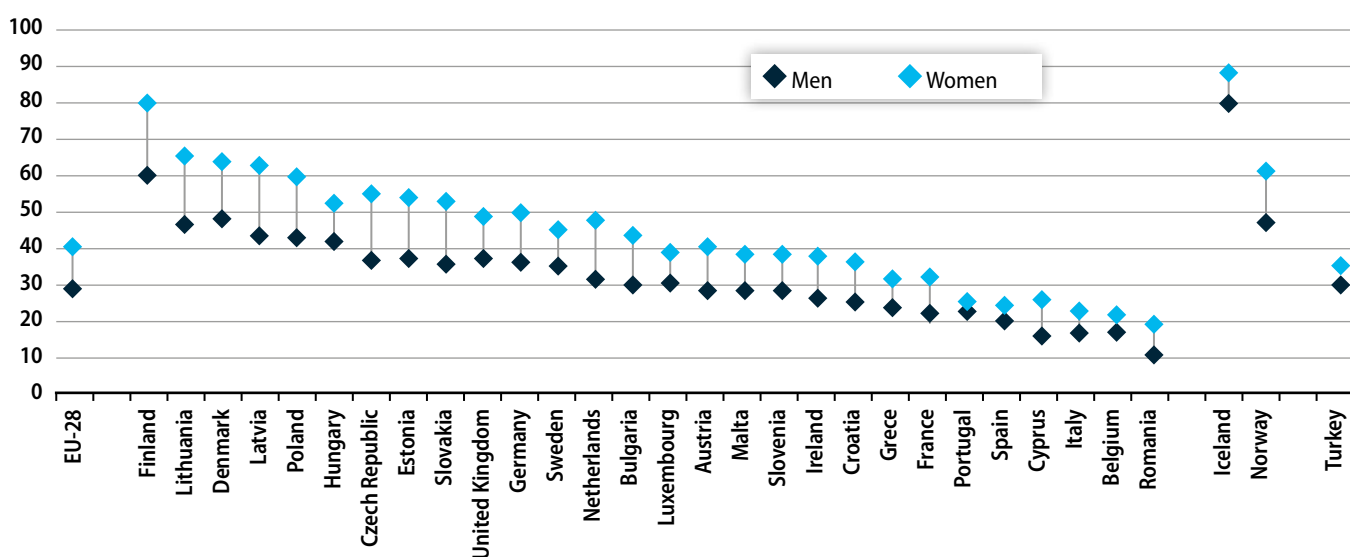
Pri požiadavke pacienta na predpísanie určitého lieku je nevyhnutné akcentovať zásady zdravotnej výchovy, najmä keď sú logické dôvody a medicínske dôkazy (EBM) jednoznačne odporúčajú farmakologickú intervenciu až po neúspechu režimových opatrení (napr. pri diagnostikovanej hypertenzii). V mnohých prípadoch sa ukázalo, že úprava životného štýlu, nehovoriac o pravidelnom cvičení, zmene stravovania, či zmene/úprave pracovných návykov, využívanie rehabilitačných procedúr a podobne, **môže byť skutočne účinnou a pritom**

nefarmakologickou liečbou a prevenciou esenciálnej hypertenzie. Ďalším typickým príkladom je diabetes mellitus 2. typu. Pri DM 2 sú zásadné zmeny v životospráve (najmä viac pohybu a samozrejme zmena príjmu potravín) podmienkou dosiahnutia cieľových hodnôt glykémie spolu s antidiabetikami. Perorálne antidiabetiká (PAD) bez fyzickej aktivity nemajú šancu dosiahnuť predpokladané cieľové hodnoty glykémie (9, 12, 20).

Vzťah k práci a farmakoterapia

Súčasný človek dnes väčšinou netrpezlivo očakáva rýchle vyriešenie akýchkoľvek zdravotných ťažkostí predpisom účinného lieku, ktorý chce užívať bez iných obmedzení,

vyšetrení, ale aj zmeny svojho prevažne sedavého životného štýlu (27). Dnes nikto nemá čas „byť chorý“. Samozrejme to platí pre všetkých okrem skupín hypochondrov a asociálov. Optimálna farmakoterapia má mať liek, ktorý je účinný čo najskôr, s rýchlym nástupom účinku, cyklus terapie má trvať čo najkratšie a bez iných ťažkostí, ktoré sa často prezentujú vznikom NÚL (nežiaducich účinkov; ak sa NÚL vyskytnú, má byť možnosť ich „rýchleho vyliečenia bez následkov“). Je to väčšinou náročná až nespĺniteľná úloha pre ošetrojúceho lekára aj pri priemernom pacientovi (7, 9, 12, 22). **Liek by mal byť ideálne dostupný v tabletke bielej farby, ktorú treba aplikovať raz denne. Aj kombinácie**

Obrázok 2. Údaje o spotrebe OTC – teda voľnopredajných liekov v krajinách EÚ. Poznámka: Čerstvejšie údaje o spotrebe liekov sme na oficiálnych stránkach MZd a ŠUKL v tomto roku nezískali (odkazujeme spoplatnené zdroje, napr. IMS).**Figure 2.** OTC consumption data - ie over-the-counter medicines in EU countries.

Note: ranked on the share of the total population reporting that they had used non-prescribed medicines.

Summary

Changing lifestyles in developed countries brings about changes in the organization of health care, and increased availability of medicines increases their consumption. One used to deal with health problems everywhere available drugs without medical advice. Drug policy regulators are concerned about the fact that online sales of medicines with an increasing risk of consumer harm, including fake drugs (WHO), are exploding. Self-medication becomes an increased risk. Objectively, the number of older people is increasing, with polypharmacy and polypragmation becoming more common. The problem of specialization and disintegration of basic medical disciplines – such as internal medicine or surgery – is now escalated. Also, specialist doctors often treat symptoms rather than underlying disease.

There is a new challenge – deprescription. The aim of the work is to point out the current problems and recommend to seriously deal with the possibilities of their solution – eg. deprescription. The authors present on three case reports a real need for deprescription in clinical practice.

Key words: free drugs, self-healing, fake drugs, polypharmacy, polypragmation, hyperprescription, deprescription, medicine.

liečiv by mali byť zabudované do jednej tabletky. Pacient preferuje podanie lieku v originálnom atraktívnom obale a chce, aby sa aj kombinované liečivá podávali v jednej tabletke a raz denne perorálne... Toto sú stručné výsledky z dotazníkových aktivít spoluautora práce J. Gajdošika (1, 24).

Možnosť kombinácie liečiv

Bežná klinická prax dokumentuje, že potenciácia efektov sa obvykle dosahuje pri polymorbidite počtom liekov. Využívajú sa najčastejšie kombinácie liečiv, čo možno považovať aj za kľúčový faktor vzniku polyfarmácie aj polypragmácie. Kombinácie môžu byť fixné od výrobcu, ale sú produktom ošetrojúceho lekára a konzultantov. Majú byť používané v súlade s odporúčaniami („guide-lines“). Aj dôsledkom požiadaviek pacienta sa vytvára terapeutická schéma so stúpajúcim počtom liekov a pravidelne sa stáva, že plyne môže prejsť až do hyperpreskripcie. V tabuľke 2 upozorňujeme na časté faktory hyperpreskripcie (2, 3, 7, 17).

Následky hyperpreskripcie

Najčastejšie a najpresvedčivejšia je argumentácia peniazmi investovanými do ZS. Straty sa dobre vyčísľujú v priamych ekonomických nákladoch. Najľahšie sa vypočítajú náklady za lieky pri evidovanej spotrebe. Následky nadspotreby sa dobre vnímajú aj pri vyčíslení absencií v práci, pri tvorbe hodnoty, cenou pobytu v nemocnici... Peniazmi sa dá vyhodnotiť aj strata života – ale na etiku sa tu akosi zabúda.

Strata pacientovej dôvery

Pri „neúspešnej hyperpreskripcii“ sa trvalo poškodzujú nie najlepšie vzájomné vzťahy pacient – lekár – štát. Tieto vzťahy v súčasnosti môžeme prezentovať na úrovni tvrdenia „nie sú dobré“.

Možné riešenia: depreskripcia

Zatiaľ sa **depreskripcia** nevyskytuje v našom písomníctve ani ako termín. Nevzniká ani diskusia o možnosti vynechávať lieky z **etablovanej** **terapeutickej schémy**. Ako

synonymum sa v minulosti často vyskytoval pojem „vynechanie lieku z terapie“. Išlo skôr o rozhodnutie pacienta – vedomé alebo napr. ako dôsledok porúch pamäti... **Depreskripcia znamená postupné ciele vynechávanie liečiv z terapie.** Môže to byť aj napriek predchádzajúcim odporúčaniam špecialistov, ktoré vychádzajú z publikovaných „guide-lines“ pre zaradenie diskutovaných liekov (3, 12, 24).

Všeobecne sú dôvody depreskripcie pri interakciách v podstate jednoduché – riziko pre pacienta je pri pôvodnej farmakoterapii vyššie, ako riziko po vynechaní lieku z kombinácie liekov.

Dá sa to dokázať jedine klinicky – individuálnym rozborom farmakoterapeutickej schémy. Na populačnej úrovni sa signál pre „vykonanie“ depreskripcie vytvára observačnými klinickými štúdiami, konkrétne meraním morbiditu a mortality. Spätnou väzbou z praxe sú ešte publikované kazuistiky, prípadne série prípadov. Sú častou súčasťou postgraduálnej výchovy, ale samozrejme aj na lekárske fakultách v pregraduálnom vzdelávaní. **Vzhľadom na to, že táto úvaha môže byť zameraná na rôzne liekové interakcie,** vybrali sme 3 typy častých ochorení, kde je už štandardná liečba kombináciou liečiv, a kde sú časté komorbidity. V uvedených prípadoch možno demonštrovať riziko interakcií aj za predpokladu dodržania štandardnej liečby. Práve v takomto prípade je nevyhnutné uvažovať aj o **depreskripcii**.

Uvedomujeme si, že depreskripcia je náročný proces na argumentáciu a komunikáciu ošetrojúceho lekára a to v prvom rade s pacientom, potom so špecialistom predpisujúcim liek. S ním treba podrobne prebrať aplikovateľnosť a validitu príslušných GDL vzhľadom na zdravotný stav pacienta. **Nemožno zabúdať ani na možnosť právnych dôsledkov depreskripcie v prípade sťažnosti pacienta.** Návrh je na zamyslenie alebo na inšpiratívnu diskusiu profesionálov.

Príklady hyperpreskripcie z klinickej praxe

Príklad 1. Polymorbidný pacient, diabetik (na depreskripciu)

U polymorbidného pacienta – diabetika sa má dosiahnuť vynechanie lieku z danej terapeutickéj schémy pri DM-2, ktorý používa **metformín + gliklazid**. Okrem toho pacient užíva pre dysliproteinémiu **atorvastatín** s **ezetinibom** a **fenofibrát**, hypertenziu stačí ešte kontrolovať trojkombinácia **amlodipín, sartan a indapamid**.

Dôvodom depreskripcie, resp. vynechania najmenej dôležitého lieku, je žiadosť pacienta, ktorý uvádza, že keď vidí toľko liekov ráno v dávkovacom téglíku, je mu doslova „na vracanie“. **Otázka znie, ako je dôležitý glyklazid u pacienta (?), nestačí len metformín?**

Tabuľka 2. Dôvody hyperpreskripcie.
Table 2. Reasons for hyperprescription.

Množstvo liekov na trhu (Mee to drugs)	vytvára (zbytočný) tlak na spotrebu liekov
Požiadavky pacientov	narastá informovanosť pacientov internet, printové médiá, sused-radca
Neodhalená nonadherencia k liečbe sa rieši častými zmenami liečby	
Súťaž poisťovní o pacienta (pri niektorých dg.)	prechodne generuje vyššiu dostupnosť liekov
Lekári majú agresívne odporúčania od výrobcov liekov	tlak informátorov, forma CME diagnostická neistota zlyhanie terapie - rýchle zameny liekov boj o „dobrého, ekonomicky výhodného“ pacienta
Nonadherencia lekára k odporúčaniam („guide lines“)	

Poznámka: Nekompletná tabuľka má byť skôr inšpiráciou k zamysleniu, ako pokusom o zoradenie dostupných dôkazov pre jednotlivé faktory.

Kombinácia hypertenzie výskytom diabetu patrí medzi najčastejšej komorbiditu a je spojená s požiadavkou interdisciplinárnej spolupráce.

Diabetes mellitus (DM) 2. typu dnes patrí medzi tzv. civilizačné ochorenia a celosvetovo sa hovorí o epidémii diabetu. Prevalencia diabetu stúpa s vekom a maximum dosahuje vo veku 75 – 80 rokov. Ide o chronické, celoživotné ochorenie, ktoré vzniká v dôsledku rezistencie tkanív na inzulín pri súčasnej poruche sekrécie inzulínu zánikom sekrečných buniek na báze imunopatológie. Komplikácie DM sú štvrtou najčastejšou príčinou úmrtnosti!

V súčasnosti je snaha DM-2 spočiatku liečiť perorálnymi antidiabetikami a dôsledne uplatňovať režimové opatrenia. V rámci liečby DM-2 ide o snahu ovplyvniť obe základné poruchy:

- inzulínorezistenciu,
- poruchu inzulínovej sekrécie.

Z priestorových dôvodov nebudeme diskutovať o antidiabetikách. Rovnako sa nebudeme zaoberať liekmi pri dyslipoproteínemiách, ktoré sú častou komorbiditou DM-2 a obezity s charakteristickým metabolickým syndrómom.

Teda štandardne by mal pacient:

- dostať minimálne dvojkombináciu antihypertenzív, v tomto prípade – napr. valsartan + amlodipín,
- kombináciu antidiabetík: metformín – glipizid, resp. glibenklamid a pod. + gliptín, resp. glinid („antiglukagónové látky“),
- zriedkavejšie sa pridáva glykosurikum (napr. dapaglyfozín),
- neskôr sa pri nedostatočnej kontrole glykémie pridáva inzulín.

Z hľadiska potenciálnych interakcií vedie jednoznačne skupina sulfonylaryl močoviny (glypizid, glyklazid a pod). Je pri tom známa ich **nízka účinnosť, neschopnosť kardioprotekcie**, teda jednoznačne

z toho vyplýva, že u takéhoto pacienta nepatria do schémy terapeutického plánu. Ak sú tam, **sú jednoznačne kandidátom pre depreskripciu.**

Príklad 2. Pacient s esenciálnou hypertenziou

Teoreticky môže začať farmakoterapiu hypertenzie každý lekár – bežne tak robí všeobecný lekár, ktorý pri konkrétnom výbere antihypertenzív obvykle rešpektuje odporúčania kardiologickej, resp. internistickej spoločnosti.

Vieme, že charakteristické skupiny antihypertenzív sú inhibitory RAS, betablokátory, blokátory vápnikových kanálov, diuretiká, ktoré sú k dispozícii (s výnimkami) už polstoročie. Vynechávame z diskusie centrálné pôsobiace anihypertenzíva (klonidín, moxonidín a pod.), otvárate káliových kanálov (diazoxid a iné) z priestorových dôvodov.

V minulosti sa mohlo začať aj monoterapiou (ACEI, sartan, betablokátor, hydrochlorotiazid). Pri výbere lieku sa rešpektujú **rizikové faktory pacienta** (IM v anamnéze, choroby obličiek, astma a pod.). Prvou voľbou sa postupne stali ACEI a sartany a neskôr betablokátory klesli na ďalšie miesto. **Nedávno prijaté odporúčania (september 2018) guide lines ECS/ESH Americkej kardiologickej spoločnosti zdôrazňujú nevyhnutnosť začatia farmakoterapie hneď dvoma antihypertenzívami** a nemá sa strácať čas monoterapiou, ktorá môže byť účinná len u jednej tretiny pacientov. Zmena stratégie znamená, že pre hypertenziu pacient berie minimálne 2 liečivá. Na prvom mieste sa odporúča kombinácia sartanu (losartan, valsartan a pod.), resp. ACEI (perindopril, lisinopril a iné) s BVK (blokátorm kalciového kanála) – amlodipínom. K dispozícii je niekoľko fixných kombinácií s originálnymi názvami. Je to dôležité pripomenúť, lebo stúpa používanie takto pripravených kombinácií v jednej tablete, čím sa zvyšuje

adherencia k liečebnému postupu. Už v minulosti sme citovali (7, 24) výsledky prvých exploratívnych štúdií zameraných na dôsledky nonadherencie (Raabe, 2017, 2018).

Ak sa nedosiahne adherencia pri antihypertenzívnej liečbe minimálne 90%, kardiovaskulárna mortalita následne narastá exponenciálne, o čom svedčia výsledky observačnej štúdie u poistencov jednej z najväčších amerických poisťovní Kaiserpermanente (16, 19). Analýza výsledkov liečby hypertenzie na základe predpísaných receptov a doplňujúcich údajov preukázala, že ak má pacient nižšiu adherenciu ako 80% pri dodržiavaní plánu užívania liekov, narastá KV riziko úmrtia až 5,4-násobne. U nás nie sú podobné údaje zatiaľ kompletizované (ale diskutujú o nich aj autori tejto práce v rámci cieľených seminárov).

Trend nárastu hypertenikov v priereze všetkých vekových skupín spolu expozívnym vzostupom diabetes mellitus predurčuje riziko negatívnych interakcií, kladie zvýšený dôraz na **kvalitu spolupráce lekára s pacientom**. Znovu pripomíname, že takýto pacient môže mať bolesti kolien, lumbó-ischiadický syndróm a sám sa lieči NSA (ibuprofén, diklofenak a pod.). Neuvedomuje si, že NSA majú vysoký interakčný potenciál a znižujú účinnosť väčšiny základných antihypertenzív.

Príklad 3. Pacientka s Parkinsonovou chorobou, depresiou a Alzheimerovou chorobou (bežná kombinácia v pokročilom veku)

82-ročná pacientka, ktorá žije so synom v spoločnej domácnosti, je pohyblivá, sama sa dokáže o seba postarať v spoločnej domácnosti. Pravidelne chodí na prechádzky so psom. Vo svojej zdravotnej dokumentácii má záznam neurológa a psychiatra „Parkinsonova choroba a Alzheimerova choroba v počiatočnom štádiu“. Dlhšie pred tým sa liečila na hypertenziu. Po viacerých návštevách

Tabuľka 3. Klinicky významné interakcie PAD – deriváty sulfonyl urey.

Table 3. Clinically relevant PAD – sulfonylurea interactions.

Liečivo	Interakcia s liečivom/ skupinou	Výsledok interakcie	Mechanizmus	Poznámka
Glipizid	antikoagulantia***	hypoglykémia	↓ biotransformácie	monitorovanie hladín krvného cukru
glibornurid	chloramfenikol***	hypoglykémia	redukcia hepatálneho klírensu,	monitorovanie, úprava dávky DSU
glibenklamid			↓ biotransformácie	
glimepirid	MAO inhibítory***	hypoglykémia	stimulácia sekrécie INZ	zníženie dávok DSU
glyklazid	salicyláty***	hypoglykémia	↓ biotransformácie,	↓ dávky DSU a/alebo použitie acetaminofén, NSA
glyklidon			↓ väzby na PB,	
			↓ renálnej exkrécie,	
			↓ produkcie glukózy,	
			↑ periférneho vychytávania glukózy	

lekárov ošetrojúci lekár v správe napísal, že stav pacientky je stabilizovaný vzhľadom k diagnózam a sumarizuje farmakoterapiu. Pacientka užíva pre hypertenziu **amlodipín a losartan**, pre depresiu IMAO – **moklobenid a fluoxetín**, a tiež antiparkinsonikum – **levodopu**.

Liečbu dopĺňa **mnemantín**, ktorý kompletizuje odporúčaný minimalizovaný zoznam liekov pre spomalenie demencie.

Presné dávkovanie liekov ani priebežné hodnotenie stavu staršej pacientky z dôvodu obmedzeného priestoru neuvádzame. Po predposlednej kontrole jej ošetrojúci lekár predpísal **zaleplon** pre nespavosť, na ktorú sa pani sťažovala a pri návšteve si pýtala „prášky na zaspávanie“.

Vývoj problému: Syn o niekoľko dní **priviedol dezorientovanú matku k ošetrojúcemu lekárovi a žiadal hospitalizáciu matky a/alebo radikálnu zmenu liečby**.

Komentár: Kombinácia antidepresív s hypnotikom často vedie dezorientácii, ranná hypotenzia symptóm zhoršuje. Hypnotiká v dlhodobej terapii nielen že zvyšujú mortalitu starších ľudí, ale sú príčinou závažných interakcií.

Možnosti prevencie

Výsledky panelovej diskusie amerických geriatrov boli publikované podrobne začiatkom 2019 pod názvom AGS Beers Criteria Uptodate Expert Panel. Vyberáme niektoré najpodstatnejšie myšlienky zo záverov:

- **Identifikácia rizika.**
- **Kontrola pacientov po depreskripcii.**
- **Návrhy – spôsoby klinického monitorovania, právne kontroly.**
- **Registrácia NÚL a monitorovanie „omylov – pochybení“.**

Základom je **identifikácia rizika**, ktoré sa **študuje aprehodnocuje** a po rozhodnutí sa **implementuje**. Následne je implementáciu potrebné kontrolovať – osobne u pacienta, ktorého však netreba zaťažovať zbytočným vvšetrovaním. Prebiehajúce ochorenie a následky depreskripcie treba zvýšením klinických kontrol zdravotného stavu dôkladne zdokumentovať. Spôsoby riešenia hyperpreskripcie ponúka aj WHO všeobecnými návodmi od 2017 (WHO, na internete; 15).

Rutinne monitorovanie a reportovanie NÚL v rámci Zákona o lieku (Zbierka zákonov SR) ale aj omylov – pochybení pri diagnóze, terapii v posledných desaťročiach patrí k štandardu zdravotnej starostlivosti (6). Hoci hlásenie nežiaducich účinkov podľa Zákona o lieku platného od roku 1998 je povinnosťou lekárov v praxi – aj závažný účinok hlási len minimum lekárov, teda menej ako 1%. Pre bezpečnosť farmakoterapie v bežnej praxi je preto nevyhnutné využívať kumulatívne údaje o riziku liekov prevažne z osvedčených zahraničných zdrojov (FDA, EMA databázy z Anglicka a pod.).

Záverom úvaha

Polypragmázia je v medicíne dobre známy pojem, podobne aj hyperpreskripcia. Pri polypragmázii sa vždy zaznamenáva negatívny dopad na zdravie pri dokazovanom pochybení v interpretácii štandardných terapeutických postupov.

Pri **polyfarmácii** ide o súčet liekov, ktoré dostáva polymorbídny pacient na základe odporúčania lekárov špecialistov. Pri preskripcnom rozhodovaní aj na základe štandardných postupov dostáva pacient viac ako 5 liekov. Tu už na základe štatistického predpokladu môže dôjsť k závažnej interakcii, ktorá v konečnom dôsledku ohrozuje pacientov zdravotný stav. V texte spomínáme aj možnosti **samoliečenia**. Hypertonik si pri bolesti kĺbov kúpi ibuprofén a následne o tom nemusí informovať (a ani neinformuje) ošetrojúceho lekára.

Čiastkové informácie z domácich zdrojov výskumu poskytujú varovné čísla o nízkej dôvere pacientov k terapeutickým odporúčaniam lekára pri chronických chorobách. Informovanosť o lieku v širokej populácii nie je na takej úrovni, aby vytvorila podmienky pre primeranú adhérenciu k liečbe. Tendencie informácie o riziku liekov sú aj produktom neodbornej činnosti najpopulárnejších médií. Toto všetko vytvára prostredie pre vznik liekových interakcií, kde často lekár nedostatkom času pre seriózny kontakt s pacientom nie dobrým predpokladom prevencie rizika liekov. Čiastkové informácie z domácich zdrojov výskumu poskytujú varovné čísla o **nízkej dôvere k terapeutickým odporúčaniam lekára**. Informovanosť o lieku v širokej populácii nie je na takej úrovni, aby vytvorila podmienky pre primeranú adhérenciu k liečbe.

Na druhej strane rastie sebedôvera a vzdelanosť pacientov, zvyšuje sa intenzita kontroly uskutočňovania liečby samotným pacientom. Ak sa bude lekár rozhodovať pri polypragmázii o depreskripcii – nebude to jednoduchá cesta.

Zdravotná starostlivosť prestáva byť monopolom jednej odbornosti, jedného lekára, vyžaduje si spoluprácu naprieč celým spektrom rôznych odborností, skutočnosťou je, že ako lekári sme „odsúdení“ na spoluprácu. Každý zo zúčastnených lekárov sa snaží prísť k správne mu postupu u pacienta z úzkeho pohľadu svojej odbornosti, výsledkom býva častá polypragmázia, predpisy inkompatibilných liekov. Naliehavým problémom sa stáva integrácia zdravotnej starostlivosti, z pohľadu farmakoterapie optimalizácia liečby a redukcia nadbytočných liekov.

Literatúra

1. KRÍŠKA M., GAJDOŠÍK J., DUKÁT A., BERNADIČ M.: Zlyhanie farmakoterapie, možnosti prevencie. Bratislava: SAP, 2015, 320 s.
2. THOMPSON W., LUNBY C., GRAABAEK T. et al.: Tool for

deprescribing in frail older persons with limited life expectancy. J Am Geriatr Soc, 2019, 67: 172-180.

3. BROWN T.: Most older patients OK with deprescribing. JAMA IntMED, 2018, Octob. 15.
4. GLASZIOU P., MONYHAM R., RICHARDS T., GODLEE F.: Too much medicine; too little care. Br Med J, 2013, 347:14247.
5. LEVY M.H.: Pharmacological treatment of cancer pain. N Eng J Med, 335, 1996, s. 1124-1129.
6. GODLEE F.: British Medical Journal, 2007, 334:51.
7. WEBER P., KRÍŠKA M., MELUŽINOVÁ H., DITĚTOVÁ K., WAWRUCH M.: Polyfarmakoterapie v klinické gerontológii. Čas Lék Čes, 2004, 143: 547-551.
8. HALKIN H. a spol.: Preventing drug interactions by online prescription screening in community pharmacies and medical practices. Clin Pharmacol Therap, 2001, 69, s. 260-265.
9. MICHENOT F., SOMMET A., BAGHERI H., LAPEYRE-MESTRE M., MONTASTRUC J.L.: Adverse drug reactions in patients older than 70 years during the heat wave occurred in France in summer 2003: a study from the French pharmacovigilance database. Pharmacoevid-miol Drug Saf, 2006, 15(10): 735-740.
10. SALZMAN K.: Medication Compliance in the Elderly. J Clin Psychiatry, 56, 1995, Suppl.1, s. 18-22.
11. HANSTEN P.D., HORN J.R.(eds.): Drug Interactions Analysis and management. Applied Therapeutics, Vancouver, 1996.
12. HO J.Y., HENDT A.S.: Recent trends in life expectancy across high income countries: retrospective observational study. Br Med J, 2018, 362:2562.
13. AVERY A.J., COLEMAN J.J.: Tackling potentially inappropriate prescribing. Br Med J, 2018, 363:k588dc10.1135/bmj.k4688
14. WHO: Third global patient safety challenge.
15. PEREZ C.: Ireland experience. Medscape 2018.
16. POTTIE K.: Deprescribing benzodiazepines: New primary care guideline. Cabad, Family Physic, 2018, 54: 330-369.
17. LAZÚROVÁ I. a spol.: Interná medicína, 2018, č. 7-8.
18. BROOKS M.: Drug overdose. Medscape, 2018, Nov. 18.
19. BMJ Open Diabetes Research and Care. 2019, 7: e000657 full text.
20. SUNSCHINE J.E., MEO N., KASSEBAUM N.J. et al.: A secondary analysis of the global burden of diseases, injuries and risk factors study. JAMA Netw Open, 2019, 1:187041.
21. ĎURÍŠ I., HULÍN I., BERNADIČ M. (eds.): Princípy internej medicíny. Vol. 1, 2, 3. Bratislava: SAP, 2001, 2964 s. ISBN 80 8898 69 8.
22. KIŇOVÁ S. et al.: Interná medicína. Bratislava: ProLitera, 2013, 1136 s. ISBN 978 809702 5397.
23. KRÍŠKA M., GAJDOŠÍK J., DUKÁT A., BERNADIČ M.: Prevencia zlyhania farmakoterapie v bežnej klinickej praxi. Farmaceutický Obzor, 85, 2016, s. 117-120.
24. BERNADIČ M.: Editoriál: Medicína budúcnosti alebo budúcnosť medicíny? AtheroRev, 2017, 2, s. 6-9.
25. BERNADIČ M.: Rezistencia na antibiotiká – aktuálna hrozba. Editoriál. Lekársky obzor, 67, 2018, č. 1, s. 3-4.
26. KIMÁKOVÁ T., BERNADIČ M.: Vybrané determinanty zdravia. Selected Determinants of Health. Lekársky obzor, 67, 2018, č. 2, s. 77-83.

Do redakcie došlo 10.11.2019.

Adresa pre korešpondenciu:

Prof. MUDr. Marián Bernadič, CSC.

Ústav patologickej fyziológie LF UK

Sasinkova 4

811 08 Bratislava

E-mail: marian.bernadic@fmed.uniba.sk

Informácie

Medaila k 100. výročiu založenia LF UK v Bratislave

Sté výročie vzniku Univerzity Komenského a jej prvej Lekárskej fakulty je unikátna a jedinečná príležitosť bilancovať, zhodnotiť dosiahnuté a vytyčiť smer do ďalšej storočnice. Nie je všedné, že umelec dokáže zakomponovať do príležitostnej medaily tie najdôležitejšie posolstvá, ktoré Univerzita Komenského a jej Lekárska fakulta so sebou nesú, že dokáže na medaille s priemerom 100 mm zvečniť život a dielo všetkých dekanov, historiu mesta a krajiny, nadviazať na dejiny lekárstva a vyznačiť cesty, po ktorých treba ísť ďalej. Myslím si, že takéhoto vyjadrenia je schopný len majster akad. sochár a medailér Marián Polonský. Medaila naviac nadväzuje na predchádzajúce medaily k 80. a 90. výročiu. Dekan LF UK prof. MUDr. J. Šteňo, DrSc., udelil medailu desiatkam pracovníkov z teórie aj klinickej praxe, za pedagogickú a vedecko-výskumnú aj klinickú prácu. Ocenenie patrí k výnimočným nielen pre výnimočné jubileum fakulty, ale aj pre výnimočnú umeleckú hodnotu medaily.

Majster Polonský sa rozhodol pre Medailu k 100. výročiu založenia Lekárskej fakulty UK v Bratislave vo veľkosti Ø 100 mm, materiál tombak, 600 g, ktorú razila Mincovňa Kremnica š.p.

Na averze medaily je hlava mladej ženy zobrazenej sprava, symbolizuje Salus-zdravie a na prvý pohľad humánnu medicínu. Po le medaily je v kruhospise na pokraji medaily vymedzené perlami, ktorých počet sto poukazuje na sté výročie. Nápis v hornej časti medaily v šiestich riadkoch znie: 100 ROKOV LEKÁRSKEJ FAKULTY UNIVERZITY KOMENSKÉHO V BRATISLAVE. Rozkvitnutý lipový veniec je poukazaním na dielo zakladateľov fakulty spred sto rokov a jeho úspešné trvanie. V ľavej časti medaily v súlade s kontinuitou je citovaný averz medaily k 90. výročiu LF UK s menami

Letter to editor

Reakcia na článok „Ako môže v univerzite scientometrická analýza usmerniť manažment lekárskej vedy“

Ivan Varga, Boris Mravec, Juraj Šteňo, Dušan Dobrota, Andrea Čalkovská

Nie je zvykom na publikované práce v časopise Monitor medicíny SLS reagovať. Avšak publikácia od autorov L. Palkovičová Murínová a kol. zo Slovenskej zdravotníckej univerzity, ktorá bola uverejnená v čísle 3-4/ 2019 Monitoru medicíny SLS si komentár vyžaduje. Práca je totiž ukážkou toho, ako scientometrické údaje získané zo svetových databáz môžu zavádzať, resp. ako sa dajú čísla prezentovať tak, aby iba jedna slovenská inštitúcia, ktorá navyše ani nie je radená medzi výskumné univerzity, vyšla z pohľadu publikovaných vedeckých prác v pozitívnom svetle. V stručnosti uvádzame, že v citovanom článku autori využili nadnárodnú databázu SCOPUS pre porovnanie počtu publikácií a citácií troch inštitúcií, a to Slovenskú zdravotnícku univerzitu (SZU), Lekársku fakultu Univerzity Komenského v Bratislave (LF UK) a Jesseniovu lekársku fakultu UK v Martine (JLF UK). Podľa prezentovaných výsledkov sú mnohé dosiahnuté parametre v rámci Slovenskej zdravotníckej univerzity porovnateľné, ba až lepšie, ako napríklad na Lekárskej fakulte UK v Bratislave a Jesseniovej lekárskej fakulte UK v Martine. Je to ale prekvapujúce. Ako je všeobecne známe (stačí si pozrieť webovú stránku Lekárskej fakulty SZU), väčšina vedúcich pracovníkov ústavov a kliník, ktorí garantujú výučbu základných pilierov medicíny, často ani nespĺňa kritériá na začatie habilitačného konania, a preto sú na funkčných miestach odborných asistentov/ asistentov, prípadne predmety garantujú docenti a profesori, ktorí svoje vedecko-pedagogické tituly získali z nelekárskych odborov. Navyše mnohí z týchto pracovníkov sa pravdepodobne nemôžu v dostatočnej miere reálne venovať výučbe budúcej generácie všeobecných a zubných lekárov na pôde SZU. Ak si pozrieme **Register zamestnancov vysokých škôl**, mnohí títo zamestnanci SZU sú v skutočnosti na plný úväzok zamestnancami Univerzity Komenského v Bratislave alebo Slovenskej akadémie vied. Aj preto je zrejme, že by sa v pracovnej dobe nemali na pôde SZU zdržiavať. Dokonca niektorí z týchto „úväzkárov na SZU“ sú garantmi alebo spolu-garantmi študijných programov tretieho stupňa na plný úväzok na Univerzite Komenského v Bratislave. Predpokladáme preto, že ani výučbe a ani vedecko-výskumnej činnosti sa v rámci SZU nemôžu dostatočne venovať.

Porovnávanie scientometrických údajov jednotlivých inštitúcií, ktoré sú aj jedným z kritérií pri hodnotení kvality univerzít, resp. fakúlt,

a ich zverejňovanie je užitočné pre odbornú aj laickú verejnosť, a najmä pre budúcich študentov. Prekvapuje nás však nepresnosť údajov, z ktorých autori vychádzajú, najmä ak ich porovnáme s **ročnými hodnotiacimi správami**, ktoré každá jedna inštitúcia pravidelne zverejňuje. Z nich sa vychádza napríklad aj pri iných rebríčkoch hodnotenia kvality vedecko-výskumnej a pedagogickej práce fakúlt a univerzít, prípadne môžu byť podkladom pre výšku štátnej dotácie. Preto predpokladáme, že podklady do ročných hodnotiacich správ, ktoré verifikuje príslušná **akademická knižnica univerzity alebo fakulty**, sú skutočne presné. Navyše tieto výstupy sú pri verejných vysokých školách prísne kontrolované aj **Centrom vedecko-technických informácií SR**, Oddelením pre hodnotenie publikačnej činnosti, a preto je tu riziko omylu minimálne. V týchto výstupoch si však univerzita alebo fakulta **nemôže „prisvojiť“ vedecké publikácie** tých autorov, ktorí nie sú zamestnaní na ustanovený pracovný čas v tejto inštitúcii (teda tzv. „úväzkári“, s úväzkom nižším ako 1,0 sa nepočítajú). Jednoduchý príklad: ak je nejaký vysokoškolský učiteľ alebo vedecký pracovník zamestnaný na úväzok 1,0 na Slovenskej akadémii vied alebo na Univerzite Komenského v Bratislave, ale zároveň má čiastočný pracovný úväzok na SZU, tak výsledky jeho publikačnej činnosti nie je možné pre SZU započítavať (aspoň by sa to z etických dôvodov nemalo stavať). A to aj napriek tomu, že v publikáciách si títo autori uvádzajú aj SZU ako svoje druhé pracovisko (vo vedeckých publikáciách je možné vyznačiť aj viacero pracovísk, avšak v konečnom dôsledku sa táto publikácia „započítava“ len jednej inštitúcii). Prípadne nájdú sa aj takí zamestnanci, ktorí majú dva plné úväzky, a tak zrejme denne pracujú aj 16 hodín. A tento faktor napríklad databáza SCOPUS, z ktorej vychádzajú Palkovičová Murínová a kol. vo svojom príspevku neberie do úvahy. Navyše mnohé citačné databázy majú problém zaradiť autorov jednotlivých publikácií pod správnu fakultu univerzity, a preto sa presnejšie vyhľadávajú všetky publikácie jednej univerzity, ako jej konkrétnej fakulty. Rôzni autori totiž rôznym spôsobom uvádzajú svoju afiliáciu, napríklad databáza Web of Science nedokáže rozoznať, že ide o to isté pracovisko, ak je uvedené Faculty of Medicine of Comenius University in Bratislava a napríklad Comenius University, Medical Faculty alebo dokonca School of Medicine,

Medical School a podobne. Má problém odlišne zatriediť publikácie Lekárskej fakulty v Bratislave a Jesseniovej lekárskej fakulty v Martine v rámci Univerzity Komenského. Preto sú spomínané výročné hodnotiace správy vychádzajúce z podkladov akademických knižníc jednotlivých inštitúcií presnejšie a vo svojich údajoch hodnovernejšie.

Nechceme čitateľov zaťažovať metódami bibliografickej registrácie publikačnej činnosti, ktoré zabezpečujú jednotlivé akademické knižnice a sú prísne riadené vyhláškami Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR (napr. vyhláška č. 456/2012) a aj vnútornými predpismi inštitúcie. Akademické knižnice však v rámci kategórií publikačnej činnosti vychádzajú aj z iných databáz, akou je SCOPUS. Preto v rámci výstupov z akademických knižníc nájdeme napríklad kategórie ako Vedecké práce v zahraničných a domácich karentovaných časopisoch (skratka kategórií ADC a ADD, táto kategória vychádza z databázy Current Contents Connect) a Vedecké práce v zahraničných a domácich časopisoch registrovaných v databázach Web of Science alebo SCOPUS (skratka kategórií ADM a ADN). Za správnosť zaradenia tej-ktorej vedeckej publikácie do správnej kategórie zodpovedá samotná akademická knižnica a podlieha kontrole Centra vedecko-technických informácií SR.

V publikácii Palkovičovej Murínovej a kol. (2019) autori konštatujú, že podľa databázy SCOPUS boli zamestnanci SZU v roku 2017 autormi takmer 140 publikácií. Avšak podľa Výročnej správy SZU boli v tomto istom roku zamestnanci SZU autormi iba 61 publikácií (súčet výstupov kategórií ADC, ADD, ADM a ADN). Podľa citovanej publikácie, a odvolaním sa na databázu SCOPUS boli zamestnanci SZU v roku 2016 autormi 150 vedeckých publikácií, ale v skutočnosti je podľa výročnej správy tento počet len 62. Opačný trend však vidieť, ak sa zameriame na publikačnú činnosť LF UK v Bratislave. Podľa citovaného článku v Monitore medicíny SLS boli v roku 2017 zamestnanci LF UK autormi len 200 indexovaných článkov, pričom podľa Výročnej správy LF UK (v ktorej publikačnú aktivitu skontrolovala nielen Akademická knižnica LF UK v Bratislave, ale aj univerzitná akademická knižnica a Centrum vedecko-technických informácií SR), je počet publikácií 363. Pokiaľ ide o Jesseniovu lekársku fakultu UK v Martine, za rok 2017 boli jej zamestnanci autormi 214 prác.

V skratke, podľa článku Palkovičovej Murínovej a kol. (2019) je SZU približne dvakrát vedecky aktívnejšia, ako si to sama priznáva vo svojej výročnej správe, kým v skutočnosti LF UK v Bratislave v overených výročných správach vykazuje dvakrát viac vedeckých výstupov, ako je tomu podľa „overených“ podkladov v uvedenej práci Palkovičovej Murínovej a kol. Niečo tu teda nesedí, a my jednoznačne viac veríme oficiálnym dokumentom, akými sú výročné správy, ktoré sú niekoľkonásobne

verifikované a z ktorých vychádzajú aj mnohé štátne inštitúcie, napríklad pri financovaní univerzít. Vychádzajúc z týchto faktov sme porovnali výsledky publikačnej aktivity Slovenskej zdravotníckej univerzity, Lekárskej fakulty UK v Bratislave a Jesseniovej lekárskej fakulty UK v Martine na základe analýzy nimi zverejnených výročných správ (tab. 1).

Nakoľko má SZU približne o 150 pedagogických a vedeckých zamestnancov menej, ako LF UK (vychádzame znova z Výročných správ SZU, LF UK a JLF UK), možno by sme si mohli myslieť, že aspoň po prepočítaní počtu publikácií na 100 zamestnancov (fyzické počty zamestnancov) sú výsledky analýzy Palkovičovej Murínovej a kol. správne. Podľa publikovaných výsledkov je SZU údajne dlhodobo „publikačne aktívnejšia“ ako LF UK v Bratislave resp. JLF UK v Martine. Žiaľ, publikované údaje znova nie sú v súhlase s podkladmi z výročných správ, v ktorých sa uvádza nielen počet publikácií, ale aj fyzický počet zamestnancov (tu sme spočítali pedagogických zamestnancov, ako profesorov, docentov, odborných asistentov a asistentov, aj vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov vo vede a výskume, nezapočítali sme laborantov). Výsledky uvádzame v tabuľke 2. Ak porovnáme posledné štyri roky, v rámci SZU 100 pedagogických a vedeckých zamestnancov „vyprodukovalo“ ročne 12 až 15 indexovaných publikácií. V rámci LF UK v Bratislave, 100 pedagogických a vedeckých zamestnancov bolo autormi priemerne 51 až 55 indexovaných publikácií. V prípade JLF UK v Martine bolo 100 pedagogických a vedeckých zamestnancov autormi 62 až 74 vedeckých publikácií. Analýza výročných správ hovorí jasne, ak aj prepočítame počet relevantných publikačných výstupov na počet zamestnancov (nakoľko SZU má nižší počet zamestnancov ako LF UK), tak z pohľadu vedecko-výskumnej aktivity prejavujúcej sa počtom kvalitných publikácií je LF UK každý rok 3 až 4-krát lepšia, ako SZU. Pokiaľ ide o Jesseniovu lekársku fakultu UK v Martine, tak počet publikácií približne 5 až 6-krát prevyšuje publikačný výstup SZU.

Záver

Po porovnaní si výsledkov publikovanej práce Palkovičovej Murínovej a kol. uverejnenej na stránkach Monitora medicíny SLS s podkladmi z Akademickú knižnicu SZU vzniká dojem, že Akademická knižnica SZU umelo znižuje počet zaevidovaných publikácií. Toto by však nedávalo zmysel, nakoľko tým by Akademická knižnica SZU znižovala rating celej inštitúcie. Treba sa preto zamyslieť nad tým, že bez hlbšej analýzy problému (napríklad zobrať do úvahy vyšší počet „úvážkárrov“ medzi autormi publikácií, vychádzať iba z verifikovaných údajov a pod.), nemožno prezentovať „scientometrické“ výsledky ako pravdivé. Preto si dovoľujeme označiť publikáciu uverejnenú v Monitore medicíny SLS, číslo 3-4/ 2019 ako zavádzajúcu, ktorá sa aj napriek tomu, že

všetkých doterajších dekanov a do štvorca komponovanými znakmi UK v Prahe, UK v Bratislave (portrét Komenského), štátnym znakom SR a s erbom mesta Bratislava. Pod tým je vkomponovaný reverz medaily LF UK k 80. výročiu so zobrazením Asklépia prednášajúceho o anatómii, fyziológii a terapii a budúcnosti medicíny. Spod lipového venčeka a miniatúry medaily pokojne padajú pramienky účesu Salus. V trojuholníkovom poličku spojenia miniatúry je meno súčasného dekana LF UK: JURAJ ŠTEŇO, DEKAN, 2019.

Autorská signatúra je pod miniatúrou za krkom Salus.

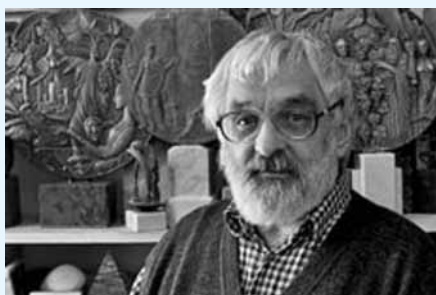

Na reverze medaily je štvorfigúrová kompozícia so sprievodnými osobnosťami a jubilejným textom. Medaila je z ľavej strany vymedzená portrétom Hippokrata (s časťou jeho prísahy v gréčtine) a z pravej strany Kristiánom Hynkom, zakladateľom a prvým rektorom UK v Bratislave, súčasne iniciátorom založenia BRATISLAVSKÝCH LEKÁRSKYCH LISTOV, čo je pripomenutie nad jeho portrétom.

Stavba kompozície pripomína sídlo dekanátu v Aspremontovom paláci so štyrmi stĺpmi a kupolou. Štyri múzy, ochrankyne alebo opatrovatelky medicínskych cností v symbolickom výbere životných prejavov sú predobrazom rozsiahleho poľa činnosti lekárov rôzneho zamerania. Ľavá postava drží v pravej ruke názornú reprodukciu obrazu novorodenca a v ľavej ruke poukazuje na genetickú špirálu. Druhá žena v pravej ruke zdôrazňuje tvrdý skelet lebky a v ľavej ruke kontrastne mäkkú hmotu mozgu. Hygieia, ako tretí stĺp, drží v ľavej ruke miskú a v pravej ruke eskulapku poukazujúcu na stáročnú tradíciu a nadväznosť medicínskych poznatkov. Štvrtým pilierom je držiteľka názorného zobrazenia miechy a miechových nervov, ktoré sa odtiaľ rozbiehajú do celého tela a späť. Vľavo od jej hlavy neúnavné životodarné srdce a napravo životodarné slnco. V ľavej ruke drží lipovú ratolesť, symbol slovanstva, nie náhodou nad hlavou Kristiána Hynka. Na základoch stavby v dolnej časti medaily celkom dole je tehlička k tehličke, nad týmto základom je nápis: FACULTAS MEDICA, UNIVERSITAS COMENIANA BRATISLAVENSIS CONDITA MCMXIX, v štyroch riadkoch.

Nad hlavami postáv je slávnostný nápis v jednom riadku: ANNIVERSARIUM MMXIX CENTESIMUM. Na obryse sa pnie v náznaku kupola paláca, v ktorej je vlastne lokalizácia LF UK – SLOVENSKO, BRATISLAVA, DUNAJ, v symbolickom zobrazení hradu, štátneho znaku a rieky. Krúžok s iniciálkami MK (Mincovňa Kremnica) je na hrudi Kristiána Hynka. Autorova signatúra je vľavo hore pred vlysom.

Na hrane medaily je vtlačený nápis MINCOVŇA KREMnica *2019* SLOVENSKÁ REPUBLIKA.

Majster Marián Polonský patrí medzi našich najväčších súčasných sochárov a medailérov, je uznávaný nielen doma na Slovensku (Cena Fondu výtvarných umení 2019 za celoživotné dielo, cena Konferencie biskupov Slovenska), ale aj v zahraničí (medzinárodné medailérske sympóziá, účasť na svetových medailérskych kongresoch FIDEM). Jeho tvorba zahŕňa liate i razené medaily a plakety, napr. Rad Andreja Hlinku udeľuje prezident SR za zásluhy o vznik SR, vytvoril pamätne dosky (napr. reliéfne tabule venované Sv. Cyrilovi a Metodovi v Bazilike Santa Maria Maggiore v Ríme, v nemeckom Ellwangene, na múre Dómu v Ravenne či v bazilike v Benátkach (obrana a obhajoba hlaholiky a staroslovenčiny). Venuje sa aj drobným plastikám s lekárskou, univerzitnou tematikou či odkazu sv. Cyrila a Metoda a ich spoločníka sv. Gorazda.

V jeho dielach majú svoje významné miesto stvárnenia nesúce posolstvá najvýznamnejších slovenských historických dejov a heroických osobností týchto kresťanských a národných epopejí Slovákov. Osobitá tvorba majstra Polonského s nezameniteľným rukopisom vzbudzuje obdiv nielen pre svoju realizáciu, ale tiež prekvapuje zložitou a členitou plochou dôsledne zaplnenou množstvom zmysluplných detailov, v ktorých je často zakódovaná budúcnosť doby a posolstvo pre budúcnosť.

Na záver chceme uviesť, že akad. sochár a medailér Marián Polonský dostal Cenu Fondu výtvarných umení 2019 za významný prínos v oblasti výtvarného umenia. Ocenenie si laureát prevzal na vernisáži výstavy (2. – 6. 12. 2019 v Sieni Dušana Jurkoviča v Bratislave), kde autor predstavil výber zo svojej medailérskej tvorby, časť keramickej tvorby ako aj menšie bronzové plastiky. Gratulujeme!

Marián Bernadič

Tabuľka 1. Výsledky publikačnej aktivity Slovenskej zdravotníckej univerzity, Lekárskej fakulty UK v Bratislave a Jesseniovej lekárskej fakulty UK v Martine, na základe analýzy zverejnených výročných správ.

Rok	Počet indexovaných prác na SZU – podľa Monitoru medicíny SLS 2019	Počet indexovaných prác na LF UK – podľa Monitoru medicíny SLS 2019	Počet indexovaných prác na JLF UK – podľa Monitoru medicíny SLS 2019	Skutočný počet indexovaných prác na SZU – podľa Výročnej správy SZU	Skutočný počet indexovaných prác na LF UK – podľa Výročnej správy LF UK	Skutočný počet indexovaných prác na JLF UK – podľa Výročnej správy JLF UK
2018	Cca. 135	Cca. 200	Cca. 185	78	360	221
2017	Cca. 140	Cca. 200	Cca. 195	61	363	214
2016	Cca. 150	Cca. 170	Cca. 145	70	328	172
2015	Cca. 140	Cca. 140	Cca. 90	55	326	150

Poznámka. Pri získaní výsledkov sme za indexovanú vedeckú prácu považovali tie, ktoré boli vykázané v kategóriách ADC, ADD, ADM a ADN. Teda nebrali sme do úvahy abstrakty, ani kapitoly v monografiách, ktoré môže SCOPUS mylne započítať ako vedecké práce.

Tabuľka 2. Porovnanie vývoja počtu indexovaných publikácií (kategórie ADC, ADD, ADM a ADN) na SZU, LF UK a JLF UK v prepočte na 100 fyzických zamestnancov (pedagógovia a vysokoškolskí zamestnanci vo vede a výskume).

Rok	Výsledky na SZU podľa analýzy Monitoru medicíny SLS 2019	Výsledky na LF UK podľa Monitoru medicíny SLS 2019	Výsledky na JLF UK podľa Monitoru medicíny SLS 2019	Výsledky na SZU – podľa Výročnej správy SZU	Výsledky na LF UK – podľa Výročnej správy LF UK	Výsledky na JLF UK – podľa Výročnej správy JLF UK
2018	22	20	32	15	53	69
2017	24	20	34	12	55	74
2016	26	18	25	15	51	64
2015	23	14	16	12	51	62

Tabuľka 3. Porovnanie vývoja počtu zahraničných a domácich karentovaných publikácií (kategórie ADC, ADD) na LF SZU a LF UK, podľa výročných správ týchto troch inštitúcií.

Rok	Počet karentovaných publikácií LF SZU	Počet karentovaných publikácií LF UK	Počet karentovaných publikácií JLF UK
2018	23	187	123
2017	14	154	117
2016	22	158	92
2015	22	161	73

vychádza z výstupov jednej publikačnej databázy, nezakladá na pravde. Pre úplnosť uvádzame naše podobne spracované výsledky (porovnávame len tri inštitúcie), ktorých základom však boli Výročné správy SZU, Výročné správy LF UK v Bratislave a Výročné správy JLF UK v Martine v ktorých sa uvádza aj presný fyzický počet zamestnancov.

Nemožno porovnávať celú Slovenskú zdravotnícku univerzitu s dvomi fakultami Univerzity Komenského v Bratislave. Ak porovnáme počet karentovaných publikácií publikovaných zamestnancami Lekárskej fakulty

SZU s počtom karentovaných publikácií publikovaných zamestnancami Lekárskej fakulty UK v Bratislave a Jesseniovej lekárskej fakulty UK v Martine, dostávame sa k počtom 23 (LF SZU) oproti 187 (LF Bratislava) resp. 123 (JLF Martin) za rok 2018. Pre porovnanie ďalšie roky uvádzame v tabuľke 3.

Aj tieto čísla by mali byť nápomocné pri hodnotení a výbere kvalitnej vysokej školy pre pregraduálne, postgraduálne a špecializačné štúdium. Záver nech si utvorí každý čitateľ sám.*

* **Poznámka.** Uvedená analýza bola prezentovaná a diskutovaná v rámci zasadnutia Vedeckej rady Lekárskej fakulty UK v Bratislave dňa 12. 12. 2019, a na zasadnutí Akademického senátu Lekárskej fakulty UK v Bratislave dňa 10. 12. 2019. V rámci Jesseniovej lekárskej fakulty bola táto analýza prezentovaná a prediskutovaná na zasadnutí Vedenia JLF UK dňa 7.1.2020. Autori tejto analýzy ďakujú za pomoc PhDr. Miriam Pekníkovej, PhD., riaditeľke Akademickej knižnice Lekárskej fakulty UK v Bratislave, Mgr. Ivane Švrkovej, riaditeľke Akademickej knižnice a audiovizuálneho strediska Jesseniovej lekárskej fakulty UK v Martine a Bc. Monike Frndovej, z referátu pre vedecko-výskumnú činnosť Jesseniovej lekárskej fakulty UK v Martine.

Použitá literatúra

1. Palkovičová Murínová L., Fábelová L., Richterová D., Tihányi J., Wimmerová S., Trnovec T.: Ako môže v univerzite scientometrická analýza usmerniť manažment lekárskej vedy. *Monitor medicíny SLS*, 2019, 3-4: 24-27.
2. Výročné správy o činnosti LF UK - www.fmed.uniba.sk/o-fakulte/vyroczne-a-hodnotiace-spravy/
3. Výročné správy o činnosti JLF UK - www.jfmed.uniba.sk/fakulta/dokumenty/vyroczne-a-hodnotiace-spravy/
4. Výročné správy o činnosti SZU - www.szu.sk/index.php?id=1051&menu
5. Výročné správy o činnosti Lekárskej fakulty SZU - www.szu.sk/index.php?id=64
6. Register zamestnancov vysokých škôl - www.portalvs.sk/regzam/
7. Pedagogické a vedecké útvary Lekárskej fakulty SZU - www.szu.sk/index.php?&menu=56&oid=#menutop

Do redakcie došlo 8.1.2020.

Za Vedenie Lekárskej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave

prof. MUDr. Juraj Šteňo, DrSc., dekan
prof. RNDr. Ivan Varga, PhD., prodekan
prof. MUDr. Boris Mravec, PhD., prodekan

Za Vedenie Jesseniovej lekárskej fakulty Univerzity Komenského v Martine

prof. MUDr. Andrea Čalkovská, DrSc., dekan
prof. MUDr. Dušan Dobrota, CSc., prodekan

Errata

Oprava v článku **Palkovičová Murínová L., Fábelová L., Richterová D., Tihányi J., Wimmerová S., Trnovec T.: Ako môže na univerzite scientometrická analýza usmerniť manažment lekárskej vedy**, ktorý bol uverejnený v *Monitore medicíny SLS* 2019, č. 3-4, s. 24-27.

Opravy a týkajú obrázka 1 a obrázkov 7a a 7b – skratka ZSU v legende je nesprávna, správne má byť SZU (skratka Slovenskej zdravotníckej univerzity), tak ako na ostatných obrázkoch.

Chyby v obrázkoch vznikli pri sadzobnom spracovaní obrázkov. Za vzniknuté nepresnosti sa autorom ospravedľujeme.

Redakcia

Blahoželáme

Blahoželanie oceneným štátnymi vyznameniami

Prezidentka Slovenskej republiky (SR) Zuzana Čaputová ocenila pri príležitosti 27. výročia vzniku SR 20 osobností spoločenského a kultúrneho života, vedy a športu. Slávnostné podujatie sa uskutočnilo dňa 2.1.2020 v historickej budove Národnej rady SR na Župnom námestí v Bratislave. Je pre nás veľkým potešením a ctou, že medzi ocenenými boli aj popredné odborné autority slovenskej medicíny, dlhoroční členovia Slovenskej lekárskej spoločnosti (SLS). Vážime si, že významnou mierou prispeli k budovaniu a rozvoju SLS a úspešne ju reprezentovali vo funkciách, ktoré vykonávali v rámci odborných spoločností SLS.

Rad Ludovíta Štúra I. triedy získal in memoriam prof. MUDr. Martin Janec, DrSc. (*3.11.1921, Brezová pod Bradlom – †30.12.2019, Bratislava), uznávaný lekár, detský chirurg, bývalý predseda Slovenskej spoločnosti detských chirurgov a člen výboru ďalších odborných spoločností SLS. Vo svojej odbornej klinickej praxi sa venoval diagnostike a liečbe vrodených chýb centrálného nervového systému, vrodeným chybám hrudníka, dýchacích ciest a zažívacieho traktu, najmä u novorodencov. Venoval sa aj riešeniu problémov vrodeného intersexu, najmä počas študijných pobytov na renomovaných klinikách v Anglicku a USA.

Radom Ludovíta Štúra I. triedy bol ocenený aj MUDr. Ján Cibula

(*7.1.1932, Klenovec – †18.8.2013 Bern), prvý rómsky lekár na Slovensku. Bol spoluzakladateľom a prezidentom Medzinárodnej rómskej únie, kandidátom na Nobelovu cenu mieru r. 2001 a jedným z iniciátorov, ktorí sa zaslúžili o uznanie rómskej národnosti v Organizácii spojených národov (4.3.1979). Patril medzi významných Slovákov 20. storočia, ktorí sa úspešne presadili v zahraničí (emigroval r. 1968). Vo Švajčiarsku – v Berne, kde žil a vykonával klinickú prax, dostal Kultúrne ceny (1985), čo je vysoká pocta, ktorá bola udeľovaná aj Albertovi Einsteinovi.

Príbinov kríž III. triedy získala prof. MUDr. Mária Šustrová, CSc., za vynikajúce

výsledky v odbornej vedeckej, pedagogickej a klinickej práci, osobitne za jej rozsiahle verejnoprospešné aktivity. Dlhodobo sa venuje problematike Downovho syndrómu.

Pedagogicky pôsobí na Vysoké škole zdravotníctva a sociálnej sv. Alžbety a na Slovenskej zdravotníckej univerzite v Bratislave. Vyučuje pediatriu, lekársku etiku a sociálnu prácu. V rámci svojej klinickej a vedeckovo-výskumnej práce sa zúčastnila na realizácii mnohých národných a medzinárodných projektov. Iniciovala založenie Spoločnosti Downovho syndrómu (1993) a zaslúžila sa o jej začlenenie do EDSA (European Down Syndrome Association). Je držiteľkou početných ocenení, prestížnych cien a vyznamenaní.

Prezídium a Dozorná rada Slovenskej lekárskej spoločnosti srdečne blahoželajú všetkým oceneným štátnymi vyznamenaniami, ktoré si pri príležitosti výročia vzniku SR začiatkom tohto roka prevzali z rúk prezidentky SR, osobitne tým, ktorí boli výsledkami svojej práce významným prínosom aj pre SLS.

*Dr.h.c. prof. MUDr. Ján Breza, DrSc., MHA
prezident SLS*

Prehľadová práca

Chronické ochorenie žíl dolných končatín

Jana Pobehová, Martina Zavacká

Klinika cievnej chirurgie VÚSCH, a.s. a LF UPJŠ, Košice

Súhrn

Chronická žilová nedostatočnosť patrí medzi najčastejšie chronické choroby v civilizovaných krajinách. Na Slovensku je výskyt kŕčových žíl a chronickej žilovej nedostatočnosti vysoký, preto je nevyhnutná edukácia obyvateľstva, skorá diagnostika a liečba. Chronické ochorenie postihuje 60% dospeléj populácie. V klinickom obraze dominujú bolesti a kŕče nôh, pocit ťažkých nôh, únava, opuchy a svrbenie, pocit pálenia a mravenčenia nôh, prípadne syndróm nepokojných nôh. Diagnostika a liečba patria do rúk angiologa a angiochirurga. Liečba spočíva v kompresii, chirurgickom odstránení príčiny ochorenia a v novom trende endovenózných techník.

Kľúčové slová: reflux, žilový vred, kompresia, mikroflebektómia, ablácia.

Úvod

Chronická žilová nedostatočnosť patrí medzi najčastejšie chronické choroby v civilizovaných krajinách a má závažné dôsledky pre zdravotný stav, kvalitu života pacienta a veľký socioekonomický dopad. Na Slovensku je výskyt kŕčových žíl a chronickej žilovej nedostatočnosti vysoký, preto je nevyhnutná edukácia obyvateľstva, skorá diagnostika a adekvátna liečba. Okrem sekundárnej prevencie (edukácia), je potrebná aj primárna prevencia, ktorá zahŕňa aj starostlivosť o budúce generácie. Edukácia sa uskutočňuje v ambulanciách všeobecných lekárov a špecialistov (angiolog, cievny chirurg). Je treba poučiť pacientov o rizikových faktoroch, o nevyhnutnosti fyzickej aktivity (cievne cviky), ako správne používať kompresívne pančuchy, či správne končatinu bandážovať. Ochorenie vzniká na základe hemodynamických porúch venózneho systému dolných končatín (DK), čo sa prejaví poruchou v oblasti makro- i mikrocirkulácie.

Chronické ochorenie postihuje 60% dospeléj populácie. Vo vyspelých krajinách (EÚ, USA) sa vyskytuje u tretiny až polovice obyvateľstva, pričom výskyt u žien je vyšší ako u mužov. Kmeňové varixy sa vyskytujú u 25–33% žien a 10–20% mužov (Štvrtinová, 2017). V 85% sa prejaví familiárna predispozícia. Do 60. roku života je pomer postihnutých mužov ku ženám – 1:2-3, neskôr sa tento pomer vyrovnáva. Obezita výrazne zvyšuje výskyt CVO. Rizikovými faktormi sú: vek, pohlavie, nadváha a obezita, pozitívna rodinná anamnéza, práca v stoji, nosenie sťahujúceho šatstva (korzety), sedavý spôsob života, nevhodujúca obuv, nedostatok vlákniny v strave (súvisiace zápchy).

Patofyziológia vzniku ochorenia

V patofyziológii ochorenia treba hľadať najmä (1) reflux – definovaný ako obrátený tok pri poruche chlopne, ktorý trvá viac ako

0,5 sekundy, (2) obštrukcia žilového systému a (3) kombinácia oboch. Tieto príčiny vedú k nedostatočnému vyprázdneniu žilového systému a postupne ku klinickej manifestácii príznakov ochorenia. Príznakmi ochorenia sú opuchy dolných končatín, pocit „ťažkých nôh“, kŕče dolných končatín, zmeny na koži (hyperpigmentácia, ekzém, atrophie blanche, lipodermoskleróza, žilový vred predkolenia).

Podľa etiológie delíme chronické venózne ochorenie žíl dolných končatín (CVO) na (1) primárne, (2) sekundárne a (3) kongenitálne.

CVO je spojené s pomerne nízkou mortalitou, ale vysokou morbiditou. Komplikácia ochorenia „ulcus cruris venosum“ sa celosvetovo vyskytuje v 0,3%. V USA sa zvýšili náklady na liečbu CVO o 1 miliardu dolárov!

V klinickom obraze dominujú bolesti a kŕče nôh, pocit ťažkých nôh, únava, opuchy a svrbenie, pocit pálenia a mravenčenia nôh, prípadne syndróm nepokojných nôh. Úľavu poskytuje aplikácia chladivých gélov a mastí (lioton gel 100 000, heparoid ung. a pod.).

Ošetrojúci lekár (cievny špecialista) vyšetruje teleangiektázie, varikózne žily (retikulárne,

kmeňové), edém, kožné zmeny: hyperpigmentácie, ekzém, ulcerácie, lipodermosklerózu (stuhnutie kože a podkožia), trofické kožné zmeny (biela atrofie, hyperkeratóza, papilomatóza).

Varixy (kŕčové žily) definujeme ako rozšírené, elongované, vinuté žily na podklade dilatácie oslabenej žilovej steny a venózne hypertenzie. Varixy môžu byť vo forme:

- **metličiek/ teleangiektázií** – do 1 mm (lineárne, vetvené, pavúčikovité, tmavomodré alebo červené),
- **retikulárnych varixov** – do 4 mm, skôr kozmetické ťažkosti,
- **kmeňových varixov** – v priebehu veľkých povrchových žíl (vena saphena magna, vena saphena parva),
- **nekmeňových varixov** – z vetiev odstupujúcich z hlavných žíl,
- **perforátorov** – spojenie medzi povrchovým a hlbokým žilovým systémom (Cockett, Boyd, Dodd).

Klinický obraz

Subjektívne príznaky: dyskomfort a bolesť v oblasti dolných končatín, pocit „ťažkých nôh“, únavnosť, pocit pálenia, svrbenie kože, kŕče v lýtkach, zvýšená potivosť, pocit pnutia v končatine, sekundárne sa pridružujú aj nepokoj, nespavosť, pocit choroby. U žien sa tieto ťažkosti zvyčajne zhoršujú pred menštruáciou a v lete. Tieto príznaky sa zintenzívňujú na konci dňa, pri dlhom stoji alebo sedení, v lete alebo po teplom kúpeli. Objektívne klinické znaky tvoria základ pre klasifikáciu CEAP.

Rozoznávame tri klinické typy kŕčových žíl:

(1) teleangiektázie (metličky, pavúčikovité vény): zhuk permanentne rozšírených intradermálnych venúl s priemerom menším ako 1 mm; **(2) retikulárne žily:** dilatované, tortuózne vinuté intradermálne žily s priemerom 1–3 mm, spolu s teleangiektáziami sú považované za mikrovarixy; **(3) kŕčové žily:** vakovito rozšírené, klukaté povrchové žily, makrovarixy s priemerom viac ako 3 mm, môžu byť kmeňové, vetvové, nesafénové.

S postupom ochorenia sa okrem varixov objavuje opuch, trofické zmeny kože a podkožia.

Tabuľka 1. Havajská klasifikácia CVO: CEAP (1994).

C (clinic)	E (etiology)	A (anatomy)	P (patophysiology)
0 – žiadne	Ec – kongenitálne	As – povrchové	Pr – reflux
1 – teleangiektázie + retik. varixy do 4 mm	Ep – primárne	Ad – hlboké	Po – obštrukcia
2 – varikózne vény	Es – sekundárne (posttrombotické, posttraumatické)	Ap – perforátory	Pr+o – reflux + obštrukcia
3 – edém			
4 – trofické zmeny			
5 – zhojený vred + C4			
6 – aktívny vred + C4			

Obrázok 1. Typy varikózne zmenených žíl (zdroj: Klinika cievnej chirurgie, VUSCH, a.s.).

Diagnostika

Pri diagnostike CVO sa opierame o klinické vyšetrenie (anamnéza, fyzikálne vyšetrenie v stoj a v ľahu), neinvazívne vyšetrovacie metódy (ultrasonografia – CW Doppler, duplexná sonografia, intravenózne ultrazvuk – IVUS, pletyzmografia, MR flebografia), invazívne vyšetrovacie metódy – kontrastná rtg flebografia (ascendentná, descendentná), CT venografia, izotopová flebografia, meranie žilového tlaku flebodynamometricky ako aj metódy na posúdenie porúch v oblasti mikrocirkulácie (statická kapilaroskopia, dynamická videomikroskopia, fluorescenčná videomikroskopia, termografia, transkutánne kontinuálne monitorovanie krvných plynov, meranie prietoku pomocou laser Dopplerovej metódy).

Liečba

Kompresívna liečba je neoddeliteľnou súčasťou všetkých typov prevencie a liečby chronického žilového ochorenia. Nahrádza nedostatočnosť svalovej pumpy lýtkových svalov, znižuje preplňovanie povrchového žilového systému končatín, zrýchľuje prietok krvi a transportom metabolitov zmierňuje prejavy a symptomatológiu ochorenia (viď obr. 2). Využívajú sa bandáže alebo medicínske kompresívne pančuchy. Na zlepšenie lokálnej kompresie v oblasti vredu sa používajú vankúšiky z rôzneho materiálu, zakomponované do bandáže.

Obrázok 2. Význam kompresívnej terapie pri CVO (zdroj: schéma autor).

Kompresívne pančuchy sú lýtkové, stehnové, polostehnové, pančuchové nohavice a návleky na horné končatiny. Najvyššia kompresívna účinnosť má byť v oblasti členka a proximálnym smerom sa má znižovať. Absolútnou kontraindikáciou kompresívnej terapie je periférne artériové obliterujúce ochorenie v štádiu Fontain III a IV, taktiež lymfangitída a infekčná celulitída.

Chirurgická liečba ochorenia spočíva v ligatúre safeno-femorálnej/ safeno-popliteálnej junkcie, ligatúre prítokových žíl, následne strippingu v. saphena magna v celom priebehu alebo parciálne (v závislosti od distálneho bodu refluxu) a mikroflebektómii. Operácia sa vykonáva v celkovej alebo zvodovej anestézii primárne na angiochirurgických, event. chirurgických pracoviskách a taktiež centrách jednodňovej chirurgie.

Endovenózne techniky liečby žilovej insuficiencie môžu byť tumescentné (termoablačné: RFA-rádiofrekvenčná ablácia veľkej/ malej safény) alebo netumescentné (lepidlá). Operačné indikácie závisia od klinického stavu pacienta, ultrasonografického nálezu. Pacienti s refluxom sa operujú v prípadoch C2-C6 chronického žilového ochorenia. Výber metodiky závisí od osobnej preferencie a stupňa zvládnutia danej metodiky, jej preplácania zdravotnými poisťovňami a preferenciou pacienta.

V štádiách CEAP 2,3 a 4a flebochirurgovia liečia väčšinou povrchovú inkompetenciu. V štádiách C4b, C5 a C6 sa väčšina prikláňa k operácii varixov a ablácii perforátorov

ponecháva len u pacientov, ktorých stav sa zhoršuje, alebo pri recidíve ulcus cruris.

Ďalšou možnosťou je skleroterapia, ktorú možno urobiť aj ambulantne ako doplnkovú metódu po ablácii/strippingu v. saphena.

Odporúčanie procedúr

- Termická ablácia (RFA, EVLA) – st. 1A.
- Otvorená chirurgia – st. 1B.
- Ultrazvukom navádzaná penová skleroterapia – st. 1B.
- Pri varixoch s absenciou insuficiencie v. saphena sa odporúča flebektómia – st. 1C.
- Varixy po termálnej ablácii odstraňované penovou skleroterapiou – st. 1B.
- Liečba insuficientných perforátorov má byť minimálne invazívna: subfasciálna ligatúra.
- Liečba ulcus cruris venosum je kombináciou kompresie vysokého stupňa a chirurgickej liečby insuficiencie povrchového žilového systému, čo redukuje jeho recidívu.

Výber operačnej metódy závisí od osobnej preferencie a stupňa technického zvládnutia danej metodiky, jej preplácania zdravotnými poisťovňami a preferenciou pacienta.

Liečba „ulcus cruris“

Základom je kompresia, ktorá významne ovplyvňuje venóznú hypertenziu a tkanivový edém. Chirurgická liečba a kompresia významne redukuje recidívu ulkusu. Táto liečba vedie k zahojeniu vredu. Je dostatočná evidencia o tom, že nie je potrebné čakať s operáciou na zahojenie vredu. Aj v prevencii vzniku vredu predkolenia je základom kompresívna liečba. Dôležitými faktormi návratu ulkusov sú zanedbanie nosenia kompresie, obezita, nedostatočná funkcia svalovej pumpy (ploché nohy, ochorenia talokrurálneho kĺbu). Funkcia svalovej pumpy sa dá zlepšiť redukciami hmotnosti a cvičením.

CVO zasahuje nielen postihnutého pacienta, ale v dôsledku významného zvýšenia nákladov na zdravotnú starostlivosť aj spoločnosť. Preto je potrebná skorá a správna diagnostika a terapia. CVO spôsobuje pacientom výrazné obmedzenia v spôsobe a kvalite

Summary

Chronic venous insufficiency is one of the most common chronic diseases in civilized countries. In Slovakia, the incidence of varicose veins and chronic venous insufficiency is high, therefore it is necessary to educate the population, early diagnosis and treatment. Chronic disease affects 60% of the adult population. The clinical picture is dominated by leg pains and cramps, heavy leg feeling, tiredness, swelling and itching, burning and tingling sensation of the feet, or restless leg syndrome. Diagnosis and treatment belong to the hands of angiologist and angio-surgeon. The treatment consists in compression, surgical elimination of the cause of the disease and a new trend in endovenous techniques.

Key words: reflux, ulcus cruris venosum, compression, microphlebectomy, ablation.

života hlavne vo vyšších klinických triedach. Spôsobuje okrem medicínskeho aj vážny ekonomický problém. Veľký progres nastal vo vývoji nových metód chirurgickej liečby. Je len potešiteľné, že na Slovensku sme dokázali držať krok s novým vývojom.

Literatúra

1. ŠEFRÁNEK V., MAZUCH J., ŽERNOVICKÝ F.: Chronické venózne ochorenie a chronická venózna insuficiencia dolných končatín. Princípy chirurgie IV. Bratislava: SAP, 2015, 1296 s.
2. ŠTVRTINOVÁ V. et al.: Chronické venózne ochorenie – klasifikácia, diagnostika, liečba. Postupy odporúčené Slovenskou angiologickou spoločnosťou SLS a Slovenskou spoločnosťou cievnej chirurgie SLS /www.angiology.sk/.
3. BERGAN J.J. et al.: Perforatong Veins. In The Vein Book. Oxford University Press: New York, 2014, s. 463-467.
4. GARDON-MOLLARD C. et al.: Compression therapy. Masson: Paris, 1999, s. 234.
5. MANAGEMENT OF CHRONIC VENOUS DISORDERS OF THE LOWER LIMBS. Guidelines according to scientific evidence. Document developed under the auspices of the European Venous Forum, the international Union of Angiology, Cardiovascular Disease Education and Research Trust (UK), the Union Internationale de Phlebologie. Int Angiol, 2014, 33(2): 208.
6. MAZUCH J., ŠEFRÁNEK V.: Chirurgia venózneho systému. In Princípy chirurgie IV. SAP: Bratislava, 2015, s. 725-739.
7. MORRISON N.: Laser and Radiofrequency ablation. In The Vein Book. Oxford University Press: New York, 2014, s. 220-226.
8. ŠEFRÁNEK M.: Chronické venózne ochorenie. Komplexná chirurgická liečba. Vask med, 2017, 9(1):14-17.
9. ŠTVRTINOVÁ V.: Klinická patofyziológia, diagnostika a farmakologická liečba chronického venózneho ochorenia. Vask med, 2017, 9(1): 7-12.
10. ŠTVRTINOVÁ V., ČELOVSKÁ D.: Dokáže edukácia obyvateľstva znížiť výskyt kľúčových žíl a ich komplikácií na Slovensku? Vask med, 2017, 9(1): 18-21.

Do redakcie došlo 4.12.2019.

Adresa pre korešpondenciu:

MUDr. Jana Pobeňová, PhD.

Ondavská 8

040 11 Košice

E-mail: jana.pastvova@post.cz

Odborná informácia

Obezita je stále vážnejším problémom 21. storočia

V súčasnej dobe trpí celosvetovo obezitou viac ako 2 miliardy ľudí, každý druhý dospelý a každé piate dieťa trpí nadváhou alebo obezitou. Situácia je vážna aj na Slovensku, takmer dve tretiny dospelých populácie trpí nadhmotnosťou/obezitou, nadhmotnosť/obezita narastá aj v detskej a adolescentnej populácii.

Podľa údajov odborníkov je s obezitou spojených viac ako 236 ďalších chronických ochorení (metabolické, kardiometabolické, niektoré nádorové, neurodegeneratívne). Z kardiometabolických ochorení medzi najzávažnejšie patrí diabetes mellitus 2. typu, preto sa ujal aj názov diabezita (úžke prepojenie diabetes mellitus 2. typu a obezity). Cukrovka a obezita roztáčajú špirálu rozvoja ďalších kardiovaskulárnych komplikácií.

Liečba obezity a najmä s ňou spojených ochorení, preplácanie nemocenských dávok alebo invalidity a ďalšie náklady spojené s týmto ochorením stoja európske vlády 70 miliárd eur ročne. A pritom ide o preventabilné ochorenia.

Európska spoločnosť pre štúdium obezity (EASO) a Svetová obezitologická federácia (WOF) si uvedomujú závažnosť problematiky nadhmotnosti/obezity a po prvý raz sa v tomto roku spojili a vyhlásili **Svetový deň obezity na stredu 4. marca 2020** (<https://easo.org/easo-joins-global-organisations-in-announcing-the-new-world-obesity-day-4-march-2020/>).

K aktivitám EASO a WOF sa aktívne hlási už piaty rok aj Slovenská obezitologická asociácia a Obezitologická sekcia Slovenskej diabetologickej spoločnosti. K 5. slovenskému dňu obezity pripravujeme sériu zaujímavých aktivít, ktoré si kladú za cieľ zvýšiť informovanosť o obezite a ďalších chorobách, ktoré obezita ovplyvňuje, cieľom je súčasne zlepšenie prevencie, liečby a starostlivosti o jednotlivcov s nadhmotnosťou/obezitou. K plánovaným aktivitám patrí už tradične tlačová konferencia, ktorá sa bude konať 25. 2. 2020 a jej hlavnou témou bude „Čo vieme o diabete?“ s účasťou multidisciplinárneho tímu odborníkov. Pripravujeme v marci 2020 viactýždňovú kampaň v sieti lekární s aktivitami zameranými na hodnotenie antropometrických a metabolických parametrov, ako aj konzultácie o možnostiach zmeny životného štýlu, pripravenosti na zmenu, možnosti

terapie obezity na Slovensku. Pripravujeme prednášky (pregraduálne pre študentov medicíny a farmácie, postgraduálne v rámci odborných kongresov, distribúciu vzdelávacích materiálov pre zdravotníckych pracovníkov a verejnosť s dôrazom na zdravotné riziká obezity a súčasné možnosti liečby (www.obesitas.sk). Aj Centrum výživy a zdravia Hygeia v Bratislave ponúkne v týždni od 2.3. do 7.3.2020 v spolupráci a ďalšími odborníkmi aktivity (www.moj-stob.sk).

Po celom svete sa budú konať akcie pre odborníkov, pacientov aj širokú verejnosť. Kampaň prebiehajúca na Slovensku s podporou EASO bude zameraná na podporu občanov s nadváhou/obezitou pri uskutocňovaní nevyhnutných zmien životného štýlu, aby zvládli redukciu svojej hmotnosti, zlepšili svoje celkové zdravie a kvalitu života.

Podľa OECD (the Organisation for Economic Co-operation and Development) je cieľom celopopulačne znížiť prevalenciu obezity zo súčasných 16,9 % na 15,8 % u detí, adolescentov a dospelých prostredníctvom činností v oblasti výživy a pohybových opatrení do roku 2025. Podľa dostupných údajov, je však veľmi malá pravdepodobnosť, že sa podarí tento cieľ dosiahnuť a uskutočniť v uvedenom časovom horizonte. Z európskych krajín jedine Holandsko v roku 2015 ohlásilo, že sa im podarilo zastaviť nárast nadhmotnosti/obezity. Výzva je preto zameraná aj na politikov, rokovania prebehnú 4.3.2020 v Bruseli.

Zapojte sa aj Vy do aktivít v rámci 5. Slovenského dňa obezity.

Tešíme sa na Vás a Vašich pacientov!

MUDr. Ľubomíra Fábryová, PhD.

Prezidentka Slovenskej

obezitologickej asociácie

Prezidentka Obezitologickej sekcie

Slovenskej diabetologickej spoločnosti

RNDr. JUDr. Hana Vrabcová

Zástupkyňa SR v Patient Council EASO

Pôvodná práca

Elektromagnetický smog vo verejnom priestore mesta Bratislavy – porovnanie s aktuálnymi expozičnými limitmi

Electromagnetic smog in public space of the city Bratislava – comparison with actual exposition limits

Michal Trnka¹, Patrik Gálik², Rastislav Važan²

¹ Ústav lekárskej fyziky, biofyziky, informatiky a telemedicíny, Lekárska fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave;

² Fyziologický ústav, Lekárska fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave

Súhrn

Východisko: Expozícia ľudskej populácie umelým elektromagnetickým poliam, označovaným niekedy aj ako elektrosmog, je dnes naozaj enormná a naďalej rýchlo rastie. V súvislosti s tým rastú tiež obavy z možných zdravotných rizík a negatívnych efektov na verejné zdravie, ktorých evidencia v literatúre pribúda. Cieľom našej práce bolo zmapovať expozičnú verejnosti elektrosmogu vo frekventovaných priestoroch hromadnej dopravy a nákupných centier Bratislavy a porovnať zistené hodnoty s aktuálnymi limitmi.

Metódy: Merania nízkofrekvenčných aj vysokofrekvenčných elektromagnetických polí prebehli počas pracovných dní na rôznych miestach nákupných centier a vozidiel hromadnej dopravy. Elektronické merače boli umiestnené vo výške ľudského hrudníka. Stanovené boli priemerné aj maximálne hodnoty magnetickej indukcie a hustoty výkonu.

Výsledky: Nami zistené hodnoty síce ani v jednom z meraní neprekročili u nás aktuálne platné limity podľa ICNIRP, avšak takmer všetky výrazne prekročili novšie limity podľa EUROPAEM.

Záver: Vzhľadom na naše výsledky, prísnejšie limity vo viacerých európskych krajinách a pribúdajúcu evidenciu o možnej škodlivosti dlhodobého pôsobenia umelých elektromagnetických polí, by bolo vhodné zaujať postoj tzv. preventívnej opatrnosti – podporiť výskum v tejto oblasti, zabezpečiť odbornú osvetu pre verejnosť a prípadne aj sprísniť slovenské expozičné limity.

Kľúčové slová: elektromagnetické polia, expozičné limity, zdravotné riziká, verejné zdravie.

Úvod

Odkedy Edison vynášiel žiarovku a Tesla bezdrôtovú telekomunikáciu expozičia ľudskej populácie umelým elektromagnetickým poliam, označovaným tiež niekedy ako elektrosmog, začala rýchlo rásť a dnes je naozaj enormná, pričom aj naďalej rýchlo rastie. Technické inovácie prinášajú stále nové zdroje najmä vysokofrekvenčných elektromagnetických polí, a to aj priamo do obydli a verejného priestoru (WiFi internet, bezdrôtové merače spotreby energií, bezdrôtové hry a detské monitory, tzv. internet vecí a pod.). V súvislosti s tým rastú dnes tiež obavy z možných negatívnych efektov takejto vysokej a prakticky nepretržitej expozičie umelým elektromagnetickým poliam. V snahe chrániť verejné zdravie, mnohé štáty sprísňujú svoje zdravotno-bezpečnostné limity v tejto oblasti a problematikou sa zaoberala aj Scientific Committee on Emerging and

Newly Identified Health Risks (SCENIHR) zriadená Európskou komisiou. Vyjadrenia SCENIHR k problematike možných negatívnych efektov umelých elektromagnetických polí boli publikované už dávnejšie (24). Odvtedy výskum v tejto oblasti priniesol nové varovné zistenia a indicie týkajúce sa najmä netermálnych efektov elektrosmogu. Za zmienku ďalej určite stojí napríklad to, že Medzinárodná agentúra pre výskum rakoviny (IARC), ktorá je súčasťou Svetovej zdravotníckej organizácie (SZO), zaradila elektromagnetické polia do skupiny 2B medzi možné humánne karcinogény (11, 12), a že SZO organizovala už v roku 2004 aj medzinárodný workshop o tzv. elektrickej hypersenzitivite, kde táto bola zadefinovaná a uznaná za reálny problém (9).

Vo svete existuje veľa rôznych smerníc a odporúčaní stanovujúcich aj zdravotno-bezpeč-

nostné limity pre expozičnú ľudí elektromagnetickému žiareniu, resp. elektromagnetickým poliam. Mnohé z nich sú však dnes už staré a neaktuálne (pochádzajúce z čias začiatkov výskumu v tejto oblasti). V mnohých európskych krajinách, vrátane Slovenska, aktuálne platia odporúčania, ktoré vytvoril nezávislý Medzinárodný výbor na ochranu pred neionizujúcim žiarením (International Commission for Non-Ionizing Radiation Protection), skratka ICNIRP (15). Tieto boli formulované a prijaté v roku 1998. V roku 2009 potvrdil výbor ich validitu. Na Slovensku tieto odporúčania začali platiť v roku 2007 (29). Okrem nich však treba spomenúť tiež novšie odporúčania s výrazne nižšími expozičnými limitmi, napríklad tie, ktoré publikovala Európska Akadémia pre environmentálnu medicínu – EUROPAEM (2) alebo BioInitiative (22) a Baumbiologie (13). Tieto novšie odporúčania vychádzajú s viacerých výskumov posledných rokov a korešpondujú so snahou o tzv. „preventívnu opatrosť“, keďže efekty dlhodobej až prakticky nepretržitej celoživotnej expozičie elektromagnetickému žiareniu z umelých zdrojov je dnes možné len ťažko presnejšie odhadnúť a viaceré výskumy poukazujú na jej potencionálnu škodlivosť.

Cieľom našej práce bolo zmapovať expozičnú rôznym typom umelých elektromagnetických polí vo frekventovaných verejných priestoroch hromadnej dopravy a nákupných centier Bratislavy a porovnať zistené hodnoty s aktuálnymi zdravotno-bezpečnostnými limitmi podľa ICNIRP a EUROPAEM.

Materiál a metódy

Merania expozičie elektromagnetickým poliam boli vykonané v troch veľkých nákupných centrách a v prostriedkoch verejnej dopravy v Bratislave. Vybrané veľké nákupné centrá sú situované v troch rôznych mestských častiach Bratislavy. Pre zachovanie anonymity ich v texte označujeme písmenami A, B a C. Merania v nákupných centrách boli vykonávané vo výške 1,5 metra v strede nákupnej trasy. Lokality merania v nákupných centrách (NC) boli rozdelené na každom poschodí symetricky pozdĺž nákupných trás, celkovo na 58 miestach (NC-A: n = 30, NC-B: n = 16, NC-C: n = 12; rozdielne n súvisí s rozdielnou dĺžkou nákupných trás jednotlivých NC). Pre každé NC boli následne vypočítané priemerné hodnoty. Z mestských dopravných prostriedkov sa jednalo o električky (n = 10) a trolejbusy (n = 10). V každom dopravnom prostriedku bolo meranie vykonané na 3 miestach, v prednej, strednej a zadnej časti vozidla a to vo výške hrudníka sediaceho cestujúceho (približne 120 cm od podlahy vozidla). Nakoľko boli pri meraniach v mestskej hromadnej doprave opakovane zisťované nízke hodnoty elektrickej zložky elektromagnetického poľa, ďalšie merania sa sústredili len na prenikavejšiu magnetickú zložku. V snahe overiť predpoklad, že elektrický menič napätia v trolejbusoch a električkách je počas

akcelerácie silným zdrojom elektrosmogu, bolo v týchto prostriedkoch vykonané každé meranie počas chodu aj počas rozbehu vozidla.

Všetky merania prebehli počas pracovných dní v poobedných hodinách. Vo všetkých lokalitách nákupných centier bola meraná expozícia nízkofrekvenčným (NF) aj vysokofrekvenčným (VF) poliam. V dopravných prostriedkoch len expozícia NF poliam, nakoľko VF zdroj sa v nich u nás ešte stále bežne nenachádza (výnimkou sú vozidlá vybavené technológiou WiFi). Pre zhodnotenie elektrickej zložky NF elektromagnetického poľa bola použitá veličina intenzita elektrického poľa (V/m). V prípade dobre odtienených elektrických obvodov je však elektrická zložka, ktorej prenikavosť je nízka, takmer nulová a prakticky existuje iba magnetická zložka. Pre magnetickú zložku boli na každom mieste merané jej tri komponenty, z ktorých bola následne vypočítaná výsledná hodnota magnetickej indukcie (μT). VF polia boli charakterizované veličinou hustota výkonu (W/m^2), ktorá najlepšie vyjadruje expozíciu týmto poliam.

Na merania boli použité dva prístroje. Pre meranie expozície NF poliam bol použitý merač PF5 Pocket Power Frequency Meter. Prístroj meria vo frekvenčnom rozsahu 20 Hz – 50 kHz. Prístroj je možné prepnúť do režimu merania magnetickej indukcie s meracím rozsahom 0,02 – 2 μT alebo do režimu merania intenzity elektrického poľa s meracím rozsahom 5 – 200 V/m. Pre meranie expozície VF poliam bol použitý merač HF - Analyzer Gigahertz, HF35C. Prístroj meria hustotu výkonu pre frekvencie 800 – 2 700 MHz v rozsahu 0,1 – 2 000 $\mu\text{W}/\text{m}^2$. Pre meranie veľmi vysokých expozícií bol na prístroj HF35C nasadený atenuátor DG20, elektronický prvok, ktorý znižuje citlivosť meracieho zariadenia faktorom 100 (= 20 dB), t. j. prístroj potom meria v rozsahu 10 – 200 000 $\mu\text{W}/\text{m}^2$. Prístrojom možno merať v dvoch režimoch. Režim RMS (Root Mean Square) predstavuje kvadratický priemer všetkých impulzov, často sa nazýva aj efektívna hodnota a v režime PEAK, ktorý sníma špičkové (maximálne) hodnoty pulzného signálu. Pre štatistické spracovanie

nameraných dát bol použitý štatistický modul MS Excel.

Výsledky

Výsledky štatistického spracovania nameraných dát (priemernú hodnotu, maximálnu a minimálnu hodnotu) uvádzame pre prehľadnosť v tabuľkách. Tabuľka 1 obsahuje údaje o expozícii NF a VF elektromagnetickým poliam vo veľkých nákupných centrách Bratislavy a tabuľka 2, údaje o expozícii NF elektromagnetickým poliam v prostriedkoch mestskej hromadnej dopravy. Žiadna z hodnôt neprekročila staršie, ale u nás stále platné, limity podľa ICNIRP. Hodnoty prekračujúce prísnejšie EUROPAEM limity sú v tabuľkách vyznačené hrubším písmom. (Pozn. elektrická zložka NF poli v nákupných centrách bola podľa predpokladu na všetkých miestach takmer nulová – preto ju v tabuľke 1 neuvádzame. Podobne pre nízke hodnoty elektrickej zložky počas meraní v mestskej hromadnej doprave uvádzame v tabuľke 2 iba magnetickú zložku NF poľa.)

Diskusia

Podľa účinkov možno elektromagnetické žiarenie rozdeliť na ionizujúce a neionizujúce. Ionizujúce žiarenie má dostatok energie na ionizáciu, teda uvoľnenie elektrónu z atómu alebo molekuly, alebo na prerušenie chemickej väzby. Bežné obyvateľstvo sa so silnejšími zdrojmi ionizujúceho žiarenia viac-menej nestretá, avšak dnes je priam obklopené rôznymi zdrojmi umelého neionizujúceho žiarenia, resp. elektrosmogu (elektrické rozvody, rozhlasové a televízne vysielacie, siete mobilných operátorov, WiFi a pod.). Účinky neionizujúceho žiarenia možno rozdeliť na termálne a netermálne. Kým termálny efekt, vedúci k prehrievaniu tkanív, je už známy dlho, v súčasnosti sú vďaka novým metodickým možnostiam predmetom výskumu a diskusií už aj netermálne účinky, resp. ich mechanizmy. Jedným z týchto mechanizmov je napríklad schopnosť elektromagnetického poľa aktivovať napäťovo riadené kalciové kanály. Zvýšená intracelulárna koncentrácia vápnika potom

aktivuje vápnikovou signalizačnú dráhu, čím stimuluje syntézu oxidu dusnatého. Ten následne reaguje so superoxidom za vzniku extrémne reaktívneho peroxynitritu. Jeho rozpadom vznikajú voľné radikály zodpovedné za oxidačný stres a karcinogézu (19). Iným možným mechanizmom je priamy vplyv na bunkové organel a mikrotubuly cytoskeletu, ktoré by mohli byť poškodené mechanizmom tzv. rezonančnej absorpcie (20, 25) alebo aj priamy vplyv na DNA, ktorá sa chová ako tzv. frakťová anténa (3).

Bez ohľadu na to, že netermálne mechanizmy elektromagnetického žiarenia dnes nie sú ešte dostatočne preskúmané, pribúda častkových dôkazov a indícií, že skutočne dlhodobé až nepretržité sa vystavovanie aj pomerne slabým umelým elektromagnetickým poliam môže prispieť k rozvoju rôznych zdravotných problémov až závažných ochorení. Pôsobenie elektromagnetického poľa sa spomína najmä v súvislosti s neurologickými ochoreniami, ako sú napríklad Alzheimerova a Parkinsonova choroba (6, 7, 8, 10, 17, 27, 31) alebo tumory mozgu (16). Vylúčiť sa nedá ani podiel na rozvoji niektorých foriem autizmu (26). Opísaný bol aj negatívny vplyv na epifýzu a cirkadiálny rytmus, čo môže vyústiť do depresie a porúch spánku (28, 30). Z onkologických ochorení je v týchto súvislostiach v literatúre spomínaná tiež leukémia (1, 4, 5, 21). IARC (Medzinárodná agentúra pre výskum rakoviny) kategorizovala VF elektromagnetické polia ako možný humánny karcinogén (11, 12) a americký National Toxicology Program v roku 2018 reportoval signifikantné zvýšenie incidence niektorých nádorov u potkanov v experimente dlhodobého vystavených VF elektromagnetickým poliam (26). Pôsobenie vysokofrekvenčného elektromagnetického poľa môže u citlivých jedincov vyvolávať tiež rôzne neurobehaviorálne zmeny, najmä únavu, zmeny nálad, bolesti hlavy, poruchy spánku a koncentrácie (18, 23). Výskum v tejto oblasti je veľmi komplikovaný, keďže pri elektromagnetickom žiarení ide o faktor, ktorého následky sa, ako sa zdá, u človeka prejavujú až po veľmi dlhobodej expozícii a do

Tabuľka 1. Expozície elektromagnetickým poliam v nákupných centrách.

Miesto merania (počet meraní)	NF pole magnetická indukcia [μT]			VF pole hustota výkonu [$\mu\text{W}/\text{m}^2$] režim RMS			VF pole hustota výkonu [$\mu\text{W}/\text{m}^2$] režim PEAK		
	priemer	max	min	priemer	max	min	priemer	max	min
Nákupné centrum A (30)	0,06	0,21	0,02	62	440	10	310	600	300
Nákupné centrum B (16)	0,18	0,41	0,06	256	700	20	1 898	10 800	20
Nákupné centrum C (12)	0,10	0,28	0,03	169	1 100	7	1 088	3 500	80
Limit ICNIRP	100 *			10 000 000 **			– ***		
Limit EUROPAEM	0,1			100			100		

* Výsledná hodnota magnetickej indukcie sa v tomto prípade vypočíta podľa vzorca $5/f$ (kHz) (čiže pre 50 Hz je výsledná hodnota magnetickej indukcie 100 μT).

** Výsledná hodnota hustoty výkonu sa v tomto prípade vypočíta podľa vzorca $5000 \cdot f$ (MHz) (čiže napr. pre 2 000 MHz je výsledná hodnota hustoty výkonu 10 000 000 $\mu\text{W}/\text{m}^2$).

*** ICNIRP limit pre režim PEAK neuvádza.

Tabuľka 2. Expozície elektromagnetickým poliam v prostriedkoch mestskej hromadnej dopravy.

Miesto merania (počet meraní)	NF pole magnetická indukcia [μT] predná časť vozidla		NF pole magnetická indukcia [μT] stredná časť vozidla		NF pole magnetická indukcia [μT] zadná časť vozidla	
	priemer	max	priemer	max	priemer	max
električka chod (10)	0,57	1,23	0,59	1,04	0,36	0,60
električka rozbeh (10)	1,15	3,00	1,29	2,45	0,76	1,15
trolejbus chod (10)	0,23	0,49	0,47	1,15	0,56	1,31
trolejbus rozbeh (10)	0,37	1,31	1,22	2,45	2,19	>3,46
Limit ICNIRP	100 *		100 *		100 *	
Limit EUROPAEM	0,1		0,1		0,1	

* Výsledná hodnota magnetickej indukcie sa v tomto prípade vypočíta podľa vzorca $5/f$ (kHz) (čiže pre 50 Hz je výsledná hodnota magnetickej indukcie 100 μT).

hy tu vstupujú vysoko pravdepodobne aj ďalšie spolupôsobiaci faktory (genetika, prítomnosť iných ochorení, životný štýl, úroveň stresu, záťaž organizmu toxickými látkami a pod.). Pri poznatkoch získaných v experimentoch na bunkách a zvieratách je zas problematický ich priamy transfer na človeka, hoci môžu veľa naznačiť. Je teda pravdepodobné, že definitívne potvrdenie alebo vyvrátenie negatívnych efektov elektromagnetizmu na človeka bude možné asi až za dlhšie časové obdobie. Vzhľadom na vyššie uvedené je preto momentálne rozumné zaujať postoj **tzv. preventívnej opatrnosti** – podporiť výskum v tejto oblasti, citlivo informovať verejnosť o možných rizikách, o úrovniach expozície elektromagnetizmu na rôznych miestach a o možných opatreniach na zníženie tejto expozičnej úrovne.

Naša práca prináša informácie o úrovniach expozície obyvateľstva elektromagnetizmu, resp. umelým elektromagnetickým poliam vo frekventovane navštevovaných verejných priestoroch mesta Bratislava. Výsledky našich meraní sme porovnali s limitmi najdôležitejších európskych odporúčaní pre expozíciu elektromagnetickému poľu – ICNIRP a EUROPAEM. Staršie ICNIRP limity prevzala svojho času aj Európska únia (15) a Slovenská republika (29), pričom dodnes sú u nás oficiálnymi limitmi. Bohužiaľ tieto limity nezohľadňujú extrémne pulzné výchylky (Peak) a sú založené na pôsobení prúdov indukovaných v tele a tepelných účinkoch VF elektromagnetických polí (14). Novšie odporúčania EUROPAEM už zohľadňujú aj netepelné účinky VF elektromagnetických polí a nimi odporúčané limity už prihliadajú aj na veľkosť intenzity a hustoty výkonu meraní v pulznom režime Peak. Režim merania Peak, na rozdiel od bežného režimu RMS, zaznamenáva aj extrémne pulzné výchylky, čím poskytuje presnejší obraz o „aktivite“ elektromagnetického poľa.

Pri všetkých našich meraniach NF aj VF polí v nákupných centrách k prekročeniu starších, ale u nás stále platných, limitov podľa ICNIRP nedošlo ani raz. Aj pri porovnaní s novšími

limitmi podľa EUROPAEM boli tieto prekročenia pri NF poliach len mierne. Priemerné hodnoty expozície NF poliam v nákupných centrách, v jednom prípade len mierne prekročili a v jednom dosiahli EUROPAEM limit 0,1 μT . Avšak, priemerné hodnoty expozície VF poliam prekročili EUROPAEM limit (100 $\mu\text{W}/\text{m}^2$) v režime Peak niekoľkonásobne, a to vo všetkých troch nákupných centrách. V dvoch centrách došlo tiež k výraznému prekročeniu tohto limitu aj v bežnom RMS režime merania a maximálna hodnota bola dokonca až na úrovni 1100 $\mu\text{W}/\text{m}^2$.

Obdobne ako pri meraniach v nákupných centrách, aj pri meraniach NF elektromagnetických polí vo vozidlách mestskej hromadnej dopravy k prekročeniu starších limitov podľa ICNIRP nedošlo ani raz. Avšak pri porovnaní s novšími limitmi podľa EUROPAEM boli tieto prekročené niekoľkonásobne, a to v oboch typoch vozidiel. U električiek a trolejbusov sme navyše zaznamenali výrazné zvýšenie NF

elektromagnetického poľa počas ich rozjazdu, čo bolo očakávané vzhľadom na to, že mení napätia v týchto dopravných prostriedkoch je silným zdrojom elektromagnetizmu. Hodnoty v jednotlivých častiach vozidla sa u električiek prakticky nelíšili medzi prednou a strednou časťou, pričom najnižšie boli v zadnej časti. U trolejbusu bola naopak výrazná expozícia najmä v zadnej časti vozidla a postupne klesala smerom ku kabíne vodiča. Aj toto zistenie sme očakávali vzhľadom na technickú konštrukciu týchto vozidiel.

Záver

Hoci nami namerané hodnoty VF a NF elektromagnetických polí v nákupných centrách a hromadnej doprave Bratislavy nepresiahli limity aktuálne platné v Slovenskej republike (zodpovedajúce limitom ICNIRP), dôvodom k úplnej spokojnosti by to nemalo byť, nakoľko výrazne prekročili limity novšieho odporúčania podľa EUROPAEM. Vzhľadom na prísnejšie limity v tejto oblasti vo viacerých krajinách a na pribúdajúcu evidenciu o možnej škodlivosti dlhodobého pôsobenia umelých elektromagnetických polí, by v snahe o tzv. **preventívnu opatrnosť** iste stálo za zváženie, či by aj v Slovenskej republike nemali byť limity v tejto oblasti prísnejšie. (Napríklad Poľská republika má limit intenzity električiek poľa na úrovni 17% z referenčnej hodnoty podľa ICNIRP, Slovinsko na 31% a Rusko dokonca len na 2% z tejto referenčnej hodnoty.) Súčasne by bolo vhodné podporiť výskum a zvýšiť povedomie verejnosti o tejto problematike.

Literatúra

1. AHLBOM A. et al.: A pooled analysis of magnetic fields and childhood leukaemia. *British Journal of Cancer*, 2000, 83(5), s. 692–698. DOI: 10.1054/bjoc.2000.1376.
2. BELYAEV I., DEAN A., EGER H. et al.: EUROPAEM EMF Guideline 2016 for the prevention, diagnosis and treatment of EMF-related health problems and illnesses.

Summary

Background: Exposure of human population to artificial electromagnetic fields (electric smog) is enormous and still increasing today. Together with that also worries connected to possible health risks and adverse effects on public health are growing, as well as the evidence of these risks in literature. The aim of our study was to map the exposure to electric smog in frequented space of public transport and shopping centres in the city Bratislava, and to compare the results with actual limits.

Methods: Measurements of low-frequency and high-frequency electromagnetic fields were performed during workdays on different places of shopping centres and public transport vehicles. Electronic meters were located in the height of human chest. Average and maximal values of the magnetic induction and power density were determined.

Results: Our results did not exceed Slovak current limits (corresponding to ICNIRP limits) in any of the measurements. However, almost all of them markedly exceed newer limits according to EUROPAEM.

Conclusion: In view of our results, stricter limits in many European countries and increasing evidence on possible harmfulness of long-term exposures to artificial electromagnetic fields, it would be appropriate to be preventively careful – support research in this field, prepare professional public education and possibly prepare stricter Slovak exposition limits.

Key words: electromagnetic fields, exposition limits, health risks, public health.

Otvorený list

Ad: Kostlivého
chirurgický deň

Vážení priatelia,

6. decembra sa konal už 73. chirurgický deň Kostlivého. Tradičná akcia slovenských chirurgov s participáciou kolegov z Čiech. Zaznelo 35 prednášok a v posterovej sekcii sa predstavilo 5 kolektívov autorov. Bol to bohatý program. Kto nikdy žiadny kongres neorganizoval, nevie, s akým úsilím je taká organizácia spojená – najmä v dnešnej dobe skúpej na sponzorov. Je treba preto poďakovať pánovi profesorovi Labašovi, že tradíciu drží a s kolektívom kliniky aj tento rok podujatie, ako ináč, dobre zorganizoval. Jedinou odmenou pre organizátorov je vždy bohatá účasť spokojných kolegov. O finančnom zisku sa nedá hovoriť!

Kostlivého deň prišla navštíviť aj pani ministerka. Ako lekárka, na rozdiel od iných, si je iste vedomá nezastupiteľnosti chirurgie v slovenskej medicíne. Smutný však bol pre mňa pohľad do sály hotela SUZA, kde sa toto podujatie už veľa ráz konalo. Sála bola naplnená z polovice, hoci v minulosti si pamätám salu plnú a niekedy kolegovia vstúpili aj stáli. Osobne som sa tešil na stretnutie s mnohými slovenskými chirurgmi a bol som smutný – neprišli. Viem, že dnes máme diaľnice, rýchle vlakové spojenia a viem, že dnes desaťtisíce ľudí prichádzajú aj z východného Slovenska za prácou do Bratislavy. Naozaj už dnes cestujeme iba za možnosťou zárobku? Iné hodnoty nevidíme? Kostlivého deň bol tradične stretnutím primárov z celého Slovenska. Viem, že kto sa chce vzdelávať, má vďaka internetu možnosti v minulosti nevidané. Voľakedy iba univerzity mali prístup k zahraničnej literatúre. Ale kongresy sa robia aj preto, aby sa ľudia stretávali „face to face“ a osobne diskutovali. Nevieť, ako nepríslúcha mi to posudzovať, kolík z tých, ktorí momentálne stoja pri kormidle slovenskej chirurgie, neprišli, ale bolo mi ľúto, že neposlali mladých, ktorých by mali vychovávať. Veď mottom kongresu bola tradícia a inovácia v chirurgii. To naozaj už vidíme iba peniaze?

Často sme nespokojní s tým, ako sa na nás spoločnosť díva a ako nás ohodnocuje. Myslím, že by sme minimálne svojou prítomnosťou na najtradičnejšom podujatí mali demonštrovať určitú jednoduchosť nášho stavu (viem, že stav je v očiach mnohých archaizmus). Pamätám doby, kedy Československá televízia v hlavnom vysielacom čase ukázala slávnostné zahájenie Kostlivého dňa a pamätám si na ročník, keď ho navštívil aj slovenský prezident. Vlastne som rád, že to tento rok tak nebolo. Bola by to hanba!

V svojom príspevku som povedal, že pacient v nemocničnej posteli by mal vedieť, že k jeho lôžku prišiel chirurg, nie remeselník, ktorý vie iba rezať a šiť...

V Prahe 7. decembra 2019.

Prof. Pavel Paľko

- Reviews on Environmental Health, 2016, 31(3), s. 363-397. DOI:10.1515/reveh-2016-0011.
3. BLANK M., GOODMAN R.: DNA is a fractal antenna in electromagnetic fields. *International Journal of Radiation Biology*, 87, 2011, s. 409-415. DOI:10.3109/09553002.2011.538130.
 4. DRAPER G. et al.: Childhood cancer in relation to distance from high voltage power lines in England and Wales: A case-control study. *Bmj*, 2005, 330(7503), s. 1290. DOI: 10.1136/bmj.330.7503.1290.
 5. FEYCHTING M., ALHBOM M.: Magnetic fields and cancer in children residing near swedish high-voltage power lines. *American Journal of Epidemiology*, 1993, 138(7), s. 467-481. DOI: 10.1093/oxfordjournals.aje.a116881.
 6. FEYCHTING M., JONSSON F., AHLBOM A.: Occupational magnetic field exposure and neurodegenerative disease. *Epidemiology*, 14, 2003, s. 413-419. DOI:10.1097/01.EDE.0000071409.23291.7b.
 7. FREI P., POULSEN A.H., MEZEL G. et al.: Residential distance to high-voltage power lines and risk of neurodegenerative diseases: A danish population-based case-control study. *American Journal of Epidemiology*, 2013, 177(9), s. 970-978. DOI: 10.1093/aje/kws334.
 8. HÅKANSSON N., GUSTAVSSON P. et al.: Neurodegenerative diseases in welders and other workers exposed to high levels of magnetic fields. *Epidemiology*, 2003, 14(4), s. 420-426. DOI: 10.1097/01.EDE.0000078446.76859.c9.
 9. HAVAS M.: Radiation from wireless technology affects the blood, the heart, and the autonomic nervous system. *Reviews on Environmental Health*, 2013, 28(2-3), s. 75-84. DOI:10.1515/reveh-2013-0004.
 10. HUSS A., SPOERRI A. et al.: Residence near power lines and mortality from neurodegenerative diseases: Longitudinal study of the Swiss population. *American Journal of Epidemiology*, 2009, 169(2), s. 167-175. DOI: 10.1093/aje/kwn297.
 11. IARC Working Group on the Evaluation of Carcinogenic Risks to Humans: Non-ionizing radiation, Part 1: Static and extremely low-frequency (ELF) electric and magnetic fields. IARC monographs on the evaluation of carcinogenic risks to humans/World Health Organization, International Agency for Research on Cancer, 80, 2002, s. 1-390.
 12. IARC Working Group on the Evaluation of Carcinogenic Risks to Humans: Non-ionizing radiation, Part 2: Radiofrequency electromagnetic fields. IARC monographs on the evaluation of carcinogenic risks to humans/World Health Organization, International Agency for Research on Cancer, 2013, 102(2), s. 1-460.
 13. IBN. SBM-2015-Standard of Building Biology. [online]. Institut für Baubiologie + Nachhaltigkeit IBN, 2015, 15 s. [cit. 2019-09-20]. Dostupné na: <https://www.baubiologie.de/site/wpcontent/uploads/richtwerte-2015-englisch.pdf>.
 14. International Commission on Non-Ionizing Radiation Protection.: ICNIRP statement-guidelines for limiting exposure to time-varying electric and magnetic fields (1 Hz to 100 kHz). *Health Phys*, 2010, 99(6), s. 818-836. DOI: 10.1097/HP.0b013e3181f06c86n00004032-201012000-00026.
 15. International Commission on Non-Ionizing Radiation Protection: ICNIRP Guidelines for Limiting Exposure To Time-Varying Electric, Magnetic and Electromagnetic fields. *Health Physics*, 1998, 74(4), s. 494-522. DOI: 10.1097/HP.0b013e3181f06c86.
 16. KHEIFETS L.I.: Electric and magnetic field exposure and brain cancer: A review. *Bioelectromagnetics*, 2001, 22(S5), s. S120-S131. DOI: 10.1002/1521-186x.
 17. NOONAN C.W. et al.: Occupational exposure to magnetic fields in case-referent studies of neurodegenerative diseases. *Scandinavian Journal of Work, Environment and Health*, 2002, 28(1), s. 42-48. DOI: 10.5271/sjweh.645.
 18. OBERFELD G. et al.: The microwave syndrome - further aspects of a Spanish study. 10th International EBEA Congress [online]. Kos: Greece 1: 1-9, 2004 [cit. 2019-06-21]. Dostupné na internete: https://www.powerwatch.org.uk/pdfs/20040809_kos.pdf.
 19. PALL M.L.: Wi-Fi is an important threat to human health. *Environmental Research*, 164, 2018, s. 405-416. ISSN 0013-9351. DOI: 10.1016/j.envres.2018.01.035.
 20. PAVICIC I., TROSIC I.: In vitro testing of cellular res-

ponse to ultra high frequency electromagnetic field radiation. *Toxicology in Vitro*, 22, 2008, s. 1344-1348. DOI:10.1016/j.tiv.2008.04.014.

21. RÖÖSLI M. et al.: Leukaemia, brain tumours and exposure to extremely low frequency magnetic fields: Cohort study of Swiss railway employees. *Occupational and Environmental Medicine*, 2007, 64(8), s. 553-559. DOI: 10.1136/oem.2006.030270.
22. SAGE C., CARPENTER D.: BioInitiative Report: A Rationale for a Biologically-Based Public Exposure Standard for Electromagnetic Radiation. [online]. BioInitiative Working Group, 2012, 1497 s. [cit. 2019-09-19]. Dostupné na: <https://bioinitiative.org/table-of-contents/>.
23. SANTINI R. et al.: Investigation on the health of people living near mobile telephone relay stations: I/ Incidence according to distance and sex. *Pathologie-Biologie*, 2002, 50(6), s. 369-373.
24. Scientific Committee on Emerging Newly Identified Health Risks: Opinion on potential health effects of exposure to electromagnetic fields. *Bioelectromagnetics*, 2015, 36(6), s. 480-484. DOI: 10.1002/bem.21930.
25. TAGHI M., GHOLAMHOSSEIN R., SAEED R.: Effect of Radio Frequency Waves of Electromagnetic Field on the Tubulin. *Recent Patents on Endocrine, Metabolic & Immune Drug Discovery*, 2013, 7(3), s. 252-256. DOI: 10.2174/18722148113079990007.
26. U.S. National Toxicology Program: NTP Technical Report on the Toxicology and Carcinogenesis Studies in Hsd:Sprague-Dawley SD Rats Exposed to Whole-Body Radio Frequency Radiation at a Frequency (900 MHz) and Modulations (GSM and CDMA) Used by Cell Phones. [online]. NTP TR 595, 2018, 381 s. [cit. 2019-11-27]. Dostupné na: https://ntp.niehs.nih.gov/ntp/about_ntp/trpanel/2018/march/tr595peerdraft.pdf.
27. VAŽAN R., BELICA I., OSTATNÍKOVÁ D.: Etiopathogenesis of autism - Current state of knowledge. *Lekársky Obzor*, 2018, 67(7-8), s. 234-238.
28. VERGARA X., KHEIFETS L., GREENLAND S. et al.: Occupational exposure to extremely low-frequency magnetic fields and neurodegenerative disease: A meta-analysis. *Journal of Occupational and Environmental Medicine*, 2013, 55(2), s. 135-146. DOI: 10.1097/JOM.0b013e3182f37f8.
29. VERKASALO P.K. et al.: Magnetic fields of transmission lines and depression. *American Journal of Epidemiology*, 1997, 146(12), s. 1037-1045. DOI: 10.1093/oxfordjournals.aje.a009232.
30. Vyhláška ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky, Zbierka zákonov č. 534/2007. [online]. [cit. 2019-03-27]. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2007/534/20071201>.
31. WILSON B.W.: Chronic exposure to ELF fields may induce depression. *Bioelectromagnetics*, 1988, 9(2), s. 195-205. DOI: 10.1002/bem.2250090211.
32. ZHOU H., CHEN G. et al.: Association between Extremely Low-Frequency Electromagnetic Fields Occupations and Amyotrophic Lateral Sclerosis: A Meta-Analysis. *PLoS ONE*, 2012, 7(11). DOI: 10.1371/journal.pone.0048354.

Do redakcie došlo 15.11.2019.

Adresa pre korešpondenciu:

PhDr. Michal Trnka, PhD.

Ústav lekárskej fyziky, biofyziky, informatiky a telemedicíny

Lekárska fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave

Sasinkova 2

813 72 Bratislava, Slovensko

E-mail: michal.trnka@fmed.uniba.sk

Zo života spoločnosti

Slávnostné podujatie pri príležitosti 50. výročia vzniku Slovenskej lekárskej spoločnosti, 70. výročia vzniku Československej lekárskej spoločnosti J.E. Purkyně a XXIII. Kongres Slovenskej lekárskej spoločnosti

Slovenská lekárska spoločnosť (SLS) pri príležitosti 50. výročia svojho vzniku a 70. výročia vzniku Československej lekárskej spoločnosti J.E. Purkyně (ČsL JEP), ktorej bola súčasťou do rozdelenia Česko-Slovenskej federatívnej republiky na dva samostatné štáty (1992), zorganizovala slávnostné podujatie. Uskutočnilo sa 13. novembra 2019 v Aule Univerzity Komenského v Bratislave. Záštitu nad podujatím prevzali: doc. MUDr. Andrea Kalavská, PhD., ministerka zdravotníctva SR, prof. JUDr. Marek Števec, PhD., rektor UK a prof. MUDr. Juraj Šteňo, DrSc., dekan Lekárskej fakulty UK. Podujatie zahájil a prítomných privítal Dr.h.c. prof. MUDr. Ján Breza, DrSc., MHA, MPH, prezident SLS.

Príhovory predniesli: doc. MUDr. A. Kalavská, PhD., (za MZ SR), prof. MUDr. Viera Štvrtinová, PhD., (za UK), prof. MUDr. Juraj Payer, PhD., MPH, FRCP (za LF UK) a MUDr. Marián Kollár (za SLK). Pisomné pozdravy a blahoželané k významným jubileám zaslali Prezídium SLS MUDr. Hedviga Pivovarníková (prezidentka Slovenskej spoločnosti klinickej biochémie, o.z. SLS), MUDr. Daniel Magula, CSc., (námestník lekárskej zdravotnej starostlivosti za Špecializovanú nemocnicu sv. Svorada, Zobor, n.o. v Nitre),

MUDr. Eva Siracká, DrSc., (prezidentka Ligy proti rakovine), Ing. Eva Kováčová (výkonná riaditeľka Ligy proti rakovine), prof. MUDr. Lukáš Plank, CSc., (prednosta Ústavu patologickej anatómie Jesseniovej LF UK v Martine) a mnohí ďalší predstavitelia významných inštitúcií a členovia SLS.

Prednášky o histórii SLS boli tematicky zamerané na minulosť, súčasnosť a budúcnosť SLS a na spoluprácu SLS s domácimi a zahraničnými partnerskými organizáciami.

O koreňoch vzniku Československej lekárskej spoločnosti J.E. Purkyně a Slovenskej lekárskej spoločnosti, začiatkoch činnosti prírodovedeckých spolkov a odborných spoločností, ktoré sa neskôr stali súčasťou obidvoch inštitúcií, hovoril Dr.h.c. prof. MUDr. Ján Breza, DrSc., MHA, MPH. Prezentoval aj prednášku vedeckého sekretára SLS prof. MUDr. Mariána Bernáča, CSc., ktorý sa pre ochorenie nemohol podujatia zúčastniť. Zamerail sa v nej na aktivity SLS od roku 1969 až po súčasnosť, napr. vydávanie odborných časopisov, oceňovanie zásluh popredných osobností v medicíne poctami a cenami SLS, uvádzanie významných osobností medicíny do Dvorany slávy SLS, organizovanie Kongresov Prezídia SLS a iné. **Prezident SLS sa v závere svojej prednášky poďakoval všetkým, ktorí sa zaslúžili o vznik Slovenskej lekárskej spoločnosti a Československej lekárskej spoločnosti J.E. Purkyně, budovali ju, šírili jej dobré meno a dôstojne reprezentovali tak v minulosti, ako i v súčasnosti.**

Prof. MUDr. Juraj Payer, PhD., MPH, FRCP sa v prednáške „*Quo vadis SLS*“ zamerail na budúcnosť SLS, plnenie jej poslania a cieľov v oblasti sústavného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, na možnosti využívania jeho nových foriem, udržiavanie, prehľbovanie a rozširovanie doterajšej spolupráce s lekáskymi fakultami a medicínsky zameranými vzdelávacími inštitúciami.

O spolupráci SLS s partnerskými organizáciami doma a v zahraničí hovoril prof. MUDr. Jozef Glasa, CSc., PhD. Prednášku venoval spolupráci s UEMS/EACCME (Úniou európskych medicínskych špecialistov a jej Európskou akreditačnou radou pre sústavné medicínske vzdelávanie), najmä v oblasti CME (sústavné

medicínske vzdelávanie) a CPD (sústavný profesionálny rozvoj), harmonizácii kritérií jeho hodnotenia a zavádzania nových foriem, ale aj s WMA (Svetovou lekáskou asociáciou) a EFMA/WHO (Európskym fórom medicínskych asociácií pri WHO), ktorých je SLS členom. Vyzdvihol význam spolupráce s lekáskymi fakultami, odbornými medicínskymi a stavovskými organizáciami, no najmä so Slovenskou lekáskou komorou. Informoval o doterajšej činnosti ARS CME (Akreditačnej rady Slovenska pre sústavné medicínske vzdelávanie), spoločného orgánu SLK a SLS, ktorej je predsedom. Oznámil, že na zasadnutí Rady UEMS/EACCME dňa 10.10.2019 v Londýne, v zastúpení prof. Brezu, prezidenta SLS, podpísal novú trojstrannú zmluvu o spolupráci UEMS/EACCME, SLS a SLK (za SLK ju v zastúpení MUDr. M. Kollára podpísal doc. MUDr. Norbert Lukán, PhD.).

V slávnostnej časti podujatia boli odovzdané popredným osobnostiam slovenskej medicíny, zaslúžilým a dlhoročným členom SLS vysoké ocenenia za ich zásluhy o budovanie a rozvoj Slovenskej lekárskej spoločnosti a slovenskej medicíny a medicínskych odborov.

Čestná cena akademika T.R. Niederlanda bola udelená prof. MUDr. Pavlovi Bakosovi, DrSc., emeritnému profesorovi Ústavu epidemiológie LF UK, ktorý sa vo svojej vedeckej a pedagogickej práci zameriaval na všeobecné otázky epidemiológie (metodológiu, vývojové trendy a perspektívy tohto vedného odboru, vrátane ich dôsledkov pre výučbu medikov). Výskumne sa venoval ochoreniam prenosných zo zvierat na ľudí (napr. besnota), najmä však leptospirom – baktériám parazitujúcim na početných druhoch zvierat, ktoré spôsobujú aj klinicky polymorfné ochorenia človeka.

Jesseniova cena SLS bola udelená prof. MUDr. Ingrid Brucknerovej, PhD., prednostke Neonatologickej kliniky intenzívnej medicíny LF UK a NÚDCH v Bratislave, ktorá sa venuje problematike neonatológie, najmä starostlivosti o kritických novorodencov, záchranu ich života a zvyšovanie kvality života novorodencov. Je zakladateľkou Novorodeneckého centra simulácií na NKIM LF UK a NÚDCH v Bratislave a doc. MUDr. Pavlovi Doležalovi, PhD., mim. prof., vedúcemu Katedry ORL LF SZU, prednostovi ORL kliniky SZU Nemocnice sv. Michala, a.s. v Bratislave a predsedovi Slovenskej spoločnosti pre otorinolaryngológiu a chirurgiu hlavy a krku, ktorý sa venuje chirurgii hlavy a krku, je uznávaným odborníkom v oblasti

estetických úprav nosa, autorom monografie „Korektívna septorhinoplastika“, prvým autorom monografie „Otorinolaryngológia a chirurgia hlavy a krku“, ktorá získala Cenu Lierárneho fondu 2019.

Guothova cena SLS (pre mladých lekárov a vedeckých pracovníkov do veku 38 rokov) bola udelená **MUDr. Daniele Staníkovej, PhD.**, vedeckej pracovníčke Ústavu experimentálnej endokrinológie Biomedicínskeho centra Slovenskej akadémie vied, ktorá sa venuje monogénovým endokrinopatiám u detí. Rieši problematiku obezity a psychohormonálne aspekty obezity. Roku 2018 dostala cenu „Mladý vedecký pracovník“ a Slovenská diabetologická spoločnosť jej štyri razy udelila Cenu odbornej spoločnosti za najlepšiu publikáciu (v rokoch 2016-2019).

Medaila založenia Spoločnosti lekársko-slowanskej bola udelená **doc. MUDr. Viliamovi Mojtovi, CSc., MHA**, prednostovi III. internej kliniky LF UK a UNB v Bratislave a jej Farmakobiochemického laboratória. Vo svojej klinickej praxi, vedeckej a výskumnej činnosti sa zameriava na problematiku nefrológie, diabetológie a hypertenzie so zvláštnym zreteľom na klinicko-biochemický výskum. Je aktívnym členom viacerých odborných spoločností SLS.

Slávnostné podujatie SLS bolo spojené aj

s **XXIII. Kongresom SLS**. Program podujatia bol tematicky zameraný na novinky v medicíne. Odznali zaujímavé prednášky, ktoré boli prítomnými vysoko a s uznaním hodnotené. **Dr. h.c. prof. Ing. Štefan Luby, DrSc.**, z Fyzikálneho ústavu SAV v Bratislave predniesol prednášku „**Nanotechnológie a medicína**“. **Doc. Mgr. Pavol Štarha, PhD.**, z Regionálneho centra pokročilých technológií a materiálov Prírodovedeckej fakulty Univerzity Palackého v Olomouci (ČR) sa prezentoval prednáškou „**Perspektívy výskumu koordinačných zlúčenín pre nádorovú terapiu**“. **Doc. MUDr. Ing. RNDr. Peter Celec, DrSc., MPH**, prednosta Ústavu molekulárnej biomedicíny LF UK, zaujal prednáškou na tému „**Extracelulárna DNA a jej využitie**“. **Primár MUDr. Jiří Kubeš a MUDr. Andrea Pásztorová** z Protónového centra (PC) v Prahe (ČR) informovali prítomných o možnostiach liečby v PC v prednáške s názvom „**Protónová liečba v humánnej onkológii**“.

V závere podujatia bola slávnostne uvedená do života publikácia „**História Slovenskej lekárskej spoločnosti**“ (editori J. Breza, M. Bernadič a Ž. Mácová), ktorá bola vydaná pri príležitosti 50. výročia vzniku SLS. Prezident SLS sa vyjadril, že kniha je a bude svedectvom toho, čo urobili tí, ktorí stáli pri vzniku SLS, ktorí ju reprezentovali a reprezentujú, na akých

hodnotách je činnosť SLS postavená, ktoré si zachováva, presadzuje a naďalej bude rozvíjať. Uviedol, že už v začiatkoch zostavovania publikácie boli vyzvané výbory organizačných zložiek SLS (odborné spoločnosti, ich sekcie, spolky lekárov a spolky farmaceutov), aby dodali podklady, ktoré dokumentujú ich históriu. Poďakoval sa tým, ktorí na výzvu reagovali. S ľútosťou konštatoval, že niektorí, ani po opakovaných výzvach príspevky nedodali. Vyjadril sa, že kniha je prvým vydaním a možno ju aktualizovať. Zároveň vyzval výbory organizačných zložiek SLS, aby príspevky o svojej histórii, a jej doplnenia priebežne zasielali na Sekretariát SLS za účelom ich archivácie a zverejnenia v časopise Monitor medicíny SLS (v rubrike s pracovným názvom „**Čo v knihe História SLS nebol**“). Ako uviedol prezident SLS, história SLS je spojená nielen s prácou tých, ktorí ju zakladali, budovali a tvorivo prispievali k jej rozvoju, ale významne sa zaslúžili o rozvoj vzdelanosti a kultúry u nás, za čo im patrí veľká vďaka, úcta a uznanie.

Prezident SLS sa poďakoval aj známemu klavírnemu virtuózovi Richardovi Rikkonovi, ktorého majstrovské vystúpenie znásobilo slávnostnú atmosféru podujatia.

Ž. Mácová

Správy z odborných podujatí

18. kongres Asociácie akademických európskych urológov

V dňoch 29. novembra až 1. decembra 2019 sa v Bratislave konal 18. kongres Asociácie akademických európskych urológov. AAEU je výberová vedecká spoločnosť, ktorá má 59 aktívnych členov, 33 emeritných členov, 8 medzinárodných členov a 9 inaktívnych členov. 18. kongresu AAEU sa zúčastnilo 96 popredných urológov zo 16 krajín Európy. Vedecká časť kongresu prebiehala v kongresovej sále Grand Hotelu River Park, kde boli účastníci aj ubytovaní.

Úvodnú, čestnú prednášku profesora Michela Marbergera, predniesol profesor George Thalman. Hovoril na tému „Basic and clinical urology research in Bern: Where we come from and where we are going“.

V rámci 6 odborných sekcií odznelo 40 prednášok, z nich bolo 6 state of the art lectures o rôznych aspektoch modernej diagnostiky a liečby v urológii. Po každej 7-minútovej prednáške nasledovala 3-minútová diskusia. Odborná a vedecká časť kongresu bola mimoriadne kvalitná a zaujímavá, čo ocenili všetci prítomní.

Na záver odborného programu vzdali

účastníci hold a spomienku na urológov, členov AAEU, ktorí zomreli roku 2019.

Historik Mgr. Martin Sloboda vo svojej 30-minútovej prednáške predstavil históriu a súčasnosť Slovenska ako krajiny s mimoriadnymi prírodnými krásami, čestnými, svedomitými a priateľskými obyvateľmi, ako krajinu s najvyšším počtom hradov a zámkov, so 6000 objavenými jaskyňami, viac ako 1300 minerálnymi prameňmi a 25 kúpeľnými mestami, krajinu, ktorá je svetovým lídrom v produkcii áut na jedného obyvateľa.

Pre sprevádzajúce osoby bol pripravený zaujímavý spoločenský program – prehliadka historických expozícií bratislavského hradu a Primaciálneho paláca, návšteva Katedrály svätého Martina, prechádzka historickým centrom mesta, ochutnávka slovenských vín vo vinárskom múzeu Aponyho paláca. Účastníkov spoločenského programu sprevádzali skúsení sprievodcovia.

Tradičný slávnostný gala večer sa konal v budove starej Národnej rady SR, v sále, kde sa odovzdávajú štátne vyznamenania. Gala večer sa začal impresívnym tanečným

a hudobným vystúpením Lúčnice, čo pre účastníkov kongresu bolo milým prekvapením. Počas gala večera odovzdal predseda AAEU Mr. Ian Eardley profesorovi Hartwigovi Hulandovi za jeho mimoriadny prínos pre rozvoj európskej urológie prestížnu cenu Laurenta Boccon-Giboda.

S Bratislavou sa účastníci AAEU kongresu lúčili večerou v reštaurácii UFO nad mostom SNP. Toto jedinečné miesto poskytujúce úchvatný výhľad na nočnú Bratislavu i atmosféra s ľudovou hudbou Kuštárovcov boli dôstojným ukončením 18. kongresu AAEU.

Kongres organizovala Európska urologická spoločnosť v spolupráci so slovenskou spoločnosťou Monarch. Prezidentom 18. kongresu AAEU bol profesor Ján Breza, tajomníkom profesor Frans M.J. Debruyne.

Ďalšie AAEU kongresy sa budú konať v Malmo (2020), za prezidenta kongresu je zvolený profesor Per-Anders Abrahamsson, v Ženeve (2021), prezidentkou bude profesorka Fiona Burkhardt a v St. Petersburgu (2022).

18. kongres Asociácie akademických európskych urológov sa vydaril po každej stránke, čo účastníci vyjadrovali v osobných rozhovoroch i následnými e-mailovými reakciami.

Ján Breza
prezident 18. kongresu AAEU

Správy z odborných podujatí

Dvorana slávy slovenskej medicíny SLS

Marián Bernadič, Ján Breza, Želmíra Mácová

Slovenská lekárska spoločnosť pripravila 20. septembra 2019 ďalšiu slávnostnú akciu – uvedenie osobností slovenskej medicíny do Dvorany slávy. Toto uvádzanie malo slávnostný rámec nielen preto, že bolo jubilejné 10., ale aj preto, že sa konalo v období osláv 100. výročia vzniku Univerzity Komenského a jej prvej Lekárskej fakulty a 50. výročia osamostatnenia sa Slovenskej lekárskej spoločnosti.

Program desiateho slávnostného uvedenia osobností do Dvorany slávy bol spojený s odbornými prednáškami:

- prof. MUDr. Juraj Pechan, CSc.: 100 rokov slovenskej chirurgie.
- doc. MUDr. Ladislav Kužela, CSc., MHA: Od kardiokirurgie ku gastroenterológii.
- prof. MUDr. Radomír Nosál, DrSc.: Molekulárna farmakológia antihistaminík v inhibícii oxidačného vzplanutia profesionálnych fagocytov.
- doc. MUDr. Ján Podoba, CSc.: Od endemickej strumy po súčasnú tyreoidológiu.

Je už tradíciou, že uvedenie osobností slovenskej medicíny do Dvorany slávy sa spája s výstavou prác z umeleckej tvorby lekárov. Tentokrát to boli diela MUDr. Júliusa Činčára „Môj maľovaný svet“ a MUDr. Miloslava Dvorká, PhD., „Ako to vidím“.

Na podujatí vystúpil klavírný virtuóz Richard Rikkon, ktorý predniesol tri skladby: F. Schubert/ R. Rikkon: Koncertná parafráza na tému „Ave Mária“, F. Chopen: Polonaise in A-flat major Op. 53, A.I. Weber/ R. Rikkon: Koncertná parafráza na tému „Memory“.

Program uvádzali a moderovali prof. Ján Breza a prof. Marián Bernadič.

Cieľom vzniku projektu „Dvorana slávy slovenskej medicíny“ a jeho realizácie je popularizácia popredných osobností slovenskej medicíny, ktorí významnou mierou prispeli k budovaniu slovenskej medicíny, medicínskeho školstva a vzdelávania, k zvyšovaniu odbornej úrovne poskytovanej zdravotnej starostlivosti u nás, k šíreniu dobrého mena slovenskej medicíny doma a v zahraničí, najmä tých, ktorí sa zaslúžili o vznik a rozvoj Slovenskej lekárskej spoločnosti.

Dr.h.c. prof. RNDr. Jozef Čižmárik, PhD.

(* 17. 3. 1943)

Dr.h.c. prof. RNDr. Jozef Čižmárik, PhD., sa narodil v Šoporňi, kde chodil do základnej školy (1949 – 1957). Na Strednú priemyselnú školu chemickú v Bratislave nastúpil r. 1957, maturoval r. 1961. Vysokoškolské štúdium absolvoval na Farmaceutickej fakulte Univerzity Komenského (FaF UK) v Bratislave (1962 – 1967). Po úspešnom absolvovaní rigorózneho štúdia (1967) mu bol udelený akademický titul doktor prírodných vied (RNDr.) Vedeckú hodnosť doktora filozofie (PhD.) získal r. 1974. Po úspešnej obhajobe habilitačnej práce sa v r. 1979 stal docentom farmaceutickej chémie. R. 1989 ho prezident SR menoval za vysokoškolského profesora vo vednom odbore „farmaceutická chémia“ ako prvého Slováka, ktorému bola táto vedecko-pedagogická hodnosť udelená v tomto vednom odbore. Slovenská akadémia vied mu r. 2007 priznala stupeň I. – vedúci vedecký pracovník.

Od promócie na FaF UK až doteraz pôsobí na Katedre farmaceutickej chémie FaF UK v Bratislave, v súčasnosti ako emeritný profesor. V období 1980 – 1987 bol I. prodekanom FaF UK a v období 1987 – 1990 prorektorom Univerzity Komenského v Bratislave pre výchovno-vzdelávaciu činnosť. Vedúcim Katedry farmaceutickej chémie FaF UK bol v období rokov 1986 – 1990. Túto funkciu zastával aj v období 1995 – 2010. Členom Akademického senátu FaF UK bol v období 1992 – 2000, jeho predsedom v 1995 – 1998.

V pedagogickej oblasti pôsobil ako prednášateľ a examinátor profilovej disciplíny farmaceutického štúdia Farmaceutickej chémie a ďalších predmetov: Molekulové základy vývoja liečiv, Technológia syntetických liečiv a Projekcia liečiv. V období rokov 2005 – 2012 prednášal aj predmet Dejiny farmácie. Je spoluautorom 8 titulov učebných textov, učebnice Teoretické základy farmaceutickej chémie (1999), publikácie Šoporňa, minulosť a súčasnosť 1251 – 2001 (2001), knihy Aktivný osemdesiatnik (2011) a autorom diel: Osobnosti apidológie, I. diel (2003), Osobnosti farmaceutických vied – Milan Lehký zo života a diela (2013), Osobnosti farmaceutických vied – Alois Borovanský, farmaceutický chemik par excellence (2014), Osobnosti farmaceutických

vied – Ernest Alt – všestranný lekárnik (2015).

Vo vedeckovýskumnej oblasti sa venuje štúdiu derivátov a analógov substituovanej kyseliny fenylnkarbámovej ako potenciálnych liečiv a výskumu včelích produktov. Profiloval sa najmä v oblasti projekcie, syntézy, analýzy liečiv, v štúdiu vzťahu ich chemickej štruktúry, fyzikálno-chemických vlastností a ich biologického účinku. Doteraz je autorom alebo spoluautorom 420 pôvodných vedeckých experimentálnych prác, 34 súborných prehľadov a 16 patentov. Na domácich a zahraničných vedeckých fórach prezentoval viac ako 300 odborných prednášok a posterov. Doteraz uverejnil viac ako 1500 odborných a populárno-vedeckých článkov.

Od r. 1985 je členom Chemickej a predsedom Terminologickej sekcie Liekopisnej komisie pri ŠÚKL. Podieľal sa na tvorbe ČsL IV. a Slovenského liekopisu, 1. vydanie.

Od r. 1987 je členom redakčnej rady časopisu Česká a Slovenská farmácie. R. 2008 bol menovaný za člena Edičnej rady časopisu ChemZi. Je členom Vedeckej rady FaF UK a Univerzity sv. Cyrila a Metóda v Trnave. V období 1986 – 1990 a 1995 – 2010 bol členom Kolégia dekana FaF UK. Od ukončenia vysokoškolského štúdia pracuje v Slovenskej farmaceutickej spoločnosti (SFS), organizačnej zložke Slovenskej lekárskej spoločnosti. V období 1969 – 1986 bol vedeckým sekretárom a 1986 – 1993 predsedom Sekcie farmaceutickej chémie SFS. V súčasnosti je jej čestným predsedom. V období 1992 – 1999 bol vedeckým sekretárom SFS a r. 1999 bol zvolený za prezidenta SFS. Túto funkciu zastáva dodnes. Patrí medzi zakladateľov, členov a predsedov prípravných výborov konferencií „Syntéza a analýza liečiv“ a sympózií „Syntéza a analýza liečiv a látok ovplyvňujúcich životné prostredie“.

Bol prezidentom VII., VIII., IX. a X. zjazdu SFS. Patrí medzi zakladajúcich členov Asociácie slovenských chemických a farmaceutických spoločností (2000), ktorej bol Predsedom (2003 – 2005) a v súčasnosti je jej podpredsedom.

Za jeho doterajšiu všestrannú činnosť v uvedených oblastiach mu boli udelené viaceré vyznamenania a ocenenia. V r. 2008 mu dekan FaF UK udelil Striebornú medailu Galenosa a r. 2012 Zlatú medailu Galenosa. V r. 2009 mu rektor Univerzity Komenského v Bratislave za tvorivé vedecko-pedagogické pôsobenie na FaF UK, prínos pri rozvíjaní vedného odboru farmaceutická chémia, chémia liečiv a apidológia, za organizačnú prácu v akademických funkciách na fakulte a univerzite a za dôstojnú reprezentáciu Univerzity Komenského doma i v zahraničí udelil Zlatú medailu Univerzity Komenského. Roku 2013 dostal štátne vyznamenanie Medailu prezidenta Slovenskej republiky za významné zásluhy o rozvoj vedy a vzdelávania v oblasti farmaceutických vied.

Jeho ušľachtilým koníčkom je náuka o včelách – apidológia. Od r. 1967 je členom Slovenského zväzu včelárov (SZV) v Bratislave. R. 2000 bol zvolený za Čestného člena Slovenskej farmaceutickej spoločnosti. Je Čestným členom Českej farmaceutickej spoločnosti (2000), Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego (2001), Maďarskej farmaceutickej spoločnosti (2003), Litovskej farmaceutickej spoločnosti (2005), Slovenskej chemickej spoločnosti, Českej spoločnosti chemickej a Slovenskej lekárskej spoločnosti (2007). R. 2011 mu Univerzita sv. Cyrila a Metóda v Trnave udelila Čestnú hodnosť doctor honoris causa (Dr.h.c.).

Prof. MUDr. Konštantín Čársky, DrSc.

(* 4. 4. 1899 – † 23. 5. 1987)

Prof. MUDr. Konštantín Čársky, DrSc., bol jedným z najlepších žiakov prof. MUDr. Stanislava Kostlivého. Neskôr sa stal jeho zaťom, keď si vzal jeho najstaršiu dcéru Ľudmilu (1936). Spo-

lu mali päť detí a neskôr jedenásť vnukov. Narodil sa v Gbeloch, študoval na gymnáziu v Nitre, Skalici a Trnave. Medicínu začal študovať v Prahe, roku 1921 prestúpil na Lekársku fakultu Univerzity Komenského do Bratislavy. Po absolvovaní štúdia na LF UK začal pracovať na Ústave patologickej anatómie u prof. Spilku. V roku 1925 získal miesto asistenta na 1. chirurgickej klinike u prof. Kostlivého, kde pracoval 46 rokov. Najprv sa venoval endokrinnej chirurgii, potom chorobám žalúdka, vredom dvanástnika, onkologickým ochoreniam a neskôr aj ochoreniam žľazy a tráviaceho ústrojenstva. Dočasne zastával funkciu prednostu ortopedickej kliniky, kde sa popri liečbe poúrazových stavov končatín a tuberkulózy kĺbov a kostí venoval najmä plastickej chirurgii. Na prvý študijný pobyt do USA (1929), ktorý si hradil sám, mu prispeli aj slovenskí emigranti pochádzajúci z Gbelov. Pracoval na renomovaných klinikách – Mayo Clinic v Rochestri v USA (u prof. Waltersa), Cleveland Clinic (u prof. Crilea) a Harvard University v Bostone (u prof. Cushinga), kde získal cenné poznatky a praktické skúsenosti, ktoré po návrate domov využíval vo svojej praxi.

Docentom všeobecnej chirurgie na LF UK sa stal roku 1931, habilitoval prednáškou „Anaeróbná infekcia v chirurgii“. Roku 1938 bol vymenovaný za mimoriadneho profesora všeobecnej chirurgie, o rok sa stal riadnym profesorom chirurgickej propedeutiky a ortopedie a prednostom Kliniky chirurgickej propedeutiky a ortopedie. Po odchode prof. Kostlivého (1941) nastúpil na jeho miesto. Snažil sa ísť v jeho stopách a pokračovať

v jeho chirurgickej škole. Okrem toho, že kompletne a precízne zvládol chirurgiu svojho učiteľa, niektoré odborné postupy a metódy ešte rozvinul. Pod jeho vedením sa 1. chirurgická klinika LF UK zameriavala na chirurgiu neoplazmatických chorôb hrubého čreva, chirurgiu toxického strumu a na chirurgiu benígnych striktúr ezofágu, ďalej na laboratórne metódy prostredia v predoperačnej príprave. Zdokonalila sa diagnostika a liečba niektorých cievnych chorôb. Chirurgickú školu prof. Kostlivého obohatil o nové metódy a moderné trendy, a tak dnes možno hovoriť o škole prof. Konštantína Čárskeho.

V období rokov 1940 – 1942 bol dekanom LF Slovenskej univerzity (UK). Bol členom Svetovej chirurgickej spoločnosti a International College of Surgeons v Chicagu, predsedom Československej chirurgickej spoločnosti a Slovenskej chirurgickej spoločnosti. Desiatky rokov (33) bol hlavným chirurgom Slovenska.

Zaujímavo prednášal, poslucháreň bola vždy plná medikov. Prednášky spetroval demonštráciami pacientov, alebo aj priamymi menšími operáciami. Bol posledným prednostom, ktorý operoval v posluchárni pred medikmi.

Vedecká činnosť prof. K. Čárskeho bola veľmi plodná. Spočiatku to boli kazuistiky zo septickej chirurgie (cca 22). Napísal viac ako 100 vedeckých prác, ktoré odborná verejnosť doma i v zahraničí prijala s uznaním. Po vzore svojho učiteľa prof. Kostlivého zostal verný abdominálnej chirurgii. Tejto problematike sa venoval v 50 odborných prácach. Vychoval 5 profesorov, 9 docentov a niekoľko primárov.

Roku 1971 musel odísť do starobného dôchodku, hoci by bol rád pracoval ďalej. Na dôchodku sa venoval najmä zdravotnej osvete, telesnej výchove a športu. Publikoval v odborných časopisoch, denníkoch, vystupoval v rozhlasu a v televízii. Zaujímal sa o históriu medicíny. Významná je jeho stať „Chirurgia na Slovensku“ uverejnená v Jiráskovej monografii „Česká a slovenská chirurgie v létech 1899 – 1945“. Prof. K. Čársky je autorom monografie „O chorobách a lekároch“ (1944), ktorá je zhrnutím vzťahov medzi pacientmi a lekármi. Krátko pred smrťou mu vyšla kniha spomienok „Chirurg spomína“.

Prof. K. Čársky bol zaniieteným športovcom, miloval hory, vodu a lyžovanie, bol vášnivým poľovníkom. Dve funkčné obdobia bol predsedom Zväzu československých horolezcov (1954 – 1957 a 1963 – 1967). Viac ako 40 rokov bol predsedom lodenice Tatran v Karlovej Vsi (KSTL). Lásky k prírode a športu viedol aj svoje deti. Riadil sa životným krédom: „Lekár musí najprv nadviazať kontakt s pacientom, ako človek s človekom. Až po tom môže začať s liečbou“.

Prof. MUDr. Stanislav Čársky, DrSc.

(* 7. 10. 1942 – † 27. 12. 1999)

Prof. MUDr. Stanislav Čársky, DrSc., sa narodil v Bratislave. Chirurgiu mal v krvi. Bol vnukom Dr.h.c. prof. MUDr. Stanislava Kostlivého, po ktorom dostal aj krstné meno a synom prof. MUDr. Konštantína Čárskeho, DrSc., dvoch vynikajúcich chirurgov.

Po oboch predkoch zdedil tie najlepšie vlastnosti. Po starom otcovi bol mimoriadne slušný, mal kvalitné vzdelanie, bol výborným odborníkom a bol manuálne chirurgicky zručný. Mal veľký zmysel pre fér hru v živote i v práci. Bol skromný, veľa zbytočne nerozprával, radšej sa vzdelával a operoval. Niektorí v období totalit túto jeho slušnosť a skromnosť pokladali za slabosť... Jeho priatelia vodáci, turisti, ochránari i mnohí kolegovia a žiaci na Slovensku aj v zahraničí si ho veľmi vážili a pokladali ho za mimoriadne vzácneho človeka. Preto už krátko po jeho smrti bola pod záštitou Slovenskej lekárskej spoločnosti, Slovenskej chirurgickej spoločnosti a Českej chirurgickej spoločnosti založená tradícia odborného podujatia „Dni mladých chirurgov prof. MUDr. Stanislava Čárskeho, DrSc.“ Organizáciu tohto podujatia postupne prevzal výbor Sekcie mladých chirurgov Slovenskej chirurgickej spoločnosti na Slovensku a v Čechách Českej chirurgickej spoločnosti. Posledné, už devätnásť stretnutie sa uskutočnilo v júni 2019 v Bratislave, o rok bude v Čechách.

Prof. S. Čársky vyštudoval medicínu na LF UK v Bratislave. Po promócií (1965) nastúpil na Ústav patologickej anatómie, ako sekundárny lekár. Po základnej vojenskej službe nastúpil na II. chirurgickú kliniku LF UK v Bratislave, ktorú viedol akademik K. Šiška. Preto sa pokladal za žiaka prof. Šišku a doc. Kuželu, v abdominálnej chirurgii sa veľa naučil od primára Ľ. Huťana. Roku 1969 úspešne absolvoval kurz na Mayo Graduate School of Medicine (USA). Získal dvojročný platený rezidentský pobyt na jednej z najlepších kliník na svete. Žiaľ, po príchode ruských vojsk sa u nás začala tvrdá normalizácia a minister zdravotníctva mu cestu nepovolil. Nepomohli ani urgentné prosby akad. Šišku, prof. Kostelného, dekana LF UK, ani otcu prof. Konštantína Čárskeho. Problémy mal aj v súvislosti s atestáciami prvého a druhého stupňa, pri ktorých musel na výzvu dekana LF UK k životopisu doložiť zoznam publikácií a prednášok aj s vysvetlením prečo jeho brat Konštantín roku 1969 emigroval do Kanady. Napokon obidve atestácie získal a roku 1980 obhájil aj titul „CSc“. Roku 1970 sa oženil. S manželkou Evou majú dcéru Katarínu a syna Miroslava a dnes aj štyroch vnukov, ktorých sa však prof. S. Čársky pre svoju predčasnú smrť nedožil.

Prof. S. Čársky pracoval od roku 1980 ako

asistent na Traumatologickej klinike IVZ v Bratislave, potom na Chirurgickej klinike IVZ v Bratislave. Docentúru obhájil roku 1991 s habilitačnou prácou „Vnútrobrušné abscesy“. Od roku 1993 bol prednostom Chirurgickej kliniky SPAM (predtým IVZ). Pod jeho vedením bola táto klinika jedným z najlepších chirurgických pracovísk na Slovensku. Profesorom chirurgie sa stal roku 1996. Napriek vážnej chorobe (1997) stále pracoval – s malými prestávkami operoval prakticky až do svojej smrti. Veľa jeho kolegov i žiakov ho spomína ako svojho učiteľa. Jeho prednášky boli zaujímavé a inšpirujúce. Bol vzorom v správaní sa k pacientom, venoval sa im ochotne a trpezlivo. Patril k najvšestrannejším chirurgom na Slovensku. Robil najnáročnejšie krčné, hrudné a brušné operácie. Nebál sa rozbehnúť riskantnú chirurgiu myasthenia gravis, ukázal, že chirurg by sa nemal báť pľúcnych metastáz, ani veľkých nádorov pečene. Obdivuhodný bol jeho zmysel pre podstatné veci, tak pri operáciách, ako aj pri prednáškach. Nič nezabaloval, nič neprikrášľoval. Tak, ako hovoril, tak aj robil. Popri každodennej náročnej chirurgickej práci si dokázal nájsť čas na to, aby sa so skúsenosťami podelil s kolegami. Ukázal, že chirurgia sa dá robiť naplno aj vtedy, keď sa človek musí popasovať s vážnymi zdravotnými problémami. Bol príkladom toho, čomu sa chirurgovia neučia ľahko – veľkej skromnosti a pokore. Bol mostom, cez ktorý mala slovenská chirurgia široké kontakty so zahraničím a príkladom nezištnej spolupráce medzi slovenskými a českými chirurgmi. Publikoval 75 vedeckých prác, prednášal na odborných podujatiach doma a v zahraničí (cca 120), napokon absolvoval aj krátky pobyt na Mayo Clinic (USA). Je spoluautorom štvordielnej učebnice Špeciálna chirurgia. Bol predsedom Slovenskej chirurgickej spoločnosti SLS (1990–1997). Určitý čas aj členom Predsedníctva SLS a hlavným odborníkom MZ SR pre chirurgiu.

Prof. S. Čársky vyrastal v harmonickom prostredí a také vytvoril aj pre svoju rodinu.

V súkromnom živote, ktorý je neoddeliteľný od života chirurga, bol milujúcim partnerom, otcom, synom, bratom, kamarátom. Miloval hudbu, divadlo a výtvarné umenie.

K jeho ďalším veľkým záľubám patrili šport (kanoistika), príroda, turistika, cestovanie, poznávanie nových miest a ľudí. Do roku 1989 precestoval (a prechodil) s manželkou Evou (dramaturgickou), rodinou a priateľmi z lodnice Tatran prakticky celé Slovensko, často spolu splavovali Dunaj. Po páde totalitného režimu veľa cestoval s manželkou aj do zahraničia. V pamäti kolegov a žiakov, mnohých slovenských i zahraničných chirurgov ostal vážený a uctievaný. Stále žije aj v myšliach rodiny, vodiakov, turistov, horolezcov a ochranárov. Človek neumiera, dokiaľ žije v spomienkach tých, ktorí ho majú radi...

Prof. MUDr. Ján Kňazovický, DrSc.

(* 27. 10. 1893 – † 20. 8. 1987)

Prof. MUDr. Ján Kňazovický, DrSc., sa narodil v Ľubietovej, v rodine učiteľa a vychovávateľky. Maturoval v Banskej Bystrici a štúdium medicíny absolvoval v sedmohradskom Koložvári (terajšom rumunskom Kluži) na Lekárskej fakulte Univerzity Františka Jozefa, kde bol 16. septembra 1916 promovovaný za lekára. Po promócii, vo víre udalostí 1. svetovej vojny na jeseň roku 1916, nastúpil v hodnosti nadporučíka do Nemocnice pre vojenských invalidov v Košiciach. Nemocnicu viedol známy chirurg prof. Lichtenberg, ktorý prišiel do Košíc z chirurgickej kliniky v Štrasburgu. Neskôr (1920–1922) pracoval na II. chirurgickej klinike v Budapešti pod vedením prof. Kuzmíka, rodáka z Veľkého Šariša. Tu získal titul odborného lekára chirurgie. Na 1. chirurgickú kliniku Univerzity Komenského nastúpil ako asistent profesora Kostlivého (1922). Jeho ďalšia odborná a vedecká dráha bola formovaná hlavne osobnosťou prof. Kostlivého. Roku 1929 sa vrátil späť do Košíc a stal sa prednostom 192-posteľového chirurgického oddelenia Štátnej nemocnice – vtedy najväčšieho chirurgického oddelenia na Slovensku. Svojou húževnatosťou a usilovnosťou v pomerne krátkom čase pozdvihol toto pracovisko na veľmi vysokú úroveň. Na základe svojej priekopníckej práce o rtg vyšetrení ciev bol v Bratislave habilitovaný na docenta patológie a terapie chirurgických chorôb (1933). Roku 1938 bol vymenovaný za riaditeľa Štátnej nemocnice v Košiciach, kde však pôsobil len jeden rok, pretože nastúpil v Štátnej nemocnici v Martine ako vedúci chirurgického oddelenia (1939) a o rok neskôr bol vymenovaný za riaditeľa tejto nemocnice. Do Košíc sa znovu vrátil roku 1946, kde bol poverený funkciou riaditeľa Štátnej nemocnice a primára jej chirurgického oddelenia. Prezidentom republiky bol menovaný za riadneho profesora patológie a terapie chirurgických chorôb. Súčasne dostal poverenie pre vytvorenie podmienok na založenie Lekárskej fakulty v Košiciach. Záčiatkom roku 1947 bol menovaný za predsedu výboru pre budovanie vysokého školstva v Košiciach. Úsilie profesora Kňazovického pri budovaní vysokého školstva v Košiciach bolo završené 19. októbra 1948, keď bol otvorený školský rok na košickej Pobočke Lekárskej fakulty Slovenskej univerzity v Bratislave a prof. Kňazovický sa stal prvým dekanom novozaloženej Lekárskej fakulty. Vo svojej inauguračnej reči naznačil cestu, ktorou na má košická lekárska fakulta uberať: „Naša práca nech je konfrontácia starého s novým. Nech je každodenným opakovaním

a potvrdzovaním Hippokratovej prisahy, ale to všetko nech sa robí v záujme humanizmu, v záujme človeka, v záujme jeho telesného a duševného zdravia. Ísť dopredu v medicíne neznamena zbierať pocty pre seba, ale rozširovať okruh tých, ktorí uzdravení našli šťastie v živote.“

Po založení lekárskej fakulty v Košiciach prebudoval pôvodnú štátnu nemocnicu na fakultnú nemocnicu. Z chirurgického oddelenia vytvoril kliniku, ktorej sa stal prednostom. Na báze kliniky vybudoval vysokošpecializovaný ústav, ktorý bol schopný zabezpečiť výučbu študentov, poskytovať liečebno-preventívnu starostlivosť a rozvíjať vedeckú prácu. Za tri desaťročia pôsobenia vo funkcii prednostu kliniky a vedúceho katedry chirurgie vychoval celý rad špecialistov. Z jeho kliniky vyšli viacerí profesori, prednostovia kliník a primári chirurgických oddelení a ústavov pôsobiaci nielen v Košiciach, ale aj Bratislave a v iných mestách Slovenska a Čiech. Z pôvodnej materskej chirurgickej kliniky založenej prof. Kňazovickým vzniklo osem kliník, ktorí sú dnes súčasťou Lekárskej fakulty a Univerzitnej nemocnice Louisa Pasteura, Detskej fakultnej nemocnice a Východoslovenského ústavu srdcových a cievnych chorôb. Profesor Kňazovický sa ako profesor konzultant napriek vysokému veku denne stretával so svojimi spolupracovníkmi na chirurgickej klinike. Svoju poslednú operáciu vykonal ako 91-ročný (1984)! Vedecká činnosť profesora Kňazovického bola všestraná a zameraná na aktuálne problémy chirurgie danej doby, najmä chirurgie žalúdka, tráviaceho ústrojenstva a ciev. Vykonal prvú transfúziu krvi na Slovensku a venoval sa rozvoju transfúzne služby. Bol priekopníkom angiografických vyšetrení.

Bol nielen výborným chirurgom, ale aj príkladným vysokoškolským učiteľom, vedeckým pracovníkom a verejným zdravotníckym činiteľom. Bol vyhranenou svojráznou osobnosťou, dobrým človekom, priateľským radcom a pomocníkom. Z jeho iniciatívy vznikla prvá stredná škola pre ošetrovateľský personál, ktorej bol aj riaditeľom.

Prof. Kňazovický dňa 19. augusta 1987 utrpel v areáli Fakultnej nemocnice na Rastislavovej ulici ťažké zranenie, ktorému na druhý deň podľahol. Urna s popolom je uložená v hrobke na cintoríne Rozália v Košiciach. Dominantou hrobky je balvan z tatranskej žuly zo Soliska, z miesta, kde sa najradšej lyžoval. Na náhrobku je nápis, citát od Herodota: „Pútniku zvestuj Lakedajmonským, že my tu mŕtvi ležíme...“

Dr.h.c. Prof. MUDr. Stanislav Kostlivý

(* 30. 10. 1877 – † 7. 12. 1946)

Dr.h.c. Prof. MUDr. Stanislav Kostlivý sa narodil vo Viedni. Jeho otec, pôvodne profesor matematiky, bol ministerským radcom a zástupcom riaditeľa Ríšskeho meteorologického ústavu vo Viedni (Hohe Warte). Jeho rodičia pochádzali z Čiech a otvorene sa hlásili k českej národnosti. Medicínu vyštudoval vo Viedni, kde krátko po skočení školy aj pracoval na chirurgicko-gynekologickom oddelení doc. Dr. Friedlendera, rok a pol aj na chirurgickom oddelení prof. Franka vo Všeobecnej nemocnici, kde publikoval aj svoju prvú vedeckú prácu. Počas tohto obdobia sa oženil s Bohumilou, dcérou ministra školstva A. Rezka, vnučkou básnika Karla Jaromíra Erbena. Túžil pracovať v Čechách a pravdepodobne na odporúčanie prof. Eduarda Adlera, prednostu I. chirurgickej kliniky vo Viedni, odišiel do Prahy. Tu pôsobil ako asistent na I. chirurgickej klinike u prof. Otakara Kukuľu (1905 – 1909). Už v začiatkoch svojho pôsobenia vynikal nadpriemernými odbornými vedomosťami a profesijnými zručnosťami. Prof. Kukuľu ho odporučil na miesto primára chirurgie vo Všeobecnej verejnej nemocnici v Třebíči na Morave, kde pracoval od roku 1909. Onedlho sa stal riaditeľom nemocnice. Venoval sa hlavne všeobecnej chirurgii, ale popri brušnej chirurgii technicky výborne zvládol aj oblasť urológie, gynekológie, ortopedie, ušného a nosného lekárstva. Vo vedeckovýskumnej práci a klinickej praxi sa prof. Kostlivý zaoberal chirurgiou endokrinných žliaz, špeciálne strumou, problémami abdominálnej chirurgie, tuberkulózou pľúc, urológiou, traumatológiou a chirurgickou röntgenológiou. V Európe i u nás bol medzi prvými, ktorí v praxi zaviedli Orrovú metódu. Bol priekopníkom resekcie duodenálnych vredov a nielen doma, ale aj vo svete patrili k prvým odborníkom v tejto oblasti. Známa je jeho práca „Chirurgické choroby žalúdka a dvanástniku“. Jeho všestrannosť bola mimoriadna. Roku 1912 habilitoval na Českom vysokom učení technickom v Brne a stal sa docentom chirurgie. Prvá svetová vojna ho čiastočne pripútala k Slovensku, kde dlhší čas pôsobil ako vojenský chirurg v oblasti Karpát. Po zotavení sa z úrazu sa vrátil do Třebíča, kde pracoval do leta roku 1919. Dňa 31. júla 1919 si prof. Kostlivý prevzal z rúk prvého prezidenta Československej republiky T.G. Masaryka profesorský dekrét a stal sa profesorom chirurgie.

Inauguroval sa prácou „Cesty a ciele moderní chirurgie.“ Po vzniku prvej ČSR sa v Bratislave namiesto maďarskej univerzity zriadila štátna univerzita. Mala štyri fakulty: právnickú, lekársku, ktorá zahájila činnosť ako prvá, prírodovedeckú a filozofickú. V decembri 1919

bola univerzita premenovaná na Univerzitu Komenského. Prezident T.G. Masaryk menoval na návrh prof. Hynka významných českých lekárov, aby odišli do Bratislavy založiť lekársku fakultu. Medzi nimi bol aj prof. Kostlivý, ktorý sa stal prorektorom, neskôr rektorom LF UK a prednostom I. chirurgickej kliniky v Bratislave. Pod jeho vedením bol vývoj a rast kliniky veľmi rýchly. Kým roku 1919 bol počet operácií okolo 900, roku 1929 to už bolo okolo 2 500. Oddelením septickej chirurgie od čistej sa výrazne znížil počet infekcií. Prof. Kostlivý zastával názor, že zo všeobecnej chirurgie treba odčleňovať špecializácie a vytvárať nové samostatné chirurgické odbory. Prvá bola oddelená urológia, neskôr ortopédia, otológia.

Prof. Kostlivý bol spoluzakladateľ Spolku slovenských lekárov v Bratislave, predsedom Československej chirurgickej spoločnosti a Slovenskej lekárskej komory, doživotným predsedom Spolku medikov v Bratislave, súdnym znalcom v odbore chirurgia a niekoľko rokov aj členom mestského zastupiteľstva. Okrem toho bol členom Svetovej chirurgickej spoločnosti, Nemeckej chirurgickej spoločnosti, čestným členom poľskej a juhoslovenskej chirurgickej spoločnosti. Na jeho klinike vyrastala nová generácia slovenských chirurgov, ktorí sa rozišli po Slovensku, aby pozdvihli slovenskú chirurgiu.

Prof. Kostlivý prežil na Slovensku najkrajšie a najplodnejšie roky profesionálneho i osobného života. Zmena politickej situácie po vzniku Protektorátu Čechy a Morava a samostatného Slovenského štátu priniesla osudný zlom v jeho živote. Bol daný k dispozícii Ministerstvu školstva a národnej osvety v Prahe. Naďalej síce pracoval s plným nasadením, operoval, prednášal a učil, no napätie eskalovalo a napriek podpore mnohých kolegov na UK, českí profesori postupne odchádzali. Nakoniec rozhodol odísť aj prof. Kostlivý a vrátiť sa do Prahy (1941). Po ukončení vojny dostal ponuku vrátiť sa späť, ale pre vážne ochorenie ju odmietol so slovami: „Na svoju úlohu by som už nestačil. Škoda, že ponuka neprišla skôr. Slovensku som venoval svojich 22 najlepších rokov. Rád na tú dobu spomínam a s radosťou vždy budem!“ Onedlho svojej chorobe podľahol, mal 69 rokov. Pochovaný je na Olšanskom cintoríne.

Prof. Kostlivý na klinike v Bratislave, kde pôsobil, vychoval 7 profesorov, 3 docentov, 30 primárov chirurgických oddelení po celom Slovensku a ďalších 8 profesorov z iných operačných odborov (napr. detská chirurgia, ortopédia, urológia, gynekológia, stomatológia a i.). Spolu to bolo 50 žiakov, ktorí sa úspešne presadili na významných pozíciách. Je to výnimočný a zásluhný počín, ktorým sa môže pochváliť len málo uznávaných chirurgov vo svete. Prof. Kostlivý je právom považovaný za zakladateľa slovenskej chirurgickej školy. Bol skutočne výnimočnou osobnosťou, obdarený mnohými talentami – rozsiahlymi odbornými

vedomosťami, profesijnými a manuálnymi zručnosťami, bol výborný pedagóg, obľúbený študentmi. Mal jemné spôsoby správania, v komunikácii bol priateľský a korektný, zároveň veľmi skromný. Okrem chirurgie miloval umenie, hudbu a prírodu. Stal sa vzorom a uznávanou odbornou a ľudskou autoritou pre ďalšie generácie lekárov. S úctou a vďakou si ho každoročne (od roku 1947) pripomínajú slovenskí a českí chirurgovia na odbornej konferencii „Chirurgický deň prof. MUDr. Stanislava Kostlivého“. Myšlienka založiť túto tradíciu vznikla na prvej povojnovej schôdzi Československej chirurgickej spoločnosti (1947), kde ju predniesli slovenskí chirurgovia, aby tým vzdali poctu svojmu vzácnemu a veľkému učiteľovi.

Doc. MUDr. Ladislav Kužela, DrSc.

(* 5. 8. 1926 – † 27. 5. 1980)

Doc. MUDr. Ladislav Kužela, DrSc., sa narodil v Ivanke pri Dunaji. Štúdium na Lekárskej fakulte Univerzity Komenského (LF UK) v Bratislave ukončil v roku 1950. Po promócii sa zamestnal na

Ústave normálnej a patologickej anatómie. Od roku 1952 pracoval ako odborný asistent na II. chirurgickej klinike LF UK v Bratislave a od roku 1968 bol vedúcim oddelenia kardiovaskulárnej chirurgie a zástupcom prednostu kliniky. Po roku 1977 pôsobil v Ústave experimentálnej chirurgie Slovenskej akadémie vied (SAV), zároveň bol lekárom v endokrinologickej poradni (1950 – 1953). V období rokov 1952 – 1959 prednášal anatómiu na Vysokej škole výtvarných umení (VŠVU) v Bratislave. Študijný pobyt v USA absolvoval na renomovanej klinike – Pacific Medical Center (1966 – 1968), kde obhájil dizertačnú prácu a získal vedecký titul „Master of Clinical Sciences“. Po návrate na Slovensko inicioval realizáciu náročného operačného výkonu – transplantáciu srdca, ako prvú nielen v bývalom Československu, ale aj v strednej a východnej Európe a využil tak svoje odborné poznatky a praktické skúsenosti, ktoré získal počas pobytu v USA. Operácia sa uskutočnila po dôkladnej experimentálnej a klinickej príprave dňa 9. júla 1968 na II. chirurgickej klinike LF UK na Partizánskej ulici v Bratislave. Viedol ju akademik MUDr. Karol Šiška, DrSc. Darcom srdca bol 46-ročný muž, ktorý utrpel smrteľné poranenie mozgu pri páde z balkóna a príjmom 54-ročná žena. Pacientka však transplantáciu neprežila, zomrela po piatich hodinách, ešte v operačnej sále, na následky iných ochorení.

Prvú transplantáciu srdca na svete vykonal dňa 3. decembra 1967 dr. Christian Netling Barnard v nemocnici Groote Schuur v Kapstekom meste. Prvá úspešná transplantácia

srdca sa na Slovensku uskutočnila 20. marca 1998.

Doc. Kužela sa vo svojej vedeckovýskumnej práci zaoberal všeobecnou hrudnou a srdcovou chirurgiou, neskôr pooperačnou fyziológiou, patopsychológiou a pooperačnou starostlivosťou o pacientov. Zaviedol endokrinnú chirurgiu a modernú liečbu kardiovaskulárneho systému. Je autorom viacerých monografií, 106 odborných štúdií a článkov. Prednášal na mnohých medzinárodných odborných vedeckých podujatiach. Okrem tzv. socialistických štátov prednášal aj v Spolkovej republike Nemecko (SRN), Rakúsku, Holandsku, Francúzsku, Španielsku a Británii. Bol aktívnym členom Slovenskej chirurgickej spoločnosti SLS a vedeckým sekretárom Československej chirurgickej spoločnosti, členom viacerých významných medzinárodných inštitúcií, napr. Société Internationale de Chirurgie, European Society for Experimental Surgery, International Cardiovascular Society a iné.

Výsledky jeho odbornej vedeckej a pedagogickej práce s uznaním hodnotila odborná verejnosť doma aj v zahraničí. Boli mu udelené viaceré počty a ceny, roku 1956 aj Cena SAV.

Predčasným odchodom doc. Kuželu stratila nielen rodina a priatelia, ale aj spolupracovníci, široká odborná a laická verejnosť výnimočného človeka, vynikajúceho lekára, uznávaného chirurga a pedagóga, ktorý sa výsledkami svojej práce, myšlienkami a postojmi trvale zapísal do histórie slovenskej medicíny a ktorého si budeme vždy s úctou a vďakou pripomínať.

Prof. MUDr. Miloš Nosál, DrSc.

(* 29. 8. 1915 – † 30. 12. 1995)

Prof. MUDr. Miloš Nosál, DrSc., sa narodil v Lučenci. Je zakladateľ a prvý priekopník odboru chorôb z povolania a pracovného lekárstva na Slovensku. Promoval na Lekárskej fakulte UK (1939).

Po nástupe na I. internú kliniku LF UK v Bratislave sa pod vedením prof. Netouška začal venovať hematológii, ktorá ostala jeho profesionálnou záľubou do konca života. Ročný pobyt v zahraničí (Londýn, Edinburg; 1948), kde sa venoval problematike chorôb baníkov z povolania, bol však rozhodujúcim stimulom pre jeho ďalšie profesijné zameranie. V roku 1951, na podnet prof. L. Déreza, založil Klinikou chorôb z povolania, na ktorej nepretržite pracoval až do roku 1990. Tu rozvíjal predovšetkým problematiku pneumokonióz a priemyslovú toxikológiu, vrátane toxikologickej pesticídov. Založil funkčné laboratórium (spirometria, fotopletyzmografia, ergometria), toxikologické laboratórium a toxikologické informačné centrum, ktoré dodnes funguje

ako jediné informačné centrum v SR 24 hodín denne. Prof. Ondrejčka sa o ňom vyjadril, že je nielen zakladateľ a prvý priekopník odboru pracovného lekárstva, ale aj prvý učiteľ tohto odboru. Počas svojho profesionálneho života prešiel mnohými významnými funkciami. Bol zakladateľ a dlhoročný predseda Slovenskej spoločnosti pracovného lekárstva, odbornej spoločnosti Slovenskej lekárskej spoločnosti, prodekan LF UK, člen komisie Medzinárodnej spoločnosti pracovného lekárstva, člen zboru expertov pre pracovné lekárstvo pri SZO a dlhoročným riaditeľom Výskumného ústavu hygieny práce a chorôb z povolania. Bol členom redakčných rád viacerých domácich i zahraničných časopisov. Prednášal internú medicínu a pracovné lekárstvo nielen na bratislavskej LF UK, ale dlhé roky aj na Lekárskej fakulte UK v Martine a niekoľko rokov bol predsedom skúšobnej komisie pri atestáciách internej medicíny v Inštitúte pre ďalšie vzdelávanie lekárov a farmaceutov. Bol iniciátorom vzniku pracovísk pracovného lekárstva na celom Slovensku.

Udržoval úzke kontakty s kolegami v Českej republike, predovšetkým s prof. Teisingerom v oblasti priemyselnej toxikológie. Pedagogická práca bola integrálnou súčasťou jeho profesionálneho života. Bol excelentný prednášateľ a jeho vedomosti a umenie interpretácie internej propedeutiky boli fenomenálne. Známy je jeho citát: „*Štátnice sú poslednou možnosťou, kde možno študenta ešte niečo naučiť*“. Nezabudnuteľným zážitkom boli aj jeho vizity na klinike, kde pri pacientoch z celého Slovenska preukazoval svoju profesionalitu a zároveň ľudský láskavý prístup. Hľadanie príčin trvalého poškodenia zdravia zamestnancov v pracovnom prostredí a priznanie odškodného zo strany zamestnávateľa, ktorý sa neraz bránil, malo často príchuť detektívneho pátrania, vyšetrovania a dokazovania. Stovky baníkov, drevorubačov, brusičov skla, metalurgických a chemických robotníkov, ale aj ošetrovateľov dobytky a iných, prešli Klinikou chorôb z povolania profesora Nosála. Po celom Slovensku nájdete ľudí, ktorí na neho s láskou a s úctou spomínajú. Nielen ako na lekára, ale aj na človeka, ktorý si dokázal prisaďnúť k pacientovi na posteľ a so záujmom o neho sa porozprávať. O tom, čo trápi pacienta, ale aj o jeho práci, o rodnom Slovensku, literatúre a umení vôbec.

V pracovnom lekárstve zdôrazňoval komplexný prístup pri posudzovaní poškodení zdravia všeobecne, ale aj z práce, preventívnu starostlivosť v prvom kontakte (v minulosti závodní lekári), úzku spoluprácu s hygienou práce a fyziológiou práce a čo je dnes nedosiahnuteľný ideál – návštevy klinických pracovných lekárov na rizikových pracoviskách. Pracovné lekárstvo chápal ako integrálnu súčasť základných medicínskych disciplín (predovšetkým internej medicíny). Vystríhal pred nebezpečenstvom atomizácie medicíny

a nedoceňovaním tzv. malých medicínskych odborov.

Popri medicíne bol profesor Nosál naslovovaný odborník v literatúre, výtvarnom umení, vážnej a ľudovej hudbe (ako mladík spre-vádzal Bélu Bartóka v okolí Zvolena a Detvy), v etnografii a folkloristike. V mladosti aktívne športoval (ľahká atletika, volejbal) a aj vo vyššom veku sa venoval lyžovaniu. Profesor Nosál pochádzal z kultivovaného, národne orientovaného prostredia. Manželka Alena bola dcérou významného právnikovi, ktorý prišiel budovať na Slovensko štátnu správu (1919). Úspešnými pokračovateľmi profesora Nosála na poli medicíny sú tri z piatich jeho detí a aj traja z jeho vnukov. Najstarší syn Radomír je profesorom farmakológie (bol riaditeľom Ústavu experimentálnej farmakológie SAV), ďalšie dve deti sú klinickí lekári. Dcéra Mária je profesorkou a pôsobí v odbore klinická imunológia a alergológia. Je zaniietenou a uznávanou priekopníčkou zdravotno-sociálnej starostlivosti o deti s mentálnym postihnutím. Syn Miloš je lekár – hematológ. Z troch vnukov je verejnosti známy primár Matej, vynikajúci detský kardiokirurg, doktorka Danica, ktorá pokračuje v šľapajach svojho starého otca a Zuzana, ktorá je všeobecnou lekárkou.

Odkazom profesora Nosála nielen pre jeho deti a vnúčatá, ale aj pre súčasných lekárov je kultivovaný prejav, vysoká odbornosť, široký rozhľad, komunikatívnosť, sociálne cítenie, spájanie ľudí a odborov – všetko pre dobro a zdravie pacienta. Profesor Nosál zomrel po krátkej chorobe v Bratislave (1995) vo veku 80 rokov.

Doc. MUDr. Julián Podoba, CSc.

(* 9. 1. 1916 – † 31. 8. 2005)

Doc. MUDr. Julián Podoba, CSc., sa narodil v Ostratíciach. Je medzinárodne uznávaný reprezentant slovenskej vedeckej lekárskej obce, zakladateľ slovenskej experimentálnej aj klinickej endo-

krinológie, Ústavu experimentálnej endokrinológie SAV a Slovenskej endokrinologickej spoločnosti.

Po ukončení štúdií na Lekárskej fakulte UK (1940) pracoval na internej klinike v Bratislave pod vedením akademika Déreza. Po 2. svetovej vojne odišiel na študijný pobyt do Prahy, kde získal trvalý záujem o endokrinológiu, najmä však o ochorenia štítnej žľazy a ochorenia z nedostatku jódu. Vykonaním rozsiahleho prieskumu príčin masového výskytu endemickej strumy a endemického kreténizmu na Slovensku a presadením prevencie sa stal zakladateľom slovenskej endokrinológie.

Docent Podoba so svojimi spolupracovníkmi uskutočnil prieskum ochorení z nedostatku jódu na Slovensku v rokoch 1949–53.

V 602 obciach sa vyšetrilo 157 865 osôb. Endemická struma postihovala obyvateľstvo na celom území Slovenska. V troch oblastiach: Žitný ostrov, severozápadné Slovensko (oblasť Trenčína, Kysúc a Oravy) a v oblasti Slovenského rudohoria sa struma zistila až u 70% dievčat vo veku do 10 rokov a 80% dospelých žien. Výskyt kreténizmu dosahoval až 3%, pričom ľahších poškodení mozgu bolo niekoľkonásobne viac. Zistilo sa, že príčinou tohto stavu (podobne ako v iných krajinách s endemickou strumou) bol nedostatok jódu. Vo väčšine oblastí Slovenska sa zistil deficit jódu ťažkého stupňa, príjem jódu predstavoval iba štvrtinu až tretinu potrebného množstva. Výsledky tohto rozsahom dovtedy nevidaného výskumu (vyšetrilo sa 3,2% obyvateľstva Slovenska), viedli k zavedeniu jódovej profylaxie, ktorá sa na Slovensku začala roku 1951 pridaním 7 mg KI (jodidu draselného) na kg kuchynskej soli. Od roku 1965 sa vyrábala kuchynská soľ s obsahom 25 mg KI/kg. Povinná jódová profylaxia bola uzákonená roku 1966. Týmto profylaktickým opatrením sa dosiahli významné úspechy. Už po niekoľkých rokoch sa zistilo, že u detí úplne vymizla uzlová struma, vo všetkých vekových kategóriách sa významne znížil výskyt strumy, vymizol endemický kreténizmus, zlepšil sa prospech detí na školách a zvýšila sa intelektuálna úroveň národa. Príjem jódu sa zvýšil 2–4 násobne. V rokoch 94/95 sa uskutočnila v Európe a neskôr aj na ostatných kontinentoch rozsiahla porovnávací epidemiologická štúdia, ktorej cieľom bolo zistiť príjem jódu a veľkosť štítnej žľazy u detí. Ukázalo sa, že príjem jódu na Slovensku je nielenže dostatočný, ale patrí medzi najlepšie v Európe. Vďaka tejto štúdii, ako aj vďaka iným výskumom, sa Slovensko dostalo do povedomia expertov ako krajina, kde je problematika jódového deficitu, endemickej strumy a kreténizmu vyriešená. Zaslouhou doc. Podobu a ním založeného Ústavu experimentálnej endokrinológie SAV sa na Slovensku vyriešil závažný zdravotnícky a sociálne ekonomický problém ochorení z nedostatku jódu. Tento výskum svojím rozsahom a precíznosťou realizácie patrí medzi najrozsiahlejšie výskumy tohto druhu vo svete a právom získal doc. Podobovi medzinárodné uznanie. Najdôležitejšie však je to, že výsledky svojho výskumu dokázal pretaviť do praxe a rozhodujúcim podielom sa zaslúžil o zavedenie jódovej profylaxie u nás. Jeho práca priaznivo ovplyvnila zdravotný stav každého obyvateľa Slovenska.

Doc. Podoba sa významne angažoval aj vo vedecko-organizačnej práci a vo verejnej činnosti. Bol dlhoročným expertom Poverenia zdravotníctva a sociálne zdravotného výboru SNR, dlhoročným členom výboru endokrinologickej sekcie Česko-slovenskej spoločnosti J.E. Purkyňu. Stál pri zrode Slovenskej endokrinologickej spoločnosti a bol jej prvým a dlhoročným predsedom. Bol členom výboru Európskej tyreoidologickej spoločnosti, bol

školiťom mnohých vedeckých pracovníkov a lekárov a členom skúšobných komisií. Publikoval viac ako 250 vedeckých a odborných článkov, prednášal vo väčšine európskych štátov a v USA. Založil a dlhé roky viedol redakciu prvého endokrinologického časopisu v ČSSR – *Endocrinologia experimentalis*.

Za svoju vedecko-organizačnú a výskumnú prácu dostal doc. Podoba viacero verejných a odborných vyznamenaní – a to aj napriek tomu, že nebol v strane a nebol stúpencom vtedajšieho politického režimu. Je držiteľom Zlatej medaily SLS „Propter Merita“, dostal Medailu J.E. Purkyňu, Zlatú plaketu J. Jeseniusa SAV a najvyššie štátne vyznamenanie – Kríž prezidenta SR (2003), ako ocenenie jeho prínosu pre vedu a zdravotnícku starostlivosť.

S uznaním a vďakou treba vyzdvihnúť, že doc. MUDr. Julián Podoba, CSc., svoju bohatú vedeckú, pedagogickú a organizačnú prácu vykonával nezištne pre rozvoj slovenskej medicíny a endokrinológie, pre zlepšenie zdravotného stavu a mentálnej úrovne slovenského národa, ktorého bol vždy verným synom. K týmto méтам viedol aj svoje deti, blízkych, spolupracovníkov a nasledovníkov.

Prof. MUDr. Ivan Šimkovic, DrSc.

(* 28. 6. 1919 – † 26. 10. 2007)

Prof. MUDr. Ivan Šimkovic, DrSc., sa narodil v Senici. Po gymnaziálnych štúdiách v Senici a Malackách sa prihlásil na Lekársku fakultu Univerzity Komenského, štúdium medicíny ukončil roku 1944.

Po promócii nastúpil na Chirurgickú kliniku Univerzitnej nemocnice v Bratislave, kde bol prednostom prof. Konštantín Čársky. Možno povedať, že chirurgii a najmä kardiochirurgii zasvätil prof. Šimkovic plné dve tretiny svojho plodného života. Aktívne pracoval takmer do konca života, aj po odchode do dôchodku (1990). Vedenie Kliniky kardiovaskulárnej chirurgie Ústavu kardiovaskulárnych chorôb (ÚKVCH) odovzdal svojmu nástupcovi, prof. Viliamovi Fischerovi, CSc. Základy chirurgie si prof. Šimkovic osvojil na Chirurgickej klinike LF UK v Univerzitnej nemocnici v Bratislave, vtedajšej vľajkovej lodi slovenskej chirurgie, pod vedením vynikajúceho a vzdelaného chirurga prof. MUDr. Konštantína Čárskeho, DrSc., žiaka prof. Kostlivého. Hrudnej a srdcovej chirurgii sa venoval od príchodu na novo založené pracovisko (1951) – II. chirurgickú kliniku Lekárskej fakulty, vedenú akad. K. Šiškom. Vedeckú hodnosť „CSc.“ získal roku 1957 a „DrSc.“ obhájil roku 1966. Docentom chirurgie sa stal roku 1959 a univerzitným profesorom chirurgie roku 1967. Mal zásadnú zásluhu na tom, že na Slovensku vznikla kardiochirurgia ako samostatný chirurgický odbor. Jeho obrovskou

zásluhou bola konštrukcia originálneho slovenského prístroja pre umelý obeh krvi v spolupráci s doc. Dr. Ing. Jurajom Bolfom, CSc., ktorý pracoval v Laboratóriu meracích prístrojov SAV. Išlo o modifikáciu prístroja podľa Lillehei-De Walla. V podniku Chirana Stará Turá sa potom vyrábala sériovo asi 20 rokov a všeobecne sa používal nielen v celom Československu, ale aj v Rakúsku, Poľsku a ZSSR (napr. Gruzínsko). Prístroj umožnil operácie na otvorenom srdci, čo výrazne posunulo dopredu vývoj srdcovej chirurgie u nás.

V období rokov 1968 – 1978 pôsobil prof. Šimkovic ako prednosta Chirurgickej kliniky Inštitútu pre vzdelávanie lekárov a farmaceutov (ILF, predchodcu dnešnej Slovenskej zdravotníckej univerzity, SZU) v Déreovej nemocnici na Kramároch. V týchto rokoch prevzal aj funkciu hlavného chirurga Slovenska a po smrti prof. MUDr. Pavla Šteinera, DrSc., (Martin) aj funkciu vedúceho Katedry chirurgie ILF. Stal sa zodpovedným za špecializačné štúdium v chirurgii na Slovensku. V období rokov 1967 – 1968 absolvoval niekoľkomesačný študijný pobyt na Baylor University, Texas. Získané poznatky využil vo svojej práci na klinike, kde zaviedol veľa nových zlepšení. Pod jeho vedením sa doškolovali slovenskí chirurgovia (všeobecni aj hrudní, v tom čase aj srdcoví). Na chirurgickej klinike na Kramároch pracoval do konca r. 1978. V rokoch 1979 – 1990 bol prednostom Kliniky kardiovaskulárnej chirurgie Ústavu kardiovaskulárnych chorôb v Bratislave na Partizánskej ulici (ten bol založený na pôde II. chirurgickej a II. internej kliniky LF UK a FN). V tomto období bol, popri ďalšom rozvíjaní kardiovaskulárnej chirurgie, zodpovedný aj za špecializačnú prípravu v kardiochirurgii a cievnej chirurgii na Slovensku. V rokoch 1951 – 1990 (rok odchodu do dôchodku) sa pod jeho vedením, resp. za jeho podstatnej účasti uskutočnilo približne 5000 operácií srdca, 5000 výkonov na cievnom systéme, z toho 2000 arteriálnych rekonštrukcií.

Publikoval viac ako 220 článkov v odborných lekárskejších časopisoch a bol autorom resp. editorom štyroch monografií. Vychoval viacerých špičkových slovenských kardiochirurgov a cievnych chirurgov. Ich žiaci v súčasnosti vedú pracoviská srdcovej a cievnej chirurgie v SR. Jeho práce a osobný kontakt podstatne ovplyvnili myslenie a konanie nielen slovenských chirurgov (najmä kardiovaskulárnych), ale aj kardiológov a internistov. Bol členom početných domácich aj zahraničných odborných lekárskejších spoločností, veľmi aktívne pracoval v Čsl. spoločnosti kardiovaskulárnej chirurgie a po rozdelení ČSR v jej slovenskej nástupkyňi. V období rokov 1992 – 1995 bol prezidentom Spolku slovenských lekárov v Bratislave, nositeľom početných ocenení a vyznamenaní.

Profesor Šimkovic nadviazal vo svojej chirurgickej a vedeckej činnosti na dielo svojich učiteľov: vo všeobecnej chirurgii prof. MUDr.

Konštantína Čárskeho, DrSc., v hrudnej a srdcovej chirurgii akademika Karola Šišku. Má veľkú zásluhu na pozdvihnutí slovenskej kardiovaskulárnej chirurgie na medzinárodnú úroveň. Vypracoval sa na brilantného všestranného chirurga, ktorého devízou bola pružná operačná stratégia, správne rozhodovanie pri operačnom stole aj v najťažších situáciách. Opieral sa popri znalostiach klinickej chirurgie o svoje hlboké poznanie medicínskej teórie, najmä patofyziológie a vychádzal aj zo svojich skúseností a poznatkov z experimentálnej chirurgie, ktorej venoval mimoriadne veľa úsilia a voľného času. Vo svojej činnosti bol veľmi svedomitý a cieľavedomý. Bol to mimoriadne múdry a dobrý človek, vynikajúci kolega a priateľ, nositeľ vysokých morálnych a ľudských kvalít. Prof. Šimkovic vybudoval pevné základy slovenskej srdcovej a cievnej chirurgickej školy, z ktorej čerpáme aj v súčasnosti.

Prof. MUDr. Pavol Šteiner, DrSc.

(* 28. 3. 1908 – † 4. 6. 1969)

Prof. MUDr. Pavol Šteiner, DrSc., sa narodil v Bratislave. Medicínske vzdelanie nadobudol na lekárskech fakultách v Prahe, Viedni, Paríži a Bratislave, kde promoval v roku 1932. Popri medicíne získal aj doktorát z filozofie na Filozofickej fakulte UK v Bratislave (1933). V období rokov 1934–1939 pracoval na Chirurgickej klinike prof. Kostlivého, kde získal chirurgickú špecializáciu (1938). Roku 1939 emigroval do Anglicka, kde aj noštrifikoval a do r. 1945 pracoval ako vojenský chirurg. Jeho odborné úspechy ako vedúceho pracovníka Traumatologického oddelenia St. Olave Hospital a neskôr Chirurgického oddelenia Mild End Hospital viedli k tomu, že dostal titul člena Kráľovskej chirurgickej spoločnosti (FRSC). Po návrate na Slovensko viedol Chirurgické oddelenie Štátnej nemocnice v Košiciach (1945–1946). Od septembra 1946 bol primárom Chirurgického oddelenia v Martine. Po vzniku samostatného Slovenského ústavu pre doškoľovanie lekárov v Trenčíne (1957) a vzniku samostatných katedier základných medicínskych odborov, sa klinickou základňou pre doškoľovanie v chirurgii stalo chirurgické pracovisko v Martine. Dr. Šteiner založil Chirurgickú katedru Slovenského ústavu pre doškoľovanie lekárov (1957), čo bolo jednoznačne začiatkom systémového postgraduálneho vzdelávania v chirurgii (v súčasnosti zastrešeného Slovenskou zdravotníckou univerzitou). Päť rokov prebiehali špecializačné kurzy z anestéziológie, hrudnej chirurgie, ortopedie, urológie, plastickej a rekonštrukčnej chirurgie, neurochirurgie a detskej chirurgie pod vedením Katedry chirurgie.

Roku 1961 sa dr. Šteiner habilitoval na docenta chirurgie. Po vzniku tretej lekárskej fakulty v Martine sa stal vedúcim katedry chirurgie, pričom od r. 1967 sa oddelenie zmenilo na Chirurgickú kliniku. Toto pracovisko viedol až do náhleho úmrtia (1969). Roku 1967 dostal vysoké štátne vyznamenanie Rad práce, v tom istom roku obhájil doktorát vied a bol menovaný profesorom chirurgie (bohužiaľ deformáciou personálnych vzťahov v tej dobe sa jeho menovací dekrét dostal k príbuzným až po jeho smrti...).

Prof. Šteiner patril k zakladateľom slovenskej kardiochirurgie, ako prvý urobil plánovaný chirurgický výkon na srdci – komisurólýzu stenotickej mitrálnej chlopne (1953). Roku 1968 urobil prvú úspešnú embolektómiu z pľúcnej tepny v mimotelovom obehu na Slovensku. Pod jeho vedením martinské chirurgické pracovisko vykonalo vyše 300 operácií srdca a veľkých ciev. Vychoval mnoho úspešných slovenských chirurgických osobností (Haninec, Chalupa, Chrenko, Junas, Mazuch, Media, Mikler, Palenčár, Pavlík, Slamen, Šajgalík, Zavorský, Zboja). Prof. Šteiner priniesol Kostlivého chirurgickú školu do Martina a prostredníctvom svojich žiakov aj do ďalších regiónov Slovenska. Jeho monografie „Predoperačná a pooperačná starostlivosť“ (1955) a „Klinická fyziológia pre chirurgov“ (1966), sa stali od svojho vzniku pre viac generácií chirurgov „krédom“ v ich chirurgických začiatkoch a pri príprave na atestačné skúšky z chirurgie. V odbornej časopiseckej literatúre uverejnil vyše 70 odborných prác, najmä z oblasti kardiochirurgie a resuscitácie, doma aj v zahraničí predniesol 54 odborných prednášok.

Prof. Šteiner bol vynikajúcim slovenským športovcom. Od roku 1929 bol celé desaťročie majstrom Československa v plávaní (voľný štýl), CSR reprezentoval aj vo vodnom póle a aktívne sa zúčastnil olympijských hier v Amsterdam (1928) a Los Angeles (1932). Bol držiteľom titulu „Zaslúžilý majster športu“.

Spolupracovníci a široká lekárska verejnosť prechovávala k prof. Šteinerovi veľkú úctu, uznanie a obdiv. Vážili si ho za prístup k práci, rozsiahle vedomosti, chirurgickú erudíciu, ľudskosť, nadčasovosť a znalosť cudzích jazykov (plynule hovoril anglicky, nemecky, francúzsky, maďarsky a rusky). Ako prejav úcty a pripomenutia si zásluh veľkého a vzácneho človeka, lekára, akým bol prof. Šteiner, bola založená tradícia organizovania odbornej konferencie v Martine „Šteinerov deň“, ktorá pokračuje dodnes.

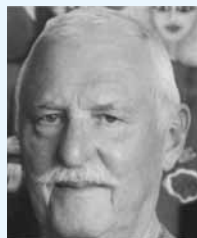
Na návrh Prezídia Slovenskej lekárskej spoločnosti boli pri príležitosti 100. výročia založenia Univerzity Komenského a jej prvej Lekárskej fakulty uvedení zakladajúci profesori – prví rektori Univerzity Komenského a dekan Lekárskej fakulty UK do Dvorany slávy SLS

1. Dr.h.c. prof. MUDr. Kristián Hynek, DrSc. (15.9.1879–11.1.1960), spoluzakladateľ UK, 1. rektor UK, predseda Profesorského zboru UK, 1. prednosta Internej kliniky LF UK (1919–1930).
2. Dr.h.c. prof. MUDr. Stanislav Kostlivý (30.10.1877–7.12.1946), spoluzakladateľ UK, 4. rektor UK, prezident Lekárskej komory pre Slovensko a Podkarpatskú Rus (1929–1939), 1. prednosta 1. chirurgickej kliniky LF UK.
3. Dr.h.c. prof. MUDr. Jiří Brdlik, DrSc. (24.10.1883–6.7.1965), spoluzakladateľ UK, 8. rektor UK, 1. prednosta I. detskej kliniky LF UK (1919–1930).
4. Prof. MUDr. Viktor Reinsberg (12.6.1875–5.11.1938), spoluzakladateľ UK, 12. rektor UK, 7. dekan LF UK (1925–1926), 1. prednosta Kliniky pre choroby kožné a pohlavné LF UK (1921–1938).
5. Prof. MUDr. Bohuslav Polák (6.10.1886–18.12.1955), spoluzakladateľ UK, 15. rektor UK, 8. dekan LF UK (1926/1927), 1. prednosta Ústavu pre farmakológiu a farmakognóziu LF UK (1920–1938).
6. Prof. MUDr. Gustáv Müller (18.3.1875–17.6.1949), spoluzakladateľ LF UK, 1. dekan LF UK (1919–1921), 1. prednosta Kliniky pôrodnictva a gynekológie LF UK (1919–1925).
7. Prof. MUDr. Antonín Spilka (17.1.1876–24.5.1948), spoluzakladateľ LF UK, 2. dekan LF UK (1921–1922), 1. prednosta Ústavu pre patologickú anatómiu, histológiu a bakteriológiu LF UK (1919–1927).
8. Prof. MUDr. František Prokop (23.1.1870–20.3.1953), spoluzakladateľ LF UK, 3. dekan LF UK (1921–1922), 1. prednosta Ústavu súdneho lekárstva (1919–1938).
9. Prof. MUDr. Stanislav Růžička (14.1.1872–6.11.1946), spoluzakladateľ LF UK, 4. dekan LF UK (1922–1923), 1. prednosta Ústavu pre hygienu a bakteriológiu LF UK (1919–1938).
10. Prof. MUDr. Roman Kadlický (25.12.1878–9.7.1948), spoluzakladateľ LF UK, 5. dekan LF UK (1923–1924), 1. prednosta Očnej kliniky LF UK (1919–1930).
11. Prof. MUDr. Zdeněk Mysliveček, DrSc., (13.9.1881–11.3.1974), spoluzakladateľ LF UK, 6. dekan LF UK (1924–1925), 1. prednosta Psychiatrickej a neurologickej kliniky LF UK (1919–1930).
12. Prof. MUDr. Miloš Netoušek (1.12.1889–29.10.1968), 11. dekan LF UK (1929–1930), nositeľ francúzskeho Radu Čestnej légie, 1. prednosta Ústavu pre všeobecnú a experimentálnu patológiu LF UK (1920–1925) a prednosta Kliniky internej propedeutiky LF UK (1922–1931).

X. uvádzanie do Dvorany slávy bolo spojené s výstavou diel MUDr. J. Činčára a MUDr. M. Dvoráka, PhD. Vystavené diela vzbudili úprimný záujem a obdiv prítomných a významne prispeli k slávnostnému rázu podujatia.

MUDr. Július Činčár

(* 13. 2. 1932 – † 19. 6. 2015)

MUDr. Július Činčár sa narodil v Michalovciach. Po ukončení štúdia medicíny pôsobil ako lekár v Čechách a na Orave. Roku 1964 sa presťahoval do Trenčína, kde žil až do smrti. Výtvarnému umeniu

sa začal venovať už na strednej škole. Potom sa mu venoval ako autodidakt, ktorý verejne prezentoval svoje diela od osemdesiatych rokov 20. storočia. Tvoril v oblasti maľby, grafiky, kresby, plastiky, koláže, asambláže i knižnej ilustrácie, objektu a kombinovaných technikách. Diela *Posledná večera*, *Trenčianske bosorky*, *Čo môže pán kráľ*, *Loď záchranu* i *Loď smútku*, *Bathory*, *Slovenské Vianoce*, *Punk Star*, *Žiletka* a mnohé iné dokumentujú jeho výtvarnú nápaditosť a svojráznu originalitu, ktorou sa výrazne odlišuje od mnohých iných umelcov.

Beata, olej na lepenke, 1960–61.

J. Činčár namaloval stovky obrazov. Maľoval na všetkých možných miestach, v obývacej izbe, kuchyni, pivnici, v záhrade i na pracovisku zdravotníckeho zariadenia, kde určitý čas pôsobil ako riaditeľ. Námety a inšpirácie hľadal všade, napríklad aj pri počúvaní hudby z rozhlasu. Pieseň „Lady Karneval“ v podaní Karla Gotta ho inšpirovala k namalovaniu obrazu s dvojicou žien v karnevalových maskách. Tam, kde mohol maľovať, bol jeho ateliér, miesto jeho tvorivých hľadání, rozvíjania vlastných myšlienok, pokoja a meditovania nad večnými otázkami

Zalúbenci, olejomalba, 1985.

Golgota II. Otče, prečo si ma opustil, olej, 2008.

nad tým, kto sme, odkiaľ prichádzame, prečo sme a kam ideme. Jeden z kurátorov jeho výstavy v Trenčíne (Podušel, 2016) sa vyjadril „... v jeho obrazoch bojujeme s našou prítomnosťou, intrigami a zradou. Vzťahy medzi ľuďmi sú zašifrované v maliarskych kompozíciách s tematikou masiek, manéží i biblických námetov...“

Obrazy J. Činčára sú jeho umeleckou výpoveďou o vnímaní sveta, ľudských vzťahoch, radości, smútku, nádeji, tragédiách, osudoch a všetkého, čo ho zaujalo, čo vo svete jeho fantázie vzniklo.

Bol filozof, básnik, maliar a sochár v jednej osobe. Analýzou jeho tvorby sa venovali mnohí výtvarní teoretici, publicisti a výtvarní kritici. Zomrel v Trenčíne vo veku 83 rokov. Samostatne vystavoval v Trenčíne, Bratislave Augsburgu (Nemecko), Zlatých Moravciach, Plivnici (Juhoslávia), Piešťanoch, Cran Gevier (Francúzsko), Považskej Bystrici, Mníchove (Nemecko), Žiline a iných mestách. Jeho diela sú v štátnych a súkromných zbierkach na Slovensku, Českej republike, Nemecku, Francúzsku, Belgicku, Holandsku a Veľkej Británii.

MUDr. Miloslav Dvorák, PhD.

(* 11. 2. 1954)

MUDr. Miloslav Dvorák, PhD., sa narodil v Nitre, maturoval na Strednej všeobecnej vzdelávacej škole v Nitre, po jej ukončení študoval na Lekárskej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, promoval roku 1978.

Pred nástupom vojenskej prezenčnej služby pracoval na Patologicko-anatomickom oddelení vo Zvolene. Od roku 1979 pôsobil na Neurologickom oddelení v Levoči ako sekundárny lekár. V rokoch 1981–1991 pracoval v Horskej službe v Slovenskom Raji. Po absolvovaní atestácie I. a II. stupňa z odboru neurológie nastúpil v roku 1987 do funkcie primára oddelenia. Pod jeho vedením sa Neurologické oddelenie v Levoči vyprofilovalo na pracovisko so zameraním na vertebrologickú problematiku s modernými diagnostickými a liečebnými postupmi ochorení driekovej a krčnej chrbtice. Svoje teoretické vedomosti, ako aj praktické skúsenosti zhrnul spolu s kolektívom autorov v dvoch publikáciách o driekovej chrbtici: *Neoperačná liečba diskopatií v lumbálnej oblasti* a *Kortikosteroidy v liečbe lumbálnych koreňových syndrómov*. V súčasnosti pripravuje s kolektívom autorov ďalšiu publikáciu zameranú na ochorenia krčnej chrbtice. Od apríla 2007 pracuje ako primár na modernom Neurologickom oddelení v Spišskej Novej Vsi. Myšlienku o vzájomnej blízkosti a prelínaní neurológie a psychiatrie pretvoril spolu s českými kolegami do neuropsychiatrického kongresu, a tak sa každé dva roky neurológovia a psychiatri zo Slovenska a Čiech stretávajú v historickej Levoči. Protipólom jeho početných pracovných aktivít je jeho umelecké zameranie, ktoré začal u seba postupne objavovať a rozvíjať. Roku 1989 začal vyrezávať drevené sošky a maľovať prvé obrazy, od roku 2003 je už jeho zbierka obrazov pomerne bohatá. Prvé kroky vo výtvarnej tvorbe boli usmerňované pod odborným a priateľským dohľadom skvelého akademického maliara Štefana Filepa z Košíc. Maľuje svet okolo seba, živú aj neživú krásu, inšpirujú ho miesta, ktoré navštívil, vlastné zážitky i vnútorné pocity. Nebojí sa sýstosti farieb,

Žehra r. 2003, 30x60

Zvířený anjel r. 2015, 100x100

Nostalgia r. 2003, 40x60

ani ich kombinácií, stavia na kultivovanej farebnosti, ktorá vyznieva poeticky. Jeho obrazy sú pestré, vyžarujúce pozitívnu energiu, inokedy striedmo svieže či smutne dramatické, citlivo zachytávajúce jeho bohatý vnútorný svet. Pôsobia hravo a sugestívne, vyjadrujú jeho životnú filozofiu a intímnu atmosféru kompozície.

Za výdatnej pomoci prof. MUDr. I. Rektora, CSc., z Neurologickej kliniky Masarykovej Univerzity v Brne vystavil svoju tvorbu počas neurologického kongresu vo výstavných priestoroch kaplnky Nemocnice u sv. Anny v Brne. S podporou firmy GlaxoSmithKline vydal kalendár na rok 2006. Roku 2007 vydanie kalendára podporila farmaceutická firma Bayer Schering. V rámci podujatia „Harmónia duše“ bol spoluautorom netradičnej výstavy výtvarných diel pacientov s diagnózou sclerosis multiplex, ktorá sa konala v Základnej umeleckej škole v Levoči, ako aj v Galérii umelcov Spiša a v Spišskej Kapitule (2006 a 2007). Na jeseň roku 2006 mal samostatnú výstavu v Galérii umelcov Spiša v Spišskej Novej Vsi pod názvom „Svet mojimi očami“ a v októbri 2007 výstavu obrazov v nemocnici v Šaci. Koncom roka 2008 mal samostatnú výstavu v Rožňavskej Galérii, poslednou výstavou v roku 2009 bola výstava spolu s Ľubomírom Repaským pod názvom Impresie Levoča. V tvorbe posledného obdobia dominuje farebnosť bez znakov maliarskeho technikárčenia. Samostatnú výstavu Farebný svet mal v poľskom meste Bielsko-Biala (2009) a následne v rámci Slovenského dňa výstavy na zámku Krasieczynie. Vystavoval v NsP Šaca a v Barata galérii v Pezinku (2010), v Slovenskom dome vo Varšave a srbskej Padine (2011), v srbskom Kulpine (2012), následne v Novom Targu a Kežmarku. Roku 2013 mal výstavu v poľskom Janov-Lubelski a v Zakopanom. V Starej Ľubovni a v Hniezdne vystavola r. 2014, o rok to bola samostatná výstava v Zakopanom. Výstavy v Srbsku zastrešovalo slovenské veľvyslanectvo (2018) – Niš, Miloševo, Pančevo, Nový Sad a Belehrad. Poslednou výstavou pred Dvoranou slávy bol Prešov – Vodárenská veža (2019).

V závere slávnostného uvedenia osobností do Dvorany slávy prof. Breza prečítal list prof. Vavrečku, ktorým poďakoval za zaradenie do Dvorany:

*Dvorana slávy – kto si ju zaslúži?
Veď je ako kytica voňavých ruží,
je ako oslavná pieseň,
čo zaháňa tieseň
a žiari ako slnko na nebi.
Je ako oslavná báseň čo velebí
našu myseľ a srdce tiež,
je ako veža kostola,
z ktorej hlahol zvonov zavola,
aby pohladil náš sluch.
Je ako dobrý duch,
ktorý ma poctil svojou návštevou.*

Za uvedenie do Dvorany slávy SLS si dovoľujem srdečne poďakovať Prezidiu Slovenskej lekárskej spoločnosti a uistiť všetkých, že si túto poctu hlboko vážim!

Prof. MUDr. Anton Vavrečka, CSc.
Bratislava, 18. 9. 2018

Odborná informácia

Nový koronavírus – čo treba vedieť

Adriana Liptáková

Mikrobiologický ústav LF UK a UN Bratislava

Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) vyhlásila 30. januára 2020 pre šírenie nového koronavírusu **globálny stav zdravotnej núdze. Zatiaľ nejde o pandémiu**, ale o epidémiu s viacerými ohniskami.

Koronavírusy infikujú a znehodnocujú funkciu ciliárnych epitelových buniek. Infekcia je lokalizovaná v horných dýchacích cestách (HDC), pretože optimálna teplota pre replikáciu vírusu je 33 – 34 °C. Vírus sa prenáša aerosólom a veľkými kvapôčkami (napr. kýchnutím). Väčšina ľudských koronavírusov spôsobuje infekciu HDC podobnú rhinovírusom, líši sa dlhšou inkubačnou dobou (priemerne 72 hodín). Infekcia môže zhoršiť primárne chronické ochorenie pľúc (astmu alebo bronchitídu), ojedinele vyvolá pneumóniu.

Infekcie sú najčastejšie u detí, buď sporadicky alebo epidemicky počas zimných a jarných mesiacov. Sérologické štúdie potvrdzujú, že koronavírusy sú zodpovedné za približne 10 – 15 % infekcií HDC. Napriek prítomnosti protilátok sú reinfekcie bežné. Koronavírusy boli izolované vo vzorkách stolice u dospelých a detí s hnačkou a gastroenteritídou a u novorodencov s neonatálnou nekrotizujúcou enterokolitídou.

Prvé prípady akútneho respiračného syndrómu boli reportované z čínskeho mesta Wuhan koncom decembra 2019, čínske autority identifikovali nový koronavírus ako hlavný etiologický agens. Vírus sa začal rýchlo šíriť do ostatných provincií Číny a dostal sa mimo hraníc Číny. V súčasnosti bol vírus detegovaný nielen v Ázii, ale aj v Austrálii, Európe a severnej Amerike. Prvé prípady v EÚ boli potvrdené vo Francúzsku. **Je veľmi pravdepodobné globálne rozšírenie.**

Za mesiac január 2020 bolo potvrdených laboratórne 9 836 prípadov infekcie novým koronavírusom s označením **2019-nCoV**, nakažených bolo 17 zdravotníckych pracovníkov a 213 nakazených zomrelo. Úmrtnosť na nový koronavírus sa v tejto chvíli pohybuje na úrovni dvoch až troch percent, no nevýhodou je, že vírus sa šíri rýchlejšie ako SARS a MERS.

Krajiny s výskytom nového koronavírusu ku 31.1.2020

Ázia: Čína (9 723), Thajsko (14), Japonsko (14), Singapur (13), Taiwan (9), Malajzia (8), Južná Kórea (7), Spojené Arabské Emiráty (4), Vietnam (5), Kambodža (1), Nepál (1), Filipíny (1), India (1), a Srí Lanka (1).

Európa: Francúzsko (6), Nemecko (5), Taliansko (2), Fínsko (1) a UK (2).

Pokračovanie na strane 44

Čo nebolo v knihe

Knižná publikácia „História Slovenskej lekárskej spoločnosti“

Súčasťou pripomenutia si 50. výročia vzniku SLS bolo aj vydanie reprezentačnej účelovej publikácie História SLS. Oslovili sme všetky odborné spoločnosti, všetky spolky lekárov a ďalšie odborné a organizačné subjekty v rámci SLS, aby sa podieľali na príprave tejto knižnej publikácie. Mnohí nám poskytli ucelené materiály, mnohí nie. Naším cieľom však stále ostáva v našom zámere pokračovať, históriu SLS „dobudovať“ a doložiť. Preto v tomto čísle Monitoru medicíny SLS otvárame novú rubriku „Čo nebolo v knihe“. Postupne budeme uverejňovať „oneskorené“ príspevky, ktoré sa do knihy nedostali, ale ktoré tam patria. Ale poďme po poriadku...

Slovenská lekárska spoločnosť v tomto roku završila polstoročie svojej samostatnej existencie. Nadviazala na predchádzajúcu prácu v spoločnej Československej lekárskej spoločnosti J.E. Purkyňa a spolu s Českou lekárskou spoločnosťou vstúpila (aj vďaka práci prof. Jaroslava Blahoša, prezidenta WMA) do World Medical Association. Z tohto kroku môžu profitovať všetky odborné spoločnosti, spolky, sekcie aj pridružení členovia. Ročne sa koná niekoľko sto odborných akcií na celom Slovensku, na ktorých sa zúčastňujú lekári aj sestry, pričom získavajú kredity celoživotného vzdelávania. Vybudovalo sa dielo, ktoré je organizačne stabilné, odborne silné a potrebné. Slovenská lekárska spoločnosť sa sústreďuje na plnenie odborného poslania na prospech svojich členov. V minulosti SLS hájila aj stavovské záujmy lekárov. Dnes tieto povinnosti odovzdala Slovenskej lekárskej komore. Za päťdesiat rokov práce sa vystriedali vo vedúcich funkciách mnohí akademickí aj klinickí pracovníci, profesori, docenti, akademici, ale aj lekári a sestry, ktorí dokázali spoločnosť previesť cez zložité križovatky neľahkých dejín.

Členskú základňu SLS dnes tvoria lekári a zdravotníci, ktorí sú „deťmi“ predchádzajúcich generácií „zakladateľov“. Priznajme si, že sú aj takí, ktorí by najradšej hľadali iné – vlastné cesty. Ale je zjavné, že stavať na pevných základoch je bezpečnejšie, rýchlejšie a stavba je trvavejšia. Nakoniec aj známe obrazy z našej dávnej histórie potvrdili, že tri Svätoplukove pruhy sú pevnejšie ako jeden... Na to, aby sme určili smer ďalšej cesty, je múdre poznať cestu doterajšiu. V jej pokračovaní sa už dnes rysuje cesta do druhej päťdesiatky.

Kniha „História SLS“ má byť svedectvom toho, čo sme urobili, odkiaľ prichádzame a naznačením toho, kam smerujeme. Pripraviť takéto dielo je mimoriadne náročné. Chceli

sme od začiatku tohto projektu zapojiť do jeho prípravy všetky organizačné zložky, všetky výbory. Hneď v úvode musím povedať, že sme sa nestretli s takou spolupracou, ako sme predpokladali. Nadviazali sme na prácu prof. Gustáva Čierneho, dlhoročného funkcionára SLS, ktorému sa aj napriek jeho veľkej snahe nepodarilo skompletizovať históriu všetkých organizačných zložiek a nedokázal svoju snahu doviesť do knižnej podoby. Dnes by sa nám pracovalo oveľa ľahšie, ak by sme mali 40-ročnú históriu spísanú. Na tomto mieste chcem úprimne pánu profesorovi Čiernemu poďakovať za jeho snahu! Možno vďaka tomu sme prijali rozhodnutie vydať – aj keď nie úplné – históriu tých spoločností, ktorých výbory nám na naše opakované žiadosti zaslali aspoň nejaký materiál k histórii svojej odbornej spoločnosti. Dodané materiály boli rôzne. Od pol rukopisnej strany po 40 strán, od kusých údajov k rozsiahlym textom doplneným desiatkami fotografií. Naozaj sa nám ľahšie rozpísalo pol strany na dve, ako zredukovalo 40 strán na 5! **Spoločným „nedostatkom“ väčšiny príspevkov je, že sa nevenujú histórii odbornej spoločnosti SLS, ale histórii odboru u nás,** čo je však úplne iná téma. Pre knižné spracovanie bolo nevyhnutné, aby editori spracovali rukopisy podľa jednotnej schémy, aby pozorne vybrali fotografie, ktoré majú informačnú hodnotu pre históriu SLS a vyradili tie, ktoré sa nedajú technicky pre knižnú reprodukciu použiť (napriek informačnej hodnote). Na druhej strane sme veľmi radi, že sa z došlých rukopisov a dokumentačného materiálu podarilo vytvoriť základ akéhosi archívu SLS, ktorý postupne pripravíme tak, aby bol pre každého dosiahnuteľný v elektronickej verzii na webovej stránke SLS. Budovať tento archív sme teda začali vďaka projektu „**História medicíny**“ a budeme v ňom spoločne pokračovať. Veríme, že každý člen SLS, každá naša odborná spoločnosť sa rýchlo zorientuje podľa textu v knižke, či je text úplný, či ho netreba urýchlene inovovať, či príprava histórie bola splnená alebo nie. Je to vizitka výboru každej spoločnosti. **O našej práci sa zachová len toľko informácií, koľko do archívu (a budúcej knižky) vložíme.**

Pri pohľade do knižky každý získa ešte ďalšie pohľady. Niektoré výbory pracujú v trojčlennom zložení, iné majú 10-15 členov, niektoré spoločnosti majú krásne logo, iné nemajú žiadne, viaceré spoločnosti majú zadefinované vlastné ceny pre svojich členov, iné nemajú, mnohé organizačné zložky sú členmi významných zahraničných odborných

spoločností a spolupracujú s nimi, čo je tiež príklad hodný nasledovania, niektoré spoločnosti majú vlastný časopis. Veríme, že knižka posluží ako príklad rozvíjania aktivity – viaceré spoločnosti naznačili, ktoré akcie boli najlepšie prijaté a najviac sa zapísali do života ich spoločnosti.

Slovenská lekárska spoločnosť sa za posledné desaťročia významne mení a rozvíja. **Máme vlastný Dom zdravotníkov, celú lekársku spoločnosť spája Monitor medicíny SLS – informačný bulletin, ktorý nadviazal na Medicínsky monitor. Je na škodu vecí – a to nielen pre naše sestry, že zanikol časopis Revue ošetrovateľstva, sociálnej práce a laboratórnych metodík, ktorý vyplňal nové veľmi žiadané publikačné prostredie pre spomínané disciplíny. Časopisy prepájajú odborné spoločnosti na klinickú prácu a sú súčasťou celoživotného vzdelávania.** Myslím si, že je na škodu aj to, že v dôsledku zákona o ochrane osobných údajov máme problémy s laudáciami, gratuláciami našim jubilantom a pod. Život odbornej spoločnosti nemôže byť anonymný. Za mimoriadny počin považujem vznik **Dvorany slávy slovenskej medicíny SLS.** Dvorana sa pomaly zaplňa, slávnosť spojená s uvádzaním laureátov je mimoriadne kladne prijatá, stretáva sa s obdivom aj v zahraničí. Bolo by dobré, aby sme rozšírili okruh navrhovateľov na naše odborné spoločnosti, ktoré budú predkladať návrhy komisii pri Prezídii SLS. Je pozitívne, ak SLS môže urobiť gesto, ktoré sa zapíše do dejín slovenskej medicíny – pri príležitosti 100. výročia vzniku UK a LF UK boli do Dvorany uvedení prví rektori UK a dekan LF UK za mimoriadne zásluhy o rozvoj medicíny na Slovensku.

Na záver tohto príhovoru mi dovoľte, aby som poďakoval všetkým, ktorí nám poslali spísanú históriu svojej spoločnosti, spolku alebo sekcie pripravenej podľa pokynov. Tí, ktorí tak neurobili, nech si prečítajú a inšpirujú sa ostatnými a nech sa pokúsia napísať to, čo urobili, čo urobili ich predchodcovia, čo je potrebné, aby sa zachovalo pre budúce generácie. Knižka je prvým krokom. V dnešnej podobe je neúplná – nemá vyváženú štruktúru, ani dokumentačný materiál. To všetko vidíte vy a vidíme to aj my. Veríme, že s vašou pomocou bude budúce doplnené a opravené vydanie „História medicíny“ lepšie, krajšie a úplnejšie.

Editori knihy pod vedením prof. MUDr. Jána Brezu, DrSc., vytvorili koncept, ktorý predstavuje život a prácu SLS od vzniku po súčasnosť. Prvýkrát sú zaradené do jednej knižnej publikácie všetky súčasti SLS. Je to zásluha – a aj odvážny krok, bez ktorého by sme nemohli vykročiť ďalej. Som presvedčený, že táto účelová publikácia, ktorá je v mnohom prvá svojho druhu, sa dostane do knižníc všetkých našich členov, že výbory s ňou budú pracovať na rozvoji a obohacovaní svojho odborného života.

Prof. MUDr. Marián Bernadič, CSc.
za editorov

Slovenská spoločnosť sestier a pôrodných asistentiek (SSSaPA)

Slovak Society of Nurses and Midwives

SSSaPA je organizačná zložka (o.z.) SLS

Sekcia pedagogických pracovníkov Kód 05223

Sekcia pedagogických pracovníkov vznikla na podnet pani Olgy Ďuržovej, ktorá sa podieľala na vzniku a rozvoji aj ďalších odborných sekcií Slovenskej spoločnosti sestier a pôrodných asistentiek. Prvé voľby v menovanej odbornej sekcii sa uskutočnili v roku 2007. Za predsedníčku bola zvolená doc. PhDr. Ivica Gulášová, PhD. Počet členov sekcie sa postupne rozrástol a sú v nej zastúpení odborníci nielen zo Slovenska, ale aj z Českej republiky. Pod vedením predsedníčky sekcie a ďalších členov sa od roku 2006 usporiadalo 40. vedeckých konferencií s medzinárodnou účasťou. Vedecké konferencie s medzinárodnou účasťou sa organizovali v mestách Skalica, Žilina a Partizánske. Tematicky sa sústreďovali na oblasť výchovy a vzdelávania v ošetrovatelstve, neskôr sa ich tematický rozmer rozšíril aj o oblasť verejného zdravotníctva a sociálnej práce. Vedecké výbory jednotlivých konferencií sa na spoločných stretnutiach uzniesli na rozšírení odborného pôsobenia aj v uvedených ďalších dvoch odboroch, vychádzajúc zo skutočnosti že žiaden zdravotný problém nie je čisto zdravotného charakteru, ale nesie v sebe i sociálne prvky a prvky verejného zdravia. Tento náš zámer sa

osvedčil ako konštruktívny, nakoľko reagoval na problémy komplexne, s uplatnením multidisciplinárneho prístupu. Ďalším prínosom bolo, že sa na vedeckých konferenciách stretli odborníci nielen z ošetrovatelstva, ale aj z príbuzných odborov, čo sa osvedčilo v konštruktívnych diskusiách. Cieľom vedeckých konferencií bolo zabezpečiť transfer najnovších vedeckých a odborných poznatkov do klinickej a pedagogickej praxe formou neinštitucionálneho kontinuálneho vzdelávania v ošetrovatelstve. 30. mája 2019 Sekcia pedagogických pracovníkov spolu so Sekciou sestier pracujúcich v diabetológii, Sekciou sestier pracujúcich v internej medicíne a príbuzných odboroch a Sekciou sestier pracujúcich v neonatológii zorganizovali Celoslovenskú odbornú konferenciu sestier a pôrodných asistentiek pri príležitosti Medzinárodného dňa sestier na pôde MZ SR. Nad Celoslovenskou odbornou konferenciou prevzali záštitu a osobne sa jej zúčastnili ministerka zdravotníctva doc. MUDr. Andrea Kalavská, PhD., MHA., Dr.h.c. prof. MUDr. Ján Breza, DrSc., MHA., MPH., prezident Slovenskej lekárskej spoločnosti a Dr.h.c. prof. MUDr. Vladimír Krčmery, DrSc., rektor Vysoké školy

zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, Bratislava. Pozvanie prijal aj štátny tajomník prof. MUDr. Stanislav Špáňik, PhD.

Dve členky Sekcie pedagogických pracovníkov boli v roku 2018 ocenené Bronzovou medailou SLS za rozvoj SLS - PhDr. Jana Švecová, MBA (Národný ústav tuberkulózy a respiračných chorôb vo Vyšných Hágoch) a Čestným uznaním pri príležitosti Medzinárodného dňa sestier za rozvoj v oblasti sústavného vzdelávania sestier a pôrodných asistentiek prof. PhDr. Ivica Gulášová, PhD., MHA (Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave). Veľkú podporu má Sekcia pedagogických pracovníkov aj z Českej republiky, konkrétne spolupracuje s Vysokou školou polytechnickou v Jihlave (Katedra ošetrovatelství), s Masarykovou univerzitou v Brne (Katedra ošetrovatelství) a Wyzszo Szkolou Menedzerskou vo Warszawie (Poľsko).

Vedeckým sekretárom Sekcie pedagogických pracovníkov je doc. PaedDr. Ing. Miroslav Paľun, MHA., mim. prof. Výbor Sekcie pedagogických pracovníkov pracuje v zložení PhDr. Gabriela Sojková, Mgr. Magdaléna Molčanová, Mgr. Jana Wagnerová. PhDr. Nadežda Peterková – Justhová, PhD., PhDr. Jana Švecová, MHA., PhDr. Andrea Martinková.

Aktuálny počet členov Sekcie pedagogických pracovníkov je 32.

Bratislava, 5. september 2019

*prof. PhDr. Ivica Gulášová, PhD., MHA
predsedníčka Sekcie pedagogických
pracovníkov SSSaPA, o.z. SLS*

Správy z odborných spoločností

III. kongres Slovenskej stomatologickej spoločnosti

Tak, ako aj prvé dva kongresy, aj tretí kongres Slovenskej stomatologickej spoločnosti (SSStS) sa uskutočnil v priestoroch Grand hotela Jasná v Demänovskej doline v dňoch 15. a 16. 11. 2019. Vzhľadom na skutočnosť, že náš kongres ešte nemá dlhoročnú tradíciu, považujeme účasť 64 lekárov a 15 študentov zubného lekárstva za úspech. Zvlášť v období, keď klesol počet povinných vzdelávacích kreditov, čo sa odrážalo na poklese účastníkov aj na podujatiach s dlhoročnou tradíciou.

Dve tretiny prítomných boli členovia našej spoločnosti, čo nás obzvlášť potešilo. Navyše

má kongres už svojich „kmeňových“, účastníkov, čo je dobrým prísľubom do budúcnosti. Špecifikom nášho programu na kongrese je blok doktorandov, kde mladí kolegovia prezentujú výsledky svojich dizertačných prác. V tomto ročníku to boli prezentácie dr. Klamárovej a dr. Kyjovskej-Čičvákovej. Zo slovenských autorov sa predstavili doc. Kovalová, dr. Ohlasová a dr. Hanušinová. Tak ako v predchádzajúcich ročníkoch, aj tento rok sa prezentovali známi a skúsení českí prednášatelia dr. Svoboda a dr. Gregor, ale aj mladí endodontisti dr. Harvan a dr. Žiška. O úrovni prednášok svedčí fakt, že účasť na nich bola takmer 100%. Súčasťou podujatia bol aj workshop s tematikou ošetrovania pokročilých koronárnych deštrukcií, ktorý viedol dr. Gregor, externý asistent Univerzity v Ženeve. Účastníkmi workshopu boli najmä mladí kolegovia a študenti, ktorí prejavili záujem o členstvo v našej spoločnosti po ukončení štúdia.

Záverom by som chcel dodať, že kongresy oživilu našu spoločnosť, čo sa prejavuje zvyšovaním počtu členov, pričom pribúdajú najmä mladí kolegovia. Informácie o SSStS sú dostupné na internete na našej novej stránke www.slstsp.sk, kde by sme okrem bežných informácií chceli uverejňovať aj recenzie zaujímavých článkov z prestížnych svetových stomatologických periodík. Ďalšou výzvou do budúcnosti je príprava štandardných pracovných postupov, na ktorých by sme chceli participovať spolu s ďalšími odbornými spoločnosťami a SKZL.

*Jozef Minčík
prezident Slovenskej stomatologickej
spoločnosti, o.z. SLS*

Správy z odborných spoločností

LABKVALITA 2019

– odborná konferencia s medzinárodnou účasťou pod záštitou EFLM

10. – 11. október 2019, Nový Smokovec

Výbor SSKB v novom zložení pripravil a zorganizoval v dňoch **10. – 11. októbra 2019** v príjemnom prostredí ATRIUM hotelu v Novom Smokovci odbornú konferenciu s medzinárodnou účasťou **LABKVALITA 2019**. Účastníkov uchvátila krásna tatranská scenéria odetá do jesenného šatu. Po prvýkrát sa LABKVALITA realizovala **pod záštitou EFLM**.

Úvodom chcem predstaviť zloženie nového výboru SSKB na nasledujúce funkčné obdobie a jeho činnosť od ustanovujúceho zasadania 28. marca 2019:

Prezidentka MUDr. Hedviga Pivovarníková (Synlab Slovakia s.r.o., Prešov), viceprezident prof. MUDr. Oliver Rácz, CSc. (Ústav patologickej fyziológie LF UPJŠ, Košice), vedecký sekretár Ing. Vladimír Heriban, PhD., MBA, MSc. (VŠZP, a.s., Bratislava 5), hospodárka Ing. Jana Netriová, PhD., MPH (K&L Diagnostics, s.r.o., Bratislava), členovia MUDr. Eva Ďurovcová, PhD. (Medirex a.s., Košice), MUDr. Daniel Magula, CSc. (Špecializovaná nemocnica sv. Svorada Zobor, n.o., Nitra), RNDr. Mária Kačániová (Klinická biochémia, s.r.o., Medicínske laboratórium Poprad), RNDr. Katarína Lepejová (Cumulus s.r.o., Košice).

Do dozornej rady boli zvolení: predseda MUDr. Peter Sečník, ml. (SK-LAB, s.r.o., Lučenec), členovia Ing. Beáta Hvozdovičová (AdLa s.r.o., Prešov), RNDr. František Štefanec (Poliklinika Senica, n.o.), Národný reprezentant SSKB v EFLM je Ing. Ján Balla (SSKB, Prešov).

Všetkým kolegom, ktorí prijali kandidatúru vo voľbách do nového výboru SSKB srdečne ďakujem a tým, ktorí boli zvolení, prajem veľa úspechov a satisfakcie z tejto dobrovoľnej práce pre Slovenskú spoločnosť klinickej biochémie.

Chcem poďakovať všetkým členom predchádzajúceho výboru za ich doterajšiu činnosť. Poďakovanie patrí aj našim učiteľom. Nedá mi nespomenúť pána profesora MUDr. Ivana Pecháňa, DrSc., ale aj ďalších kolegov a klinických pracovníkov, ktorí nás usmerňovali a pomáhali nadobúdať nové vedomosti a skúsenosti a ostali pre nás motivujúcim silným vzorom. Vlastne chcem poďakovať všetkým kolegom za dlhoročné kamarátstva a priateľstvá na pevných základoch, čo nám umožnilo otvorene a nezištne komunikovať nielen v oblasti odbornej, ale aj ľudskej.

Prvoradým cieľom nastupujúceho výboru SSKB je ďalej rozvíjať a zlepšovať

komunikáciu v rámci odbornej spoločnosti a podporovať informovanosť vo všetkých oblastiach jej činnosti.

Upravili sme webové stránky SSKB, ich obsah a členenie sme volili tak, aby prehľadným spôsobom poskytovali informácie o aktualitách v odbore, domácich i zahraničných odborných podujatiach, online nových laboratórnych testoch, nových, ale aj stále platných legislatívnych dokumentoch, štandardných diagnostických a liečebných postupoch a pod.

Od 15. marca 2019 platí nová **Vyhláška č. 74/2019 Z.z. o kritériách a spôsobe hodnotenia sústavného vzdelávania zdravotníckeho pracovníka**.

Odborná konferencia s medzinárodnou účasťou **LABKVALITA 2019** je prvou akciou novozvoleného výboru. LABKVALITA sa prvýkrát realizovala **pod záštitou EFLM**.

Výbor SSKB nechce a nemôže aj napriek hektickej dobe zabúdať na jubilantov. Chcem oceňovať tých, ktorí sa aktívne podieľajú na rozvoji SLS a jej odbornej zložky SSKB. Preto sme aj na konferencii LABKVALITA 2019 popriali tohtoročným jubilantkám MUDr. Márii Ostrožlikovej (OLM, Národný ústav detských chorôb, Bratislava), Mgr. Bibiáne Strakovej, MPH (Alphamedical, s.r.o., Žiar nad Hronom) a MUDr. Hedvige Pivovarníckovej (Synlab Slovakia s.r.o., Prešov) pevné zdravie a veľa síl a entuziazmu do ďalšej tvorivej práce. Úprimnosť želaní podčiarkovali krásne kytice kvetov.

Na návrh výboru SSKB boli udelené ocenenia dlhoročným členom SSKB za zásluhy o budovanie a rozvoj SLS:

MUDr. Jozefovi Turayovi bola udelená Zlatá medaila SLS za jeho dlhoročné aktívne pôsobenie v odbore klinická biochémia a aj v oblasti porúch metabolizmu lipidov, o čom svedčí aj jeho profesionálny životopis:

Profesionálna kariéra MUDr. Jozefa Turaya začína promóciou na LF UK v Bratislave (1973). V tom istom roku nastúpil ako sekundárny lekár na chirurgické oddelenie. Úspešne absolvoval špecializáciu I. stupňa z odboru chirurgia (1977). Orientoval sa na "vnútorné prostredie" a od roku 1978 začal pracovať na Oddelení klinickej biochémie. Roku 1981

získal špecializáciu I. stupňa z klinickej biochémie a roku 1985 špecializáciu II. stupňa z klinickej biochémie, roku 2008 špecializáciu z diabetológie a porúch látkovej premeny. Od roku 1980 do roku 2012 viedol ambulanciu pre poruchy metabolizmu lipidov. Od roku 1992 do roku 2012 bol primárom Oddelenia klinickej biochémie. V roku 1994 založil Sekciu pre aterosklerózu SSKB schválenú Výborom SLS (pridelené číslo Sekcie 2586). Roku 1995 obhájil v Americkom Houstone vstup Sekcie pre aterosklerózu SSKB do International Atherosclerosis Society. Bol dlhoročným predsedom Sekcie pre AS. Od roku 1993 do roku 2012 usporiadal 20 ročníkov sympózií Dyslipoproteinémia a Ateroskleróza. Štyri sympózia s medzinárodnou účasťou. Od roku 2000 usporiadal 8 edukačných kurzov na tému dyslipoproteinémia a ateroskleróza za účasti delegáta International atherosclerosis Society. Od roku 1994 do roku 2004 bol hlavným odborníkom MZ SR pre odbor Klinická biochémia. Roku 1977 spolu s doc. Kollárom založili časopis Ateroskleróza (časopis SSKB a Sekcie pre aterosklerózu). Následne bol 20 rokov jeho šéfredaktorom. V roku 1996 – 1977 bol koordinátorom výskumného tímu: Mapovanie Slovenska z pohľadu prevalence lipidových rizikových faktorov aterosklerózy pod záštitou Sekcie pre aterosklerózu SSKB, SLS a Sekcie zdravotníckej starostlivosti MZ SR. Roku 2000 absolvoval študijný pobyt v kardiocentre Univerzity Ottawa v Kanade. V roku 2003 inicioval a v spolupráci s prof. Pullmannom vykonal prvú slovenskú externú kontrolu kvality, ktorej sa zúčastnilo 151 oddelení klinickej biochémie. Výsledky prezentoval na International Swiss MedLab and 8th Alps Adria Congress. Roku 1992 napísal prvú slovenskú monografiu Dyslipoproteinémia a ateroskleróza. Vytvoril počítačový konzultačný program LIPID pre vedenie metabolických ambulancií, ktorý sa využíval v Čechách aj na Slovensku. Roku 2003 napísal učebnicu pre výučbu študentov SZŠ Prevencia srdcovocievnych ochorení. Publikácia vznikla ako súčasť projektu Výživa pre zdravé srdce. Gestorom bolo MZ SR. Publikoval 30 odborných publikácií v domácich i zahraničných časopisoch. Prednášal doma i v zahraničí. Menoval krajských odborníkov pre Klinickú biochémiu a zúčastňoval sa aktívne na krajských seminároch. Napísal koncepciu odboru Klinická biochémia a spolu s vtedajším vedúcim katedry prof. Ivanom Pecháňom obhájili koncepciu vo Vedeckej rade Ministerstva zdravotníctva. Vo Zvolene roku 1988 vybudoval a otvoril nové moderné oddelenie Klinickej biochémie. V roku 1998 pri príležitosti životného jubilea dostal Bronzovú medailu za zásluhy o rozvoj SLS. Roku 2008 mu bola udelená Strieborná medaila za zásluhy o rozvoj SLS. Teraz pracuje ako dôchodca na úväzok v OKB LDCH Detva. Pravidelne sa zúčastňuje podujatí organizovaných SLS a SSKB ako i IAS a EAS v zahraničí,

naposledy v máji 2019 v Maastrichte v Holandsku.

MUDr. Hedvige Pivovarníkovéj pri jej životnom jubileu bola udelená Strieborná medaila SLS za dlhoročné aktívne pôsobenie v odbore klinická biochémia.

Promovala na Lekárskej fakulte UPJŠ v Košiciach (1985). V súčasnosti pôsobí ako vedúca lekárka klinického laboratória v Prešove, klinická biochemička, odborná garantka.

I. atestáciu z klinickej biochémie absolvovala roku 1989, II. atestáciu z klinickej biochémie roku 1993. V období rokov 1985–2004 pracovala v NsP Prešov na internom oddelení ako sekundárny lekár, od roku 1993 ako lekárka samostatne pracujúca, od roku 1994 zastávala funkciu zástupkyne primára oddelenia klinickej biochémie (OKB), od roku 1999 pôsobila ako primárka OKB NsP Prešov, od roku 2004 ako primárka OKB FNsP J.A.Reimana v Prešove, následne už ako primárka klinického laboratória v privátnej sfére až po súčasnosť, je vedúca laboratória synlab slovakia s.r.o. v Prešove. Ide o samostatné zariadenie spoločných vyšetrovacích a liečebných zložiek v odbore klinická biochémia, klinická hematológia, klinická mikrobiológia, klinická imunológia – s 24-hodinovou nepretržitou prevádzkou.

Pracovala aj ako členka redakčnej rady časopisu Laboratórna diagnostika (2002–2015).

Bola členkou Rady pre riadenie akosti ako Poradný orgán hlavného odborníka a SSKB (2002) a členkou organizačných výborov viacerých kongresov a konferencií Slovenskej spoločnosti klinickej biochémie s medzinárodnou účasťou.

Získané výsledky publikuje doma (160) i v zahraničí (10), je držiteľkou osvedčenia dizertačnej skúšky (2008) a zúčastňuje sa na riešení vedeckých projektov. Popri tom učí na Fakulte zdravotníctva Prešovskej univerzity. Za svoju prácu bola ocenená Zlatou medailou Spolku lekárov v Prešove (2009). Je dlhoročnou členkou viacerých odborných spoločností (SLS, Slovenskej spoločnosti klinickej biochémie, Slovenskej lekárskej komory, Spolku lekárov v Prešove (vedecká sekretárka SL 2002–2011), Českej spoločnosti klinickej biochémie, Spoločnosti pre metabolické ochorenia skeletu, Európskej federácie pre laboratórnu medicínu, Medzinárodnej federácie klinickej chémie aj Americkej asociácie klinickej chémie. Roku 1999 bola Krajská odborníčka pre klinickú biochémiu, členka výboru SSKB bola v období 2003–2006 a 2011–2014, prezidentkou SSKB je od r. 2019.

Ing. Jánovi Ballovi bola udelená Strieborná medaila SLS za dlhoročné aktívne pôsobenie v oblasti kvality. Vyštudoval Chemicko-technologickú fakultu Slovenskej technickej univerzity, potom študoval na Masarykovej

univerzite v Brne odbor modernej inštrumentálnej chémie, špecializáciu biochémie, následne na Prírodovedeckej fakulte UK v Bratislave odbor biochémie, špecializáciu enzýmológia a na Univerzite 17. novembra v Prahe prípravu čs. expertov pre prácu v zahraničí s angličtinou. Svoju profesionálnu dráhu začal r.1972 vo FNsP J. A. Reimana v Prešove, kde pôsobil vo funkcii vedúceho úseku klinickej biochémie do r. 2004. Potom prešiel do spoločnosti Analyticko-diagnostické laboratórium a ambulancie v Prešove, kde pôsobil 10 rokov ako vedúci laboratória klinickej biochémie a imunochémie.

Profesionálne sa zameriaval na šandardizáciu vyšetrovacích metód v laboratórnej medicíne, na akreditáciu biochemických laboratórií s flexibilným rozsahom a na oblasť systémov kvality v laboratórnej medicíne, na internú kontrolu kvality a externé hodnotenie kvality. Je zakladateľom a dlhoročným organizátorom medzinárodnej konferencie LABKVALITA, autorom SNOLAMED (Systematickej nomenklatury v laboratórnej medicíne, 2000) a koordinátorom MZ SR pre KZV.3 (nový Slovenský zoznam laboratórnych výkonov, 2010). Členom SSKB je od r. 1972. Od r. 1984 do 2014 bol neperušené členom Výboru Slovenskej spoločnosti klinickej biochémie (SSKB). Od r. 2010 je medzinárodným reprezentantom SSKB. Je členom viacerých odborných lekárskejších spoločností. Ing. Ján Balla je spoluautorom 2 monografií, autorom viac ako 250 prednášok, publikácií a posterových prezentácií (SR, ČR, Rakúsko, Chorvátsko, Taliansko, Fínsko, Poľsko, Slovinsko, Švajčiarsko, Veľká Británia a Austrália). Za celoživotný príspevok za vzdelávanie v oblasti kvality v laboratórnej medicíne dostal r. 2009 Petersenovu cenu a r. 2014 Quality Promotion Award za zásluhy vo vývoji programov a vzdelávanie v oblasti externého hodnotenia kvality.

Pri príležitosti konania odbornej konferencie LABKVALITA 2019 som mala česť privítať dlhoročných pracovníkov RNDr. Štefana Hajzera a RNDr. Bartolomeja Antoníča, s ktorými som mala možnosť pred rokmi spolupracovať. Rada som tiež privítala aj našich dlhoročných kolegov, odborníkov, poradcov a priateľov z Českej republiky, ktorí sa aktívne zúčastnili na tomto odbornom podujatí, a to MUDr. Janku Franekovú, PhD., a prof. MUDr. Antonína Jaboru, CSc., a ďalších, ktorí prijali pozvanie na našu odbornú akciu. Pozvanie prijal aj ďalší zahraničný hosť – docent Dalius Vitkus, prezident Litovskej spoločnosti laboratórnej medicíny. Je riaditeľom multidisciplinárneho Centra laboratórnej medicíny Univerzitnej nemocnice vo Vilniuse.

S potešením môžeme konštatovať, že na Labkvalite 2019 sa zo 123 prihlásených zúčastnilo 115 účastníkov – z toho aktívnych účastníkov 23, hostí zo zahraničia a zároveň

aj aktívnych účastníkov 8 a 16 vystavovateľov. Postery v novej elektronickej verzii využili 4 záujemcovia.

Počas oboch rokovacích dní prebiehala bohatá diskusia, pričom si účastníci mohli vyskúšať aj novú možnosť zapojenia sa do diskusie cez aplikáciu SLIDO.

Veríme, že odborné podujatie splnilo svoje poslanie, ale až spätná väzba a podnety od členov SSKB nám dovoľia zhodnotiť podujatie objektívne a nájsť východiská pre prípravu a zostavenie programu ďalšieho už XIV. ročníka Kongresu SSKB.

XIV. kongres SSKB sa bude konať v hoteli Permon Podbanské v dňoch 11.–13.10.2020 a sme veľmi radi, že na tento kongres prijala pozvanie aj výkonná prezidentka EFLM prof. Ana Maria Simundič. Samozrejme k aktívnej i pasívnej účasti prizývame aj všetkých vás!

Mladých a nastupujúcich kolegov by som chcela opäť vyzvať k členstvu v odbornej spoločnosti, aby boli kvalitnými odbornými pokračovateľmi a udržali tento medicínsky odbor v plnej sile pre kvalitnú diagnostiku so zreteľom na bezpečnosť pacientov.

Pre lekárov je v rámci ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov možnosť absolvovať akreditovaný špecializovaný študijný program „Klinická biochémia“ na **JLF UK v Martine** v dĺžke 5 rokov.

Všetky aktuálne informácie vždy nájdete na webovej stránke www.sskb.sk. Môžete byť sami prispievateľmi zaujímavých článkov.

A na záver by som sa chcela poďakovať všetkým členom výboru za veľké úsilie, trpezlivosť a čas, ktorý venovali príprave odbornej konferencie LABKVALITA 2019 a za 6 mesiacov pôsobenia v novom výbore dokázali zorganizovať takúto odbornú akciu s medzinárodnou účasťou.

Za veľkú pomoc a trpezlivosť pri vybavovaní našich požiadaviek patrí naše ďakujeme riaditeľke sekretariátu SLS PhDr. Želmíre Mácovovej, MPH.

Ďakujeme všetkým zúčastneným, vystavovateľom ako aj generálnym partnerom Beckman Coulter a Roche a partnerovi Siemens.

V novom roku 2020 vám prajem veľa elánu, pracovitosti, nadšenia a ešte veľa, veľa príležitostí na vzájomné stretávanie sa nielen na odborných podujatiach, ale aj na priateľských posedeniach, kde by nás smiech, humor a dobrá nálada nikdy neopúšťali.

„Zapamätajte si, že každý deň je tým najlepším dňom v roku“ (Ralph W. Emerson).

Hedviga Pivovarníková
prezidentka SSKB

Zo života spoločnosti

Diamantová promócia absolventov LF UK z roku 1959

Rok 2019 sa niesol v znamení osláv storočnice Univerzity Komenského. Oslavy začali už v marci rôznymi kultúrnymi podujatiami. Vyvrcholili 27. júna, ktorý je dňom založenia univerzity, slávnostným akademickým zhromaždením v aule univerzity, kde rektor univerzity odovzdal Veľkú zlatú medailu UK predsedovi Ústavného súdu Českej republiky Pavlovi Rychetskému, čím nepriamo vyjadril vďaka a ocenil pomoc českých profesorov, ktorí sa zaslúžili o vznik univerzity. Na jeseň sa uskutočnili ďalšie slávnostné akcie a zaslúžilí pracovníci boli poctení pamätnými medailami.

Pre absolventov LF UK z roku 1959 pripadlo na tento rok tiež významné jubileum - 60 rokov od ukončenia štúdia. Šťastnou náhodou sa zrodila myšlienka pripomenúť si toto diamantové výročie v rámci osláv storočnice našej univerzity. A myšlienka sa zrealizovala. Dňa 17. októbra 2019 sa uskutočnila slávnostná „diamantová promócia“ absolventov Lekárskej fakulty UK z roku 1959 v aule univerzity, so všetkými slávnostnými atribútmi, za prítomnosti rektora UK prof. JUDr. Mareka Štefčeka a dekana LF UK prof. MUDr. Juraja Šteňa. Bývalí absolventi, dnes už v pomerne vysokom veku, ktorí majú za sebou roky

náročnej lekárskej práce na rôznych postoch a v rôznych kútoch Slovenska, ba i sveta, tam prijali diplom s čestným titulom Medicinæ Doctor Honorabilis. Znamenalo to pre nich ocenenie ich obetavej práce, boli poctení, potešení a mnohí dojatí až k slzám.

Dovolíme si uviesť niektoré myšlienky z príhovorov, ktoré odznali.

Z prejavu dekana LF UK prof. MUDr. Juraja Šteňa: S pochopením a potešením som sa ujal vášho nápadu uskutočniť diamantovú promóciu. Výročie ukončenia vášho štúdia na LF UK pripadá na 100. výročie založenia našej fakulty, preto túto promóciu vnímame aj ako súčasť osláv storočnice Lekárskej fakulty aj Univerzity Komenského... Vážené kolegyne, kolegovia, počas svojho profesionálneho života, od začiatku štúdia na lekárskej fakulte až po dnešok, ste prešli rozličnými, často turbulentnými zmenami spoločnosti. Napriek neľahkým obmedzeniam a často i krivdám, ste sa s každou realitou vyrovnali, nestratili ste svoj životný cieľ pomáhať a liečiť tých, ktorí to potrebovali. V tejto chvíli nejde o to, aby sme vyzdvihli významných, významnejších, či najvýznamnejších, pretože ako povedal Albert Einstein „Hodnotenie človeka

má vychádzať z toho, čo dáva, nie z toho, čo je schopný získať“. Všetci si zaslúžite uznanie, všetci ste sa istým spôsobom zapísali do osudov ľudí, ktorým ste pomáhali. Váš život bol činný a taký život je, ako povedal Ján Amos Komenský, „naozajstným životom“. Preto mi dovoľte v mene vedenia Lekárskej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave i v mene svojom, vyjadriť vám úprimné poďakovanie

za činnosť, statočnosť, obetavú, zodpovednú a poctivo odvedenú náročnú prácu lekárov od roku 1959 do dnešných dní... Prajem vám, aby sa všetko dobro, čo ste vy dávali iným, vracalo k vám.

Z príhovoru MUDr. Milana Hlubeka: My, absolventi Lekárskej fakulty z roku 1959, dnes zidení v tejto univerzitnej aule, sme prišli s blahoželaniami pre našu Alma mater, ale tiež s poďakovaním, že nás naša fakulta dobre pripravila na neľahký život lekára v každodennej praxi. Sme ročník, ktorému sa dostalo tej cti, že bol dnes slávnostne repromovaný po šesťdesiatich rokoch na Doctor honorabilis. Chcel by som v mene všetkých, nielen tu prítomných kolegov, lebo mnohým zdravotné problémy nedovolili zúčastniť sa tejto krásnej udalosti, poďakovať vedeniu univerzity a vedeniu lekárskej fakulty za dnešnú slávnosť a vysloviť úctu všetkým, ktorí sa podieľali na jej príprave. Načim povedať pri tejto vzácnej a šťastnej príležitosti, že sme neboli šťastným ročníkom. Prežili sme útlý vek v prvej ČSR, neskôr roky II. svetovej vojny vo vojnovom Slovenskom štáte, zhruba dva roky akejsi povojnovej demokracie, aby sme od roku 1948 prežili 40 rokov tzv. socialistického „blahobytu“, kedy všetko muselo byť aspoň ružové, ak nemohlo byť úplne červené. Bohužiaľ mnohí z nás doplatili na vtedajšie praktiky a „...niesli tú sudbu čiernu, žernova jak tiaž...“ po celý život, citujúc Hviezdoslava.

Ale aby sme sa vrátili k nášmu štúdiu. Na fakultu nás nastúpilo roku 1953 vyše 300, pretože prišli dva ročníky maturantov - vďaka reorganizácii socialistického školstva. Po šesťročnom štúdiu sme namiesto doktorátov dostali titul „promovaný lekár“, čo si národ vysvetlil tak, že sme len akýsi felčiari a vyhľadávali doktorov. Trvalo nejaký čas, kým sme sa uplatnili a kým nám aj titul MUDr. prinavrátili. Treba povedať, že napriek všetkým vtedajším negatívam si fakulta udržala, vďaka našim cenným učiteľom, svoju dobrú úroveň. Rozišli sme sa do všetkých kútov Slovenska, ba i sveta, uplatnili sme sa na rôznych pracoviskách, mnohí aj vo vedúcich funkciách a nielen v oblasti zdravotníctva, ale aj vo výskume a v oblasti vzdelávania. My - dnes 85-roční „starúškovia“, sme prežili všetky možné režimy, ale nech bol režim akýkoľvek, vždy nám sľubovali, že „zajtra bude lepšie“. Lenže, keď sme sa ráno zobudili, zase bolo dnes! Chcem veriť, že sa azda to „zajtra“ niekedy naplní, aj keď by sme sa ho my už nemali dožiť. Ostáva mi za všetkých tu prítomných nakoniec použiť - ako pranie do ďalšej storočnice univerzity i lekárskej fakulty - slová našej študentskej hymny: „Vivat et crescat Academia Nostra, vivat Nostra Alma Mater, vivant omnes Profesores et omnes semper sint in flore!“

Doc. MUDr. Želmíra Mišíková, CSc.
Prof. MUDr. Jozef Zlatoš, DrSc.

Právne okienko Monitoru Medicíny SLS

Vybrané okruhy otázok zo Zákonníka práce

1. otázka: V akej lehote je povinný zamestnávateľ vydať zamestnancovi pracovný posudok a čo je jeho obsahom?

Odpoveď: Zamestnávateľ má povinnosť vydať zamestnancovi pracovný posudok do 15 dní od jeho vyžiadania, ale nie skôr ako dva mesiace pred skončením pracovného pomeru. Pracovným posudkom sú všetky písomnosti týkajúce sa hodnotenia práce zamestnanca, jeho kvalifikácie, schopností a ďalších skutočností, ktoré majú vzťah k výkonu práce.

2. otázka: Aké údaje je povinný uviesť zamestnávateľ v potvrdení o zamestnaní?

Odpoveď: Zamestnávateľ je povinný pri skončení pracovného pomeru vydať zamestnancovi potvrdenie o zamestnaní a uviesť v ňom najmä tieto údaje:

- dobu trvania pracovného pomeru,
- druh vykonávaných prác,
- informáciu, či sa zo mzdy zamestnanca vykonávajú zrážky, v či prospech, v akej výške, v akom poradí je pohľadávka, pre ktorú sa majú zrážky ďalej vykonávať,
- údaj o záväzku zamestnanca zotrvať v pracovnom pomere u zamestnávateľa po určitú dobu po vykonaní záverečnej skúšky, maturitnej skúšky alebo absolventskej skúšky podľa § 53, ods. 2 ZP, vrátane údajov o tom, kedy sa táto doba skončí,
- údaj o poskytnutí odchodného podľa § 76a ZP, ak sa odchodné vyplátilo dodatočne, zamestnávateľ vydá nové potvrdenie o zamestnaní.

3. otázka: Aké ma oprávnenia zamestnanec, v prípade, že s obsahom pracovného posudku alebo potvrdením o zamestnaní nesúhlasí?

Odpoveď: Ak zamestnanec nesúhlasí s obsahom pracovného posudku alebo s potvrdením o zamestnaní požiada zamestnávateľa, aby ho upravil alebo doplnil. V prípade, že tak zamestnávateľ neurobí, zamestnanec svoje práva môže uplatniť súdnou cestou v lehote troch mesiacov odo dňa, keď sa o ich obsahu dozvedel.

4. otázka: Kedy môže zamestnávateľ odvolať súhlas, ktorý udelil zamestnancovi, že môže popri svojom zamestnaní vykonávať zárobkovú činnosť, ktorá má k predmetu činnosti zamestnávateľa konkurenčný charakter?

Odpoveď: Zamestnávateľ môže takýto udelený súhlas z vážnych dôvodov písomne odvolať. Odvolanie súhlasu musí byť písomné a musia tam

byť uvedené tieto dôvody. Po odvolaní súhlasu je zamestnanec povinný bez zbytočného odkladu inú zárobkovú činnosť skončiť spôsobom vyplývajúcim z príslušných právnych predpisov.

5. otázka: Kedy sa nevyžaduje súhlas zamestnávateľa na výkon inej zárobkovej činnosti?

Odpoveď: Súhlas zamestnávateľa sa nevyžaduje na výkon vedeckej, pedagogickej, publicistickej, lektorskej, prednášateľskej, literárnej a umeleckej činnosti.

6. otázka: Kedy má nárok zamestnanec na odchodné a v akej výške?

Odpoveď: Zamestnancovi patrí odchodné pri prvom skončení pracovného pomeru po vzniku na starobný dôchodok alebo invalidný dôchodok (ak pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je viac ako 70 %) najmenej v sume jeho priemerného mesačného zárobku, ak požiada o poskytnutie uvedeného dôchodku pred skončením pracovného pomeru alebo do desiatich pracovných dní po jeho skončení (§ 76a ZP). Zamestnávateľ môže vo vnútorných predpisoch (al. kolektívnej zmluve) upraviť výhodnejšie nároky na odchodné nad rámec ZP.

Ak bol zamestnancovi priznaný predčasný starobný dôchodok, patrí mu odchodné pri skončení pracovného pomeru najmenej v sume jeho priemerného mesačného zárobku, a to na základe žiadosti podanej pred skončením pracovného pomeru alebo do 10 dní po jeho skončení.

7. otázka: Kedy nie je povinný zamestnávateľ poskytnúť zamestnancovi odchodné?

Odpoveď: Zamestnávateľ nie je povinný poskytnúť zamestnancovi odchodné, ak sa jeho pracovný pomer skončil podľa § 68, odsek 1 ZP, t.j. ak zamestnávateľ okamžite skončil so zamestnancom pracovný pomer z dôvodov, že zamestnanec bol právoplatne odsúdený pre úmyselný trestný čin, alebo porušil závažne pracovnú disciplínu.

8. otázka: Aké nároky si môže si uplatniť zamestnávateľ od zamestnanca z neplatného skončenia pracovného pomeru (výpoveďou, okamžitým skončením, skončením v skúšobnej dobe alebo dohodou)?

Odpoveď: Nároky z neplatného pracovného pomeru si uplatňuje zamestnávateľ na príslušnom súde najneskôr v lehote dvoch mesiacov odo dňa, keď sa mal pracovný pomer skončiť. Ak dal zamestnanec neplatnú výpoveď alebo skončil pracovný pomer okamžite alebo

v skúšobnej dobe a zamestnávateľ mu oznámil, že trvá na tom, aby naďalej vykonával prácu, jeho pracovný pomer sa neskončí. Ak zamestnanec nevykonával prácu v súvislosti s neplatným skončením pracovného pomeru, môže od neho zamestnávateľ požadovať náhradu škody, ktorá mu tým vznikla, odo dňa, keď oznámil zamestnancovi, že trvá na ďalšom vykonávaní práce. V prípade, ak zamestnávateľ netrvá na tom, aby zamestnanec u neho ďalej pracoval, platí ak sa ďalej nedohodnú inak, že pracovný pomer skončil dohodou: v tomto prípade, však zamestnávateľ nemôže voči zamestnancovi uplatňovať náhradu škody.

9. otázka: Aké nároky si môže si uplatniť zamestnanec od zamestnávateľa z neplatného skončenia pracovného pomeru (výpoveďou, okamžitým skončením, skončením v skúšobnej dobe alebo dohodou)?

Odpoveď: Nároky z neplatného pracovného pomeru si uplatňuje zamestnanec na príslušnom súde najneskôr v lehote dvoch mesiacov odo dňa, keď sa mal pracovný pomer skončiť. Ak dal zamestnávateľ zamestnancovi neplatnú výpoveď alebo s ním neplatne skončil pracovný pomer okamžite alebo v skúšobnej dobe a zamestnanec mu oznámil, že trvá na tom, aby ho naďalej zamestnával, jeho pracovný pomer sa neskončí, s výnimkou ak súd rozhodne, že nemožno od zamestnávateľa spravodlivo požadovať, aby zamestnanca naďalej zamestnával. Zamestnávateľ je povinný zamestnancovi poskytnúť náhradu mzdy v sume jeho priemerného zárobku odo dňa, keď oznámil zamestnávateľovi, že trvá na ďalšom zamestnaní, až do času, keď mu zamestnávateľ umožní pokračovať v práci alebo ak súd rozhodne o skončení pracovného pomeru.

Ak celkový čas, za ktorý by sa mala zamestnancovi poskytnúť náhrada mzdy, presahuje 12 mesiacov, môže súd na žiadosť zamestnávateľa jeho povinnosť nahradiť mzdu za čas presahujúci 12 mesiacov primerane znížiť, prípadne náhradu mzdy za čas presahujúci 12 mesiacov zamestnávateľovi vôbec nepriznať. Náhrada mzdy môže byť priznaná najviac za čas 36 mesiacov.

V prípade, ak zamestnávateľ skončil pracovný pomer neplatne a zamestnanec netrvá na tom, aby ho zamestnávateľ ďalej zamestnával, platí, ak sa so zamestnávateľom nedohodne písomne inak, že sa jeho pracovný pomer skončil dohodou, za podmienok ak,

- bola daná neplatná výpoveď, uplynutím doby,
- bol pracovný pomer neplatne skončený okamžite alebo v skúšobnej dobe, dňom, keď sa mal pracovný pomer skončiť.

V prípade ustanovenom v druhej zarážke má zamestnanec nárok na náhradu mzdy v sume svojho priemerného zárobku podľa § 134 ZP za výpovednú dobu dvoch mesiacov.

Vybrané okruhy otázok zo zákona č. 346/2018 Z.z. o registri mimovládnych neziskových organizácií a o zmene a doplnení

niektorých zákonov (zákon č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov, zákon č. 213/1997 Z.z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby, zákon č. 34/2002 Z.z. o nadáciách, zákon č. 116/1985 Zb. o podmienkach činnosti s medzinárodným prvkom ČSR, zákon č. 147/1997 Zb. o neinvestičných fondoch, zákon č. 145/1995 Z.z. o správnych poplatkoch), ktorý nadobudol účinnosť 1. 1. 2019.

10. otázka: Kto je správcom a prevádzkovateľom registra mimovládnych neziskových organizácií (ďalej len „registra“) a ktoré sú to mimovládne neziskové organizácie, ktorých údaje sa zapisujú do tohto registra?

Odpoveď: Správcom a prevádzkovateľom registra je Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (MV SR).

Mimovládne neziskové organizácie, ktorých údaje sa zapisujú do registra sú tieto:

- občianske združenia, odborové organizácie a organizácie zamestnávateľov,
- nadácie,
- neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby,
- neinvestičné fondy,

- organizácie s medzinárodným prvkom. Údaje, ktoré sa zapisujú do registra sú uvedené v § 3 cit. zákona.

11. otázka: Aké povinnosti vznikli pre občianske združenia?

Odpoveď: Občianskym združeniam vzniklo viacero povinností a to najmä:

- návrh na registráciu občianskeho združenia musí obsahovať aj údaje o štatutárnom orgáne združenia alebo členoch štatutárneho orgánu združenia v rozsahu meno, priezvisko, adresa trvalého pobytu, dátum narodenia a rodné číslo,
- uvádzať v úradnom styku, v zmluvných vzťahoch a na svojom webovom sídle (ak ho má zriadené) názov, označenie právnej formy, ak nie je súčasťou názvu, adresu sídla a identifikačné číslo organizácie,
- do 30. 7. 2019 písomne zaslať MV SR aktuálne údaje o štatutárnom orgáne, alebo členoch štatutárneho orgánu v rozsahu: meno, priezvisko, adresu trvalého pobytu, dátum narodenia a rodné číslo s uvedením dňa vzniku funkcie spolu s dokumentmi osvedčujúcimi skutočnosti pre zápis týchto údajov. Ozná-

menie údajov o štatutárnom orgáne alebo členoch štatutárneho orgánu musí byť podpísané štatutárnym orgánom alebo takým počtom štatutárneho orgánu, aký je potrebný podľa zaregistrovaných stanov a pravost podpisov musí byť úradne osvedčená.

- zaslať písomne MV SR oznámenie o zmene stanov (ak došlo k ich zmene), a to do 15 dní od ich schválenia a priložiť znenie dodatku v dvoch vyhotoveniach.
- predkladať MV SR každú zmenu údajov o štatutárnom orgáne alebo o členovi štatutárneho orgánu a príslušné dokumenty osvedčujúce skutočnosti pre ich zápis v registri (napr. zápisnica o voľbe štatutárneho orgánu, výpis z uznesenia a pod.).

Občianske združenia, ktoré si v stanovenom termíne nesplnili povinnosť a to do 30. 7. 2019 písomne zaslať MV SR aktuálne údaje o štatutárnom orgáne, alebo členoch štatutárneho orgánu sú povinné tak urobiť aj po tomto termíne, ale musia zaplatiť správny poplatok v stanovenej výške (16,50 €).

Pripraviť: JUDr. Mária Mistríková

Predstavujeme nové knihy

Ľubomíra Fábryová, Pavol Holéczy a kol.: Diabezita. Diabetes a obezita: nerozlučné dvojčky

Facta Medica: Brno 2019, 336 stran. ISBN: 978-80-7345-601-6

Kniha „Diabezita. Diabetes a obezita: nerozlučné dvojčky“ je pozoruhodným dílom, ktoré veľmi dobre pokrýva komplexnú problematiku obezity a diabetu. Oba hlavní editori MUDr. Ľ. Fábryová a doc. P. Holéczy odvedli perfektnú prácu jednak pri plánovaní kapitol, ktoré skutočne pokrývajú všetky dôležité aspekty, jednak pri perfektnom výbere spoluautorov. Súčasťou autorského kolektívu je celá rada renomovaných predstaviteľov rady oborů nejen vnitřního lékařství, ale také chirurgie, anesteziologie, kardiologie a dalších, včetně zástupců z České republiky.

Kniha se velmi dobře čte, jednotlivé kapitoly jsou vyvážené a jejich délka je přiměřená. V knize je velmi snadné se zorientovat a najít třeba jen jedno téma, které čtenáře zajímá. Za velmi důležité považují i zařazení kapitol na témata, která nejsou v rámci podobných publikací často diskutována – například diabezita a lázeňská léčba, sociálně-ekonomické dopady diabetu a možnosti jejich řízení a řada dalších. Z praktického hlediska jsou velmi důležité a prakticky využitelné i další kapitoly – například anesteziologický management pacienta s diabetem a nutriční aspekty managementu pacientů po bariatričké/metabolické chirurgii. Velmi vydařené jsou však i další kapitoly a rozhodně čtenářům doporučuji knihu přečíst celou.

Celkově se jedná o jednu z nejvydařenějších

knih na uvedené téma, kterou jsem v posledních letech na toto téma četl. Zajímá by měla prakticky všechny lékaře, kteří se s pacienty s obezitou a diabetem setkávají. A myslím, že každý čtenář si vybere minimálně jednu část, které pro něj bude zajímavá a poučná.

Táto publikácia myšlienkovito nadväzuje na predchádzajúcu monografiu Klinická obezitológia z roku 2013 – súčasťou autorského kolektívu boli aj obaja hlavní editori súčasnej monografie. Koncepcia syndrómu „diabetu“ existuje už desaťročia, ale len v posledných rokoch nadobúda širšie uznanie v odborných kruhoch. Podobne ako pri metabolickom syndróme ide skôr než o snahu definovať novú chorobnú jednotku o praktický koncept so snahou identifikovať a liečiť pacientov so súčasným výskytom obezity a diabetu, ktorí predstavujú väčšinu jedincov postihnutých diabetom 2. typu. Publikácia v rozsahu 25 kapitol a 336 strán sa dotýka najrozličnejších aspektov genetiky, patofyziológie, nutričnej, farmakologickej a chirurgickej liečby, až po sociálne aspekty syndrómu diabetu. Rovnako pokrýva celé vekové rozmedzie života od diabetu v adolescentnom veku až po pacientov s diabetom v pokročilom veku, ktorých prežíva čoraz viac vzhľadom na lepšie možnosti liečby.

Chcel by som vyzdvihnúť niektoré najnovšie aspekty problematiky diabetu, ktoré sú disku-

tované v tejto monografii. Z hľadiska patogenézy je detailne vyzdvihnutá zápalová hypotéza rozvoja diabetu, ktorá môže mať vzťah aj k rozvoju aterosklerózy. Tiež je spomenutý možný podiel mikrobiómu na rozvoji diabetu. Kapitola o genetike diabetu sa zameriava na spoločné varianty, ktoré predisponujú ako k rozvoju obezity, tak aj diabetu 2. typu.

Časť monografie venovaná farmakologickej liečbe obezity pri diabete je rozčlenená logicky na kapitoly diskutujúce použitie antidiabetík s potenciálom redukovať telesnú hmotnosť, ako aj na antiobezitika, ktoré účinkujú iba na obezitu samotnú. Veľmi podrobne je spracovaná problematika bariatrickej chirurgie obezity, ktorá je momentálne aplikovaná na Slovensku len u pacientov s III. stupňom obezity.

Z praktického aspektu je cenné zaradenie kapitol Anesteziologický manažment pacienta s diabetom a Diabezita a kardiovaskulárne ochorenia. Okrem zvyčajných analýz vplyvu na jednotlivé kardiovaskulárne ochorenia ako koronárnu chorobu, cerebrovaskulárne príhody a periférne artériové ochorenia, je venovaný veľký priestor aj vzťahu diabetu k srdcovému zlyhávaniu a poruchám srdcového rytmu. Veľmi podrobne je spracovaná kapitola Adiozopatická dyslipidémia, do ktorej sú inkorporované úplne čerstvé poznatky z klinických štúdií a terapeutických odporúčaní.

Možno konštatovať, že monografia prináša mnohé nové poznatky, ako aj pohľady na problematiku vzťahov medzi obezitou a diabetom 2. typu a bude rozhodne obohatením slovenskej odbornej medicínskej literatúry.

*Prof. MUDr. Martin Haluzík, DrSc.
Centrum experimentální medicíny IKEM, Praha*

Z histórie medicíny

O spolupráci II. internej kliniky LF UK s II. chirurgickou klinikou LF UK v Bratislave

Pri zrode a následnom vývoji kardiocirurgie na Slovensku zohral fundamentálnu úlohu prof. MUDr. Vladimír Haviar (1911–1996), (obr. 1) žiak a nástupca prof. MUDr. Jaroslava Sumbala (1890–1948), ktorý II. internú kliniku (do roku 1945 Propedeutická klinika; vznik r. 1922, prvý prednosta prof. Miloš Netoušek) orientoval kardiologicky. Roku 1948 absolvoval vtedajší doc. Haviar (habilitoval 1946) polročný študijný pobyt na univerzitnej klinike v Chicagu u popredného svetového kardiológa prof. L.N. Katza. Tu bol prítomný pri prvých operáciách vrodených srdcových chýb, ako ich robili svetoznámi chirurgovia Potts a Gibbon a diagnostikovala legendárna Helen Taussigová. Povzbudený nadobudnutými vedomosťami po návrate na domáce pracovisko – II. internú kliniku, ktorej prednostom sa stal od roku 1949 po smrti prof. Sumbala, začal zavádzať medzi prvými v Československu katetrizáciu srdca (spolu s asistentami dr. Duchoňom a dr. Hefkom) a nové postupy v ekg diagnostike. Perspektívy kardiológie prezieravo videl v tesnej spolupráci s kardiocirurgami. Inicioval na Slovensku založenie nového chirurgického odboru – kardiocirurgie. Už roku 1946 sa na jeho návrh na LF UK (vtedy Slovenská univerzita), keď dekanom fakulty bol prof. Sumbal, habilitoval MUDr. Karol Šiška (1906–2000) (obr. 2) odchovanec prof. Diviša (1933–1938), prednostu II. chirurgickej kliniky Karlovej univerzity v Prahe, hrudníkového špecialistu. Doc. Haviar tiež navrhol zriadenie II. chirurgickej kliniky a menovanie doc. Šišku za prednostu kliniky. Ako zdravotný referent Rady mesta Bratislava (1948–1953) umiestnil od 1. mája 1951 kliniku do adaptovaných priestorov zrušenej Evanjelickej nemocnice na Partizánskej ulici s cieľom rozvíjať hrudnú a predovšetkým srdcovú chirurgiu. V priebehu roku 1955 sa doc. Haviarovi z funkcie hlavného internistu Slovenska (1954–1960) podarilo zrealizovať naplánované presťahovanie II. internej kliniky z nemocnice na Hlbokej ceste do zrekonštruovaných priestorov evanjelickej nemocnice, takže obe kliniky boli spoločne umiestnené v areáli fakultnej nemocnice na Partizánskej ulici (obr. 3). Odstránilo sa tým narušenie plynulej hospitalizačnej starostlivosti, keď výber pacientov, katetrizácia a indikačný seminár sa robil na Hlbokej ceste a indikovaní pacienti sa prekladali na II. chirurgickú kliniku na Partizánskej.

Budúci vývoj slovenskej kardiológie a slovenskej kardiocirurgie potvrdil správnosť tohto rozhodnutia. Prof. Šiška (1953, DrSc., akademik

SAV 1956, akademik ČSAV 1965, predseda SAV 1970–1974) a prof. Haviar (1957 mim. prof., 1965 profesor vnútorného lekárstva) vytvorili optimálne podmienky pre spoluprácu oboch kliník. Stieral sa administratívny rozdiel, problémy sa riešili vzájomnou dohodou. Ďalšie smerovanie rozvoja kardiológie a kardiocirurgie (vrátane angiológie a angiochirurgie) v priebehu štvrtstoročia vyústilo do vytvorenia spoločného špecializovaného pracoviska (vtedy Ústavu kardiovaskulárnych chorôb) roku 1979. Podrobný návrh na jeho vznik a náplň činnosti podali s 10-ročným predstihom spoločne prof. Haviar a akademik Šiška.

Úspechy II. chirurgickej kliniky s operáciami hrudníka boli impulzom pre rozhodnutie prof. Haviara pozvať do Bratislavy štvorčlennú pracovnú skupinu z chirurgického strediska Vojenskej lekárskej akadémie v Hradci Králové (neskôr Chirurgická klinika LF Univerzity Karlovej), ktorú tvorili chirurgovia prof. Ján Bedrna (neskôr akademik ČSAV) a doc. Jaroslav Procházka, kardiológ dr. Miroslav Kučera a Ing. P.C. Vokoun, aby predviedli bratislavským chirurgom operácie mitrálnej stenózy (MS) zatvorenou cestou. Prof. Bedrna (1891–1956), zakladateľ československej kardiocirurgie, urobil

prvú úspešnú komisurolyzu v decembri 1951 a do decembra 1953 bolo na jeho pracovisku operovaných 65 pacientov s MS (11% pooperačná mortalita).

V Bratislave bolo 26. a 27. júna 1953 operovaných 5 pacientov s tesnou poreumatickou MS. Výkon indikovali doc. Haviar a primár Lipťák (kúpele Sliač), diagnózu pred operáciou potvrdil katetrizačne dr. Kučera. Tri pacientky boli operované na I. chirurgickej klinike u prof. Čárskeho za asistencie dr. Slabeyciusa a dve nasledujúci deň na II. chirurgickej klinike za asistencie doc. Šišku (obr. 4). Operácie i pooperačný priebeh boli u všetkých operovaných bez komplikácií. Po dôkladnom zhodnotení situácie na oboch chirurgických klinikách a vzhľadom na ich profilizáciu padlo rozhodnutie rozvíjať kardiocirurgiu na II. chirurgickej klinike pod vedením doc. Šišku, potom, čo prof. Čársky prehlásil, že jeho pracovisko je zamerané hlavne na gastroenterológiu a nehodlá sa orientovať aj na hrudnú chirurgiu.

Ešte v ten istý rok (26.11.) uskutočnil prof. Šiška operáciu MS zatvoreným prístupom. Potom dosiahla frekvencia komisurolyz na II. chirurgickej klinike 30–40 výkonov ročne. Treba uviesť, že na Slovensku prvú úspešnú komisurolyzu MS urobil v Martine vo februári 1953 primár Pavol Steiner (1908–1969), neskôr profesor, prednosta chirurgickej kliniky Lekárskej fakulty UK v Martine.

Obrázok 1. Prof. MUDr. Vladimír Haviar (1911–1996)

Obrázok 2. Akad. MUDr. Karol Šiška (1906–2000)

Obrázok 3. Evanjelická nemocnica na Partizánskej ulici v Bratislave, v 50–70-tych rokoch 20. storočia, sídlo II. chirurgickej a II. internej kliniky LFUK a do marca 1997 Ústavu kardiovaskulárnych chorôb.

Hneď na začiatku spolupráce II. internej kliniky a II. chirurgickej kliniky v rokoch 1953–1955, keď II. interná klinika sídlila v budove na Hlbokej ceste, doc. Haviar zaviedol spoločné indikačné semináre, na ktorých sa podrobne prebral klinický stav, katetrizačný nález a ďalšie výsledky vyšetrení u kandidáta na operačné riešenie. Spočiatku to boli len MS, niektoré kongenitálne chyby (ductus arteriosus apertus, Fallotova tetralógia, stenóza a.pulmonalis), neskôr po zavedení mimotelového obehu (1958) ďalšie chlopňové a kongenitálne chyby. Na seminároch za účasti lekárov oboch kliník v atmosfére dôvery, vzájomného rešpektovania názorov sa rozhodovalo o indikovaní kardiouchirurgického výkonu resp. jeho nevhodnosti. Semináre sa spravidla konali raz týždenne. Pred definitívnym záverom mali možnosť zúčastnení lekári vyšetrit pacientov, u ktorých sa zvažovalo operačné riešenie.

Po etablovaní II. internej kliniky na Partizánskej ulici u pacientov predoperačné katetrizačné vyšetrenia robili po dohode lekári II. chirurgickej kliniky (Smrečanský, Kostolný, Schnorrer, neskôr Tréger, Ševčík, Oravetz, Löfller a ďalší). Na II. internej klinike sa invazívna diagnostika opäť trvale zaviedla v období 1967–1969 (dr. Šimo, dr. Zelenay, dr. Selecký), zásluhou dr. Oravetza, ordinára-kardiológa na II. chirurgickej klinike po návrate zo študijného pobytu v USA.

Typ „haviarových“ indikačných seminárov sa stal vzorom pre rodiace sa kardiouchirurgické pracoviská. Okrem Hradca Králové sa pracovné kontrakty nadviazali s brnenskými kardiouchirurgami z iniciatívy budúceho profesora Jána Navrátila, ktorý opakovane pozval prof. Haviara do Brna, aby viedol indikačný kardiouchirurgický seminár. Tento spôsob indikácie potom brnenský kardiouchirurgovia a kardiológovia prevzali, čo posilnilo odborné styky medzi brnenskými a bratislavskými klinikami. Keď sa prof. Navrátil už ako uznávaný európsky chirurg stal prednostom chirurgickej kliniky lekárskej fakulty vo Viedni (1970), hneď na počiatku svojho pôsobenia pozval prof. Haviara, aby tu zaviedol osvedčený spôsob bratislavských odborných seminárov. Tieto semináre prebral a odvtedy trvali pracovné kontakty medzi Viedňou a Bratislavou (pracovné návštevy, semináre, prednášky na spolkoch lekárov).

Spolupráca II. chirurgickej a II. internej kliniky úspešne pokračovala a tak v obdviuhodne krátkom čase dosiahla medzinárodnú úroveň a obe inštitúcie sa stali známe aj v zahraničí.

S veľkým ohlasom sa stretlo zavádzanie liečby získaných a vrodených chýb pomocou originálneho prístroja na mimotelový obeh (MO), vyrobeného v Prema Stará Turá, navrhnutého RNDr. Ing. J. Bolfom a doc. Šimkovicom, ktorý bol iniciátorom projektu. Bol to prvý prístroj tohto typu vyrobený v krajinách východného bloku. Domáca produkcia MO obišla vtedajšiu finančnú devízovú nedostupnosť prístroja vyrábaného na západe a bola rozhodujúcim

Obrázok 4. Účastníci prvých operácií mitrálnnej stenózy zatvoreným spôsobom, vykonaných 27. júna 1953 v Bratislave na II. chirurgickej klinike Lekárskej fakulty vtedajšej Slovenskej univerzity (vpredu sediaci zľava: dr. M. Kučera – kardiológ, katetrizátor, Hradec Králové, doc. Haviar, akad. J. Bedrna, prof. K. Šiška, doc. J. procházka, Ing. P.C. Vokoun – prístrojové zabezpečenie, H. Králové; druhý rad zľava: dr. J. Duchoň, II. int., dr. I. Šimkovic, dr. M. Kratochvíl, II. chir., dr. I. Kostolný, II. chir., dr. J.O. Kuna, II. int., dr. D. Ondrouchová, anesteziologička, II. chir., dr. A. Pivková, II. chir., dr. I. Vido, II. int., dr. G. Papp, dr. J. Horecký (obaja II. chir. klinika)

elementom rýchleho následného rozvoja slovenskej a českej kardiouchirurgie. Pomocou MO sa v Bratislave v júli 1958 uskutočnila prvá úspešná operácia defektu predsieňového septa v Československu (16. vo svete) a v septembri 1959 prvá úspešná operácia MS otvorenou cestou (valvulotómia) v strednej Európe. Výkony indikoval prof. Haviar. V ten istý rok demonštrovali operáciu MS akad. Šiška a doc. Šimkovic použitím slovenského MO v Lodži na klinike prof. Molla. V júni 1960 v Tbilisi na klinike akad. Eristaviho operovali akad. Šiška a doc. Šimkovic so spolupracovníkmi pacienta s MS za kontroly zraku v MO na prístroji, ktorý vyrobila Chirana pre gruzínske pracovisko ako dar Slovenskej akadémie vied. Operáciu indikoval prof. Haviar. Profesorka Jakubcová vybrala detskú pacientku s otvoreným ductus Botalli. Obe operácie boli úspešné. Úspešný pobyt v Tbilisi za prítomnosti domácich kardiouchirurgov a kardiológov prispel k rozšíreniu tejto liečby v Sovietskom zväze.

S II. chirurgickou klinikou a II. internou klinikou je neoddeliteľne spojená transplantácia srdca 9. júla 1968, prvá vo východnom bloku, 25. vo svete. Výber 54-ročnej pacientky a indikáciu výkonu robil prof. Haviar, operovali doc. Kužela a akad. Šiška, perfúziu dr. Tréger. I keď operácia nebola úspešná (pacientka exitovala 5 hodín po operácii) vyvolala v zahraničí širokú pozitívnu odozvu. Bratislava sa týmto výkonom zaradila na 3. miesto v Európe a celosvetovo na 10. miesto medzi krajinami, kde sa transplantácia urobila od 3. decembra 1967 (Ch. Barnard, Kapské mesto).

Atmosféra spolupráce, ktorú navodil prof. Haviar, stimulovala kolektív II. internej kliniky. Na pracovisku vyrástli pod jeho vedením mnohí výborní internisti a kardiológovia. Medzi prvých patrili prim. Duchoň, dr. Hefka, doc. Lipták (všestranný kardiológ, spoluzakladateľ slovenskej angiologie), dr. Vavro (dlhoročný primár II. internej kliniky), primár Kuna (prvý krajský kardiológ pre západoslovenský kraj, výborný pedagóg), primár Rešetár, (prvý krajský kardiológ pre východoslovenský kraj, významný arytmológ), dr. Fedorčák, prim. Malík, prim. Kramár a dr. Ivan Vido (budúci profesor), obaja posilnili roku 1956 na návrh profesora Haviara novostanovenú III. internú kliniku, ktorá obsadila uvoľnené priestory po II. internej klinike; prednostom kliniky bol menovaný prof. T.R. Niederland, odchovanec II. internej kliniky). Koncom 50. rokov nastúpili na II. internú kliniku budúce známe osobnosti doc. Kasper (zakladateľ slovenskej kardiostimulačnej liečby), dr. Milan Zajak (prvý primár na prvej koronárnej jednotke na Slovensku na II. internej klinike), dr. Findo (neskôr primár na II. internej klinike, krajský kardiológ pre západoslovenský kraj), prim. Puna, dr. Mayer (expert na rehabilitáciu po infarkte myokardu), dr. Belička, dr. Sorelová, dr. Rival. V 60. a začiatkom 70. rokov prišla na kliniku početná skupina mladých ambiciózných lekárov, ktorí pod vplyvom a s podporou starších kolegov zavedením progresívnych diagnostických a terapeutických postupov skvalitnili spoluprácu s II. chirurgickou klinikou. Boli to najmä Kusá-Kramárová, Štúrová-Štruplová, Šimo, Riečanský, Žiška, Zelenay, Mikulková, Plachá,

Postulka, st., Ušiak, Zajacová, Havlínová, Urbanová, Grožajová, Selecký.

Spolupráca medzi II. internou a II. chirurgickou klinikou je hodná vysoko kladného zhodnotenia, čo časový odstup ešte zvýrazňuje. Do tejto spolupráce podstatne prispel Ústav experimentálnej chirurgie SAV, založený a vedený akad. Šiškom, sídlia v areáli kliník na Partizánskej ulici. Stal sa experimentálnou základňou tesne spätou s klinickým rozvojom slovenskej kardiouchirurgie. Boli tak vytvorené žiaduce podmienky na úspešné prepojenie výskumu s klinickými pracoviskami, čo vyústilo do bohatšej publikačnej aktivity medzinárodne uznávaných poznatkov, ktoré sú spojené s menami popredných osobností, ako boli dr. M. Hupka, prof. Antal, prof. Barta, doc. Holec, prof. Slezák, dr. Styk, Ing. Ziegelhöffer a ďalší. V priebehu takmer 30 rokov (1951 – 1978) sa zachytili pod múdрым prezieravým vedením akad. Šišku a prof. Haviara trendy vývoja medzinárodnej kardiologie a kardiouchirurgie. Obe kliniky sa zaradili v ich odboroch medzi popredné pracoviská v strednej Európe. Treba zdôrazniť, že sa zákonite stali v roku 1979 pevným základom ďalšieho rozmachu vlastných odborov, keď vytvorili jadro prvého nielen slovenského ale aj československého špecializovaného vysokoškolského zariadenia pre choroby srdca a ciev, Ústavu kardiovaskulárnych chorôb, od roku 2006 Národného ústavu srdcových a cievnych chorôb (NÚSCH).

Prof. Ivan Šimkovic, DrSc., prednosta Kliniky kardiovaskulárnej chirurgie (vznikla z II. chirurgickej kliniky LF UK), doc. Igor Riečanský, CSc., prednosta Kardiologickej kliniky (vznikla z II. internej kliniky LF UK) pokračovali v intenciách svojich učiteľov. V rokoch 1979 – 1990 ďalej upevňovali kuratívnu a vedecko-výskumnú spoluprácu oboch kliník. Spolupráca kardiológa a kardiouchirurga má svoje špecifiká. Je pre pacienta s chorým srdcom rozhodujúca o jeho ďalšom živote. Snaženie vedené úsilím o tesné zblíženie oboch odborov smeruje k jedinému cieľu – k zachovaniu života, k zlepšeniu zdravotného stavu a v optimálnom prípade k prinavráteniu zdravia. A to bez očakávania osobného prospechu, bez vyzdvihovania priority vlastného odboru. Spolupráca kardiológa a kardiouchirurga (a rovnako angiologa a angiochirurga) sa dnes neobmedzuje iba na tradičný spoločný predoperačný seminár, kde sa indikuje alebo kontraindikuje chirurgický výkon na kardiovaskulárnom (KV) aparáte, ale má širšie dimenzie. Je to dôsledok búrlivého pokroku v invazívnej diagnostike, neinvazívnych KV zobrazovacích metodikách, vo farmakologickej, no predovšetkým intervenčnej katetrizačnej liečbe, v rozvoji chirurgickej liečby (transplantácia srdca, umelé srdcia), v anestéziológii, v pooperačnej starostlivosti, v resuscitácii, rehabilitácii. Toto všetko kladie veľké požiadavky na teoretickú a praktickú pripravenosť zdravotníckeho personálu. Vzájomná podmienenosť a prepojenosť príslušných klinických odborov

je zrejma a zákonitá. Iba zohratý pracovný tím stmelujúci spoločné úsilie kardiologa a kardiouchirurga a ďalších špecialistov môže dosiahnuť očakávané priaznivé výsledky. Potvrdzujú to skúsenosti II. internej a II. chirurgickej kliniky na poli srdcových a cievnych chorôb, na ktoré nadviazala terajšia Kardiologická a angiologická klinika NÚSCH a Klinika srdcovej chirurgie NÚSCH. Dosiahnuté výborné výsledky dovoľujú zovšeobecnenie, že pozitívny vývoj každého medicínskeho odboru s priaznivým trvalým dopadom na mieru zdravia spoločnosti sa dá doceliť iba sústredenou koordinovanou činnosťou všetkých špecializovaných pododborov a zložiek na úseku liečebno-preventívnom, pedagogickom a vedecko-výskumnom. Avšak podmienkou „sine qua non“ je trvalá podpora a účinná pomoc zo strany zodpovedných orgánov. Potvrzuje to jednoznačne súčasný nespokojivý stav nášho zdravotníctva.

Nemožno nezdôrazniť, že prof. Haviar a akad. Šiška boli všestranné osobnosti, ktoré sa presadili v odbornom ako aj verejnom zdravotníckom a spoločenskom živote. Povolanie lekára a post univerzitného profesora dávali do vzťahu k spoločenskému daniu, ku ktorému zaujímali aktívny postoj. Svoje schopnosti a prácu zamerali na prospech slovenskej pospolitosti. Oba výnimočným podielom prispeli k zblížovaniu a upevneniu profesionálnych slovensko-českých vzťahov.

Prof. Haviar za aktívnu činnosť v ilegálnom protifašistickom odboji v rokoch 1939 – 1945 (ako príslušník občianskeho demokratického bloku s nasadením života zachraňoval významných predstaviteľov slovenského protifašistického hnutia) bol vyznamenaný prezidentom Československej republiky vysokou štátnou poctou Čs. vojenskou medailou za zásluhy I. stupňa (1947).

Prof. Haviar patril medzi zakladajúcich členov Čs. lekárskej spoločnosti J.E. Purkyňa (1949) a Slovenskej lekárskej spoločnosti (SLS, 1968) a bol členom ich prvých predsedníctiev. Ako prvý Slovák sa stal predsedom Čs. kardiologickej spoločnosti (1955 – 1959) a potom až do roku 1973 zastával funkciu I. podpredsedu spoločnosti. Bol zakladateľom a prvým predsedom Slovenskej kardiologickej spoločnosti (1968 – 1973). Za dlhoročnú pedagogickú, vedecko-výskumnú a organizátorskú činnosť mu udelil prezident republiky Medailu J.E. Purkyňa (1969). Rovnako mu boli udelené prestížne počty SLS.

Prof. Haviar nespočetnekrát v kritikej vnútropolitckej situácii prejavil humanizmus, toleranciu, statočnosť, nesprenveril sa demokracii, v ktorej bol vychovávaný. Povýšil odborné, spoločenské a národné záujmy nad osobné ciele. Tvoriť nadviazal na zakladateľské dielo svojho učiteľa prof. Sumbala. Bol v plnom význame slova prvý moderný slovenský kardiológ medzinárodného formátu.

Akad. Šiška bol aktívny účastník Slovenského národného povstania, veliteľ vojenskej

nemocnice v Starých Horách a potom v roku 1945 hlavný chirurg I. československej odsunovej nemocnice v hodnosti plukovníka. V roku 1948 – 1949 zastával funkciu predsedu Čs. ftizeologickej a pneumologickej spoločnosti. V roku 1953 bol ustanovený Slovenský výbor Čs. lekárskej spoločnosti J.E. Purkyňa, na čele s jej prvým predsedom doc. Šiškom, ktorý v období 1953 – 1968 zastával funkciu podpredsedu Čs. lekárskej spoločnosti a bol tiež intermitentne predsedom Československej a Slovenskej chirurgickej spoločnosti. Neskôr po federalizácii republiky bol predsedom Chirurgickej spoločnosti SLS. V roku 1986 mu bola udelená Purkyňova cena Čs. lekárskej spoločnosti za celoživotné dielo. Akad. Šiška bol čestným členom mnohých zahraničných chirurgických a ftizeologických spoločností, bol nositeľom najvyšších československých odborných a štátnych pôct, početných vojenských vyznamenaní za účasť v druhej svetovej vojne.

Akademik Šiška sa natrvalo vryl do mojej pamäti ako distingvovaný, široko vzdelaný lekár. Bol priaznivo naklonený k pracovným aj osobným problémom svojich podriadených. Bol vládny, ohľaduplný a neodmietal pomoc. Bol doslova výnimočnou postavou medzi vtedajšou politickou hierarchiou. Obdivoval som jeho mäkkú ľubozvučnú slovenčinu, ktorú si generácie dolnozemských Slovákov v Srbsku (Báčka) zachovali bez negatívneho vplyvu odlúčenosti od rodnej vlasti.

V jeseni 1971 som absolvoval dvojmesačný študijný pobyt na Všeľvázovom kardiologickom inštitúte akademika Mjasnikova v Moskve, v Tbilisi na Gruzínskom kardiologickom inštitúte a na chirurgickej klinike, ktorú viedol akademik Eristavi. Akademik Šiška mi svojim písomným odporúčaním otvoril dvere na všetky tieto pracoviská. V Moskve som sa osobne viackrát stretol s akad. Čazovom, nástupcom akad. Mjasnikova vo funkcii riaditeľa ústavu a predsedom sovietskej kardiologickej spoločnosti, osobným lekárom L.I. Brežneva, svetovo uznávaným priekopníkom intrakoronárnej trombolýzy, s akad. Švacabajom, jeho námestníkom, ktorý navštívil v Bratislave naše obe kliniky. Akad. Eristavi, bývalý osobný lekár J.V. Stalina, ma prijal veľmi srdečne. V priateľskom neformálnom rozhovore, ktorý trval takmer hodinu, si zaspomínal na pracovný pobyt akad. Šišku a prof. Haviara so spolupracovníkmi v Tbilisi (1960). Pobyt označil za milník vo vývoji gruzínskej kardiovaskulárnej medicíny.

V decembri 2016 boli prof. Vladimír Haviar a akademik Karol Šiška uvedení z rozhodnutia Prezídia SLS do „Dvorany slávy slovenskej medicíny“ za ich významný príspevok k budovaniu slovenskej medicíny, k šíreniu jej dobrého mena v zahraničí, za budovanie medicínskeho školstva a vzdelávania a zásluhy o vznik a rozvoj SLS.

Prof. MUDr. Igor Riečanský, DrSc.
Národný ústav srdcových
a cievnych chorôb, a.s.

Z histórie medicíny

Ústav súdneho lekárstva Lekárskej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave oslávil 100 rokov vzniku a začiatku výučby

Ústav súdneho lekárstva vznikol zároveň s novozaloženou Univerzitou Komenského roku 1919 ako jeden z prvých piatich ústavov Lekárskej fakulty. Súdne lekárstvo sa stalo nielen predmetom medicínskej výučby, ale plnilo aj zdravotnícku náplň práce, a to výkon súdnych a vtedy tzv. zdravotne-polícijských pitiev a tiež súdnolekárskych expertíz pre orgány justície. Spojenie vyučovania predmetu súdneho lekárstva s praktickým výkonom zdravotníckej a expertíznej činnosti tvorilo základ pre ďalší rozvoj súdneho lekárstva na Slovensku. Bolo to podľa vzoru práce na Lekárskej fakulte pražskej Karlovej univerzity, odkiaľ pochádzal prvý prednosta Ústavu súdneho lekárstva prof. MUDr. František Prokop. Ako jeden z prvých členov profesorského zboru mohol už 11. decembra 1919 začať svoju činnosť úvodnou prednáškou *Soudní lékařství pojednává o použití vědomostí a skutečnosti lékařských k účelům soudním* o obsahu a náplni tohto samostatného odboru medicíny.

Prednášky zo súdneho lekárstva boli v zimnom a letnom semestri po päť hodín týždne a rigorózna skúška sa skladala ako jedna z posledných. Ústav mal provizórne podmienky v troch miestnostiach stredného traktu Štátnej nemocnice na Mickiewiczovej ulici č. 13. Skromné zariadenie, ktoré prof. Prokop získal kúpou alebo darom, najmä od pražských ústavov, sa zhromažďovalo pomaly. Pedagogická práca a súdnolekárska expertíza sa mohli rozvíjať na primeranej úrovni, výskum však trpel dlhý čas nedostatkom priestorov a potrebného prístrojového vybavenia.

Roku 1938 sa stal prednostom ústavu žiak prof. Prokopa prof. MUDr. Herman Krsek. Ten viedol Ústav v neľahkých podmienkach aj v období Slovenského štátu. Činnosť jediného Ústavu súdneho lekárstva na Slovensku pretrvávala potom v nezmenenej podobe kombinácie pedagogiky a lokálneho zdravotníckeho zabezpečenia pitiev a expertíz až do prvých rokov po skončení II. svetovej vojny. Roku 1948 bola založená Univerzita a Lekárska fakulta v Košiciach a zároveň vznikol druhý slovenský Ústav súdneho lekárstva, ktorý zakladal a potom dlho viedol prof. MUDr. Jozef Lukáči. Koncom roku 1949 sa Ústav súdneho lekárstva v Bratislave presťahoval do priestranného dreveného švédkeho domčeka v Medickej záhrade, kde boli lepšie podmienky pre rozvoj nielen pedagogickej, ale aj výskumnej práce.

Roku 1955 sa prvým expertom (neskôr hlavným odborníkom) pre súdne lekárstvo vtedajšieho Povereníctva zdravotníctva stal MUDr. Vladimír Porubský. V období rokov 1961 – 1990 vykonával na Ústave funkciu vedúceho lekára (primára) a významne sa zaslúžil o vybudovanie siete súdnolekárskych pracovísk na Slovensku.

Roku 1960 dostal Ústav súdneho lekárstva samostatný blok priestorov v novej moderne riešenej budove Nových teoretických ústavov (Sasinkova 4). Tým sa vytvorila možnosť kompletizovať pracovný kolektív na všetkých stupňoch kvalifikácie a doplniť zariadenie novými prístrojmi a inými potrebami. Okrem výučby súdneho lekárstva na Lekárskej fakulte UK v Bratislave v období rokov 1966 – 1985 vyučovali prof. MUDr. Milan Kokavec, DrSc., a doc. MUDr. Vladimír Korman, CSc., aj na novozriadenej Lekárskej fakulte UK v Martine. Ústav súdneho lekárstva zabezpečoval výučbu súdneho lekárstva aj na Vysokej škole Zboru národnej bezpečnosti a na Právnickej fakulte Univerzity Komenského.

Roku 1956 sa konala na podnet prof. Krseka prvá *Májová súdnolekárska konferencia*, ktorá bola po jeho smrti (1983) na jeho počesť premenovaná na *Krsekovu súdnolekársku konferenciu* (1984). Stala sa tradičným odborným súdnolekárskym podujatím organizovaným Ústavom súdneho lekárstva v Bratislave dodnes.

Obrázok 1. Pracovníci Ústavu súdneho lekárstva Lekárskej fakulty Univerzity Komenského a Súdnolekárskeho pracoviska Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou v Bratislave.

Roku 1967 sa prednostom Ústavu stal prof. MUDr. Milan Kokavec, DrSc. V roku 1972 so spolupracovníkmi vydali prvú slovenskú učebnicu *Príručka súdneho lekárstva* a v roku 1987 pod jeho redakčným vedením vyšla celostátna (československá) učebnica *Súdne lekárstvo*.

Za obdobie 1952 – 1993 vydali zamestnanci ústavu jedenásť skript a učebných textov a zároveň boli spoluautormi mnohých ďalších textov, ktoré boli vydané v rámci hraničných a príbuzných medicínskych i nemedicínskych odborov. Na ústave bolo riešených celkovo 9 hlavných a 25 čiastkových úloh štátneho a rezortného výskumu venovaných problematike aterosklerózy, náhlych úmrtí, mechanickej asfyxie, samovražednosti, dopravných nehôd, ovplyvnenia etanolom, liečivami a inými xenobiotikami a súdnolekárskej traumatológie. Prvá slovenská koncepcia súdneho lekárstva bola uzákonená roku 1977. Doc. Ing. Miroslavovi Bauerovi, CSc., boli udelené dve autorské osvedčenia (patenty) na *Spôsob a zariadenie na izoláciu reziduálneho pľúcneho vzduchu z mŕtvolného materiálu na separáciu toxických alebo iných zložiek* a *Spôsob izolácie reziduálneho pľúcneho vzduchu z mŕtvolného materiálu a separácie najmä toxických zložiek izolovaného vzduchu a zariadenie na realizovanie tohto spôsobu* (1978).

Činnosť pracoviska sa rozvíjala vo všetkých oblastiach. Pre zvyšujúcu sa potrebu kvalifikovaných súdnolekárskych pracovníkov a to nie len lekárov, ale aj toxikológov, sa zriadila Subkatedra súdneho lekárstva v rámci Inštitútu pre ďalšie vzdelávanie lekárov a farmaceutov v Bratislave (1975). Ústav sa stal školiacou bázou prípravy lekárov a iných vysokoškolákov pre špecializáciu v súdnom lekárstve a toxikológii. Subkatedru viedol najprv prof. MUDr. Milan Kokavec, DrSc., a po ňom doc. MUDr. Jiřina Bauerová, CSc. Súčasťou pracovného kolektívu boli aj zamestnanci

Mestského ústavu národného zdravia.

Roku 1992 sa stal prednostom Ústavu súdneho lekárstva doc. MUDr. Mirko Mego, CSc. To vyvolalo odchod zamestnancov Inštitútu pre ďalšie vzdelávanie lekárov a farmaceutov a Mestského ústavu národného zdravia z priestorov Ústavu do Fakultnej nemocnice s poliklinikou akad. Ladislava Dérera a neskôr do Fakultnej nemocnice s poliklinikou sv. Cyrila a Metoda v Bratislave Petržalke.

Roku 2004 vznikol Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, do ktorého kompetencie prešiel výkon pitiev a zamestnanci Fakultnej nemocnice s poliklinikou boli presťahovaní na pracovisko v Petržalke (2005).

V akademickom roku 2007/2008 bol vedúcim Ústavu poverený doc. MUDr. Jozef Šidlo, CSc., MPH a v akademickom roku 2008/2009 MUDr. Dalibor Hojsík, PhD. Od roku 2009 bol najprv povereným a neskôr menovaným prednostom Dr.h.c. prof. MUDr. Štefan Galbavý, DrSc. Doc. MUDr. Jozef Šidlo, CSc., MPH vedie ústav opätovne od roku 2015.

V histórii Ústavu súdneho lekárstva bolo vymenovaných celkom päť profesorov (prof. Prokop, prof. Krsek, prof. Lukáči, prof. Kokavec, prof. Vámoši) z toho jeden získal titul DrSc. (prof. Kokavec), habilitovaných bolo šesť docentov (doc. Mego, doc. Korman, doc. Bauer, doc. Novomeský, doc. Schneider, doc. Šidlo). Vedeckú hodnosť CSc. získalo deväť zamestnancov, akademický titul PhD. bol udelený deväťkrát, vrátane doktorandov z Nitry a Banskej Bystrice. Diplomové práce obhájilo 40 študentov.

Významná bola spolupráca s moravskými a českými pracoviskami predovšetkým v Olomouci a Hradci Králové. Pracovníci Ústavu sa podieľali na obhajobách dizertačných prác, habilitačných konaniach (doc. Beran, doc. Srch, doc. Audrlický) a vymenúvacích konaniach (prof. Loyka, prof. Neoral, prof. Kosatík). V Olomouci bola habilitovaná doc. MUDr. Jiřina Bauerová, CSc.

V publikačnej databáze Univerzity Komenského „EviPub“ má Ústav súdneho lekárstva 1550 záznamov, ktoré získali 1300 ohlasov, z toho 930 z kategórie „SCI a Scopus“.

doc. MUDr. Jozef Šidlo, CSc., MPH
Ústav súdneho lekárstva LF UK Bratislava

Literárny fond ocenil autorov vedeckej a odbornej literatúry za rok 2018

Sekcia pre vedeckú, odbornú literatúru a počítačové programy Literárneho fondu (LF) ocenila 26.9.2019 v bratislavskom Zichyho paláci vybrané diela v oblasti vedeckej a odbornej literatúry za rok 2018.

Cenu za vedeckú a odbornú literatúru v kategórii spoločenské vedy získal prof. JUDr. Jaroslav Chovanec, DrSc., za dielo Postavenie a ochrana národnostných menšín a etnických skupín v Slovenskej republike.

V kategórii slovníková a encyklopedická literatúra patrí ocenenie Kataríne Gajdošovej, Márii Šimkovej a kolektívu za publikáciu Frekvenčný slovník hovorenej slovenčiny. V kategórii biologické a lekárske vedy pridelil výbor ocenenie doc. MUDr. Pavlovi Doležalovi, PhD., mim. prof., za dielo Otorinolaryngológia a chirurgia hlavy a krku.

V kategórii prírodné a technické vedy získali ocenenie Vladimír Britaňák a spol. za dielo Co-sine-/Sine-Modulated Filter Banks.

Prémie za vedeckú a odbornú literatúru v kategórii spoločenské vedy získali Katarína Žilková a kolektív za knihu Young Children's Concepts of Geometric Shapes, Peter Žeňuch a kolektív autorov za dielo Užhorodský rukopisný Pseudozonar, Miroslav Londák za knihu Šikova ekonomická reforma a Slovensko, Jozef Batora za dielo Slovensko v staršej dobe bronzovej, Vladimír Štefko a kolektív za publikáciu Dejiny slovenského divadla I, Andrea Slezáková, Peter Mikloš a kolektív za dielo Zákon o dohlade nad finančným trhom – komentár, Daniela Slančová a kolektív za publikáciu Desať štúdií o detskej reči, Milan Hraboský za knihu Rasa. Rasová klasifikácia ľudí, Helena Markusková a Petra Prospechová za dielo Nedopovedané príbehy.

V kategórii slovníková a encyklopedická literatúra udelila sekcia prémie Radovanovi Garabíkovi a kolektívu autorov Retrográdneho slovníka súčasnej slovenčiny, Pavlovi Horváthovi za dielo Mílniky výpočtovej techniky na Slovenskej technickej univerzite, prémie získali aj Ján Dozsa a Ľubica Mešková za dielo Technik, umelecká cesta časom.

V kategórii biologické a lekárske vedy patrí prémie Karolovi Mičietovi a kolektívu za dielo Fylogénéza a morfogénéza cievnatých rastlín, Markovi Bernadičovi, Kristíne Repovej a kolektívu za publikáciu Onkologická bolesť a možnosti jej ovplyvnenia, Petrovi Mikušovi, Jurajovi Piešťanskému a Svetlane Dokupilovej za dielo Kvapalinová chromatografia, hmotnostná spektrometria a ich kombinácie vo farmaceutickej a biomedicínskej analýze. Prémie získali aj Viera Lehotská a Alžbeta Kršáková za knihu Rádiológia pre stomatológov.

V kategórii prírodné a technické vedy ocenili prémie Pavla Valka za dielo Jednoducho fyzika (Riešené príklady pre poučenie aj potešenie), Petra Gajdoša a kolektív za knihu Pavúky Slovenska. Za dielo „In Situ“ Biomonitoring of a Polluted Environment by Wild Plant and Crop Plant Species získali prémie Karol Mičiet a Gustáv Murín. Prémie ďalej dostali Marek Mentel, William F. Martin za knihu Mitochondrie a anaeróbny energetický metabolizmus eukaryotov – biochémia a evolúcia, Eva Beláková za dielo Architektúra historických železniární na Slovensku, 1815 – 1948, Ján Bošanský za publikáciu Fyzikálno-metalurgické pozadie vlastností zvarových spojov konštrukčných ocelí a Veronika Piscová a kolektív za dielo Využívanie vysokohorskej krajiny a jeho dôsledky na zmenu prostredia.

Prémia za trojročný vedecký ohlas udelnú roku 2019 a prémie za výnimočný vedecký ohlas na jedno dielo za rok 2019 získalo ďalších 12 vedcov a odborníkov.

Gratulujeme všetkým oceneným a ďakujeme Literárnemu fondu, že venuje sústredenú pozornosť a nemalé prostriedky na podporu autorov vedeckej a odbornej literatúry.

Marián Bernadič

Odborné informácie

Projekt Slovenskej kardiologickej spoločnosti „AUTOM NA CESTE K SRDCU“

Cieľom projektu Slovenskej kardiologickej spoločnosti je v regiónoch zachytiť ľudí s ochorením srdca. Viac ako polovica našej populácie nad 40 rokov trpí kardiovaskulárnymi ochoreniami, napriek tomu si ich verejnosť nespája s rizikom smrti. Najviac nás trápia choroby srdca a ciev. Spomedzi kardiovaskulárných ochorení (KVO) má najhorší trend srdcové zlyhávanie. Za ostatných desať rokov sa počet hospitalizácií ako aj počet úmrtí na chronické srdcové zlyhávanie strojnásobil. 1 zo 4 pacientov trpiaci na chronické srdcové zlyhávanie je opakovane hospitalizovaný do 30 dní po prepustení z nemocnice. 1 z 10 pacientov do 30 dní po prepustení z nemocnice zomiera...

Slovenská kardiologická spoločnosť spúšťa projekt „Autom na ceste k srdcu“, ktorý má za cieľ zachytiť pacientov s kardiovaskulárnym rizikom a upozorniť ich na dôležitosť prevencie KVO. Občania Slovenska výrazne podceňujú KVO, a to aj napriek tomu, že si tieto ochorenia ročne vyžadujú takmer 24 tisíc ľudských životov. Z toho až 3300 pacientov zomrie na chronické srdcové zlyhávanie, čo je 2,5násobne viac, ako to bolo v roku 2005. Každý deň zomrie na srdcové zlyhávanie až 9 pacientov. Až trojnásobne sa od roku 2005 zvýšil aj počet hospitalizovaných pacientov s touto diagnózou. Na srdcové zlyhávanie je ročne hospitalizovaných až 26 tisíc pacientov. Napriek vysokej miere úmrtnosti a hospitalizácií si občania na Slovensku stále neuvedomujú riziká KVO a výrazne ich podceňujú. Slovenská kardiologická spoločnosť, Pracovná skupina pre srdcové zlyhávanie, preto v tomto roku spúšťa projekt „Autom na ceste k srdcu“, ktorého cieľom je zachytiť pacientov, ktorí majú asymptomatickú alebo oligosymptomatickú systolickú alebo diastolickú dysfunkciu ľavej komory, alebo iné štrukturálne ochorenie srdca.

„Je pravda, že vďaka medicínskemu pokroku dnes vieme lepšie liečiť ochorenia srdca a ciev, na strane druhej sú to práve kardiovaskulárne ochorenia, ktoré sa výrazne podieľajú na štatistikách úmrtnosti na Slovensku. Vo svojej klinickej praxi sa často stretávam s tým, že pacienti si nepripúšťajú, že na ochorenie srdca môžu zomrieť a výrazne podceňujú prevenciu,“ hovorí doc. MUDr. Eva Gonçalvesová, CSc., predsedníčka Pracovnej skupiny pre srdcové zlyhávanie pri Slovenskej kardiologickej spoločnosti a primárka Oddelenia zlyhávania a transplantácie srdca NÚSCH, a.s., v Bratislave.

„Správne a včasné rozpoznanie príznakov a skoré zahájenie liečby môže pacientovi výrazne pomôcť žiť dlhší a kvalitnejší život napriek ťažkej diagnóze, akou je chronické srdcové zlyhávanie. Aj preto sme sa rozhodli navštíviť vybrané regióny Slovenska špeciálne upraveným autom, ktoré bude vnútorne vybavené ako kardiologická ambulancia a našou úlohou bude zachytiť pacientov so štrukturálnymi ochoreniami srdca, ktorí však nenavštevujú kardiológa,“ hovorí doc. Gonçalvesová.

V Bratislavskom, Trnavskom, Žilinskom, Banskobystrickom a Prešovskom kraji počas letných festivalov a kultúrnych podujatí budú lekári a zdravotnícky personál robiť u pacientov (najmä nad 65. r. života) zber anamnestických údajov, meranie tlaku, pulzu, vyšetrenie špecifického markera NT-pro BNP z venóznej krvi a v prípade pozitívnych výsledkov bude pacient pozvaný na ekg a echo vyšetrenie priamo do špeciálne upraveného auta. Údaje budú zachytené na záznamník a následne vyhodnotené odborníkmi – kardiológmi priamo na NÚSCH, a.s., v Bratislave. Pacienti s pozitívnym nálezom budú kontaktovaní za účelom ďalšieho riešenia ich zdravotného stavu.

„Z diagnostického hľadiska je dôležité, že v dnešnej dobe vieme pomerne presne a rýchlo už v priebehu niekoľkých minút na základe odberu krvi vyhodnotiť špecifický marker, ktorý je typický pre chronické srdcové zlyhávanie. Samozrejme pacient sa musí podrobiť ďalším vyšetreniam, ktoré potvrdia alebo vylúčia toto ochorenie. Moderná diagnostika však výrazne napomáha zachytiť ochorenie už v počiatočnom štádiu. Ak sa ochorenie včas zachytí a pacienti sa čím skôr začnú liečiť, majú šancu žiť z dlhodobej perspektívy kvalitnejší život,“ hovorí Oľga Rajecová zo spoločnosti Roche Slovensko.

Čo je to chronické srdcové zlyhávanie a ako sa prejavuje?

Chronické srdcové zlyhávanie vzniká vtedy, keď srdce „nevládze“ uspokojiť požiadavky tkanív organizmu na prívod kyslíka. Ide o dlhodobé a invalidizujúce ochorenie s vysokou úmrtnosťou, ktoré sa prejavuje najmä zhoršujúcou sa dýchavicou a hromadením tekutín v telesných dutinách a tkanivách, kam tekutiny prechádzajú pri nedostatočnom prečerpávaní krvi srdcovým svalom („vodnatieľka“). „Medzi typické symptómy patrí dýchavica, opuch končatín – najmä členkov a celková slabosť a únava. Miera prežívania pacientov s týmto ochorením je veľmi nepriaznivá. Až polovica pacientov totiž zomiera v priebehu 5 rokov,“ hovorí doc. Gonçalvesová.

„Musíme intenzívne budovať povedomie a vzdelávať verejnosť o srdcových ochoreniach. Je potrebné využívať inovatívne technológie a modernú liečbu pre pacientov, optimalizovať systém ich manažmentu a včasného zachytu ochorenia,“ hovorí doc. Gonçalvesová. „Ak chceme na Slovensku znížiť počet odvrátiteľných úmrtí a spoločne dosiahnuť cieľ, ktorý si stanovilo aj MZ SR, bez zvýšeného záujmu o problematiku kardiovaskulárných ochorení to nepôjde,“ uzatvára.

Partneri projektu

Generálny partner: spoločnosť Novartis. Partneri: Sandoz, Roche, Boehringer – Ingelheim, Pfizer, Tiemed, Messer Medica, Intess.

Poznámky: Prieskum agentúry 2Muse, s.r.o. pre spoločnosť Novartis, s.r.o., zber dát február 2019,

vzorka 1008 respondentov. Ročenky Národného centra zdravotníckych informácií 2005 – 2017 (počet hospitalizácií a počet úmrtí).

Adresa pre korešpondenciu:

Richard Fides, Grape PR, 0905 11 00 99

E-mail: richard.fides@grapepr.sk

Pokračovanie zo strany 31

Amerika: USA (6) a Kanada (3).

Oceánia: Austrália (9).

U niekoľkých turistov, ktorí sa vrátili na Slovensko z Číny, sa ochorenie nezistilo.

Epidemiologické opatrenia v súvislosti s bežným prechladnutím nie sú potrebné. Striktná karanténa a skríning teploty u cestovateľov, ktorí sa vracajú z postihnutých oblastí, sú nevyhnutné na obmedzenie šírenia vírusu. Neexistuje vakcína ani špecifická antivírusová terapia.

Preventívne opatrenia v súvislosti s novým koronavírusom 2019-nCoV

Ministerstvo zdravotníctva SR a Úrad verejného zdravotníctva SR podrobne sledujú epidemiologickú situáciu a priebežne o aktuálnej situácii informujú kľúčové rezorty, regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR a odbornú i laickú verejnosť.

Hlavný hygienik SR odporúča dodržiavať nasledovné preventívne opatrenia

Ide o všeobecné preventívne opatrenia pri všetkých bežných vzdušných nákazách. Tieto opatrenia významne redukovávajú riziko ochorenia:

- často si umývajte ruky mydlom a vodou, najmenej po dobu 20 sekúnd. Môžete použiť dezinfekčný prostriedok na ruky na báze alkoholu,
- oči, nosa a ústa sa nedotýkajte neumytými rukami,
- zakrývajte si nos a ústa pri kašľaní a kýchaní jednorazovou papierovou vreckovkou a následne ju zahodte do koša,
- vyhýbajte sa blízkeho kontaktu s ľuďmi, ktorí javia príznaky nádchy alebo chrípky,
- ak ste chorý, liečte sa doma,
- zabráňte nechránenému kontaktu s divými alebo hospodárskymi zvieratami,
- 14 dní od príchodu z oblastí postihnutej novým koronavírusom je potrebné kontrolovať svoj zdravotný stav (horúčka, kašeľ, bolesť hrdla, dýchavičnosť),
- v prípade klinických príznakov po návrate je potrebné vyhľadať lekára a informovať ho o cestovateľskej anamnéze.

Literatúra

Liptáková A, et al.: Lekárska mikrobiológia, Bratislava, 2019, Herba.
<https://www.ecdc.europa.eu/en/novel-coronavirus-china>
<http://www.uvzsr.sk/>

Do redakcie došlo 2.2.2020.

Kronika Monitoru medicíny SLS

K deväťdesiatinám profesora Michala Valenta

V dnes už neexistujúcom švédskom domku na nádvorí Lekárskej fakulty, kde pracoval emeritný profesor MUDr. Michal Valent DrSc., ktorý dnes oslavuje svoju deväťdesiatku, visel na stene - okrem fotografií osobností, ktoré si ctil - aj citát ruského neurológa Bechtereva: „Ak sa chorému po rozhovore s lekárom viditeľne neulaví, mal by lekár zanechať svoje povolanie!“

Žijeme v hektickej dobe plnej odcudzenia. Je otáznke, či niekto má čas a vôľu na nejaký rozhovor. Meradlom hodnôt sú peniaze a pravdou sa najviac oháňa ten, kto najrafinovanejšie klame. Profesor Michal Valent nikdy nepodľahol módnemu kultu zlatého teľťa. V živote hľadá vzdelanosť, vznešenosť, krásu a lásku. Pre tieto ideály spája ľudí. Profesorovi Valentovi ďakujem za nezištné konzultácie a predhovor k mojej knižke Čierny humor v bielom plášti II., kde som ponúkol čitateľovi humorné zážitky lekárskech osobností od najstarších po mladšie. K tejto knižke sme spolu absolvovali aj rozhovor pre televíziu LUX. Z neho vyberám niekoľko myšlienok ktoré charakterizujú nášho oslávenca.

Optimizmus a radosť

„Základom života je na jednej strane viera - na druhej optimizmus a radosť, lebo keď je jeden negatívne naladený, odráža sa to aj na jeho psychikom i telesnom zdraví. Pri všetkej biede, akú som prežil ako malý dedinský chlapec, som vždy bol veselý, vedel som sa úprimne smiať. Druhý moment je určitá strava - človek nemá nejst, ale nežije, aby jedol, má jesť, aby žil. Tretí moment je vyspať sa. Najmä v staršom veku by mal aspoň hodinu denne prespať. Starší pán vošiel do ambulancie. Lekár sa ho opýta, čo máte za problémy? Pán doktor, ja denne spím asi hodinu. Stačí to? Lekár odvetil: Stačí, keď si v noci pospíte aspoň osem hodín, stačí...“

Profesia lekára je poslanie

Dnes sa v novinách, rádiu i televízii veľmi veľa analyzuje a hovorí o zdravotníctve. Ako vekovitého muža ma trápi, že sa stratila „štátna kultúra“. Byť lekárom, to neznamená chodiť do zamestnania, to je poslanie a tomu musel lekár žiť dvadsaťštyri hodín denne. Nedávno som ležal v nemocnici a bol som trochu smutný, že sa stratila štátna kultúra aj tam. Z Bruselu došiel predpis, že lekár po nočnej službe musí ísť ráno domov. To sa ma dotýkalo, ale s tým sa údajne nedá pohnúť. Musí sa to odrážať na lekárskom poslaní. Je málo sestier. Je málo lekárov. Tým pádom sa stráca vzťah pacienta a zdravotníka. Technizácia spôsobila, že sa kontakt s pacientom obmedzuje. Stráca sa moment, kedy by mal lekár sedieť pri svojom pacientovi - lebo tým, že je pri pacientovi, ho lieči.

Niečo musí byť človeku sväté

Človek musí rešpektovať svoju jedinečnosť. Z jedinečnosti vyplýva aj to, že je do určitej miery

spokojný a optimistický. Každý by mal mať určitú hrdosť. Ako si môže niekto niekoho vážiť, keď nemá hrdosť sám v sebe. Na každom kroku vidím, že ľudia začínajú byť bez osobnej úcty a hrdosti k rodine k povolaniu. Ja hovorím: „Niečo musí byť človeku sväté. Ak mu nie je nič sväté, je zle. Svätý by mu mal byť pôvod, rodina, zamestnanie, vlast, národ. Z týchto vecí mu musí byť niečo sväté. Ak nie je, tak potom len pláva na vode.“

Treba hľadať pozitivitu

Nikdy som nemal problém s racionom, religiozitou ani politickým presvedčením, vždy som hľadal človeka. Akonáhle začneme kategorizovať, stratí sa priateľský vzťah. Ľudia by sa mali stretávať pre radosť a spokojnosť a nie pre hľadanie rozdielov. Máme úspešných lekárov. Ale propagujú sa negatívne príklady. Pozitívne ostávajú v úzadí. Spomeňme len Siamské dvojčatá, ktoré rozdelil profesor Si-man, spomeňme doktora Nosála, ktorý „opravuje“ na svetovej úrovni srdcia novorodencov, a takto by sme mohli uvádzať veľa ďalších našich skvelých lekárov a chvalabohu už aj mladých odborníkov. Ale médiá majú najradšej škandály.

Očami kolegu Bernadiča

„Profesor Valent bol najskôr mojim učiteľom, neskôr šéfredaktorom časopisu Praktická gynekológia, ktorý sme spolu zakladali a registrovali a kde som pracoval od začiatku až do jeho ukončenia ako „jeho“ odborný redaktor a napokon sa mi stal aj vzácnym priateľom. Profesora si vážim za vedomosti, ktoré nám plným priehrštím odovzdával, za prístup, ktorým nás ako študentov motivoval. Prirodzenú úctu si získal nielen vysokou odbornosťou, osobným príkladom, ale aj tým, že dokázal byť za každých okolností človekom. Nemožno nespomenúť jeho neobyčajnú vieru v človeka, nezištnú obetavosť dobrej veci, vynikajúcu pamäť na všetky jubileá a výročia a nezmerný dar rozdávať dobrú náladu úsmevom a vtipom, ktorý má naporúdzi v akejkoľvek situácii. Vždy ma viedol k úcte k práci iných, láske k národu a koreňom medicíny“ – toto napísal profesor Marián Bernadič v knižke Medailóniky významných osobností ženského lekárstva na Slovensku. V nej spolu s prof. Jánom Štenclom ukázali nielen osobnosti slovenskej gynekológie a pôrodnictva, ale vývoj ženského lekárstva od jeho počiatkov podnes. Akoby krédom Michala Valenta bola Bergsonova analógia s výstrelom z luku: „Čím viac natiahneš tetivu dozadu, tým ďalej doletí šíp dopredu.“ To platí aj o vzťahu k minulosti a budúcnosti. V dobe, keď sa minulosť kriminalizuje a prekrúca, profesor Valent neúnnavne približuje osobnosti, ktoré boli pred ním a vedľa neho.

Ako sa to všetko dá stihnúť?

Priateľský, usmiaty a optimistický Miško neustále rozširoval okruh kamarátov. Vďaka nemu sme

sa kedysi na nemocničných chodbách stretávali s výstavami obrazov Vincenta Hložníka, Igora Rumanského, Albína Brunovského či Jána Želibského. Doteraz stihne organizovať stretnutia Milovníkov poézie Milana Rúfusa. Spolu s primárom Jánom Kolárom zaviedol v Žiari nad Hronom Deň primára Jána Straku venovaný starostlivosti o matku a dieťa. V Žiari nad Hronom spoluzakladal galériu lekára a maliara Jula Považana. Pričinil sa o premenovanie školy na Gymnázium Milana Rúfusa. V Čadci bol pri založení Háľkových lekárskech dní...

Nuž, spytujem sa: „Ako to všetko mohol stihnúť?“ Odpoveď je jednoduchá: so srdcom, s priateľmi a s úsmevom. Pokúsil som sa ho charakterizovať v pár veršičkách:

„Kým iní oheň chrlili
Ty rozprával si vtipy
Kým iní otravovali
Radil si, radšej vypil
Nechcel si, aby špitály
Stali sa domami hrôzy
Rozrehotal si pacientky
Že padali ti z kozy
Vždy rozdávaš nám úsmevy
Na to máš od Boha talent
Nuž zabávaj nás sto rokov
Priateľ môj, Miško Valent.“

Peter Valo

Michal Valent sa narodil 3.10.1929 v Lutile. Po promócii na Lekárskej fakulte Slovenskej univerzity (dnešnej Univerzite Komenského) v Bratislave pôsobil na II. gynekologicko-pôrodníckej klinike v Bratislave. Pracoval vo Výskumnom parazitologickom laboratóriu pri Katedre všeobecnej biológie LF UK v Bratislave. Absolvoval študijné pobyty v Bonne, v New Dillí a v Bombaji. Roku 1985 sa stal doktorom biologických vied a po troch rokoch univerzitným profesorom lekárskej parazitológie. Je priekopníkom vo vedeckej gynekologicko-parazitologickej oblasti. Pôsobil na Slovenskej zdravotníckej univerzite na úseku dokumentovania pregraduálneho a postgraduálneho vzdelávania. Je čestným členom Slovenskej lekárskej spoločnosti a mnohých slovenských, českých i medzinárodných odborných spoločností. Prezident republiky Ivan Gašparovič ocenil jeho prácu Radom Ľ. Štúra I. triedy. Za jeho prácu ho zvečnili v Dvorane slávy slovenskej medicíny.

Kronika Monitoru medicíny SLS

Jubilujúca osobnosť medicíny

Dr. h. c. prof. PhDr. Danka Farkašová, CSc., dekanka Fakulty ošetrovateľstva a zdravotníckych odborných štúdií Slovenskej zdravotníckej univerzity v Bratislave sa dožíva okrúhleho životného jubilea. Ponúkam niekoľko údajov z bohatého životopisu: po absolvovaní strednej zdravotnej školy (1967) pokračovala v štúdiu na Pedagogickej fakulte Univerzity Komenského v Trnave (1974) a na Filozofickej fakulte Karlovej univerzity v Prahe (1982). Rigoróznou skúškou PhDr. absolvovala v odbore ošetrovateľstvo – pedagogika na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave (1982). Nasledovala vedecká aspirantúra (1987), habilitácia tiež na Komenského univerzite v Bratislave (1995), inaugurácia za profesora v odbore ošetrovateľstvo na Trnavskej univerzite (1998) a získanie titulu Dr.h.c. na Vysokej škole zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave (2011). Zo špecializácií absolvovala ošetrovateľskú starostlivosť v pediatrii (1977), sociálne lekárstvo a organizácia zdravotníctva (1997) a manažment v ošetrovateľstve (2008). Zúčastnila sa študijných pobytov na urologickej klinike Univerzitnej nemocnice, Halle Dölau (1969) a v Birminghame (2006). V období 1967 – 1972 pracovala OÚNZ Nitra, jej trvalý vzťah k ošetrovateľstvu a jeho rozvoju bol predurčený aktívnou prácou sestry pri lôžku pacienta na Urologickom oddelení. Od 1977 do 1986 bola vedúcou oddelenia zdravotníckeho školstva Ministerstva zdravotníctva SR, od 1986 do 1991 bola riaditeľkou Inštitútu pre ďalšie vzdelávanie stredných zdravotníckych pracovníkov, po jeho splynutí s Inštitútom pre ďalšie vzdelávanie lekárov a farmaceutov sa stala prvou námestníčkou riaditeľa a po zriadení Slovenskej zdravotníckej univerzity (SZU) bola senátom zvolená do funkcie dekana Fakulty ošetrovateľstva a zdravotníckych odborných štúdií a tiež do funkcie prvého prorektora SZU (2002). V období od 2010 do 2014 bola rektorkou SZU a v súčasnosti je od r. 2014 dekanou Fakulty ošetrovateľstva a zdravotníckych odborných štúdií (FOZOŠ).

Jubilantka je autorkou a spoluautorkou 201 vedeckých a odborných publikácií; z toho jednej vedeckej monografie, siedmich kapitol v zahraničných a domácich vedeckých monografiách, 13

vysokoškolských učebníc, 23 domácich a zahraničných vedeckých článkov (z toho 5 uverejnených v databázach Web of Science a SCOPUS, 4 v zahraničných karentovaných časopisoch, 36 vedeckých prác publikovaných v domácich a zahraničných zborníkoch a celkovo 396 evidovaných citácií, z toho 19 v zahraničných a 11 v domácich registrovaných databázach. Vedecko-výskumná činnosť: Program rozvoja Slovenskej zdravotníckej univerzity – zodpovedný riešiteľ, Rekonštrukcia a modernizácia polyfunkčného objektu Fakulty zdravotníctva SZU Banská Bystrica – zodpovedný riešiteľ, Zvýšenie kvality vzdelávacieho procesu na SZU prostredníctvom rekonštrukcie a modernizácie hmotnej infraštruktúry – zodpovedný riešiteľ, je spoluriešiteľkou medzinárodnej grantovej úlohy Nurses role in interprofessional pharmacotherapeutic care (riešitelia University of Antwerp, Belgicko). Z ďalších výskumných prác FOaZOŠ SZU: Sebestačnosť pacientov s Parkinsonovou chorobou v domácom prostredí v spolupráci s občianskym združením Slovenský pacient – hlavný riešiteľ, Manažment v nelekárskych odboroch – hlavný riešiteľ, Podpora zdravia – hlavný riešiteľ, Identifikácia záťažových faktorov v práci sestier, rámcová výskumná úloha: Analýza vybraných aspektov ošetrovateľstva v zdraví pri práci. Prednášková činnosť jubilantky predstavuje viac ako 180 prednášok na domácich podujatiach a viac ako 30 prednášok v zahraničí. Je školiteľkou 12 doktorandov, 16 diplomantov a 14 absolventov štúdia Master of Public Health; je držiteľkou viacerých odborných ocenení a vyznamenaní, okrem iného je aj čestnou členkou Slovenskej lekárskej spoločnosti. Na Valnom zhromaždení Svetovej zdravotníckej organizácie v Belehrade bola zvolená za člena stáležito Výboru Svetovej zdravotníckej organizácie pre Európu so sídlom v Dánsku na roky 2007 – 2010. Je predsedníčkou Vedeckej rady FOaZOŠ Slovenskej zdravotníckej univerzity, členkou Vedeckej rady Slovenskej zdravotníckej univerzity, členkou Vedeckej rady Vysokej školy zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, tajomníčkou odbornej spoločnosti pri SLS pre výchovu a vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov a predsedníčkou redakčnej rady časopisu

Ošetrovateľský obzor. Medzi najväčšie záľuby jubilantky patria životopisné diela významných osobností, ktoré vychádzajú z rešpektu a úcty k životu a práci.

Do histórie vzniku pregraduálneho a postgraduálneho vzdelávania na Slovensku sa magnificencia, spectabilita a honorabilita Danka Farkašová nezmazateľne zapísala viacerými neopakovateľnými prioritami: stala sa prvou profesorkou v odbore ošetrovateľstvo, bola pravou rukou zakladateľa Slovenskej zdravotníckej univerzity prof. MUDr. Jána Štencla, CSc., ktorý sa stal prvým zvoleným rektorom SZU. Po schválení Akreditačnou komisiou sa stala aj garantom študijného programu ošetrovateľstvo na všetkých stupňoch vysokoškolského vzdelávania. Slovenské zdravotníctvo malo mimoriadne šťastie, že na týchto postoch bola a stále je v najvyššej riadiacej funkcii osobnosť, ktorej krédom sú: zodpovednosť, dôslednosť, slušnosť, priamosť, vytrvalosť a tolerancia. Bolo by zbytočné (a tak trochu nevhodné) pátrať po presnom číselnom vyjadrení jubilea oslávenkyne, lebo nielen na fotografii, ale aj v skutočnosti je stále mladá. Želajme si, aby jej šarm, vybrané spôsoby a krásny úsmev vydržali nekonečne dlho, lebo ako hovorí nielen Thomas Alva Edison, ale aj múdri Škóti: „Šarm a úsmev stoja menej ako elektrický prúd a dávajú viac svetla.“

Milá Danka,
spolu s členmi Prezídia Slovenskej lekárskej spoločnosti a redakčnou radou Monitoru medicíny SLS Ti želá všetko najlepšie

S úctou Tvoj Peter Krištúfek

Kronika Monitoru medicíny SLS

MUDr. Michal Straka, CSc., slávi životné jubileum

Dňa 21. marca 2020 sa dožíva významného životného jubilea 70 rokov známy slovenský zubný lekár MUDr. Michal Straka, CSc., vedúci Katedry zubného lekárstva a prodekan pre výučbu zubného lekárstva na Lekárskej fakulte SZU v Bratislave.

Náš jubilant žije v Bratislave, kde sa narodil, absolvoval stredoškolské štúdium a po absolvovaní Lekárskej fakulty UK aj promovol (1973). Po

promócii do roku 1993 pracoval ako samostatný zubný lekár v OÚNZ Bratislava-vidiek. Od roku 1993 je vedúcim lekárom v súkromnej zubnej praxi v Bratislave.

Okrem zubolekárskej praxe sa sústavne venuje zvyšovaniu svojej odbornosti. Absolvoval 1. a 2. atestáciu zo stomatológie, získal certifikáty z estetického zubného lekárstva, parodontológie

a implantológii. Roku 1995 obhájil kandidátsku dizertačnú prácu na tému: „Genetika orofaciálnej sústavy“ a získal titul kandidáta vied (CSc.).

Od roku 2000 sa venuje vedecko-pedagogickej činnosti. Najprv ako externý zamestnanec prednášal na Fakulte zdravotníctva Trnavskej Univerzity a po roku 2002 ako externý zamestnanec, neskôr ako hosťujúci docent a odborný asistent Katedry stomatológie LF SZU. Roku 2010 až 2011 vybudoval a založil pregraduálne štúdium zubného lekárstva na Katedre zubného lekárstva Lekárskej fakulty SZU, kde sa stal vedúcim a ktorú vedie dodnes. Vzhľadom na narastajúce nároky na výučbu zubného lekárstva bol menovaný do funkcie prodekan na lekárskú fakultu pre výučbu zubných lekárov. Ako člen Vedenia LF SZU je aj členom Vedeckej rady LF SZU.

Jeho odborný rast je dokumentovaný bohatou prednáškovou a publikačnou činnosťou. Je autorom a spoluautorom 4 monografií, 4 vysokoškolských učebníc, 58 vedeckých prác in extenso v renomovaných vedeckých časopisoch a mnohých prednášok na domácich i zahraničných fórach. Spomedzi monografií je potrebné spomenúť monografie „Etiopatogenéza parodontitíd a ich vzťah k systémovým ochoreniam“ (vyšla aj v ČR

v českom jazyku) a Bunkové mikroprostredie zdravého a fibrotického ďasna. Tieto diela prinášajú najnovší pohľad na patologické stavy v ústnej dutine z imunologického hľadiska. Vo svojich prednáškach pre poslucháčov zubného lekárstva i všeobecného lekárstva uplatňuje najnovšie poznatky svetovej odbornej literatúry.

Aktívne pracoval aj v orgánoch Slovenskej komory zubných lekárov ako člen Vzdelávacieho výboru SKZL a Kontrolného výboru regionálnej komory. Zúčastňoval sa na oponentskom pokračovaní diplomových prác LF UK v Bratislave.

Samostatne zorganizoval okolo 100 vzdelávacích podujatí s prednášateľmi z Čiech, Švajčiarska, Lichtenštejnska, Nemecka, Turecka a USA. Zorganizoval prednášky takých veľikánov zubného lekárstva ako napr. prof. Paul Belveder z USA (autora Belvederovej matrice), či svetových „kompozitárov“ na čele s doc. G. Unterbrinkom. V rámci Katedry zubného lekárstva sa plne pedagogickej a vedecko-výskumnej práci. Založenie Katedry, ktorá získala akreditáciu pre pregraduálne štúdium, je plne jeho zásluhou. Po začiatkových problémoch s výučbou poslucháčov, je dnes tento útvar plne funkčný a už roku 2019 promovalo prvých 20 poslucháčov.

V závere chceme spomenúť aj jeho osobné záľuby, ktorým sa venuje vo voľnom čase. S mimoriadnym zápalom sa venuje chovu holubov a exotického vtáctva. V tejto oblasti získal nemalé úspechy a stal sa známym aj v zahraničí. Z tejto oblasti dokonca publikoval aj niekoľko odborných publikácií. Úspešne sa zúčastňoval na medzinárodných výstavách holubov a 6 rokov zastával funkciu predsedu Slovenského zväzu chovateľov (SZCH).

Dr. Straka kypí životnou energiou a zapálením pre svoju prácu. Veľmi zodpovedne pristupuje k pedagogickej činnosti. Pri výchove zubných lekárov uplatňuje vysokú náročnosť na seba, ale aj na študentov pri ich skúšaní. Napriek jeho prítomnosti ho poslucháči milujú a rešpektujú. Je veľmi dobrým šéfom svojho kolektívu a šíri okolo seba dobrú náladu.

Vzácný jubilant, milý Mišo, dožíváš sa krásneho veku. Pri tejto príležitosti Ti želáme naďalej dobré zdravie, veľa energie pri riešení problémov na pracovisku a pohodu v rodinnom živote.

Ad multos annos!

Ivan Erdelský a spolupracovníci

Kronika Monitoru medicíny SLS

Rozlúčili sme sa s profesorom MUDr. Martinom Jancom, DrSc.

Posledná rozlúčka s prof. MUDr. Martinom Jancom, DrSc., sa konala 10.1.2020 v bratislavskom krematóriu. Opustil nás bard slovenskej pediatrikej chirurgie, univerzitný profesor MUDr. Martin Janec, DrSc. Prof. Janec bol významný medzinárodne uznávaný odborník, pedagóg, vedecko-výskumný pracovník, ktorý úspešne propagoval dobré meno československej detskej chirurgie na početných zahraničných kongresoch, no hlavne na 6-mesačnom študijnom pobyte na Klinike detskej chirurgie Univerzity v Sheffielde (1965) a na ročnom študijnom pobyte na špičkovom svetovom pracovisku, na Klinike pediatrikej chirurgie Harvardskej univerzity v Bostone (1973). Výsledkami svojej vlastnej práce v problematike diagnostiky a liečby vrodených chýb centrálného nervového systému, vrodených chýb zažívacieho traktu hlavne u novorodencov, vrodených chýb hrudníka, vrodeného intersexu, traumatizmu a prevencie úrazovosti v detskom veku vyvolal veľký ohlas, pretože v mnohých prípadoch išlo o originálne a prioritné výsledky.

Žiak doc. Žuchu pracoval na Klinike detskej chirurgie Lekárskej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave od r. 1949 neprerušene 39 rokov. Prednostom kliniky bol v období rokov 1970–1988. Pri vedení kliniky uplatnil svoje bohaté pracovné skúsenosti, ohľaduplný, priateľský vzťah k spolupracovníkom, no najmä láskavý

– priam otcovský – prístup k detským pacientom. To boli základné predpoklady vysokej odbornej úrovne, ktorú klinika dosiahla a stále dosahuje.

Profesionálnu dráhu prof. Janca určili pevné charakterové vlastnosti, vysoká mravná úroveň, vlastenectvo vypestované rodinnou výchovou, tradíciami podbradlansko-podjavorinského kraja. Narodil sa v Brezovej pod Bradlom, v jednom z centier slovenského národne uvedomovacieho a oslobodzovacieho pohybu v 19.–20. storočí.

Prof. Janec už od roku 1939, po zániku Československej republiky, patril ku ilegálnej protifašistickej skupine „Obrana národa“. Štúdium na lekárskej fakulte prerušil a dobrovoľne sa pripojil do zápasu o obnovu Československa. Bol aktívnym účastníkom Slovenského národného povstania (SNP) vo vysokoškolskom strážnom oddiele. Prísahu skladal priamo do rúk generála J. Goliana. Za odbojársku činnosť obdržal viaceré vojenské vyznamenania ako Československú medailu za chrabrosť, Rad SNP II. triedy. Za pomoc pri záchrane amerických letcov dostal Československú vojenskú medailu za zásluhy I. stupňa. Prof. Janec sa spoločensky dlhoročne angažoval v Mestskom výbore protifašistických bojovníkov v Bratislave. V predvečer 116. výročia narodenia gen. M. R. Štefánika (1996) bol iniciátorom stretnutia bývalých vojakov SNP na

Bradle, kde sa prijal „Vyhlasenie proti znevažovaniu odkazu povstania a za potrebu aktualizovať generálov odkaz pre dnešok“. Prezidentka SR Z. Čaputová udelila 2. januára 2020 prof. Jancovi pri príležitosti štátneho sviatku vzniku SR štátne vyznamenanie Rad Ľ. Štúra I. triedy in memoriam. Spolu s ministrom obrany si uctila poslednú rozlúčku so zosnulým venci, ktoré položila čestná stráž k jeho katafalku v bratislavskom krematóriu.

Prof. Janec bol aktívnym členom Slovenskej lekárskej spoločnosti (SLS) od jej vzniku. Dôstojne ju reprezentoval ako predseda Slovenskej spoločnosti detských chirurgov. Tri volebné obdobia predsedal Československej spoločnosti detských chirurgov. Bol členom celoštátnej komisie pre obhajoby doktorských prác z odboru chirurgie. V rokoch 1956–1966 úspešne vykonával funkciu športového lekára futbalového oddielu ŠK Slovan Bratislava.

Za všestrannú angažovanosť, zásluhy a prínos

v prospech rozvoja slovenskej medicíny bol ocenený mnohými poctami a cenami: Zlatou medailou SLS, Zlatou medailou Univerzity Komenského, Zlatou medailou Univerzity Karlovej v Prahe, čestným členstvom SLS, Slovenskej chirurgickej spoločnosti, Spolku slovenských lekárov v Bratislave. V roku 2016 bol slávnostne uvedený do Dvorany slávy slovenskej medicíny. Bol menovaný čestným členom Spoločnosti detskej chirurgie v Poľsku, Maďarsku aj v Nemecku. Obdržal pamätne medaily univerzity v Sheffielde a Harvardskej univerzity v Bostone.

Synovský vzťah k Brezovej pod Bradlom prejavoval častými návratmi do svojho rodiska, pomocou pri riešení zdravotných problémov

brezovských občanov. Patril spolu so svojimi bratmi a rodinou medzi aktívnych členov Cechu Tatarov – Brezovanov v Bratislave v zachovávaní tradičných zvykov Brezovského garbiarskeho cechu, organizátorov Podbradlansko -Podjavorinských plesov, ktoré sa zaradili medzi popredné udalosti bratislavského spoločenského života.

Prof. Janec patril medzi zakladajúcich aktívnych členov Sapiencia klubu pri Lekárskej fakulte UK v Bratislave, ktorý združuje bývalých vysokoškolských pedagógov fakulty. Pravidelne prispieval k náplni činnosti klubu.

Nemožno obísť činnosť prof. Janca v Spoločnosti M.R. Štefánika hneď od jej ustanovenia. Bol zameraným propagátorom diela a života gen.

M.R. Štefánika. Na znak vďaky a úcty udelila spoločnosť prof. Jancovi čestné členstvo.

Vážený pán profesor, vzácný priateľ, lúčim sa s Tebou v mene SLS, LF UK, klubu Sapiencia, rodákov – Brezovanov aj Spoločnosti M.R. Štefánika. Chcem poďakovať za Tvoje celoživotné dielo, ktoré prispelo do pokladnice slovenskej medicíny. Skláňame sa pred čestne prežitou životnou púťou zasvätenou službe pre slovenský národ. Jej hodnoty sú inšpirujúce a trvalé, hodné nasledovania ďalšími generáciami slovenských lekárov.

Češť Tvojej pamiatke, nezabudneme!

Prof. MUDr. Igor Riečanský, DrSc.

Kronika Monitoru medicíny SLS

Spomienka na profesora MUDr. Ľudovíta Milana Jurgu, DrSc.

S hlbokým zármutkom sme prijali správu, že 28. októbra 2019 nás vo veku 76 rokov navždy opustil významný slovenský rádioterapeut, onkológ, vysokoškolský pedagóg prof. MUDr. Ľudovít Jurga, DrSc.

Prof. Jurga sa narodil 17. júla 1943 v Bratislave v rodine matematika, univerzitného profesora Františka Jurgu (1909 – 1963). Promoval na Lekárskej fakulte UPJŠ v Košiciach (1967). Popri štúdiu na tejto fakulte zároveň externe študoval na tamjšej Prírodovedeckej fakulte fyziku a chémiu. Jeho výborné študijné výsledky boli ocenené aj tým, že už počas štúdiu v roku 1966 bol vymenovaný za asistenta na Katedru patofyziológie a experimentálnej patológie na LF UPJŠ v Košiciach.

Špecializáciu I. stupňa z rádioterapie získal roku 1972, II. stupňa roku 1976. Dizertačnú prácu pod názvom „Význam enzýmových analýz v diagnostike a kontrole liečby pri kombinovanej terapii malígnych nádorov“ obhájil na vtedajšej LF UJEP v Brne a bol mu udelený akademický titul kandidáta lekárskeho vied (CSc., 1977). Roku 1979 bol na košickej lekárskej fakulte habilitovaný na docenta v odbore onkológia. O rok získal nadstavbovú špecializáciu z klinickej onkológie (1980). Záverom klinickej erudície prof. Jurga bolo úspešné vykonanie medzinárodnej certifikovanej skúšky ESMO pre klinických onkológov (2002).

Inauguroval na Lekárskej fakulte MU v Brne (1996) a o rok bol vymenovaný prezidentom ČR Václavom Havlom za profesora v odbore rádiológia (1997). Roku 2001 obhájil na Fakulte zdravotníctva a sociálnej práce (FZaSP) Trnavskej univerzity (TU) doktorskú dizertačnú prácu a získal vedeckú hodnosť doktora vied (DrSc.) v odbore Verejné zdravotníctvo.

V období rokov 1967 – 1996 pôsobil na Rádiologickej klinike / Klinike rádioterapie a onkológie LF UPJŠ v Košiciach v rôznych funkciách (vedecký asistent, odborný asistent, docent, vedúci oddelenia, prednosta kliniky).

V období 1996 – 2014 bol prof. Jurga prednostom Onkologickej kliniky FZaSP TU a FNŠP v Trnave. Z pôvodného rádioterapeutického oddelenia FN v Trnave postupne vybudoval prosperujúcu onkologickú kliniku s veľmi dobrou kvalifikačnou štruktúrou, ktorá doteraz poskytuje v rekonštruovaných priestoroch modernú protinádorovú chemoterapiu, hormonálnu liečbu, bioterapiu a rádioterapiu nádorov.

Roku 1978 dostal cenu Slovenskej lekárskej spoločnosti (SLS) za vedecké práce publikované v časopise Neoplasma a roku 1994 dostal cenu SLS za publikačnú činnosť v oblasti chemoterapie. Vo svojich prácach sa venoval monitorovaniu priebehu protinádorovej liečby pomocou nádorových markerov, včasnej detekcii nádorovej invázie heparu a skeletu, monitorovaniu toxicity kombinovanej terapie zhubných nádorov (kardiotoxicita, nefrotoxicita, hepatotoxicita, dreňová toxicita).

Prof. Jurga ako prvý v bývalej ČSFR zostavil vlastný počítačový program ROCK III pre hodnotenie validity vyšetrení na základe metód rozhodovacej analýzy. Táto metóda bola bázou pre zostavenie tabuľkových prehľadov optimálnych a vhodných markerov a testov pre včasnú detekciu toxicity protinádorovej liečby. Tieto prehľady doplnil optimálnymi operačnými bodmi (cut-off points) markerov a testov, pri ktorých sú hodnoty senzitivity a špecificity v jednotlivých stratifikovaných skupinách chorých najvyššie. Súčasne sa venoval metódam optimalizácie kombinovanej rádioterapie. V tejto oblasti sa mu podarilo vytvoriť školu nadväzujúcu na tradíciu jeho pôvodného pracoviska obohatenú rozvinutím metód monitorovania nádorovej odpovede a toxicity liečby. Z poverenia MZ SR skúšal viaceré novšie cytostatiká, vrátane tzv. registračných trialov. Bol hlavným riešiteľom početných medzinárodných klinických štúdií. Úspešne riešil štyri výskumné úlohy štátneho plánu technického rozvoja (ŠPTR) v priamej nadväznosti na komplexný program

„Zhubné novotvary“ v rámci RVHP a tiež viaceré grantové úlohy KEGA a VEGA MŠ SR.

Študijné pobyty absolvoval na mnohých popredných pracoviskách v zahraničí, okrem iného na univerzitách v Londýne, Oxforde, Cambridge, osobitný prínos pre neho znamenal trojmesačný pobyt na National Cancer Institute v Miláne. Na domácich a medzinárodných konferenciách, sympóziách a kongresoch predniesol niekoľko stoviek vedeckých prednášok, z nich vyše 100 vyžiadaných.

Za svoju prácu dostal viaceré ocenenia – na návrh Slovenskej onkologickej spoločnosti (SOS) dostal Bronzovú medailu SLS (1993), stal sa čestným členom SOS (2003) a na návrh Slovenskej spoločnosti radiačnej onkológie dostal Striebornú medailu SLS a stal sa čestným členom Slovenskej chemoterapeutickej spoločnosti. Roku 2007 mu bola udelená Zlatá medaila Vysoké školy zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, r. 2012 mu udelil rektor TU Cenu Antona Hajduka, v októbri 2013 dostal pamätnú medailu predsedu Trnavského samosprávneho kraja za prínos v oblasti onkologickej medicíny, Zlatu medailu Fakulty zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity.

Bohatá je aj vedecká škola prof. Jurga, vychoval 7 docentov, troch kandidátov vied, 8 doktorandov. Funkciu prodekanu FZaSP TU pre externé štúdium vykonával v dvoch obdobiach 1997 – 2000 a 2005 – 2009. Bol prodekanom pre

liečebno-preventívnu činnosť a styk s fakultnou nemocnicou, členom vedeckej rady FZaSP a členom Vedeckej rady TU v Trnave. V období 2004–2007 bol aj prorektorom Vysoké školy zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave. Dlhé roky bol členom rôznych komisií – pre obhajoby doktorských (DrSc.) dizertačných prác v odbore Rádiológia a Verejné zdravotníctvo, pôsobil ako hlavný odborník MZ SR pre rádioterapiu, bol členom viacerých onkologických spoločností v Európe (ESMO) i v zámorí (ASCO), dlhé roky aktívne pôsobil ako člen redakčných rád Klinickej onkológie a Acta chemotherapeutica.

Publikoval takmer dve stovky odborných a vedeckých prác s početnými vedeckými ohlasmi.

Z najvýznamnejších spomenieme rozsiahle knižné publikácie: Klinická onkológia a rádioterapia (2000) ocenená prémie Literárneho fondu za vedeckú a odbornú literatúru a Klinická a radiačná onkológia založená na dôkazoch (2010), ktorých bol zostavovateľom.

V máji 2016 mu rektor TU priznal titul emeritného profesora.

V spomienkach absolventov zostal prof. Jurga ako pedagóg zanietený pre onkológiu, pri skúškach ako prísny, ale spravodlivý pedagóg. Pevná viera v trvalé hodnoty, životný optimizmus, a aktívne športovanie (kondičné posilňovanie, plávanie, cyklistika, tenis, lyžovanie) dopĺňané

relaxačnými aktivitami ho sprevádzali po celý život.

Vážený pán profesor, milý Ludo, chceme sa Ti v mene Tvojich bývalých spolupracovníkov, kolegov, priateľov nielen na Slovensku, ale i v českých zemiach a v neposlednom rade aj Tvojich pacientov, ktorým si odovzdával kus seba, poďakovať za všetko dobré, čo si urobil a vysloviť presvedčenie, že ostaneš natrvalo v našich spomienkach a srdciach.

Čeť Tvoje pamiatke!

Prof. MUDr. Dalibor Ondruš, DrSc.

Kronika Monitoru medicíny SLS

Spomienka na prof. MUDr. Štefana Kopeckého, PhD.

S hlbokým zármutkom sme prijali správu, že 31. októbra 2019 nás vo veku 93 rokov navždy opustil významný slovenský patológ, vysokoškolský pedagóg prof. MUDr. Štefan Kopecký, PhD.

Prof. Kopecký sa narodil 27. februára 1926 vo Dvoroch nad Žitavou. Základnú školu vychodil v Senci a v Trnave, kde absolvoval aj Biskupské gymnázium s maturitou (1932–1945). Medicínu vyštudoval na Lekárskej fakulte vtedajšej Slovenskej univerzity (Univerzita Komenského) v Bratislave (1945–1951). Po promócii začal pracovať ako sekundárny lekár na oddelení patológie vtedajšieho OÚNZ v Trnave (1954–1960), na pracovisku, ktoré založil prof. MUDr. František Šubík (slovenský básnik Andrej Žarnov). Po získaní špecializácie I. a II. stupňa z patológie (1956, 1967) sa stal primárom Oddelenia patológie NsP Piešťany (od 1960 do r. 1995), súčasne pracoval ako samostatný externý pracovník vo Výskumnom ústave reumatických chorôb v Piešťanoch. Zároveň pôsobil na Strednej zdravotníckej škole v Trnave ako externý učiteľ odborných predmetov – somatológie a patológie (od 1951 do r. 1992). V 60. a 70. rokoch absolvoval študijné pobyty v Moskve a Varšave zamerané na patomorfologiu reumatických chorôb. Po obnovení Trnavskej univerzity (TU) patrili k skupine odborníkov, ktorí ponúkli svoje služby tejto vzdelávacej inštitúcii. Od roku 1992 prednášal najsťor na Fakulte humanistiky TU študijný predmet anatómia a patológia, neskôr na Fakulte zdravotníctva a sociálnej práce (FZaSP) TU, najmä anatómiu a patologickú anatómiu. Roku 1996 získal vedecko-pedagogický titul docenta v odbore Verejné zdravotníctvo, roku 1998 ukončil doktorandské štúdium (PhD.) a roku 1999 ho prezident SR vymenoval za profesora v odbore Verejné zdravotníctvo.

Na univerzite pôsobil vo významných akademických a pedagogických funkciách, bol členom a predsedom Akademického senátu TU a neskôr predsedom Akademického senátu FZaSP TU,

členom Vedeckej rady TU a Vedeckej rady FZaSP TU. Náročnou úlohou bolo členstvo v pracovnej skupine Akreditačnej komisie Ministerstva školstva SR.

V období 1968–1977 pôsobil ako vedecký sekretár Spolku lekárov v Trnave. Bol členom redakčnej rady časopisu Československá patológia (1970–1974), členom výboru Spoločnosti patológov SLS (1970–1977), členom hlavnej problémovej komisie Vedeckej rady MZ SSR pre reumatológiu (1972–1985), členom ústrednej predmetovej komisie MZ ČSSR pre predmet somatológia a patológia na SZŠ, členom redakčnej rady časopisu Acta Medica Christiana.

Prof. Kopecký bol autorom vyše 300 odborných štúdií, najmä z oblasti patológie reumatoidných artritíd, ktoré prednášal na domácich a zahraničných vedeckých a odborných konferenciách a kongresoch. Z toho 125 jeho prednášok odznelo na klinicko-patologických konferenciách SL v Piešťanoch a v Trnave.

Viackrát bol ocenený za svoju publikačnú, prednáškovú a organizačnú prácu. Opakovane dostal Cenu SL v Trnave za najlepšiu odbornú prednášku roka. Roku 1992 mu OÚNZ v Trnave udelil medailu Jána Sambucusa Trnavského. Prezídium Slovenskej lekárskej spoločnosti mu v roku 1986 udelilo Zlatú medailu SLS a roku 2016 dostal Čestný plaketu T.R. Nederlanda.

V časoch socializmu Štefan Kopecký popri odbornej profesionálnej práci vytváral zázemie na preklenutie obmedzeného priestoru hlavne v oblasti náboženských a osobných slobôd. Popri organizovaní ekumenických stretnutí a púti sa stal jeho dom miestom stretávania mladých ľudí a študentov, a tým aj priestorom pre odovzdávanie informácií či samizdatovej literatúry. Kvôli krytiu pred ŠtB boli viaceré ním organizované podujatia, zábavy či turistické pochody kryté značkou Červeného kríža či turistického oddielu. V období 1979–1990 bol členom zdravotnej

komisie turistiky ČSTV, prednášal problematiku zdravotvedy a prvej pomoci na kurzoch cvičiteľov turistiky.

Niekoľko funkčných období pôsobil v úlohe poslanca Mestského zastupiteľstva mesta Trnava (1990–2003). V roku 2017 mu primátor Trnavy udelil ocenenie „Čestné občianstvo mesta Trnavy“ za prínos v oblasti lekárstva a vzdelávania. Štefan Kopecký sa angažoval nielen v komunálnej politike, ale aj pri obnovení činnosti Spolku sv. Vojtecha, Katolíckej jednoty a Trnavskej univerzity. Za svoju odbornú a organizátorskú prácu dostal aj iné pocty a vyznamenania. Ústredie slovenskej kresťanskej inteligencie ocenilo celoživotné dielo prof. Kopeckého udelením Cyrilo-Metodskej medaily (2001).

Prof. Kopecký vždy ostal nielen skromným, ale i láskavým človekom ochotným pomôcť druhým. Vždy bol oporou veľkou svojej rodine, s dnes už nebohou manželkou vychovali štyri, dnes už dospelé deti.

Vážený pán profesor, chcem sa Ti v mene Vašich bývalých spolupracovníkov, kolegov a priateľov, ktorým ste odovzdávali kus seba, poďakovať za Vašu celoživotnú prácu a vysloviť presvedčenie, že ostanete natrvalo v našich spomienkach a srdciach.

Čeť Vašej pamiatke!

Prof. MUDr. Dalibor Ondruš, DrSc.

Kronika Monitoru medicíny SLS

Za prof. MUDr. Karolom Holomáňom, CSc. (12. 9. 1945 – 30. 11. 2019)

Keď sme sa dňa 29. 11. 2019 v práci, na klinike, stretli a rozprávali s pánom profesorom, nemali sme ani tušenie, že to bol posledný deň našej spoločnej cesty v živote a že na druhý deň dopoludnia (v sobotu, 30. 11. 2019) budeme konfrontovaní so šokujúcou správou, že pán profesor nás náhle navždy opustil.

S pánom profesorom som sa poznal od roku 1967 ako spolužiakom na LFUK a od roku 1975 ako kolegom na II. gynekologicko-pôrodnú kliniku (z toho 24 rokov ako jeho zástupca) nepretržite až doteraz. Počas týchto vyše 50 rokov som mal možnosť profesora dokonale spoznať.

Prof. Holomáň sa narodil 12. septembra 1945 v Bratislave v rodine významného slovenského lekára – internistu doc. MUDr. Karola Holomáňa. Hoci bol na naliehanie starého otca pokrstený ako Karol, každý ho volal Igor.

V životnej ceste mal profesor tri priority: manželku a rodinu, medicínu a gynekológiu, prírodu a poľovníctvo.

Vzťah v prírode získal už od detstva od svojich rodičov v lesoch Malých Karpát na chate Mon Repos. Svojho prvého diviaka ulovil ako 14-ročný, ale nebol len poľovníkom, dokonca vekom čoraz menej, ale najmä ako poľovný hospodár zveľaďoval prírodu a staral sa o zverinu a les. O zverinu sa spolu s kamarátmi – poľovníkmi staral celoročne, za každého počasia až do svojej smrti. Bol známy svojou láskou k zvieratám, bol veľkým milovníkom psov a aj držiteľom viacerých domácich aj medzinárodných ocenení.

Neskôr, už ako u stredoškolačka sa začala prejavovať jeho druhá priorita a to orientácia na humanitné vedy, na medicínu. Mal šťastie, lebo vyrastal v rodine lekára – internistu doc. Karola Holomáňa, a aj jeho dvaja bratia sa upísali medicíne, takže bez pochyb sa po maturite ako 18-ročný prihlásil na štúdium medicíny na LFUK v Bratislave, ktorú ukončil v roku 1969 promóciou. Hneď po promócií, 1. augusta 1969 začal pracovať na II. gynekologicko-pôrodnickej klinike, kde bez prerušenia trvale pracoval až do svojej smrti. Na klinike postupne prešiel všetkými funkciami, do roku 1980 pracoval

ako sekundárny lekár, potom ako starší sekundárny lekár, v rokoch 1982 – 1986 ako ordinár pre plánované rodičovstvo a antikoncepciu. Od roku 1986 vykonával funkciu zástupcu prednostu kliniky (primára), po úspešnom absolvovaní výberového konania bol dňa 16. decembra 1992 vymenovaný do funkcie prednostu kliniky, ktorú nepretržite vykonával až do 31. augusta 2016.

Jeho činnosť na poli medicíny a gynekológie bola všestraná – organizačná, pedagogická, vedeckovýskumná, prednášková a publikačná aktivita doma i v zahraničí, čo by sa dalo dokumentovať výpočtom množstva funkcií a aktivít v odborných spoločnostiach, v školstve a zdravotníctve, za čo bol postupne ocenený tými najvýznamnejšími cenami a vyznamenaniami. Bol členom Vedeckej rady LFUK, Akademického senátu LFUK, členom Prezídia SLS, hlavným odborníkom pre gynekológiu a pôrodnictvo MZ SR, členom Úradu pre dohľad MZ SR, členom Centrálnej etickej komisie MZ SR, konzultantom VŠZP pre zdravotníctvo, členom výboru SGPS SLS, členom komisií pre obhajoby kandidátskych, doktorandských dizertačných prác z vedného odboru gynekológia a pôrodnictvo, členom redakčných rád vedecko-odborných (Slovenská gynekológia a pôrodnictvo, Sexuológia), ale aj rôznych popularizačných časopisov.

Aj keď v priebehu rokov sa okruh jeho odborných záujmov postupne rozširoval na takmer celú oblasť nášho odboru, predsa len možno vybrať témy, ktoré ho obzvlášť zaujímali. Najprv to boli otázky plánovaného rodičovstva a antikoncepcie (v roku 1990 obhájil kandidátsku dizertačnú prácu na tému „Využitie klinických skúseností s intrauterinnou antikoncepciou v praxi“), potom sa spolu s prof. Zaviacičom venoval štúdiu ženskej prostaty, ktorú nielen objavili a pomenovali, ale opísali aj jej funkcie v norme a patológii. V roku 1991 získal venia docendi habilitačnou prácou „Prostata ženy a jej klinický význam“. Neskôr sa venoval viacerým aktuálnym otázkam nášho odboru (problematika predčasných pôrodov, nové operačné postupy v liečbe gynekologických ochorení a iné), v posledných rokoch to boli najmä indikácie operačnej

liečby v onkogynekológii (bol vedúcim tzv. „tumor boardu“ kliniky). Počet jeho vedecko-odborných prednášok, časopiseckých, knižných a iných publikácií predstavuje niekoľko stoviek. Jeho práce boli citované v domácej a zahraničnej literatúre vyše 400-krát z toho 75-krát ako SCI citácie. Bol autorom, resp. spoluautorom viacerých monografií a vysokoškolských učebníc. Bol úspešným koordinátorom kongresov, vedeckých konferencií a pracovných schôdzí SGPS SLS. Bol školiteľom desiatok študentov postgraduálneho štúdia vo vednom odbore gynekológia a pôrodnictvo, ktorí úspešne obhájili dizertačnú prácu. Vychoval šesť docentov, bol viackrát hlavným riešiteľom, resp. spoluriešiteľom výskumných a grantových úloh.

Za svoju aktivitu v odborných spoločnostiach, v školstve a zdravotníctve, bol ocenený veľkým počtom ocenení, uznaní a vyznamenaní – Zlatá medaila „Propter merita“ SLS, Zlatá a Hynkova medaila LFUK, medaila „Za rozvoj ženského lekárstva na Slovensku“ SGPS SLS, Dérešova medaila MZd SR, Čestné členstvo SGPS SLS a mnohé iné. V roku 2015 mu Literárny fond SR udelil Prémium za rozvoj vedy doma i v zahraničí.

Napriek tejto rozsiahlej angažovanosti zostal profesor Holomáň skromný, ľudský a veľmi priateľský, mal veľký zmysel pre humor, bol veselým človekom, bol iniciátorom a aktívnym účastníkom veľkého počtu, dnes už legendárnych „šibalstiev“ na klinike.

Prof. Holomáň patril medzi tých vzácných ľudí, ktorých rast, vplyv a pocty nezmenili. Namalú zásluhu na tom mala aj jeho manželka doc. MUDr. Dagmar Holomáňová, CSc., rod. Dusíková, tiež upísaná medicíne, významná slovenská hematologička, s ktorou sa zosobášil ako 25-ročný a s ktorou prežil až do svojej smrti 49 rokov spoločného života. Manželka a rodina aj keď to často nedal najavo boli jeho najväčšou prioritou života.

Vážený pán profesor, drahý Igor (ako sme Ťa mnohí oslovovali) lúčim sa s Tebou v mene dekana LFUK prof. MUDr. Juraja Šteňa, DrSc., a vedenia LFUK, v mene všetkých spolupracovníkov II. gynekologicko-pôrodnickej kliniky, v mene poľovníkov združenia Mon Repos, v mene celej gynekologickej obce, v mene všetkých priateľov a v neposlednej rade aj v mene pacientok. Ďakujeme Ťa za všetko, čo si pre nás vykonal. Vážili sme asi Ťa, mali sme Ťa radi.

Češť Tvojej pamiatke!

Prof. MUDr. P. Šuška, PhD.

Kronika Monitoru medicíny SLS

Rozlúčka s MUDr. Alojzom Lazoríkom (21. 1. 1937 – 5. 10. 2019)

S hlbokým zármutkom sme prijali správu o tom, že nás 5.10.2019 vo veku 82 rokov navždy opustil náš bývalý primár MUDr. Alojz Lazorík. Slovenská spoločnosť klinickej biochémie a lekárska obec v Prešove v ňom stráca svojho dlhoročného člena, kolegu a spolupracovníka.

MUDr. Alojz Lazorík sa narodil 21.1.1937 vo východoslovenskej obci Ďačov, okres Sabinov. Vyštudoval Lekársku fakultu UK v Hradci Králové. V šesťdesiatych a sedemdesiatych rokoch minulého storočia pracoval na poste vedúceho Oddelenia technickej kontroly n.p. Imuna Šarišské

Michalany. V r. 1973 nastúpil do funkcie zástupcu primára Oddelenia klinickej biochémie Nemocnice s poliklinikou (OKB NsP) v Prešove. Po smrti MUDr. Júliusa Matiska, nestora klinickej biochémie na Slovensku a primára OKB NsP v Prešove, ho na tomto poste nahradil (1975). Vo funkcii primára OKB NsP pôsobil do r. 1999. Simultánne zastával aj post námestníka riaditeľa pre liečebno-preventívnu starostlivosť Okresného ústavu národného zdravia s prestávkou až do roku 1993.

MUDr. Alojz Lazorík bol súčasťou veľkých zmien v odbore klinická biochémia. Koncom 60.

rokov minulého storočia sa v laboratóriách klinickej biochémie ešte používali vizuálne Pulfrichove kolorimetre, ktoré dnes patria medzi vzácne muzeálne exponáty, a ktoré postupne a v rýchлом slede za sebou nahrádzali objektívne (spektro) fotometer, automatizované linky a koncom 80. rokov aj autoanalyzátory. Odbor sa vyvíjal nielen v laboratórnej časti, ale aj klinickej. Primár MUDr. Alojz Lazorík pokračoval v stopách svojho

predchodcu a úzko spolupracoval s klinickými pracoviskami, najmä s anesteziologickým a resuscitačným oddelením. Aj po odchode do dôchodku (1999) bol stále aktívny. Pracoval v neshátanom zdravotníckom zariadení ADL Prešov a neskôr ako revízný lekár Všeobecnej zdravotnej poisťovne na pobočke v Prešove.

Počas svojho profesionálneho života MUDr. Alojz Lazorík umožnil prípravu a rast mnohým

odborníkom pôsobiacim na OKB v Prešove. Jeho vždy dobrá nálada prispievala k pohode a tvorivosti na pracovisku a k utužovaniu vzťahov v rámci celého Slovenska.

Česť jeho pamiatke!

S hlbokou úctou a vďakou

Hedviga Pivovarníková, Ján Balla

Kronika Monitoru medicíny SLS

Zo spomienok na

doc. MUDr. Ivana Ruttkay-Nedeckého, DrSc.

(22. 12. 1926 – 27. 8. 2019)

V poslednom čísle Monitora medicíny SLS (3-4, 2019) bola uverejnená fundovaná rozlúčka s docentom MUDr. Ivanom Ruttkayom-Nedeckým, DrSc. (22. 12. 1926 – 27. 8. 2019), vynikajúcim predstaviteľom slovenskej medicíny, nielen v oblasti klinickej, no hlavne vedeckej, experimentálnej a pedagogickej. Novým metodickým prístupom založil medzinárodne uznávaný široko koncipovaný interdisciplinárny výskum elektrodeny srdca, hodnotenia a interpretácie jeho elektrického pola a objavými zisteniami prispel k rozvoju svetovej elektrokardiológie. Rozvinul úzku kooperáciu medzi fyziológmi, bioinžiniermi, fyzikmi, elektrotechnikmi (SAV, Lekárska fakulta UK, Výskumný ústav lekárskej bioniky), kardiológmi-internistami a pediatriami (I., II., IV. interná klinika LF, I. detská klinika LF, Kardiologická a angiologická klinika Národného ústavu srdcových a cievnych chorôb - NÚSCH), kardiochirurgami (II. chirurgická klinika LF, Chirurgická klinika Inštitútu pre ďalšie vzdelávanie lekárov a farmaceutov – ILF, Kardiochirurgická klinika NÚSCH). Úroveň a efektivita tejto spolupráce bola nielen medzinárodne akceptovaná, ale aj závidenou špecifitou slovenskej kardiológie.

Tento príspevok sa snaží priblížiť životné dielo doc. Ruttkaya-Nedeckého z pohľadu zameraného na vklad do pokladnice slovenskej medicíny, ktorý umocňujú jeho vzácne charakterové vlastnosti – čestnosť, zásadovosť, úprimnosť, taktosť, slušnosť a skromnosť. S vďakou spomínam na dlhodobé odborné styky, medzi pracoviskom doc. Ruttkaya-Nedeckého a našou klinikou (II. interná klinika LF UK vedená mojim učiteľom prof. Vladimírom Haviarom) už od začiatku 60. rokov. Tieto sa rozvinuli v nasledujúcom období, keď sa klinika stala základnou zložkou novovzniknutého Ústavu kardiovaskulárnych chorôb (január 1979) a Kardiologická klinika výučbovou postgraduálnou bázou ILF v Bratislave. Boli to roky etablovania nových diagnostických neinvazívnych ultrazvukových a invazívnych katetrizačných kardiologických prístupov, ktoré sa porovnávali s elektrokardiologickými metódami. Naše spoločné práce sme s úspechom prezentovali na európskych a svetových kardiologických kongresoch a na ďalších zahraničných významných podujatiach a boli

publikované v karentovaných časopisoch.

Doc. Ruttkay-Nedecký výstižne charakterizoval vlastný prístup k výskumnej práci v elektrokardiológii v domácich podmienkach: „*História rozvoja elektrokardiológie u nás potvrdzuje, že malá krajina s obmedzenými prostriedkami sa najlepšie uplatní vo výskume, ak zameria svoje sily na relatívne úzku, novo sa vynárajúcu problematiku. Slovensko sa takto stalo pomerne rýchlo medzinárodne uznávaným partnerom v elektrokardiológii nielen v organizačných aktivitách, ale aj vo vedeckej spolupráci*“ (Cardiol, 2008, č. 2).

Doc. Ruttkay-Nedecký pochádzal z významnej starej zemianskej slovenskej turčianskej rodiny so sídlom v Příbovcich. Po absolvovaní gymnaziálneho štúdia v Banskej Bystrici mal úmysel študovať v Prahe na Akadémii výtvarných umení po vzore jeho strýka známeho akademického maliara Viliama Ruttkaya. Nakoniec sa rozhodol pre medicínu a maliarstvu sa venoval amatérsky celoživotne daj.

Po promócií v Bratislave (1951) na Lekárskej fakulte vtedajšej Slovenskej univerzity nastúpil dr. Ruttkay-Nedecký na I. internú kliniku (prednosta prof. L. Dérier) ako odborný asistent. Tu získal pevné základy vnútorného lekárstva. Stal sa členom pracovnej skupiny pre cievne choroby vedenej primárom M. Ondrejčákom, ktorého v roku 1951 povolal na miesto primára prof. Dérier. MUDr. Ondrejčák (odchovanec prof. Prusíka, prednosta IV. internej kliniky v Prahe, výborného angiologicky orientovaného internistu) za krátku dobu rozvinul na I. internej klinike nemocničnú aj ambulantnú starostlivosť o angiologických pacientov s celoslovenskou pôsobnosťou. Táto aktivita publikačne zdokumentovaná (1955 až 1959), ako na to upozornil doc. Ruttkay-Nedecký (Med. Monitor, 2004, 4, s. 39), predstavuje začiatok vývoja slovenskej internisticky zameranej angiológie a bez pochyby oprávňuje považovať primára Ondrejčáka za jej zakladateľskú osobnosť.

Rýchly odborný rast mladého usilovného nadaného asistenta ocenil akad. Dérier poverením vypracovať kapitoly „Orientácie neurologické vyšetrenia“ (in Dérier L. a kol.: Praktikum propedeutiky vnútorného lekárstva. S. 312-334. Bratislava:

Veda, 1954, 611 s.) Táto prvá učebnica propedeutiky slovenských autorov zadaná do tlače 1953, vyšla do roku 1961 v ďalších dvoch vydaniach.

Roku 1954 na vyzvanie svojho učiteľa začal dr. Ruttkay-Nedecký popri riešení angiologickej problematiky pracovať v Laboratóriu klinickej fyziológie vyššej nervovej činnosti (VNČ) SAV, ktoré pri I. internej klinike založil akad. Dérier. So vznikom tohto pracoviska sa spájajú na Slovensku počiatky systematického vedeckého štúdia srdcovocievnych chorôb so psychosomatickou zložkou. Prví vedeckí pracovníci laboratória – dr. Ruttkay-Nedecký a dr. Zikmund vypracovali metódu tzv. psychobiografického rozboru životopisu zameranú na hodnotenie vzťahu medzi nervovou a psychickou zdatnosťou človeka a vznikom somatických chorôb (Ruttkay-Nedecký, I., Zikmund, V.: Psychobiografický rozbor životopisu. Bratislava: Veda, 1957, 124s.) Uvedená problematika bola náplňou kandidátskej dizertačnej práce dr. Ruttkaya-Nedeckého, ktorú obhájil roku 1958. Roku 1965 na návrh prof. Ondrejčáka, prednosta I. internej kliniky, habilitoval na LF UK z vnútorného lekárstva, hodnosť DrSc. získal roku 1980.

Po reorganizácii laboratória začlenili do Ústavu experimentálnej medicíny SAV a neskôr do Ústavu normálnej a patologickej fyziológie SAV, kde doc. Ruttkay-Nedecký roku 1970 založil a až do dôchodku viedol Oddelenie humánnej fyziológie a zastával funkciu zástupcu riaditeľa.

Významnú úlohu zohral doc. Ruttkay-Nedecký pri zakladaní a vývoji Slovenskej lekárskej spoločnosti (SLS). V máji 1953 sa konala ustanovujúca schôdza Slovenskej odbočky Československej fyziologickej spoločnosti J.E. Purkyňu. Predsedom výboru sa stal prof. J. Antal a dr. Ruttkay-Nedecký bol najmladším zo siedmich členov výboru. Roku 1958 vznikla pri Čsl. lekárskej spoločnosti J.E. Purkyňu Sekcia pre štúdium VNČ (neskôr Spoločnosť pre štúdium VNČ). Vo výbore zastupoval slovenských pracovníkov iba dr. Ruttkay-Nedecký, ktorý sa stal prvým predsedom Spoločnosti pre VNČ SLS (1969 – 1973). Neskôr zastával post podpredsedu spoločnosti.

Je prirodzené, že doc. Ruttkay-Nedecký ako vyhranená vyzretá vedecká medzinárodná autorita zastával aj doma – i keď bol nestraník – zodpovedné riadiace a organizačné funkcie. Z mnohých náročných treba vyzdvihnúť najmä členstvo v predsedníctve Vedeckej rady MZ SR v 80. rokoch, keď bol poverený riadením celého zdravotníckeho rezortného výskumu na Slovensku. Jeho zásluhou sa výrazne rozšírila a skvalitnila vedecko-výskumná

základňa zameraná najmä na kardiovaskulárnu tematiku. Do výskumu, okrem pracovísk vysokých škôl, SAV, rezortných ústavov, sa zapojili aj pracoviská krajských a okresných nemocníc. Bol dlhoročným angažovaným členom Vedeckého kolégia fyziologických a lekárskech vied SAV a ČSAV.

Doc. Ruttkay-Nedecký patril medzi zakladajúcich členov Slovenskej kardiologickej spoločnosti (SKS). Inicioval roku 1969 vznik Komisie neskôr Pracovnej skupiny (PS) pre elektrokardiológiu SKS. A bol jej dlhoročným predsedom. Každoročne organizoval a viedol odborné stretnutia v pôsobnosti PS, podieľal sa na programoch kongresov SKS a Slovenskej internistickej spoločnosti (SIS). Týmto aktivitami podstatnou mierou prispel k zvýšeniu úrovne slovenskej elektrokardiológie, ktorá dosiahla európsky štandard.

Z domácich akcií treba vyzdvihnúť veľmi úspešnú dvojdnú konferenciu o ekg diagnostike v Banskej Bystrici (apríl 1987), ktorú z poverenia výborov SKS a SIS zorganizoval a zaštil doc. Ruttkay-Nedecký spolu s doc. J. Hrnčiarom. V Bratislave (október 1995) ako člen organizačného výboru 13. Európskej konferencie Medzinárodnej spoločnosti neinvazívnej kardiológie predsedal elektrokardiologickej sekcii. Do programu sekcie prispelo jeho pracovisko 5 vysoko hodnotenými prednáškami. Na VI. zjazde SKS v Bratislave (2001) predniesol v poradí 5. každoročnú slávnostnú Haviarovu prednášku: „Elektrokardiografický obraz repolarizácie komôr. Súčasný stav a perspektívy“. Do programu zjazdu bolo zaradené elektrokardiografické sympóziu venované doc. Ruttkayovi-Nedeckému pri príležitosti 75-tich narodenín s účasťou zahraničných prednášateľov z Maďarska,

Ruska, USA a Česka.

Vyjadrením úcty a vysokého medzinárodného ocenenia vedeckej práce doc. Ruttkaya-Nedeckého na poli elektrokardiológie boli dva bloky prednášok so zahraničnou reprezentačnou účasťou pri životnom jubileu – 80 rokov v rámci XI. kongresu SKS v Bratislave roku 2006.

Doc. Ruttkay-Nedecký patril medzi najaktívnejších členov redakčnej rady prvého slovenského kardiologického časopisu, ktorý začal vychádzať v októbri 1991 pod názvom Neinvazívna kardiológia a od januára 1997 pod názvom Kardiológia/ Cardiology sa stal oficiálnym tlačovým orgánom SKS a Slovenskej hypertenziologickej spoločnosti; súčasný titul časopisu je Cardiology Letters. Doc. Ruttkay-Nedecký (obr. 1) pracoval v RR periodika 16 rokov do konca roku 2006, keď na vlastnú žiadosť členstvo v RR ukončil. Bol tiež členom RR viacerých zahraničných časopisov.

Doc. Ruttkayovi-Nedeckému boli udelené najvyššie pocty SLS: Zlatá medaila „Propter merita“ (1986), Čestné členstvo SLS (1996) a SKS (1996), Čestná cena T.R. Nederlanda (2003), Zlatá medaila SAV (1979), Národná cena Slovenskej republiky

Obrázok 1. Vystúpenie doc. Ivana Ruttkay-Nedeckého na zasadnutí redakčnej rady časopisu Kardiológia (2001) pri príležitosti 10. výročia vzniku časopisu. Zľava prof. Fabián, prof. Riečanský, doc. Ruttkay-Nedecký a doc. Filipová.

(1983), Holubyho cena Matice Slovenskej (1998). Nemecká fyziologická spoločnosť ho menovala za čestného člena.

Je nespochybniteľné, že doc. MUDr. Ivan Ruttkay-Nedecký, DrSc., vytvoril na Slovensku významnú elektrokardiologickú/vektorkardiografickú školu svetovej úrovne. Jeho žiaci majú všetky predpoklady, aby medzinárodné postavenie v tejto vednej oblasti upevňovali a zveľaďovali tak odkaz svojho učiteľa, ktorý je trvalou výzvou a inšpiráciou pre nasledujúce generácie slovenských lekárov.

Prof. MUDr. Igor Riečanský, DrSc.

Kronika Monitoru medicíny SLS

Doc. MUDr. Štefan Litomerický, CSc. (2. 10. 1927 – 16. 1. 2020)

16.1.2020 nás opustil významný slovenský lekár, spoluzakladateľ a priekopník slovenskej geriatrickej a gerontologickej, doc. MUDr. Štefan Litomerický, CSc. Bol dlhoročným členom a reprezentantom SLS, pracoval aj ako člen Predsedníctva SLS. Posledná rozlúčka s doc. Litomerickým bola 23.1.2020 na cintoríne v Podunajských Biskupiciach.

Štefan Litomerický sa narodil 2.10.1927 v Šaštíne - Strážach. Maturoval na skalickom gymnáziu. Po skončení štúdia na Lekárskej fakulte UK v Bratislave, kde promoval r. 1955, začal pracovať v Liečebni tbc a respiračných chorôb v Horných Leľantovciach, kde sa začal zaoberať rehabilitáciou pacientov s pľúcnymi chorobami. Na pozvanie prof. Virsika prišiel roku 1958 pracovať do Ústavu tuberkulózy a respiračných chorôb (UtaRCh) na Katedru tbc a respiračných chorôb. Súčasne pôsobil ako primár rehabilitačného oddelenia.

Demografický vývoj ukázal potrebu prípravy odborníkov starostlivosti o starých ľudí. R. 1972 sa stal prednostom novozaloženej Subkatedry

geriatrickej na ILF v Bratislave a roku 1973 prednosťou Kliniky geriatrickej ILF. Počas pôsobenia vo funkcii vedúceho katedry atestovalo z geriatrickej 83 lekárov. Doc. Litomerický bol neúnavným propagátorom geriatrickej, prednášal na mnohých seminároch po celom Slovensku. Docent Litomerický sa významne podieľal aj na organizácii schôdze expertov WHO, ktorá sa uskutočnila roku 1986 v Piešťanoch. V nasledujúcich rokoch pôsobil ako dočasný expert WHO pre geriatricku. Neskôr vykonával aj funkciu hlavného odborníka ministerstva zdravotníctva SSR a SR pre geriatricku. Doc. Litomerický patrí medzi prvých členov slovenskej gerontologickej a geriatrickej spoločnosti. Od roku 1970 bol členom jej výboru. Viac období (od roku 1973 až do 1986) zastával funkciu jej vedeckého sekretára. V období rokov 1990 - 1994 bol predsedom Slovenskej gerontologickej spoločnosti.

Publikoval vyše 100 odborných článkov a je zostavovateľom prvej slovenskej monografie venovanej geriatrickej.

Ako šéf kliniky pôsobil do roku 1993, ako šéf

katedry do roku 1995. Po svojom odchode do dôchodku sa angažoval v Jednote dôchodcov Slovenska, kde aktívne pracoval ako člen predsedníctva.

Vážený pán docent, ostáva nám len so smútkom v duši rozlúčiť sa so vzácnym človekom, osobnosťou slovenskej medicíny, lekárom, ktorý naplnil svoje ľudské i lekárske poslanie,

stal sa príkladom a vzorom pre ostatných. Ešte raz ďakujeme! Ostanete natrvalo v našich srdciach.

Češť Vašej pamiatke!

Marián Bernadič, Želmíra Mácová
za Prezídium SLS

Kronika Monitoru medicíny SLS

MUDr. Ján Zelenay, CSc. (10.10.1943 – 14.12.2019)

19. decembra 2019 sme sa rozlúčili v bratislavskom krematóriu s MUDr. Jánom Zelenayom, CSc., bývalým primárom Oddelenia invazívnych vyšetrovacích metód (v súčasnosti Oddelenie intervenčnej kardiológie) Kliniky kardiológie a angiológie LF Slovenskej zdravotníckej univerzity a Národného ústavu srdcových a cievnych chorôb v Bratislave (NÚSCH).

Narodil sa v Leopoldove, stredoškolské štúdium absolvoval na gymnáziu v Hlohovci, na Lekárskej fakulte Univerzity Komenského (LF UK) v Bratislave študoval v rokoch 1962-1968. Po ukončení vojenskej prezenčnej služby pracoval v rokoch 1970-1978 na II. internej klinike LF UK (prednosta prof. Vladimír Haviar) ako odborný asistent. Po vzniku Ústavu kardiovaskulárnych chorôb (1979), keď sa II. interná klinika pretransformovala na Kardiologickú kliniku Inštitútu pre ďalšie vzdelávanie lekárov a farmaceutov (prednosta doc. Riečan-ský) a stala sa súčasťou ústavu, pracoval 2 roky vo funkcii zástupcu primára na rtg oddelení (primár doc. Krajčovič). Po odchode prim. MUDr. M. Šimu, CSc., do Kuvajtu, zastával post primára Oddelenia invazívnych vyšetrovacích metód Kardiologickej kliniky (1982-1990). Viedol prvé oddelenie tohto zamerania na Slovensku. Náročnú funkciu zvládol v plnom rozsahu, nielen vďaka trvalému štúdiu, ale aj vďaka starostlivosti o odborný rast svojich spolupracovníkov, spolu s príkladnou starostlivosťou o pacientov. Pod vedením primára Zelenaya sa oddelenie zaradilo medzi popredné pracoviská v celom Československu. Po ukončení funkcie primára

pracoval na NÚSCH do polovice roka 2017.

MUDr. Zelenay získal atestáciu I. stupňa z vnútorného lekárstva roku 1973, atestáciu II. stupňa 1977, atestáciu z odboru kardiológia roku 1988, vedeckú hodnosť CSc. obhájil 1994. V rokoch 1981-1992 bol prim. Zelenay predsedom Pracovnej skupiny invazívnej kardiológie Slovenskej kardiologickej spoločnosti. Usporiadal a viedol v rokoch 1981-1987 štyri celoštátne sympózia na Slovensku.

Prim. Zelenay sa zapísal do našej histórie invazívnej kardiológie. Patrí mu celoslovenské prvenstvo 1983 v extrakcii cudzieho telesa v hornej dutej žile a pravej predsieni Dormiho kľučkou; v zavedení perkutánnej transluminálnej renálnej angioplastiky u pacientov s vazorenálnou hypertenziou roku 1984; v tom istom roku zavedenie perkutánnej angioplastiky periférnych ciev u pacientov s ischemickým syndrómom dolných končatín; 1985 - zavedenie intrakoronárnej trombolýzy pri akútnom infarkte myokardu; 1985 - zavedenie endomyokardiálnej biopsie z pravej i ľavej komory srdca; 1986 - perkutánna transluminálna koronárna angioplastika; 1989 - valvuloplastika pulmonálnej chlopne u dospelého a tiež pediatrického pacienta. Prvenstvo v Československu: balóniková valvuloplastika aortovej chlopne (1988) a mitrálnej chlopne (1989).

Primár Zelenay v období 1980-1990 absolvoval viaceré zahraničné stáže: Varšava, Moskva, nemocnica Charité Berlín; školenia v intervenčnej kardiológii Mníchov, Londýn, Ženeva,

Paríž (opakovane). Novozískané poznatky úspešne uplatňoval v klinickej praxi s cieľom zachytiť na Slovensku vývoj európskej kardiológie.

Prim. Zelenay bol publikačne aktívny doma aj v zahraničí ako prvý autor alebo v spolupráci - viac ako 80 prác. Podieľal sa na vyriešení 7 vedecko-výskumných úloh.

Slovenská i československá kardiológia a interná medicína stráca v osobe prim. Zelenaya pracovitého, dôsledného, svedomitého odborníka, čestného, charakterného, dobrého, slušného človeka, ktorý vo svojom vysoko špecializovanom, technicky aj mentálne náročnom odbore významne prispel k rozvoju moderných intervenčných liečebných postupov.

Milý Janko, ďakujeme za všetko!

Češť Tvojej pamiatke!

Prof. MUDr. Igor Riečan-ský, DrSc.
Primár MUDr. Viliam Fridrich, PhD.

Kronika Monitoru medicíny SLS

Rozlúčili sme sa s pani Zorkou Kedrovou...

Dňa 13.12.2019 sme sa v bratislavskom Krematóriu rozlúčili s pani Zorkou Kedrovou, rodenou Dřimalovou, našou dlhoročnou spolupracovníčkou. Opustila nás dňa 8. decembra 2019 vo veku 88 rokov po dlhej a ťažkej chorobe. Pochádzala z rodiny vzdelaných a vážených ľudí, bola prane-terou Milana Rastislava Štefánika. Dostalo sa jej dobrej výchovy, čo sa prejavilo na jej kultivovanom a noblesnom správaní, nekonfliktnej a láskavej povahe. Milovala svoju rodinu, deti, rodičov, sestry a ich rodiny a svoj život im s láskou a obetavo prispôbovala. Pani Z. Kedrová začala pracovať v Slovenskej lekárskej spoločnosti (SLS) na odporúčanie švagra, prof. MUDr. Dionýza Diešku, DrSc., ako odborná referentka Členskej evidencie

SLS, neskôr vedúca. Svojou precíznou prácou a zodpovedným prístupom k nej si získala uznanie a úctu nielen svojich spolupracovníkov, ale aj najvyšších predstaviteľov SLS, akademika Teofila Rudolfa Niederaunda a MUDr. Jána Mariányho a mnohých členov SLS a reprezentantov výborov jej odborných spoločností a spolkov. Bola encyklopédiou vedomostí o členskej základni a aktivitách organizačných zložiek SLS. Úspešne zvládla náročný prechod ručného spracovania osobných údajov na členských kartách, vtedy takmer 30-tisícovej členskej základne SLS, na elektronické spracovanie dát, čím sa významnou mierou zapísala do histórie SLS. Po takmer 30-ročnej práci v SLS vo veku 65 pre vážne ochorenia a dlhodobú

hospitalizáciu odišla do dôchodku.

Pani Zorku Kedrovú si budeme pripomínať vždy s úctou a vďakou. Češť jej pamiatke!

Ž. Mácová

Spomienka na prof. MUDr. Michala Horňáka, DrSc., pri príležitosti jeho nedožitých 90. narodenín

V novembri 2019 sme si pripomenuli nedožitú 90. výročie narodenia prof. MUDr. Michala Horňáka, DrSc., významného predstaviteľa slovenskej, ale i českej a európskej urológie, vedca a vysokoškolského učiteľa.

Michal Horňák sa narodil 16. 11. 1929 v Bratislave. Stredoškolské štúdium absolvoval v Novom Meste nad Váhom, kde v r. 1948 zmaturoval. Na Lekárskej fakulte v Bratislave promoval v decembri 1953. Celý svoj profesijný život venoval urológii. Začínal ako sekundárny lekár na Chirurgickom, neskôr Urologickom oddelení vtedajšieho OÚNZ v Trenčíne (1954 – 1964). V Trenčíne získal na vtedajšom ILF špecializáciu I. stupňa z chirurgie (1957) a z urológie (1961). Od r. 1964 až do dôchodku pôsobil na Urologickej klinike LFUK v Bratislave, najprv ešte v izolovanom pavilóne na Hlbokej ceste, od r. 1968 v Nemocnici akad. L. Déřera na Kramároch, ktorej bol neskôr prednostom (1990 – 1996).

V súlade s dlhodobým programom kliniky prijal vtedajší odborný asistent Horňák návrh prednostu kliniky prof. Zvaru venovať sa prednostne problematike onkologickej urológie. Prvé kroky pri realizácii tohto náročného programu spočívali v získavaní prehľadu o výskyte, diagnostike a liečbe zriedkavejších nádorových lokalizácií na Slovensku, ich postupnej koncentrácii na kliniku, ako aj získanie spolupracovníkov z iných odborov potrebných pre zavedenie moderných diagnostických a liečebných postupov. Postupne preberal starostlivosť o pacientov s nádormi urogenitálneho systému, ktorých počet na klinike rástol (najmä pokročilé štádiá nádorov testis s potrebou retroperitoneálnej lymfadenektómie (RPLA) a nádorov močového mechúra s potrebou radikálnej cystektómie a derivácie moču). V súvislosti s radikálnou liečbou nádorov močového mechúra zaviedol na Slovensku do klinickej praxe inkontinentnú deriváciu moču ureteroileostómiou. Problematiku ovládal dokonale a venoval sa jej dôsledne a s veľkým záujmom.

V r. 1970 obhájil kandidátsku (CSc.) dizertačnú prácu „Vyhodnotenie diagnostických metód v rozpoznávaní epitelových nádorov močového mechúra“. R. 1979 sa habilitoval prácou „Chirurgická liečba zúžení močovej rúry“ a bol vymenovaný za docenta pre odbor urológie. R. 1989 obhájil doktorskú (DrSc.) dizertačnú prácu na tému „Moderný prístup k diagnostike, liečbe a prevencii germinatívnych nádorov testis“ a r. 1991 bol vymenovaný za profesora pre odbor urológie.

Horňákovy práce pozitívne ovplyvnili vývoj

urologickej onkológie na Slovensku aj u mladšej generácie slovenských urológov, z ktorých viacerí prejavili záujem o získanie onkologickej špecializácie a ďalší akademický rast v oblasti onkologickej urológie. Viedol multidisciplinárny tím, ktorý sa skladal zo špičkových odborníkov v urológii, onkológii, patológii i epidemiológii. Mal kľúčový podiel na centralizácii pacientov, najmä s nádormi testis, pri ktorých sa zaviedla do praxe aj chemoterapia. Priaznivé výsledky liečby, ktoré boli kvalitne zdokumentované, sa stali podkladom pre početné významné publikácie s vysokým citačným ohlasom, ktoré vzbudili medzinárodnú pozornosť, čo prispelo k pozitívnej prezentácii slovenskej urológie v zahraničí.

Horňák si priniesol zo svojich zahraničných študijných pobytov (najmä v Institute of Urology v Londýne a na urologickej klinike v švédskom Linköpingu) skúsenosti aj z iných oblastí urológie. Jeho významný osobný prínos predstavuje zavedenie viacerých operačných liečebných metód, ktoré sa na Slovensku predtým nepoužívali, napr. chirurgické riešenie poúrazových striktúr uretry lalokovými plastikami, z endoskopických výkonov zaviedol na Slovensku do klinickej praxe transuretrálnu resekciu (TUR) benígnej prostatickej hyperplázie i nádorov močového mechúra podľa pravidiel, ktoré si osvojil počas študijného pobytu vo Švédsku.

Prof. Horňák si nenechával svoje teoretické vedomosti a operačné zručnosti pre seba. Pomáhal mladším kolegom odbornými radami i názorovými ukážkami pri operáciách. Venoval sa sústavnej výchove medikov LF UK pri prednáškach a stážach, aj výchove lekárov v rámci postgraduálneho vzdelávania. Zabezpečoval školenie početných doktorandov, ktorých motivoval k samostatnej práci a tvorivému vedeckému mysleniu.

Zastával významné funkcie ako člen Vedeckej rady UK a LF UK, člen Prezídia Slovenskej lekárskej spoločnosti, vedecký sekretár a neskôr predseda Československej a Slovenskej urologickej spoločnosti (SUS), hlavný odborník Ministerstva zdravotníctva SR pre odbor urológie. Bol aj členom Komisie pre obhajoby kandidátskych dizertačných prác a pre obhajoby doktorandských a doktorských dizertačných prác, členom habilitačných a inauguračných komisií na LF UK.

Prof. Horňák publikoval vyše 310 vedeckých prác, z toho vyše 50 v zahraničných vedeckých časopisoch. Okrem viacerých vysokoškolských učebných textov z urológie bol zostavovateľom, resp. autorom alebo spoluautorom vyše

20 významných knižných publikácií, napr. Urológia pre sestry (1972, 1980, 1986), Nádory testis, diagnostika a liečba (1990, 2004), Benígna hyperplázia prostaty (1996), Karcinóm prostaty (1999), Nádory močového mechúra (2000), Urológia pre praktických lekárov (2000, 2008), Klinická urológia (1990), Urológia na Slovensku (2013) ako aj základná učebnica chirurgických postupov v urológii Urologické operácie (1983, 2009), ktorá vyšla aj v češtine (2010).

Za svoju mnohoročnú úspešnú odbornú, pedagogickú, vedecko-výskumnú, popularizačnú, zdravotno-výchovnú a organizačnú činnosť dostal početné ocenenia, z nich najvýznamnejšie sú: Cena prezídia Čs. lekárskej spoločnosti, opakovane prémie Literárneho fondu, Kostlivého cena (1991), opakovane Zlatá medaila Slovenskej urologickej spoločnosti (1989, 1994), Zlatá medaila Lekárskej fakulty UK, Medaila akad. L. Déřera (1999), Medaila 150. výročia založenia Společnosti lékařsko slowanskej v Pešti (1999), Čestná plaketa T.R. Niederlanda (2009). Všetky tieto pocty boli prejavom uznania vzácnemu lekárovi, vysokoškolskému učiteľovi, vedcovi a mimoriadnemu človeku.

Bol čestným členom Slovenskej lekárskej spoločnosti (1994), Slovenskej onkologickej spoločnosti (1999), Spolku slovenských lekárov v Bratislave (2010) a viacerých zahraničných odborných spoločností, vrátane Českej urologickej spoločnosti (1989) alebo Deutsche Gesellschaft für Urologie (člen-korešpondent) (1996) a ďalších.

Rozsiahla bola aj jeho prednášková aktivita na domácich a zahraničných odborných a vedeckých fórach. Často sa zúčastňoval zahraničných, resp. medzinárodných vedeckých kongresov, z ktorých vždy načerpal množstvo inšpirácií pre svoju vedeckú prácu. Svojou, väčšinou aktívnou účasťou bol významným prínosom pre odbornú a v nie poslednom rade spoločenskú úroveň konferencií a kongresov českých urológov, kde bol pozývaný, s mnohými z nich udržiaval nielen kolegiálne, ale aj priateľské vzťahy podporované osobitým „horňákovským humorom“.

Ako prejav ocenenia celoživotnej práce v prospech slovenskej a českej urológie sa stal laureátom Medaily prof. MUDr. Eduarda

Hradca, DrSc. (2014), najvyššieho ocenenia Českej urologickej spoločnosti.

Pri príležitosti životného jubilea – 85 rokov – mu výbor Slovenskej urologickej spoločnosti (SUS) udelil najvyššie vyznamenanie, Čestné členstvo SUS (2015). V decembri 2015 bol v sídle Slovenskej lekárskej spoločnosti v Bratislave uvedený do Dvorany slávy slovenskej medicíny. V júni 2016 mu za obrovský prínos pre rozvoj slovenskej urológie udelil výbor SUS Medailu profesora Vladimíra Zvaru, ktorá nesie meno jeho najbližšieho spolupracovníka a priateľa, žiaľ, to bolo ocenenie už in memoriam.

Ako emeritný profesor UK v Bratislave (od r. 2004) bol prof. Horňák až do sklonku životnej púte aktívny v publikačnej a prednáškovej činnosti, zúčastňoval sa odborných urologických

podujatí, sledoval odbornú literatúru a staral sa aj o svojich stálych pacientov na ambulancii.

Dlhé roky pôsobil ako člen Generálnej rady a Vedeckej rady Ligy proti rakovine SR, kde vykonával konzultačnú činnosť rámci Linky pomoci. Napísal celý rad informačných brožúr pre onkologických pacientov a ich rodiny.

Prof. Horňák bol uznávaný aj ako aktívny športovec, basketbal hrával, kým mu kolenná slúžili. Bol aj aktívnym, váženým a uznávaným účastníkom stretnutí Sapientia klubu, ktorý bol založený roku 2002 ako dobrovoľný spolok súčasných a bývalých pracovníkov LF UK v Bratislave. Na pôde tohto spolku opakovane prezentoval najmä problematiku diagnostiky, liečby a najmä prevencie ochorení mužskej prostaty.

Prof. Horňák prežil mimoriadne tvorivý život, nielen vďaka svojmu nadaniu a cieľavedomej práci, ale aj vďaka pochopeniu a podpore zo strany svojej rodiny, v prvom rade manželky Evy, ich úspešných dcér a vnúčat. Napriek svojmu odbornému a spoločenskému postaveniu zostal človekom skromným a ušľachtilým, urológom s neopakovateľným humorom. Navždy nás opustil 12. júna 2016 po krátkej zákernej chorobe.

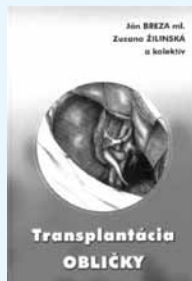
Vážený pán profesor, milý Miško, chcem sa Ti v mene Tvojich bývalých spolupracovníkov, kolegov, priateľov a v neposlednom rade aj pacientov, ktorým si odovzdával kus seba, poďakovať a povedať, že aj plynúci čas ukazuje, že ostávaš natrvalo v našich spomienkach a srdciach.

Prof. MUDr. Dalibor Ondruš, DrSc.

Predstavujeme nové knihy

Ján Breza, ml., Zuzana Žilinská a kol.: Transplantácia obličky

Cofin, a.s., 2020, 290 s. ISBN 978 80 973466 14.

Kolektív renomovaných autorov a klinických pracovníkov z Urologického oddelenia NÚSCH Bratislava a Urologickej kliniky s Centrom pre transplantácie obličiek LF UK, SZU a UNB, Bratislava, pripravil komplexný rukopis diela Transplantácia obličky. Autori v 20 nadväzujúcich kapitolách detailne a prehľadne opísali históriu transplantácií obličiek vo svete i u nás (1), prípravu darcu na odber orgánov, etické aspekty a klinický a časový manažment odberu orgánov na transplantáciu (2), analyzovali problematiku darcov obličiek s rozšírenými kritériami – typy darcov, viabilita obličkových štepov, duálne transplantácie obličiek, detský darca, darcovia s infekciou a právne aspekty odberu obličiek (3). S touto kapitolou voľne súvisí aj nasledujúca kapitola – odber obličiek od mŕtveho darcu a od živého darcu (4). Autori v samostatných kapitolách venujú pozornosť príprave pacienta na transplantáciu obličky a špeciálne urologickej príprave na transplantáciu (5, 6). V kapitole 7 sa opisujú chirurgické aspekty transplantácie obličky (technika transplantácie, graftnefektómia). Manažmentu pacienta po transplantácii obličky je venovaná kapitola 8, pričom v samostatnej kapitole 9 sa autori podrobne venujú problematike imunosupresie. Od 10. kapitoly autori podrobne analyzujú možné komplikácie u pacienta po transplantácii obličky – od dysfunkcie (10), cez rejekciu transplantovanej

obličky (11), chirurgické a urologické komplikácie (12), cievne komplikácie (13) až po ďalšie možné komplikácie. Z týchto sú významné bakteriálne infekcie, sepsa (14) a vírusové infekcie – CMV a BK (15). Z ďalších komplikácií sú to malignity po transplantácii obličky (16), hypogonadizmus a sexuálne komplikácie (17). Autori zvýraznili osobitný význam a miesto v transplantológii obličiek samostatnou kapitolou Transplantácia obličky od živého darcu (18). V tejto kapitole podávajú aktuálny obraz o stave transplantácií obličiek v EU a vo svete, ako aj u nás. Venujú samostatné podkapitoly problematike právnych a etických podmienok darčovstva, informovaného súhlasu, kompatibility a párovej výmene obličiek, zhodnoteniu zdravotného stavu potenciálneho darcu, vplyv rôznych ochorení darcu na možnosť darovania obličky, ale aj genetické aspekty, tehotnosť a výsledok psychologického vyšetrenia potenciálneho darcu obličky.

V záverečných kapitolách autori sumarizujú poznatky opísané v predchádzajúcich kapitolách a vyslovujú sa k perspektívam transplantácie obličiek. Rukopis je veľmi dobre vybavený obrazovou a tabuľkovou dokumentáciou, v ktorých autori dokumentujú, ale aj názorne potvrdzujú teoretické tvrdenia v texte. Tabuľky aj obrázky sú včlenené v texte. Za kapitolami je použitá odborná literatúra, ktorá je aktuálna, je najmä z ostatných rokov.

Autori využívajú dlhoročné klinické a skúsenosti a tiež poznatky z vedecko-výskumnej činnosti na to, aby sa fundovane vyslovili k súčasnému stavu a k jeho očakávanému vývoju u nás. Podľa údajov z veľkých transplantčných databáz (Unos, Eurotransplant) došlo v poslednej dekáde len k nevýznamnému zvýšeniu počtu transplantácií obličiek a odberov orgánov od mŕtvych aj živých darcov. Očakáva sa, že počet transplantácií obličiek sa bude v budúcej dekáde len postupne zvyšovať, neočakáva sa však významný nárast počtu transplantovaných obličiek. V počte transplantácií obličiek prepočítaných na počet obyvateľov Česká republika zaznamenala významný progres a priblížila sa k európskej špičke. Kniha je mimoriadne cenným zdrojom informácií z oblasti transplantológie obličiek na Slovensku. Snahou autorov je poskytnúť komplexné informácie v modernej knihe pre odborníkov – urológov a transplantológov, ale súčasne osloviť chirurgov a praktických lekárov, bez ktorých sa transplantácie obličiek u nás nezaobídu. Kniha bude preto mimoriadne cenným zdrojom informácií pre všetkých lekárov, ktorí sú pri pacientoch s obličkovým ochorením.

V Bratislave 18.12.2019

Prof. MUDr. Marián Bernadič, CSc.

Predstavujeme nové knihy

Slávnostná prezentácia knihy Lekárska mikrobiológia

Dňa 15. októbra 2019 sa v Hoteli Devín na pozvanie hlavnej autorky a editorky doc. MUDr. Adriány Liptákovej, PhD., MPH, stretli autori, spolupracovníci, recenzenti, redakčný kolektív a sponzori pri slávnostnej prezentácii knižného diela *Lekárska mikrobiológia*. Pozvanie prijali aj dekan LF UK prof. MUDr. Juraj Šteňo, DrSc., prezident SLS prof. MUDr. Ján Breza, DrSc., riaditeľka kancelárie WHO na Slovensku p. MUDr. D. Sedláková, prezidenti viacerých odborných spoločností SLS, recenzenti prof. MUDr. Peter Jarčuška, PhD., prof. MUDr. Pavol Jarčuška, PhD., odborný redaktor diela prof. MUDr. Marián Bernadič, CSc., riaditeľ Vydavateľstva Herba Mgr. Milan Lehký, sponzori a mnohí ďalší. Slávnostné uvedenie knihy *Lekárska mikrobiológia* do života moderoval MUDr. Miloš Bubán.

Editorka a hlavná autorka diela doc. MUDr. Adriána Liptáková, PhD., MPH, stručne predstavila knihu, jednotlivých autorov a ich zámer pripraviť vysokoškolskú učebnicu s novým didaktickým vkladom. Hneď v úvode treba konštatovať, že tento zámer sa autorom vydaril. *Lekárska mikrobiológia* je unikátna nielen tým, že je prvou skutočne Lekárskou mikrobiológiou na Slovensku, ale aj tým, že autori do nej vložili svoje mnohoročné odborné skúsenosti z bakteriológie, virológie, mykológie, parazitológie a tiež klinickej mikrobiológie. *Lekárska mikrobiológia* je tak komplexnou vysokoškolskou učebnicou, ktorá obsahuje všetky súčasti, ktoré lekársku mikrobiológiu v skutočnosti tvoria. Text je napísaný na vysokej vedecko-odbornej úrovni. V celom rozsahu zadaných tém prináša najnovšie poznatky. Dostupnosť pre medikov autori vyriešili vradením ikoniek, ktoré vyznačujú state odporúčené pre medikov a pre lekárov v rámci postgraduálneho a celoživotného vzdelávania. Významným doplnkom sú aj krátke kazuistiky, ktoré dokumentujú a dopĺňajú odborný text a ktoré určite poslúžia medicom pri osvojovaní a zapamätávaní si učebnej látky. Autori však idú aj ďalej – každá kniha má unikátny kód, cez ktorý sa majiteľ knihy dostane na webovú stránku nielen k aktualizovaným textom, ale aj k testom z danej kapitoly, kde si môže overiť naučené poznatky a kde sa môže otestovať pred skúškou. Toto sú však len niektoré unikátne prvky modernej knihy. Všetky prvky, s ktorými sa čitateľ stretne, si rýchlo osvojí a prijme ich za svoje.

Knihu „pokrstili“ dekan LF UK prof. MUDr. Juraj Šteňo, DrSc., spolu s editorkou a hlavnou autorkou knihy doc. MUDr. Adriánou Liptákovou, PhD., MPH.

Dekan LF UK prof. MUDr. Juraj Šteňo, DrSc., ocenil novú učebnicu ako významný krok k modernizácii štúdia. Ocenil aj skutočnosť, že kniha *Lekárska mikrobiológia* vznikla v roku 100. výročia vzniku LF UK a UK. Zaželal doc. A. Liptákovaj a všetkým autorom mnoho úspechov do ďalšej inovatívnej didaktickej práce.

Prof. MUDr. Vladimír Krčméry, DrSc., spoluautor diela, pozdravil prítomných a zaželal knihe opakované vydania. Vyjadril presvedčenie, že knihy šíria nielen poznanie, ale že slovom sprostredkujú aj vyššie hodnoty porozumenia, poznania a spolupráce.

Prof. MUDr. Marián Bernadič, CSc., odborný redaktor diela, hovoril o editorskej práci na knihe, spolupráci s autormi, ale aj o význame novej vysokoškolskej učebnice pre medikov. Vyzdvihol mimoriadnu didaktickú hodnotu a originalitu

knihy, naviac prepojenie na internet s kazuistikami, ocenil autodidaktickú hodnotu testov (so správnymi odpoveďami). Zaspomínal aj na svoje študentské roky, pripomenul prácu akademika Štefanoviča, svojho obľúbeného učiteľa. Prof. Bernadič poďakoval celému autorskému kolektívu za mimoriadnu prácu, presnosť a vysokú profesionalitu. Poďakoval aj všetkým prítomným za podporu tohto diela, osobitne však rodičom pani docentky Liptákovej, ktorí pricestovali na slávnostnú prezentáciu z Košíc. Je mimoriadnym šťastím rodičov, keď môžu byť pri životných úspechoch svojich detí, je mimoriadnym šťastím detí, ak sú v takýchto chvíľach ich rodičia pri nich...

Prof. MUDr. Ján Breza, DrSc., prezident Slovenskej lekárskej spoločnosti, zdôraznil podporu SLS a jej odborných spoločností dielu. Zdôraznil význam nových vysokoškolských učebných textov pre celoživotné vzdelávanie lekárov a zdravotných pracovníkov. Zaželal autorom mnoho ďalších originálnych myšlienok na prospech vzdelávania medikov i lekárov.

Na záver doc. A. Liptáková poďakovala všetkým zúčastneným, a vyslovila pranie, aby knihu čitatelia prijali.

Úspech a opodstatnenie vzniku *Lekárskej mikrobiológie* potvrdil aj enormný záujem o knihu nielen v radoch študentov medicíny. Aj na základe tohto prof. Bernadič už na prvom predstavení knihy vyzval autorov, aby začali pracovať na jej druhom doplnenom vydaní. Zakúpené výtlačky knihy na prezentácii podpisovala počas autogramiády nielen hlavná autorka a editorka diela doc. Liptáková, ale celý autorský kolektív. Mimoriadny záujem študentov o knihu už presiahol na všetky lekárske fakulty na Slovensku a dokonca aj do Čiech a je najlepším odporúčením pre medikov, ale aj všetkých lekárov, mikrobiológov a aj prírodovedcov, aby sa zaujímali o knihu, ktorá je ešte k dispozícii vo Vydavateľstve zdravotníckej literatúry Herba (ShopHerba.sk).

PhDr. Helena Bernadičová

Vyhlásenie súťaže o ceny Prezídia Slovenskej lekárskej spoločnosti (SLS) a ceny organizačných zložiek (OZ) SLS udeľované v roku 2020

za publikačnú, prednáškovú aktivitu
a za vedeckú odbornú činnosť svojich členov
v medicínskych a farmaceutických vedných odboroch.

Prezídium SLS, v súlade so Štatútom udeľovania pôct a cien Slovenskej lekárskej spoločnosti, **vyhlasuje v roku 2020 súťaž** o tieto ceny Prezídia SLS a Ceny organizačných zložiek SLS:

Čestná cena akademika Teofila Rudolfa Niederlanda

Udeľuje ju **Prezídium SLS**, ako najvyššiu cenu SLS, svojim členom - špičkovým odborníkom za dlhodobú významnú vedeckú a odbornú činnosť v oblasti medicíny a farmácie, ktorá dosiahla všeobecné uznanie odbornej verejnosti doma a v zahraničí. Cena sa odovzdáva spravidla na Kongrese SLS.

Dérerova cena

Udeľuje sa za vynikajúce odborné, vedecké práce v oblasti **internej medicíny**. Odovzdáva sa na odbornom a vedeckom podujatí „**Dérov memorál**“, ktorý sa koná na jar každého roka.

Guothova cena

Udeľuje sa **mladým členom SLS** za vynikajúce odborné a vedecké práce, ktorí v roku ich publikovania **neprekročili vek 38 rokov**. Tematicky môže patriť do **ktorejkoľvek odbornej medicínskej oblasti**. Odovzdáva sa spravidla na Kongrese SLS.

Jesseniova cena

Udeľuje sa za vynikajúce odborné a vedecké práce, najmä v oblasti **teoretických medicínskych a farmaceutických odborov**. Odovzdáva sa spravidla na Kongrese SLS.

Korecova cena

Udeľuje sa za odbornú a vedeckú prácu, ktorá je prínosom v oblasti diagnózy a terapie diabetes mellitus. Odovzdáva sa spravidla na odbornej vedeckej konferencii venovanej pamiatke **prof. MUDr. Rudolfa Koreca, DrSc.**

Kostlivého cena

Udeľuje sa za vynikajúce odborné a vedecké práce, najmä z **chirurgických odborov**. Odovzdáva sa na odbornom a vedeckom podujatí „**Kostlivého deň**“, ktorý sa koná spravidla v decembri každého roka.

Reimanova cena

Udeľuje sa za vynikajúce odborné a vedecké práce, najmä v oblasti **preventívnej medicíny**. Odovzdáva sa na odbornom a vedeckom podujatí „**Reimanove dni**“, ktoré sa konajú spravidla v októbri každého roka.

Virsíkova cena

Udeľuje sa za vynikajúce odborné a vedecké práce, najmä z **oblasti pneumológie a fti-zeológie, geriatrickej a verejného zdravotníctva**. Odovzdáva sa na odbornom a vedeckom podujatí, ktoré určí organizačná zložka SLS predkladajúca návrh.

Cena pre sestry, pôrodné asistentky a iných zdravotníckych pracovníkov

Udeľuje sa za práce, ktoré majú vysokú odbornú úroveň. Odovzdáva sa na niektorom z odborných podujatí Slovenskej spoločnosti sestier a pôrodných asistentiek (SSSaPA).

Významná zdravotnícka udalosť roka

Udeľuje sa členom SLS (jednotlivcovi alebo kolektívu) za významnú zdravotnícku udalosť, ktorej efekt sa prejavil v predchádzajúcom roku.

Termín predkladania návrhov:

do 1. marca 2020,
vo výnimočných prípadoch najneskôr do mesiaca pred jej odovzdaním.

Návrhy sa predkladajú Prezidiu SLS prostredníctvom Sekretariátu SLS.

Kritériá pre udelenie cien Prezídia SLS, vrátane ich výšky, sú uvedené v Štatúte udeľovania pôct a cien SLS a jej organizačných zložiek, podrobnejšie v jeho prílohách - Prílohe č. 1 a Prílohe č. 2., ktorý je uverejnený na webovej stránke SLS (www.sls.sk).

Ceny organizačných zložiek SLS

Výbory organizačných zložiek SLS vyhlasujú súťaž pre udeľovanie vlastných cien. Kritériá súťaže, vrátane termínov na predkladanie návrhov a s výškou ceny ak bola určená sú ustanovené vo vlastných štatútoch a uverejňujú sa na ich webovej stránke, prípadne na webovej stránke SLS.

Čestná cena Olgy Ďuržovej

Je **najvyšším ocenením SSSaPA**. Udeľuje sa za podporu a rozvoj Slovenskej spoločnosti sestier a pôrodných asistentiek.

Odovzdáva sa na odbornej vzdelávacej konferencii, pri príležitosti Medzinárodného dňa sestier.

Cena odbornej spoločnosti

Udeľuje sa spravidla za **najlepšiu odbornú publikáciu/prednášku**, člena/členov v predchádzajúcom roku, ktorá bola vydaná/prezentovaná na odbornom vzdelávacom podujatí príslušnej odbornej spoločnosti SLS.

Cena spolku lekárov, spolku farmaceutov alebo územnej/centrálnej sekcie SLS

Udeľuje sa spravidla za **najlepšiu odbornú publikáciu/prednášku** prezentovanú v predchádzajúcom roku na odbornom vzdelávacom podujatí spolku/územnej sekcie SLS.

Cena sekcie organizačnej zložky SLS

Udeľuje sa spravidla za **najlepšiu odbornú publikáciu/prednášku** člena/členov SLS v predchádzajúcom roku, ktorá bola vydaná/prezentovaná na odbornom vzdelávacom podujatí sekcie organizačnej zložky SLS.

Prezídium SLS

Pozvánka

8. zimné urologicko-transplantačné sympóziu

15. 1. – 18. 1. 2020 Štrbské Pleso, hotel Patria

Prezidenti sympózia

Dr. h. c. Prof. MUDr. Ján Breza DrSc. MHA, MPH, prezident Slovenskej lekárskej spoločnosti

Doc. MUDr. Zuzana Žilinská PhD., MHA, MPH, hlavná odborníčka MZ SR pre transplantácie solidných orgánov

Vážení a milí kolegovia a priatelia,

V príjemnom prostredí hotela Patria na Štrbskom Plese sa konalo 8. zimné urologicko – transplantačné sympóziu. Ide o tradičné podujatie, ktoré sa koná striedavo v Špindlerovom Mlyne a na Štrbskom Plese, má výbornú odbornú a spoločenskú úroveň a je medzi českými a slovenskými urológmi veľmi obľúbené. Formou prednášok a diskusií sa účastníci sympózia venovali aktuálnej a naliehajúcej problematike rôznych urologických ochorení. Tohto roku už po druhýkrát bola súčasťou zimného sympózia aj problematika odberov a transplantácií obličiek. Urológia a transplantácie obličiek majú totiž spoločné historické i odborné súvislosti. Techniku heterotopickéj transplantácie obličky, ktorú používajú všetky transplantačné centrá vo svete, opísal urológ, prvú transplantáciu obličky v Československu aj na Slovensku vykonali urológovia – odborníci, ktorí mali skúsenosti s chirurgickou liečbou vrodených aj získaných ochorení obličiek a močových ciest. Kombinácia odborných poznatkov a skúseností prispieva k vysokej úrovni našich zimných urologicko-transplantačných sympózií.

Zuzana Žilinská, Ján Breza

Program

Streda 15. 1. 2020

16.00 – 18.00 **Andrológia – Starnúci muž**

Koordínatori: J. Fillo, L. Zámečník

1. T. Štránská-Psychogénna sexuálna dysfunkcia, diagnostika a liečba
2. I. Bartl-Testis a sexuologické koreláty testosterónu
3. J. Fillo-Starnúci muž. Prejavý nedostatku testosterónu, diagnostika a výsledky dlhodobého liečby
4. I. Kubiš-Moderná liečba erektilnej dysfunkcie
5. Čaisová-Láska, krásna a sexuálne pytliačstvo promiskuita ako moderná choroba a jej následky
6. J. Dubravický-Mechanické rehabilitačné pomôcky v andrológii. História a súčasné možnosti
7. L. Zámečník-Venogénna erektilná dysfunkcia, diagnostika a liečba. Infertilita. Interaktívny kvíz
8. J. Breza-Peyronieho choroba

Diskusia

18.20 – 19.00 **BPH**

Koordínatori: J. Dvořák, M. Korček

9. J. Marenčák-BPH včera dnes a zajtra? Novinky v diagnostike a liečbe BPH. Čo priniesla dlhodobá konzervatívna liečba?
10. J. Dvořák-BPH. Modelové prípady

Diskusia

20.00 – 21.00 **Sympóziu Herbacos RECORDATI – generálny partner**

11. R. Tomaškin-Propiverin – antimuskarinikum s dvojitým mechanizmom účinku pre prvú líniu liečby príznakov OAB
12. J. Švihra-Transdermálny oxybutinín – liek druhej línie v liečbe príznakov OAB
13. J. Breza, st.-Obštrukcia močového mechúra – benefit silodotínu v liečbe BPH

Súčasné problémy klinickej a ambulantnej urologickej praxe

Štvrtok 16. 1. 2020

8.00 – 8.30 **Oficiálne zahájenie 8. zimného urologického sympózia** J. Breza

50. výročné založenie Slovenskej lekárskej spoločnosti. Zamyšlenie nad voľbami do SUS

8.30 – 9.30 **Uroinfekcie v ambulantnej praxi**

Koordínatori: J. Breza, ml., J. Dubravický

14. M. Šimálková-STD dnes a možnosti diagnostiky a liečby v ambulancii. Neskoré následky
15. J. Dubravický-HPV a možnosti liečby. Komplikácie vakcinácie
16. J. Fillo-Chronická cystitída a význam mukoprotektívnej inštitučnej liečby
17. J. Marenčák-Chronická prostatitída
18. M. Mihalová-Urosepsa

9.40 – 10.40 **Nádory močového mechúra**

Koordínatori: L. Valanský, B. Eliáš

19. B. Kollár-Súčasný stav v epidemiológii a liečbe nádorov močového mechúra
20. M. Korček-Novinky v diagnostike NMM. Máme test na zníženie počtu cystoskopií?
21. R. Tomaškin-NMIBC intravezikálna liečba a jej aktuálny stav v ambulantnej starostlivosti
22. V. Nagy-História a súčasnosť liečby urolitiázy. Stav na Slovensku

Diskusia

23. M. Chovanec-Výskum u geriatrických nádorov testis

10.40 – 12.30 **Robotický a laparoskopický blok**

Koordínatori: J. Bábela, L. Jarolím

24. J. Bábela-Nastal čas na robota? Výsledky a možnosti robotických operácií
25. L. Jarolím-Robotika v Čechách
26. Prezentácia výsledkov laparoskopických operácií slovenských pracovísk Petržalka, Kramáre, Martin, Košice, Prešov, Banská Bystrica, Žilina, Trnava, Nitra

14.00 – 15.45 **Karcinóm prostaty I**

Koordínatori: J. Marenčák, D. Pacík

27. P. Hanzlíková-Magnetická rezonancia prostaty aneb co by měl znát urolog
28. F. Zátura-Využití magnetické rezonance ve spojení s real time sonografií. Principy spojení MR datasetu a real time sonografie. Navigace při transrektálním a transperineálním přístupu. Praxe: posouzení nálezu, konturace prostaty a ložisek

16.00 – 17.30 **Karcinóm prostaty II lokalizované ochorenie, diagnostika a liečebné možnosti**

Koordínatori: V. Nagy, J. Lupták

29. T. Hanuš-História liečby karcinómu prostaty
30. L. Jarolím-Radiálna retropubická prostatektómia. Indikácie v súčasnosti
31. B. Obšitník-Dlhodobé výsledky brachyterapie karcinómu prostaty
32. J. Kubeš a A. Pasztorová-Miesto protónu v liečbe karcinómu prostaty
33. R. Šokol-Aktívne sledovanie pacientov s karcinómom prostaty, možnosti prevencie

Diskusia

17.40 – 19.00 **Karcinóm prostaty III. Súčasný stav v liečbe pokročilého a mts ca prostaty. EAU smernice**

Koordínatori: V. Baláž, B. Eliáš

34. J. Kliment-Nové trendy v liečbe hormonálne senzitivného karcinómu prostaty
35. J. Lupták-Súčasný stav ADT a miesto ARTE
36. H. Poláček-Liečba alfa žiarením: sci-fi alebo skutočnosť

37. D. Pacík-REZUM: Vývoj, historie, studie a současná již klinická praxe

38. V. Baláž-Nádory obličiek. Novinky v diagnostike a liečbe. Resekcie verus nefrektomie, stav na Slovensku

20.00 – 21.00 **Karcinóm prostaty IV diagnostika**

Koordínatori: J. Švihra, T. Hanuš

39. J. Marenčák-Markery: PSA a ďalej?
40. P. Navrátil ml.-Skúsenosti so 150 nefrektómiami pre polycystické obličky

8.00 – 9.45 **Inkontinencia moču a OAB**

Koordínatori: J. Švihra, T. Hanuš

41. J. Švihra-Inkontinencia moču, novinky v diagnostike a liečbe. Najčastejšie chyby v diagnostike a liečbe. Komplikácie/vedľajšie účinky liečby
42. F. Zátura-Urodynamika a jej reálne miesto v ambulantnej praxi. Diagnostický a liečebný prínos. Praktické cvičenia a súčasné možnosti
43. T. Hanuš-Súčasná operačná možnosti riešenia inkontinencie moču u mužov
44. M. Hagovská-Možnosti fyzioterapie pri inkontinencii. Súčasná možnosti cvičenia a mechanických pomôcok
45. I. Gulášová-Opatrenia zamerané na obmedzenie šírenia nozokomiálnych nákaz (MRSA)

Diskusia

10.00 – 18.00 **Urologicko-transplantačné sympóziu**

46. L. Valanský-Urologický manažment pacienta zaradeného v čakacej listine

10.00 – 12.00 **Projekty a aktivity** (Žilinská, Breza)

47. Perspektívy transplantácií obličiek, Breza st. (BA)
48. Slovenská transplantológia v Európskej únii, Žilinská (BA)
49. Odberová a transplantačná aktivita na Slovensku, Kuba, Krátka (BA)
50. Akčný plán NTP 2019 – 2020, Beňa (KE)
51. Manažment darcu nie je One Man Show, Chrástina (BA)
52. Jednotná indukcia na Slovensku: realita alebo utópia? Dedinská, Baltesová, Beňa, Lacková, Žilinská

14.00 – 15.30 **Klinické aspekty** (Lacková, Beňa)

53. Virtuálny crossmatch v praxi, Čereš, Stuchlíková (BA)
54. Výmenný program transplantácií obličiek je výzva aj riešenie, Baltesová (KE)
55. Preemptívne transplantácie obličiek, Lacková (BB)
56. Infekcie močových ciest po transplantácii obličky, Konkolo-vá (BB)
57. Transplantácia obličky – keď chýba močový mechúr, Breza, jr. (BA)
58. Možnosti rekonštrukcie dolných močových ciest, Navrátil (ČR)

Diskusia

16.00 – 17.30 **Kazuistiky** (Dedinská, Breza jr.)

59. Živý darca obličky – beh cez prekážky? Vnučák, Graňák, Skálová, Dedinská, Laca (MT)
60. Sú seniori po transplantácii obličky krehkí pacienti? Mariš, Piešťanská (BA)
61. Nefrolitiáza v transplantovanej obličke, Gala, Velk, Beňa (KE)
62. Nekróza močovodu transplantovanej obličky – a čo ďalej? Breza, sr. (BA)
63. Hyperfunkčná AV fistula u pacienta po transplantácii obličky, Rusňák, Necpal (BB)

Diskusia

17.45 **Zasadnutie výboru Slovenskej transplantologickej spoločnosti**18.00 – 20.00 **Problematika zobrazovania prostaty – CT, MR, PET CT**

Koordínatori: A. Vondrák, V. Belan

64. V. Belan-MR a jej prínos v diagnostike KP a ostatných urologických ochorení
65. S. Baloghová-Miesto PET /CT v diagnostike urologických ochorení 2020
66. A. Vondrák-GaPET CT v stagingu karcinómu prostaty
67. B. Rychlý-Pohľad patológa: Ako správne odberať vzorky najčastejšie chyby
68. A. Vondrák-Rádiologická terapia pri karcinóme prostaty
69. M. Kollár-Zásadné zmeny vo fungovaní zdravotnej starostlivosti na Slovensku
70. O. Škodler-Legislatívne problémy pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti

Najpálčivejšie problémy v klinickej a ambulantnej praxi.

Záver

Pozvánka

Spolok slovenských lekárov v Bratislave

Spolok slovenských lekárov v Bratislave a Slovenská lekárska spoločnosť Vás pozývajú na odborné večery, ktoré sa konajú v Malej posluchárni NTÚ LF UK, Bratislava, Sasinkova 4, vždy v pondelok o 17,00 hodine

PROGRAM:

20. 1. 2020

Večer Ústavu lekárskej fyziky, biofyziky, informatiky a telemedicíny LF UK

Predseda: doc. RNDr. M. Kopáni, PhD.

1. Kopáni M.: Niektoré fyzikálne vlastnosti corpus pineale
2. Kopáni M., Svobodová H.: Biomineralizácia v tkanivách a bunkách organizmu
3. Varchola J.: Kvantový mozog

27. 1. 2020

Večer Psychiatrickej kliniky LF UK a UNB

Predseda: prof. MUDr. J. Pečeňák, PhD.

1. Pečeňák J.: Trendy vo využití psychotropných látok (drog) v liečbe duševných chorôb
2. Segeda V., Šašváry F.: Prvé skúsenosti s liečbou depresie ketamínom
3. Turček M.: Farmakologické postupy pri liečbe závislosti

3. 2. 2020

Večer Dermatovenerologickej kliniky LF UK a UNB

Predseda: prof. MUDr. M. Šimaljaková, PhD.

1. Šimaljaková M.: Diabetes a koža
2. Nemšová J.: Larva migrans - importovaná parazitárna infekcia
3. Gulánová B.: Parainfekčné exantémy
4. Viestová A.: Infekcia HIV

10. 2. 2020

Večer Kliniky popálenín a rekonštrukčnej chirurgie LF UK a UNB

Predseda: prof. MUDr. J. Koller, CSc.

1. Koller J.: Súčasné možnosti špecializovaného liečenia rozsiahlych strát kože a mäkkých tkanív pri popáleninových úrazoch a ranách rôzneho pôvodu
2. Bukovčan P.: Využitie lokálnym podtlakom asistovanej liečby v terapii nehojajúcich rán
3. Dragúňová J., Kuniaková M.: Príprava, spracovanie a uschovanie transplantátov buniek a tkanív pre klinické aplikácie v Centrálny tkanivovej banke Kliniky popálenín a rekonštrukčnej chirurgie LF UK a UNB

17. 2. 2020

Jarné prázdniny

24. 2. 2020

Večer Kliniky stomatológie a maxilofaciálnej chirurgie LF UK a OÚSA

Predseda: prof. MUDr. P. Stanko, PhD.

1. Edelstein R.: Mýty a dogmy v manažmente biofilmu a zubného kameňa
2. Kubec F., Kútny P., Kajo K., Stanko P.: Naše skúsenosti s rýchlozomom
3. Stanko P., Feltsan T., Šebová I., Jovankovičová A.: Stomatochirurgia v predškolskom veku

2. 3. 2020

Večer I. internej kliniky LF UK a UNB

Predseda: doc. MUDr. S. Kiňová, PhD.

1. Komorníková A.: Klostrídiové infekcie - diagnostika a terapia
2. Gašpar L.: Diabetická noha - najčastejšia príčina amputácii končatín
3. Oravec S.: Malé denzné LDL a ateroskleróza

9. 3. 2020

Klinicko-patologickoanatomická konferencia

Predseda: prof. MUDr. Ľ. Danihel, PhD.

16. 3. 2020

Večer I. a II. kliniky anesteziológie a intenzívnej medicíny LF UK

Predseda: MUDr. J. Koutun, CSc.

1. Kálig K.: Problematika zastavenia obehu v zdravotníckom zariadení
2. Hanuljaková S.: Problematika monitorovania vedomia počas celkovej anesteziológie v 21. storočí
3. Gebhardtová A., Polakovičová I.: Vitamín C koktail pri sepe
4. Záhorec R.: Sepsa - diagnostika a terapia v kocke

23. 3. 2020

Večer Kliniky ústnej, čelustnej a tvárovej chirurgie LF UK a UNB

Predseda: MUDr. L. Czako, PhD.

1. Czako L.: Rekonštrukcie extraorálnych defektov orofaciálnej oblasti mikrovaskulárnymi lalokmi
2. Galis B.: Komplikácie pri mikrovaskulárných rekonštrukciách malignít maxilofaciálnej oblasti
3. Hirjak D.: Chirurgická liečba vrodených anomálií skeletu tváre
4. Vavro M.: Sialoendoskopia v liečbe ochorení slinných žliaz

30. 3. 2020

Večer Imunologického ústavu LF UK

Predseda: doc. MUDr. M. Bucová, CSc.

1. Bucová M., Ďurmanová V., Čopíková D., Lisá I., Gmitterová K., Javor J., Buc M.: Úloha zápalu u pacientov so sclerosis multiplex
2. Suchánková M., Urban J., Gánovská M., Tibenšská E., Szaboová K., Tedlová E., Majer I., Bobovčák M., Jonner J., Bucová M.: Úloha receptorov TREM-1 a TREM-2 v imunopatogenéze pľúcnej sarkoidózy a hypersenzitívnej pneumonitídy v kontexte T-bunkovej imunitnej odpovede
3. Shawkatová I., Ďurmanová V., Javor J., Párnická Z.: Novšie rizikové varianty v genetickej determinácii Alzheimerovej choroby
4. Buc M.: Možnosti využitia regulačných T-lymfocytov v liečbe autoimunitných chorôb

Vážený pán doktor/ doktorka!

Výbor Spolku slovenských lekárov v Bratislave v snahe zabezpečiť vhodný program na pravidelné odborné večery (apríl - jún 2020) si Vás dovoľuje požiadať o nahlásenie Vašich príspevkov na adresu vedeckého sekretára Spolku slovenských lekárov (Doc. MUDr. V. Bzdúch, CSc., Detská klinika LF UK a NÚDCH, Limbová 1, 833 40 Bratislava 37).

V návrhu uveďte autorov, názov prednášky (bloku prednášok), panelovej diskusie, pracovisko (odbornú spoločnosť) garantujúce program a Vám vyhovujúci predbežný termín zaradenia prednášky do programu Spolku SL, ako aj spätnú adresu, telefón, e-mail, prípadne fax. Krátke zhrnutie prednesených prednášok budú po dodaní vedeckému sekretárovi SSL (bzduch@gmail.com) uverejnené v Monitore Medicíny SLS.

Homepage Spolku slovenských lekárov v Bratislave: www.sslba.sk

Slovenská akreditačná rada pre kontinuálne medicínske vzdelávanie pridelila 2 kredity za účasť na odbornom večeri Spolku slovenských lekárov.

Miestny seminár
Téma: Gynekologicko-pôrodné oddelenie, III.DKL
SZU. Manažment prekanceróz krčka maternice.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Lučenec
MUDr. Peter Kirschner
Tel.: 047/4311265
e-mail: kirschner@lcnsp.sk

Aktuality v intenzívnej medicíne detského veku 24. január 2020, Košice

Celoslovenský tematický kurz
Téma: Aktuálne otázky a problémy u kriticky chorých detí.

Hlavný organizátor: Občianske združenie
Detské ARO Košice
MUDr. Mária Pisarciková, PhD.
KPAIM DFN a UPJŠ LF
Trieda SNP 1, 040 11 Košice
Tel.: 055/2354143, 2354137
e-mail: pisarcikova@dfnkošice.sk

Spoluorganizátor: Detská fakultná nemocnica Košice,
SPS, Sekcia intenzívnej starostlivosti v pediatrii
Organizačno-technické zabezpečenie:
Občianske združenie Detské ARO Košice,
Detská fakultná nemocnica Košice
www.dfnkošice.sk, www.sls-sps.sk

Aktuality v hematológii 2020 24.-25. január 2020, Sielnica, Hotel Kaskády

Medzinárodná konferencia
Téma: Novinky z ASH. Myeloproliferatívne neoplázie.
Myelodysplastický syndróm a cytopénie. Akútne leukémie. Hemostáza.

Hlavný organizátor: Slovenská hematologická
a transfúziologická spoločnosť
Prof. MUDr. Angelika Bátorová, PhD.
UNB, Antolská 11, 851 07 Bratislava
Tel.: 0905 241354
e-mail: batorova@hotmail.sk
Organizačno-technické zabezpečenie:
ROWEX, s.r.o., Hlaváčiková 39, 841 05 Bratislava,
MUDr. Igor Vico, 0903 762668
igor.vico@rowexpro.sk; www.ah2020.sk

XXI. RINOFEST – Demonstračný kurz septorino- plastiky a endoskopie chirurgie PND 26.-28. január 2020, Klinika otorinolaryngológie a chirurgie hlavy a krku Slovenskej zdravotníckej univerzity v Bratislave v Ústrednej vojenskej ne- mocnici SNP Ružomberok – FN

Medzinárodné vzdelávacie podujatie - chirurgický kurz
Téma: Chirurgia nosa a PND.

Hlavný organizátor: Klinika otorinolaryngológie
a chirurgie hlavy a krku Slovenskej zdravotníckej
univerzity v Bratislave v Ústrednej vojenskej nemocnici

SNP Ružomberok – FN
MUDr. Marián Sičák, PhD.
ul. Generála Vesela 21, 034 26 Ružomberok
Tel.: 044/4382634
e-mail: vajzeroval@uvn.sk

Spoluorganizátor: Slovenská spoločnosť pre otorino-
laryngológiu a chirurgiu hlavy a krku

Organizačno-technické zabezpečenie:

Klinika otorinolaryngológie a chirurgie hlavy a krku,
Ústredná vojenská nemocnica SNP Ružomberok – FN
Mgr. Ľubomíra Vajzerová, sekretariát Kliniky ORL
a chirurgie hlavy a krku, 044/4382634,
vajzeroval@uvn.sk; www.plastikanosa.eu,
http://www.uvn.sk

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov v Du- najskej Stredě

29. január 2020, Dunajská Streda, NsP, Svet zdra-
via - zasadačka OAİM

Téma: Ortopédia.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Dunajská Streda
MUDr. Edit Rajzák
Tel.: 031/5571215, -490, -227
e-mail: edit.rajzak@svetzdavia.com
Spoluorganizátor: Riaditeľstvo NsP
Dunajská Streda a.s., Svet zdravia.

Vedecká schôdza Spolku lekárov v Trenčíne 29. január 2020, Trenčín, FN Konferenčná miest- nosť

Okresný seminár

Téma: Interdisciplinárna.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov v Trenčíne
MUDr. Ladislav Badík
Spoluorganizátor: Ortopedické oddelenie
www.ftntn.sk

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov v Bar- dejove

30. január 2020, Bardejov

Okresný seminár

Téma: Mikrobiologická tematika.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov v Bardejove
MUDr. Marcel Litavec
Novorodenecké oddelenie, Bardejov
Tel.: 054/4722563
Organizačno-technické zabezpečenie:
MUDr. Jozef Chovanec

Vedecko-pracovná schôdza Spolku lekárov Ri- mavská Sobota

30. január 2020, Rimavská Sobota

Okresný seminár

Téma: Kazuistiky v odboroch urgentná medicína a ne-
urologia.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Rimavská Sobota
MUDr. Attila Gányovics
Tomašovská 49, 979 01 Rimavská Sobota
Tel.: 0908 162031
e-mail: dr.ati@azet.sk;
http://spoloklekarovrs.wordpress.com

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov Tre- bišov

30. január 2020, Trebišov

Miestny seminár

Téma: Varia – onkologické oddelenie.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Trebišov
MUDr. Michal Licko
Onkologické oddelenie NsP Trebišov, a.s.
Tel.: 056/6660889
e-mail: michal.licko@svetzdavia.com

Spoluorganizátor: Nemocnica
s poliklinikou Trebišov a.s.

Organizačno-technické zabezpečenie:

MUDr. Peter Hajdu, SL Trebišov, 0903 597440

Vedecko-pracovná schôdza Spolku lekárov vo Vranove nad Topľou

30. január 2020, Vranov nad Topľou

Okresný seminár

Téma: Vakcinácia.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov
vo Vranove nad Topľou
MUDr. Marina Romanová, MPH
Vranovská nemocnica, a.s.
M.R. Štefánika 187/177 B
093 27 Vranov nad Topľou
Tel.: 0918 584470
e-mail: marina.romanova@svetzdavia.com
Spoluorganizátor: Vranovská nemocnica a.s.
www.procure.sk/nemocnica/vranovska-nemocnica

XVIII. Kleiblove lekárske dni Záhoria 30. január 2020, Skalica, Hotel sv. Ľudmila

Celoslovenská konferencia

Téma: Neurologická problematika, pediatrika kardio-
lógia, vnútorné lekárstvo, ortopédia..

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Záhoria
PaedDr. Barbora Bunová, PhD.
LOGOMEDIK, s.r.o.
Koreszkova 7, 909 01 Skalica
Tel.: 0905 592546
www.spoloklzs.sk

Respirologické dni

31. január – 1. február 2020, Martin, Hotel Victoria

www.respirologickedni.tajpan.sk

FEBRUÁR 2020

XXLII. vedecká konferencia s medzinárodnou účasťou február 2020, Bojnice

Téma: Výchova a vzdelávanie v ošetrovatelstve zamerané na podporu a ochranu komunitného zdravia - multidisciplinárna spolupráca so sociálnymi pracovníkmi a pracovníkmi pôsobiacimi vo verejnom zdravotníctve V., Varia.

Hlavný organizátor: Sekcia pedagogických pracovníkov SSSaPA, Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, n.o., Bratislava, Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce, Ústav sv. Cyrila a Metoda, Partizánske, NsP Prievidza so sídlom v Bojniciach
Prof. PhDr. Ivica Gulášová, PhD., MHA
Narcisová 40, 821 01 Bratislava
Tel.: 0901 780780, e-mail: mpalun@gmail.com, ivica.gulasova4@gmail.com

Odborný večer Spolku slovenských lekárov v Bra- tislave

február 2020, každý pondelok o 17.00 hod., Bra- tislava, Malá poslucháreň, NTÚ LF UK

Hlavný organizátor: Spolok slovenských
lekárov v Bratislave
Doc. MUDr. Vladimír Bzdúch, CSc.
NÚDCH, I. detská klinika
Limbová 1, 833 40 Bratislava
Tel.: 02/59371103
e-mail: bzduch@gmail.com; www.sslba.sk

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov Dr. Vojtecha Alexandra

február 2020, Kežmarok, Empire-reštaurácia Legenda

Okresný seminár

Hlavný organizátor: Spolok lekárov MUDr. Vojtecha
Alexandra Kežmarok
MUDr. Peter Slovák
Tvarožnínska 6, Kežmarok
Tel.: 0908 268809
e-mail: slovikipeter@centrum.sk

MUDr. Peter Marko, Kežmarok
Tel.: 0905 840000
Organizačno-technické zabezpečenie: Empire,
Pavol Mikulášik, Priekopa 23, Kežmarok,
empire@stonline.sk

XXIII. celoštátna vedecko-odborná schôdza 1. február 2020, Bratislava, Poslucháreň UNB Ru- žinov

Téma: Problematika ambulantného gynekológa.

Hlavný organizátor: Slovenská
gynekologicko-pôrodná spoločnosť
Koordinátor: doc. MUDr. Igor Rusňák, CSc.
www.sgps.sk

96. Fyziologické dni 4. – 6. február 2020, Martin

Medzinárodná konferencia

Téma: Lekárska fyziológia a patologická fyziológia.

Hlavný organizátor: Jesseniova lekárska
fakulta UK v Martine
Slovenská fyziologická spoločnosť
Prof. MUDr. Andrea Čalkovská, DrSc.
Ústav fyziológie JLF UK

Malá Hora 4C, Martin
e-mail: calkovska@jfmmed.uniba.sk
Spoluorganizátor: Česká fyziologická
spoločnosť ČLS JEP
Organizačno-technické zabezpečenie:
Jesseniova lekárska fakulta UK v Martine,
Občianske združenie pre rozvoj ORL, Martin.
<https://konferencie.jfmmed.uniba.sk/fyz-dni/>

Seminár Spolku lekárov Humenné 6. február 2020, Humenné

Miestny seminár
Téma: HTO.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Humenné
MUDr. Mária Kmitová
Novorodenecké odd., Humenné
Tel.: 057/7706333
e-mail: spolok.lekarov.he@gmail.com

3. kazuistiky v internej medicíne a kardiológii 6. – 7. február 2020, Žilina, Hotel Holiday Inn

Téma: Blok kazuistik z internej medicíny, z kardiológie
a z diabetológie.
Tréning prezentačných zručností.

Hlavný organizátor: Slovenská internistická spoločnosť
Organizačno-technické zabezpečenie: A-medi, s.r.o.
marketing@amedi.sk, www.amedi.sk

Effektívny manažment parodontológie v modernej praxi 1. 6. – 8. február 2020, Prešov

Celoslovenský seminár/ prednášky + praktický kurz na pokračovanie
Téma: Mechanická, chemická a chirurgická liečba parodontu.

Hlavný organizátor: Slovenská parodontologická spoločnosť
Doc. MUDr. Eva Kovalová, PhD.
Tel.: 0908 974703
e-mail: kovalova@nextra.sk
Spoluorganizátor: Slovenská stomatologická spoločnosť, Slovenská dentálnohygienická spoločnosť, Fakulta zdravotníckych odborov PU v Prešove.
Organizačno-technické zabezpečenie: Doc. MUDr. Eva Kovalová, PhD., 0908 974703, kovalova@nextra.sk, www.zdravysmev.sk

Kognitívno-behaviorálna intervencia pri práci s ADHD a poruchami chovania u detí 7. február 2020, Poprad

Celoslovenský workshop
Téma: Workshop je zameraný na aplikáciu kognitívno-behaviorálnych metód smerom k deťom s ADHD a poruchami správania. Cieľom je poskytnúť komplexný prehľad starostlivosti o tieto deti a akcentom na uplatnenie kognitívno-behaviorálnych prístupov, ktoré sa javia najmä v terapii detí ako veľmi účinné.

Hlavný organizátor: Sekcia klinickej logopédie Slovenskej spoločnosti pre otorinolaryngológiu a chirurgiu hlavy a krku
Mgr. Mária Masárová
Ambulancia klinickej logopédie
Slovenského odboja 180/11, 058 01 Poprad
Tel.: 0905 224597
e-mail: logmarika@centrum.sk
Spoluorganizátor: Budú hovoriť lepšie, o.z.
Organizačno-technické zabezpečenie: Budú hovoriť lepšie, o.z.,
Kyjevské námestie 7, 974 04 Banská Bystrica,
Dr. Jana Mihókova, 0918 669717
mihokj@azet.sk; www.sso.sk, www.logopetko.sk

Rozhovory o očkovaní 7. február 2020, Trnava

Krajský seminár
Téma: Očkovanie rizikových osôb. Očkovanie v inom ako určenom intervale. Novinky v očkovaní v SR.

Hlavný organizátor: Slovenská spoločnosť primárnej pediatrickej starostlivosti
MUDr. Marta Španíková
Fedinova 9, Bratislava
Tel.: 0903 202160

e-mail: martasp@vydur.sk
Organizačno-technické zabezpečenie:
Noesis, s.r.o., Jašíkova 5, 821 03 Bratislava,
0903 452919 adriana.bencova@noesis.sk

XVII. Neuschlov deň

7. február 2020, Martin, Univerzitná nemocnica

Celoslovenská konferencia

Téma: ORL onkológia + varia.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Martin
Doc. MUDr. Vladimír Čalkovský, PhD.
Kollárova 2, Martin
Tel.: 043/4203282

e-mail: vladimir.calkovsky@uniba.sk

Spoluorganizátor: Občianske združenie pre rozvoj otorinolaryngológie a chirurgie hlavy a krku

Organizačno-technické zabezpečenie:

Občianske združenie pre rozvoj

otorinolaryngológie a chirurgie hlavy a krku,

Kollárova 2, UNM, Martin,

Doc. MUDr. Vladimír Čalkovský, PhD.,

043/4203282

www.neuschlovedni.googlepages.com

STROKE FÓRUM 2020

7. – 8. február 2020, Trenčín, hotel Elisabeth

Téma: Cievná mozgová príhoda, včasná intervencia.

Hlavný organizátor: Sekcia pre cerebrovaskulárne ochorenia Slovenská neurologickej spoločnosť

Organizačno-technické zabezpečenie:

FARM-PROFI, s.r.o., Pestovateľská 2, 821 04 Bratislava,

Mgr. Eva Warren, 0918 502341

warren@farmi-profi.sk

22. zimné fórum SSAIM – XXII. winterforum SSAIM

13. – 14. február 2020, hotel PATRIA, Štrbské Pleso, Vysoké Tatry

Celoslovenská konferencia – sympóziu

Téma: Perioperačná medicína a anestézia. Bezpečnosť anestezovaného pacienta. Implementácia protokolov ERAS a „Check listu“. Predoperačná príprava, optimalizácia funkcií operovaného pacienta.

Hlavný organizátor: Slovenská spoločnosť anestéziológie a intenzívnej medicíny
Doc. MUDr. Roman Záhorec, PhD.
II. KAİM LFUK na OúA
Heydukova 10, 812 50 Bratislava
e-mail: rzahorec@ousa.sk

Spoluorganizátor: Slovenská chirurgická spoločnosť

Organizačno-technické zabezpečenie:

Kongresové oddelenie SLS, Emília Kurucová

kurucova@sls.sk; www.ssaím.sk

Akadémiia Sclerosis multiplex 2020

13. – 14. február 2020, Žilina, hotel Holiday Inn

Celoslovenský workshop

Téma: Sclerosis Multiplex – Komplexný manažment SM pacienta. Úloha rádiológa v diagnostike. Gravidita u ženy s SM. Netypické prejavy SM. Komorbidita. Psychologické problémy pacienta. Vedecko-výskumná činnosť v klinických podmienkach našich SM Centier.

Hlavný organizátor: Neurologický spolok Kramáre so sídlom na II. neurologickej klinike LF UK a UNB
Prof. MUDr. Peter Valkovič, PhD.
Tel.: 02/59542241

Organizačno-technické zabezpečenie:
Berlína, s.r.o., Donnerova 7, 841 04 Bratislava,
Kancelária: Tichá 31, 811 02 Bratislava,
Mgr. Katarína Záborská, 02/20783555, 0905 52962
zaborska@berlina.sk

III. Jakubíkovej deň

14. február 2020, Bratislava, NÚDCH (poslucháreň)

Miestne sympóziu

Téma: Kazuistiky k problematike vrodených vývinových chýb v otorinolaryngológii a s presahom do iných odborov.

Hlavný organizátor: Slovenská spoločnosť pre otorinolaryngológiu a chirurgiu hlavy a krku
MUDr. Irina Šebová, CSc., MPH
Detská otorinolaryngologická klinika LF UK a NÚDCH
Limbová 1, 833 40 Bratislava

Tel.: 02/59371448, 0903 650978
e-mail: irina.sebova@dfnsp.sk
Organizačno-technické zabezpečenie:
Sekretariát Detská ORL klinika LF UK
a NÚDCH Bratislava, 02/59371421
lucia.grebeciova@dfnsp.sk;
darina.smoligova@dfnsp.sk; www.sso.sk

Rozhovory o očkovaní 14. február 2020, Žilina

Krajský seminár

Téma: Očkovanie rizikových osôb. Očkovanie v inom ako určenom intervale. Novinky v očkovaní v SR.

Hlavný organizátor: Slovenská spoločnosť primárnej pediatrickej starostlivosti
MUDr. Marta Španíková
Fedinova 9, Bratislava
Tel.: 0903 202160
e-mail: martasp@vydur.sk

Organizačno-technické zabezpečenie: Noesis, s.r.o.,
Jašíkova 5, 821 03 Bratislava, 0903 452919
adriana.bencova@noesis.sk

Kurz otoskopie pre pediatriov

18. február 2020, Bratislava, Detská ORL klinika LF UK a NÚDCH

Krajský kurz

Hlavný organizátor: Detská otorinolaryngologická klinika LF UK a NÚDCH
Slovenská spoločnosť pre otorinolaryngológiu a chirurgiu hlavy a krku
MUDr. Irina Šebová, CSc., MPH
Detská otorinolaryngologická klinika LF UK a NÚDCH
Limbová 1, 833 40 Bratislava
Tel.: 02/59371448, 0903 650978
e-mail: irina.sebova@dfnsp.sk

Organizačno-technické zabezpečenie:
Sekretariát Detská ORL klinika LF UK
a NÚDCH Bratislava, 02/59371421
lucia.grebeciova@dfnsp.sk;
darina.smoligova@dfnsp.sk; www.sso.sk

Možnosti nových techník rádioterapie pri znižovaní dávky žiarenia v zdravých tkanivách

19. február 2020, Martin, UNM

Miesta vedecká odborná schôdza

Téma: Varia.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Martin
MUDr. Eva Hajtmanová, PhD.
Onkologické centrum UNM
Kollárova 2, Martin
Tel.: 043/4203916
e-mail: hajtmanova@unm.sk
Spoluorganizátor: Onkologické centrum,
Slovenská spoločnosť radiačnej onkológie
www.unm.sk/odborne-podujatia

Seminár Spolku lekárov Oravy

19. február 2020, Dolný Kubín, Veľká zasaďačka DONSP

Odborný seminár

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Oravy
Oddelenie anestéziológie a intenzívnej medicíny
MUDr. František Mičáň
e-mail: sekretarso@gmail.com

Vedecká schôdza Spolku lekárov v Trenčíne

19. február 2020, Trenčín, FN Konferenčná miestnosť

Okresný seminár

Téma: Interdisciplinárna.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov v Trenčíne
MUDr. Ladislav Badík
Spoluorganizátor: Gynekologicko-pôrodná klinika
www.fntn.sk

Medzinárodné sympóziu

20. február 2020, Martin, Hotel Turiec

Medzinárodné sympóziu

Téma: Artificial inteligencia. Využitie umelej inteligencie v rádiológii.

Hlavný organizátor: Univerzita Komenského
v Bratislave, Jesseniova lekárska fakulta UK v Martine,

CEVED JLF UK, Univerzitná nemocnica Martin,
Rádiologická klinika JLF UK a UNM,
Spolok lekárov Martin
Doc. MUDr. Kamil Zelenák, PhD. FCIRSE

Seminár Spolku lekárov Humenné 20. február 2020, Humenné

Miestny seminár
Téma: ODCH.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Humenné
MUDr. Mária Kmitová
Novorodenecké odd.
Humenné
Tel.: 057/7706333
e-mail: spolok.lekarov.he@gmail.com

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov Lučenec 20. február 2020, Lučenec, zasadačka Starej radnice

Miestny seminár
Téma: OAİM, RDG – akútna a chronická bolesť – aktuálne trendy.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Lučenec
MUDr. Peter Kirschner
Tel.: 047/4311265
e-mail: kirschner@lcnsp.sk

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov v Dunajskej Stredě 26. február 2020, Dunajská Streda, NsP, Svet zdravia - zasadačka OAİM

Téma: Gynékológia.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Dunajská Streda
MUDr. Edit Rajzák
Tel.: 031/5571215, -490, -227
e-mail: edit.rajzak@svetzdrazia.com

Spoluorganizátor:

Riaditeľstvo NsP Dunajská Streda a.s., Svet zdravia.

Pacient s polytraumou 26. február 2020, Martin, UN

Miestny workshop

Téma: Manažment pacientov s polytraumou v – multidisciplinárny prístup a spolupráca.

Hlavný organizátor: Klinika anestéziológie
a intenzívnej medicíny UNM
Doc. MUDr. Milan Minárik, PhD.
KAİM UNM, Kollárova 2, 0,36 01 Martin
Tel.: 043/4203939, 0905 948340
e-mail: minarikm@yahoo.com

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov v Bardejove 27. február 2020, Bardejov

Okresný seminár

Téma: Tématika výživy.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov v Bardejove
MUDr. Marcel Litavec
Novorodenecké oddelenie, Bardejov
Tel.: 054/4722563

Organizačno-technické zabezpečenie:
MUDr. Jozef Chovanec

Vedecko-pracovná schôdza Spolku lekárov Prievidza 27. február 2020, Bojnica, Hotel pod Zámkom

Téma: Interné odd.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Prievidza
MUDr. Ladislav Frankovič
Psychiatrické odd. Nemocnica Bojnica
Tel.: 046/5112548, 532, 0918 717729
e-mail: ladislav@frankovic.sk

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov Trebišov 27. február 2020, Trebišov

Miestny seminár

Téma: Varia – psychiatrické oddelenie.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Trebišov
MUDr. Viliam Čičvák

Psychiatrické oddelenie NsP Trebišov, a.s.
Tel.: 056/6660220

e-mail: viliam.cicvak@svetzdrazia.com

Spoluorganizátor:

Nemocnica s poliklinikou Trebišov a.s.

Organizačno-technické zabezpečenie:

MUDr. Peter Hajdu, SL Trebišov, 0903 597440

Vedecko-pracovná schôdza Spolku lekárov vo Vranove nad Topľou 27. február 2020, Vranov nad Topľou

Okresný seminár

Téma: Fórum mladých odborníkov.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov

vo Vranove nad Topľou

MUDr. Marina Romanová, MPH

Vranovská nemocnica, a.s.

M.R. Štefánika 187/177 B, 093 27 Vranov nad Topľou

Tel.: 0918 584470

e-mail: marina.romanova@svetzdrazia.com

Spoluorganizátor: Vranovská nemocnica a.s.

www.procure.sk/nemocnica/vranovska-nemocnica

IV. somnologické dni pre lekárov 27. – 28. február 2020, Donovaly, Hotel Residence

Celoslovenské podujatie

Téma: Neinvazívna ventilačná CPAP a BiPAP liečba. Možnosti ambulantného monitorovania CPAP a BiPAP liečby u OSA pacientov.

Hlavný organizátor:

Slovenská spoločnosť spánkovej medicíny

MUDr. Imrich Mucska

Tel.: 0905 200534

e-mail: imucska@gmail.com

Organizačno-technické zabezpečenie:

Tajpan, s.r.o., Monika Liedlová, 0918 500167

kongres@tajpan.sk; www.zdravyspanok.sk

MAREC 2020

Svetový deň obličiek 2020/ World Kidney Day (WKD) 2020

marec/apríl 2020, Bratislava a ostatné krajské mestá

Seminár

Téma: Zdravie obličiek pre každého všade – od prevencie k diagnóze/ Kidney Health for Everyone Everywhere – from Prevention to Detection.

Hlavný organizátor:

Slovenská nefrologická spoločnosť

Doc. MUDr. Martin Demeš, PhD., MPH

I.interná klinika SZU, UNB

Limbová 5, 833 05 Bratislava

Tel.: 02/59542670

e-mail: martin.demes@kr.unb.sk

+ krajskí odborníci pre nefrológiu

Organizačno-technické zabezpečenie:

FARM-PROFI, s.r.o., Pestovateľská 2, 821 04 Bratislava,

PharmDr. Katarína Bilá,

0918 655120, 02/64461614, 1555;

bila@farmi-profi.sk; www.nefro.sk

Odborný večer Spolku slovenských lekárov v Bratislave marec 2020, každý pondelok o 17.00 hod., Bratislava, Malá poslucháreň, NTÚ LF UK

Hlavný organizátor: Spolok slovenských lekárov

v Bratislave

Doc. MUDr. Vladimír Bzdúch, CSc.

NÚDCH, I. detská klinika

Limbová 1, 833 40 Bratislava

Tel.: 02/59371103

e-mail: bzduch@gmail.com; www.sslba.sk

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov Dr. Vojtecha Alexandra

marec 2020, Kežmarok, Empire-reštaurácia Legenda

Okresný seminár

Hlavný organizátor: Spolok lekárov

MUDr. Vojtecha Alexandra Kežmarok

MUDr. Peter Slovák

Tvarožnianska 6, Kežmarok

Tel.: 0908 268809

e-mail: slovikipeter@centrum.sk

MUDr. Peter Marko, Kežmarok

Tel.: 0905 840000

Organizačno-technické zabezpečenie: Empire,

Pavol Mikulášik, Priekopa 23, Kežmarok,

empire@stonline.sk

XVII. odborná konferencia národných referenčných centier pre surveillance infekčných chorôb v SR

5. marec 2020, Bratislava, MZ SR

Celoslovenská konferencia

Téma: Spôsob zabezpečenia a výsledky mikrobiologickej a epidemiologickej surveillance infekčných chorôb príslušných NRC. Aplikácia nových laboratórnych metód v diagnostike prenosných ochorení. Informácie o účasti na celoštátnych a medzinárodných projektoch a spolupráci v sieťach prenosných ochorení v rámci EÚ a SZO.

Hlavný organizátor: Slovenská epidemiologická

a vakcinologická spoločnosť

Prof. MUDr. Zuzana Krištúfková, PhD., MPH

Fakulta verejného zdravotníctva

Slovenská zdravotnícka univerzita

Limbová 14, 833 03 Bratislava

Tel.: 02/59370564

e-mail: kristufkova@gmail.com

Spoluorganizátor:

Fakulta verejného zdravotníctva SZU, Bratislava,

Úrad verejného zdravotníctva, SR Bratislava

Organizačno-technické zabezpečenie:

A-medi, Ing. Dana Chodasová

marketing@amedy.sk; www.amedy.sk

Hlavalamy v pedopsychiatrii II.

5.-6. marec 2020, Martin

Celoslovenská konferencia

Téma: Detská psychiatria – kazuistiky.

Hlavný organizátor:

Sekcia detskej a dorastovej psychiatrie SPSs

MUDr. Terézia Rosenbergerová

UNLP, Tr. SNP 1, Košice

Tel.: 055/6402257

e-mail: terezia.rosenbergerova@gmail.com

Spoluorganizátor: LF UK Bratislava,

JLF UK Martin, LF UPJŠ Košice

Organizačno-technické zabezpečenie:

Agentúra KAMI, s.r.o.,

Letná 82/75, 052 01 Spišská Nová Ves,

Štefánia Kamenická, 0905 530158

www.agenturakami.sk; www.psychiatriy.sk

Efektívny manažment parodontológie v modernej praxi 2.

5. – 7. marec 2020, Prešov

Celoslovenský seminár/ prednášky + praktický kurz na pokračovanie

Téma: Mechanická, chemická a chirurgická liečba parodontu.

Hlavný organizátor:

Slovenská parodontologická spoločnosť

Doc. MUDr. Eva Kovalová, PhD.

Tel.: 0908 974703

e-mail: kovalova@nextra.sk

Spoluorganizátor: Slovenská stomatologická spoločnosť, Slovenská dentálnohygienická spoločnosť, Fakulta zdravotníckych odborov PU v Prešove.

Organizačno-technické zabezpečenie:

Doc. MUDr. Eva Kovalová, PhD., 0908 974703

kovalova@nextra.sk; www.zdravyusmev.sk

Rozhovory o očkovani 6. marec 2020, Košice

Krajský seminár

Téma: Očkovanie rizikových osôb. Očkovanie v inom ako určenom intervale. Novinky v očkovaní v SR.

Hlavný organizátor: Slovenská spoločnosť primárnej pediatrickej starostlivosti
MUDr. Marta Španíková
Fedinova 9, Bratislava
Tel.: 0903 202160
e-mail: martasp@vydur.sk

Organizačno-technické zabezpečenie: Noesis, s.r.o.,
Jašíkova 5, 821 03 Bratislava, 0903 452919
adriana.bencova@noesis.sk

Bienále disekcie spánkovej kosti a chirurgie stredného ucha 7. – 9. marec 2020, Bratislava, Klinika ORL a chirurgie hlavy a krku LF UK a UNB

Celoslovenský workshop

Téma: Anatómia spánkovej kosti a stredného ucha, disekcia spánkovej kosti, súčasné chirurgické postupy v strednom uchu.

Hlavný organizátor: Klinika ORL a chirurgie hlavy a krku LF UK a UNB
Slovenská spoločnosť pre otorinolaryngológiu a chirurgiu hlavy a krku
Štefánia Horváthová
Tel.: 02/68672052
e-mail: horvathovas@pe.unb.sk; www.sso.sk

Otologický deň 10. marec 2020, Bratislava, Klinika ORL a chirurgie hlavy a krku LF UK a UNB

Celoslovenský kongres

Téma: Choroby vonkajšieho a stredného ucha, poruchy sluchu, závratové stavy v ORL, poruchy inervácie n. facialis, súčasné chirurgické postupy v strednom uchu.

Hlavný organizátor: Klinika ORL a chirurgie hlavy a krku LF UK a UNB
Slovenská spoločnosť pre otorinolaryngológiu a chirurgiu hlavy a krku
Štefánia Horváthová
Tel.: 02/68672556
e-mail: horvathovas@pe.unb.sk; www.sso.sk

Jarný gynekologický deň 2020 11. marec 2020, Bratislava, Hotel Falkensteiner

Hlavný organizátor: Slovenská gynekologicko-pôrodná spoločnosť
Koordinátor: prof. MUDr. Miroslav Borovský, CSc.
www.sgps.sk

Jarný gynekologický deň 2020 12. marec 2020, Žilina, Hotel Holiday Inn

Hlavný organizátor: Slovenská gynekologicko-pôrodná spoločnosť
Koordinátor: prof. MUDr. Miroslav Borovský, CSc.
www.sgps.sk

XXX. GETLÍKOV DEŇ 12. marec 2020, Bratislava, UNB sv. Cyrila a Metoda

Medzinárodná konferencia

Téma: Diagnostické a terapeutické postupy v pediatrii.

Hlavný organizátor: Lekárska fakulta SZU – Klinika pre deti a dorast A. Getlíka LF SZU a UN Bratislava
Doc. MUDr. Katarína Furková, CSc., mim.prof.
Klinika pre deti a dorast A. Getlíka LF SZU a UNB,
Katedra pediatrie LF SZU a UNB
Tel.: 02/68672354, -2677
e-mail: katedrapediatrie@gmail.com

Spoluorganizátor a organizačno-technické zabezpečenie: UNB, Nemocnica sv. Cyrila a Metoda,
Antolská 11, 851 07 Bratislava,
Slovenská pediatrická spoločnosť,
A-medi management, s.r.o.,
Stromova 13, 831 06 Bratislava,
Ing. Helena Šurinová, Eva melišová, 0948 059239
melisova@gmail.com; www.amedis.sk

Seminár Spolku lekárov Humenné 12. marec 2020, Humenné

Miestny seminár

Téma: Neonatologické odd.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Humenné
MUDr. Mária Kmitová
Novorodenecké odd., Humenné
Tel.: 0577/7706333
e-mail: spolok.lekarov.he@gmail.com

Martinská genetická konferencia 12. – 13. marec 2020, Martin

Medzinárodná konferencia

Téma: Klinická genetika, prenatálna genetická diagnostika, molekulárna genetika.

Hlavný organizátor:
Slovenská spoločnosť lekárskej genetiky
Doc. MUDr. Nadežda Mišovicová, CSc.
Mudroňova 7, Martin
e-mail: mgenetik@zoznam.sk

Organizačno-technické zabezpečenie:
M-Genetik, s.r.o., Doc. MUDr. Nadežda Mišovicová, CSc.,
043/4222778
mgenetik@zoznam.sk; www.sslg.sk

XXXV. kongres Slovenskej hypertenziologickej spoločnosti a Konferencia PS preventívnej kardiológie SKS 12. – 14. marec 2020, Bratislava, Hotel Radisson Blu Carlton

Celoslovenský kongres

Hlavný organizátor:
Slovenská hypertenziologická spoločnosť
Pracovná skupina preventívnej kardiológie SKS
Doc. MUDr. Slavomíra Filipová, CSc., FESC
Klinika kardiológie a angiologie LF SZU, NÚSCH
Pod Kráskou hôrkou 1, 833 48 Bratislava
Tel.: 02/59320282, 0903 230579
e-mail: filipova@nusch.sk;
slavomira.filipova@gmail.com

Organizačno-technické zabezpečenie:
FARM-PROFI, s.r.o., Pestovateľská 2, 821 04 Bratislava,
PharmDr. Katarína Bilá, 0918 655120,
bila@farmi-profi.sk,
Mgr. Eva Kačeriková, 0918 502341,
kacerikova@farmi-profi.sk, 02/64461555
hypertenzi33@farmi-profi.sk;
www.hypertenzi33.org, www.farmi-profi.sk

XXI. Vráblikov deň onkologickej gastroenterológie 13. marec 2020, Bratislava, NOÚ

Celoslovenská konferencia

Téma: Neoplázie žalúdka.

Hlavný organizátor: Onkologická sekcia Slovenskej gastroenterologickej spoločnosti
MUDr. Boris Pekárek, PhD.

Organizačno-technické zabezpečenie:
Slovenská gastroenterologická spoločnosť, Progress.

XVI. jarný reumatologický seminár a I. reumatologický ošetrovateľský deň 13. marec 2020, Piešťany

Celoslovenský seminár

Téma: Sekcia mladých reumatológov. Kardiálne komorbidity. Autoimunitné reumatologické ochorenia.

Hlavný organizátor:
Slovenská reumatologická spoločnosť
Doc. MUDr. Želmíra Macejová, PhD., MPH, mim. prof.
e-mail: macejova@hotmail.com

Spoluorganizátor: Národný ústav reumatických chorôb, SLK Piešťany, a.s.
Organizačno-technické zabezpečenie: TAJPAN, s.r.o.,
Vážska 1, 821 07 Bratislava,
zuzana.fuzova@tajpan.com; www.srs-sls.sk

XXV. Šubjakov deň 13. marec 2020, Martin, UNM

Medzinárodná konferencia

Téma: Dentoalveolárna a maxilofaciálna chirurgia.

Hlavný organizátor: Klinika stomatológie a maxilofaciálnej chirurgie JLF UK UNM
Doc. MUDr. Dagmar Stateľová, CSc., mim.prof.
Kollárova 2, 036 59 Martin
Tel.: 043/4203517

e-mail: stomatologia@unm.sk

Spoluorganizátor: Slovenská stomatologická spoločnosť, Slovenská komora zubných lekárov,
Spolok lekárov Martin, Občianske združenie pre rozvoj stomatológie a tvárovo-čelustnej chirurgie.
www.unm.sk; www.jfmed.uniba.sk

XXX. bratislavské postgraduálne dni detskej neurológie 13. – 14. marec 2020, Bratislava, Hotel Park Inn

Celoslovenský kongres

Hlavný organizátor: Neuropediatrická sekcia SNeS
MUDr. Miriam Kolníková, PhD.
e-mail: kolnikova@dfnsp.sk

Organizačno-technické zabezpečenie:
SOLEN, s.r.o., Ambrova 5, 831 01 Bratislava,
Daša Búzeková, 02/54131365, 0911 902599
buzekova@solen.sk; www.solen.sk

Manažment respiračných ochorení 13. – 14. marec 2020, Vyhne, Hotel Sitno

Odborná garancia: Slovenská pneumologická a ftizeologická spoločnosť
Edukačné podujatie podporené spoločnosťou Chiesi Slovakia, s.r.o.

Organizačno-technické zabezpečenie:
A-medi management, s.r.o.
www.amedis.sk

Jarný gynekologický deň 2020 17. marec 2020, Banská Bystrica, Hotel Lux

Hlavný organizátor: Slovenská gynekologicko-pôrodná spoločnosť
Koordinátor: prof. MUDr. Miroslav Borovský, CSc.
www.sgps.sk

Kurz otoskopie pre pediatriov 17. marec 2020, Bratislava, Detská ORL klinika LF UK a NÚDCH

Krajský kurz

Hlavný organizátor: Detská otorinolaryngologická klinika LF UK a NÚDCH
Slovenská spoločnosť pre otorinolaryngológiu a chirurgiu hlavy a krku
MUDr. Irina Šebová, CSc., MPH
Detská otorinolaryngologická klinika LF UK a NÚDCH
Limbová 1, 833 40 Bratislava
Tel.: 02/59371448, 0903 650978
e-mail: irina.sebova@dfnsp.sk

Organizačno-technické zabezpečenie:
Sekretariát Detská ORL klinika LF UK a NÚDCH Bratislava, 02/59371421
Lucia.grebeciova@dfnsp.sk;
darina.smoligova@dfnsp.sk; www.sso.sk

Jarný gynekologický deň 2020 18. marec 2020, Košice, Hotel Yasmin

Hlavný organizátor:
Slovenská gynekologicko-pôrodná spoločnosť
Koordinátor: prof. MUDr. Miroslav Borovský, CSc.
www.sgps.sk

XXIV. Guensbergerov deň 18. marec 2020, Bratislava, Psychiatrická klinika LF UK a UNB

Celoslovenská konferencia

Téma: Nové trendy v oblasti psychopatologického výskumu. Klasifikácie duševných porúch (DSM-5 a MKCH-11). Kazuistiky.

Hlavný organizátor: Sekcia psychopatológie SPsS
Doc. MUDr. Ľubica Forgáčová, PhD.
Psychiatrická klinika SZU, UNB Ružinov
Ružinovská 6, 826 06 Bratislava
Tel.: 02/48234574
e-mail: forgacova@ru.unb.sk

Spoluorganizátor: Psychiatrická klinika LF UK a UNB Staré Mesto
Organizačno-technické zabezpečenie:
Kongresové oddelenie SLS, Pavol Vician,
vician@sls.sk; www.psychiatry.sk

Seminár Spolku lekárov Oravy 18. marec 2020, Dolný Kubín, Veľká zasaďačka

DONSP

Odborný seminár

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Oravy
Interné oddelenie
MUDr. Peter Letavay, MBA
e-mail: sekretarslo@gmail.com

Seminár Spolku lekárov Humenné**19. marec 2020, Humenné**

Miestny seminár

Téma: RAO.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Humenné
MUDr. Mária Kmitová
Novorodenecké odd., Humenné
Tel.: 057/7706333
e-mail: spolok.lekarov.he@gmail.com

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov Lučenec**19. marec 2020, Lučenec, zasadačka Starej radnice**

Miestny seminár

Téma: LC – ONCOMED, ORO – kožné malignity.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Lučenec
MUDr. Peter Kirschner
Tel.: 047/4311265
e-mail: kirschner@lcnspsk

XXIX. deň primára MUDr. Jána Straku**20. marec 2020, Žiar nad Hronom**

Celoslovenská konferencia

Téma: Starostlivosť o ženu, matku a dieťa.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Žiar nad Hronom
MUDr. Bronislava Berndtová
Svet zdravia a.s., Všeobecná nemocnica
Sládkovičova 11, 965 01 Žiar nad Hronom
Tel.: 0908 284186
e-mail: bronislava.berndtova@gmail.com

Spoluorganizátor: Slovenská
gynekologicko-pôrodná spoločnosť
Gynekologicko-pôrodné oddelenie
Žiar nad Hronom

Organizačno-technické zabezpečenie: Kongresové
oddelenie SLS, Emília Kurucová, kurucova@sls.sk

Transplantačno-nefrologický seminár pri príležitosti Svetového dňa obličiek**20. marec 2020, Martin, Hotel Turiec**

Celoslovenský seminár

Téma: Chronická choroba obličiek, transplantácia obličiek, obličkové choroby a ich prevencia.

Hlavný organizátor:

Slovenská nefrologická spoločnosť
Doc. MUDr. Ivana Dedinská, PhD.
Tel.: 043/4203184
e-mail: tc@unm.sk

Spoluorganizátor: Slovenská

transplantologická spoločnosť

Občianske združenie Darovaný život

Organizačno-technické zabezpečenie:

Občianske združenie Darovaný život,
J.Mazúra 8, 036 01 Martin,
doc. MUDr. Juraj Miklušica, PhD.,
043/4203920, tc@unm.sk,
Farmi-Profi, s.r.o., Ing. Michaela Hladová,
0903 133638, hladova@farmi-profi.sk
www.transplant.sk, www.farmi-profi.sk

Aktuálny manažment karcinómu prsníka a iných gynekologických malignít**20. – 21. marec 2020, Bratislava**

Celoslovenská konferencia

Téma: Diagnostika karcinómu prsníka a gynekologických malignít, adjuvantná, neoadjuvantná liečba, liečba pokročilého ochorenia, nové trendy a multidisciplinárna spolupráca v liečbe karcinómu prsníka a gynekologických malignít.

Hlavný organizátor:

Slovenská onkologická spoločnosť
Prof. MUDr. Stanislav Španík, CSc.

Spoluorganizátor: Roche Slovensko, s.r.o.

Organizačno-technické zabezpečenie: Tajpan, s.r.o.
www.onkologia.sk; www.rocheonline.sk

Kariprazin od teórie k praxi**20. – 21. marec 2020**

Téma: Terapia schizofrenie kariprazinom v klinickej praxi.

Hlavný organizátor: Spoločnosť Gedeon Richter
Garant podujatia: Slovenská psychiatrická spoločnosť

8. burza imunodeficiencií**20. – 21. marec 2020, Dolný Kubín, Hotel Park**

Celoslovenská konferencia

Téma: Vrodené poruchy imunity.

Hlavný organizátor:

Jesseniova lekárska fakulta UK Martin
Prof. MUDr. Mgr. Miloš Jesenák, PhD., MBA
Klinika detí a dorastu JLF UK a UNM
Tel.: 043/4203254, 4203959
e-mail: jesenak@gmail.com

Spoluorganizátor:

Klinika detí a dorastu JLF UK a UNM,
Oddelenie klinickej alergológie a imunológie UNM

Organizačno-technické zabezpečenie:

A-medi management, s.r.o.,
Stromová 13, 831 01 Bratislava,
Ing. Dana Chodasová, 0903 224625
marketing@amedi.sk; www.amedi.sk

XXIX. Bárdošov memorál**25. marec 2020, Bratislava, Poslucháreň UNB Petržalka**

Téma: Reprodukčné zdravie.

Hlavný organizátor:

Slovenská gynekologicko-pôrodná spoločnosť
Koordinátor: MUDr. Martin Petrenko, CSc.
www.sgps.sk

Vedecká schôdza Spolku lekárov v Trenčíne**25. marec 2020, Trenčín, FN Konferenčná miestnosť**

Okresný seminár

Téma: Interdisciplinárna.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov v Trenčíne

MUDr. Ladislav Badík

Spoluorganizátor: Onkologické oddelenie

www.ftn.sk

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov v Dunajskej Strede**25. marec 2020, Dunajská Streda, NsP, Svet zdravia -zasadačka OAAM**

Téma: Interné.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Dunajská Streda

MUDr. Edit Rajzák

Tel.: 031/5571215, -490, -227

e-mail: edit.rajzak@svetzdavia.com

Spoluorganizátor: Riaditeľstvo NsP

Dunajská Streda a.s., Svet zdravia.

Aktuálne trendy v liečbe neplodnosti**26. marec 2020, Trnava****Hlavný organizátor:**

Slovenská gynekologicko-pôrodná spoločnosť
Koordinátor: MUDr. Peter Harbulák, PhD.
www.sgps.sk

Vedecko-pracovná schôdza Spolku lekárov vo Vranove nad Topľou**26. marec 2020, Vranov nad Topľou**

Okresný seminár

Téma: Anestéziológia a intenzívna medicína.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov

vo Vranove nad Topľou

MUDr. Marína Romanová, MPH

Vranovská nemocnica, a.s.

M.R. Štefánika 187/177 B

093 27 Vranov nad Topľou

Tel.: 0918 584470

e-mail: marina.romanova@svetzdavia.com

Spoluorganizátor: Vranovská nemocnica a.s.

www.procure.sk/nemocnica/vranovska-nemocnica

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov v Bardejove**26. marec 2020, Bardejov**

Okresný seminár

Téma: Neurologická tématica.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov v Bardejove
MUDr. Marcel Litavec
Novorodenecké oddelenie, Bardejov
Tel.: 054/4722563

Organizačno-technické zabezpečenie:
MUDr. Jozef Chovanec

Vedecko-pracovná schôdza Spolku lekárov Prievidza**26. marec 2020, Bojnice, Hotel pod Zámkom**

Téma: Uniklinika.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Prievidza
MUDr. Ladislav Frankovič
Psychiatrické odd. Nemocnica Bojnice
Tel.: 046/5112548, 532, 0918 717729
e-mail: ladislav@frankovic.sk

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov Trebišova**26. marec 2020, Trebišov**

Miestny seminár

Téma: Varia –oddelenie OAAM.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Trebišov
MUDr. Mária Cifranicová
OAAM NsP Trebišov, a.s.
Tel.: 056/6660133
e-mail: maria.cifranicova@svetzdavia.com

Spoluorganizátor:

Nemocnica s poliklinikou Trebišov a.s.

Organizačno-technické zabezpečenie:

MUDr. Peter Hajdu, SL Trebišov, 0903 597440

Laryngektómia a komplexná rehabilitácia jej následkov**26. – 27. marec 2020, Nové Zámky**

Celoslovenský seminár

Téma: Špecifická laryngektómie v rámci prípravy na komplexnú postrehabilitačnú starostlivosť o pacienta.

Hlavný organizátor: ORL klinika FNŠP

MUDr. Olena Tkachuk

Slovenská 11 A, 940 34 Nové Zámky

Tel.: 035/6912436

e-mail: olena.tkachuk@nspnz.sk

Organizačno-technické zabezpečenie:

Mgr. Andrea Vidovencová, RADIX s.r.o.,
Kremnička 36, 974 05 Banská Bystrica, 0918 801415
info@radix.sk; www.sso.sk; www.academiamedica.sk

11. angiologický deň NÚSCH**27. marec 2020, Bratislava, Národný ústav srdcových a cievnych chorôb**

Celoslovenská konferencia

Téma: Kritická končatinová ischémia, cerebrovaskulárna ischémia, ateroskleróza, periférne artériové ochorenia, aortálne syndrómy, hlboká žilová trombóza.

Hlavný organizátor: NÚSCH, a.s.

Slovenská angiologická spoločnosť

Doc. MUDr. Juraj Maďarič, PhD., MPH

Klinika kardiológie a angiológie LF SZU, NÚSCH, a.s.

Pod Krásnou hôrkou 1, 833 48 Bratislava

Tel.: 0903 556831

e-mail: madaricjuraj@gmail.com

Spoluorganizátor: Pracovná skupina periférnej

cirkulácie Slovenskej kardiologickej spoločnosti,

Slovenská angiologická spoločnosť

Organizačno-technické zabezpečenie:

Doris Media, s.r.o., Rumančeková 38, 821 01 Bratislava,
0904 555969
simona@dorismedia.sk; www.angionusch.sk;
www.nusch.sk; www.angiologysk

Autotransplantácia**27. marec 2020, Bratislava**

Celoslovenský seminár

Téma: Špecializačný odbor, ktorého sa bude vzdelávacia akcia týkať je dentoalveolárna chirurgia. Certifikačná činnosť, ktorej sa bude vzdelávacia činnosť týkať je: Parodont a mukogingiválna chirurgia a Implantológia.

Hlavný organizátor: Slovenská parodontologická
spoločnosť, občianske združenie
JUDr. Eva Rusínáková

DENTLY Academia, s.r.o.
Mlynské Nivy 49, 821 09 Bratislava
Tel.: 0911 482774
e-mail: info@dentlyacademia.sk;
www.dentlyacademia.sk

Základy detskej neuropsychológie

27. – 28. marec 2020, Bratislava

Celoslovenský workshop

Téma: Najnovšie trendy a postupy v logopedickej praxi používané pri odstraňovaní porúch prehĺtania. Osvojenie si problematiky porúch prehĺtania z funkčného

a rehabilitačného hľadiska, príprava na prácu s pacientom s poruchami prehĺtania. Osvojenie ako pripraviť report/ zber dát u pacienta, logopedicko-lekárské prístupy k danej problematike, ako plánovať intervenciu priamo a indirektnou formou a ďalšími rehabilitačnými a kompenzačnými technikami, spôsob kŕmenia pacientov so štruktúrnou dysfágiou a kvalite života takýchto pacientov.

Hlavný organizátor: Sekcia klinickej logopédie Slovenskej spoločnosti pre otorinolaryngológiu a chirurgiu hlavy a krku
Mgr. Zuzana Moškúrková

Ambulancia klinickej logopédie
Kyjevské námestie 7, 974 04 Banská Bystrica
Tel.: 0908 938190
e-mail: z.moskurkova@gmail.com

Spoluorganizátor: ASOBI, n.o.

Organizačno-technické zabezpečenie:

PhDr. Zuzana Olešáková, PhD.,

Logopedické centrum ASOBI,

Rešetkova 3, 831 03 Bratislava, 0905 552083

z.oleksakova@gmail.com; www.sso.sk; www.asobi.sk

APRÍL 2020

Odborný večer Spolku slovenských lekárov v Bratislave

apríl 2020, každý pondelok o 17.00 hod., Bratislava, Malá poslucháreň, NTÚ LF UK

Hlavný organizátor:

Spolok slovenských lekárov v Bratislave

Doc. MUDr. Vladimír Bzdúch, CSc.

NÚDCH, I. detská klinika

Limbová 1, 833 40 Bratislava

Tel.: 02/59371103

e-mail: bzduch@gmail.com; www.sslba.sk

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov Dr. Vojtecha Alexandra

apríl 2020, Kežmarok, Empire-reštaurácia Legenda
Okresný seminár

Hlavný organizátor: Spolok lekárov

MUDr. Vojtecha Alexandra Kežmarok

MUDr. Peter Slovik

Tvarožniarska 6, Kežmarok

Tel.: 0908 268809

e-mail: slovikpeter@centrum.sk

MUDr. Peter Marko, Kežmarok

Tel.: 0905 840000

Organizačno-technické zabezpečenie:

Empire, Pavol Mikulášik, Priekopa 23, Kežmarok

empire@stonline.sk

Panvový pletenec prepojený s brušným lisom

apríl 2020, Banská Bystrica

Krajský workshop

Téma: Koncepcia funkčných porúch v oblasti panvy a svalstva brušnej steny.

Hlavný organizátor:

Slovenská spoločnosť myoskeletálnej medicíny

MUDr. Viera Agnerová

Grosslingova 63, 811 09 Bratislava

Tel.: 0910 651199

e-mail: biothermsk@gmail.com

Spoluorganizátor: FBLR oddelenie FNŠP

F.D.Roosevelta Banská Bystrica

Organizačno-technické zabezpečenie:

Výbor SSMM a FBLR oddelenie

FNŠP F.D. Rooseveltova Banská Bystrica

www.manumed.sk

Svetový deň obličiek 2020/ World Kidney Day (WKD) 2020

marec/ apríl 2020, Bratislava a ostatné krajské mestá

Seminár

Téma: Zdravie obličiek pre každého všade – od prevencie k diagnóze/ Kidney Health for Everyone Everywhere – from Prevention to Detection.

Hlavný organizátor:

Slovenská nefrologická spoločnosť

Doc. MUDr. Martin Demeš, PhD., MPH

I.interná klinika SZU, UNB

Limbova 5, 833 05 Bratislava

Tel.: 02/59542670

e-mail: martin.demes@kr.unb.sk

+ krajskí odborníci pre nefrologiu

Organizačno-technické zabezpečenie:

FARM-PROFI, s.r.o.,
Pestovateľská 2, 821 04 Bratislava,
PharmDr. Katarína Bilá,
0918 655120, 02/64461614, 1555
bila@farmi-profi.sk; www.nefro.sk

Vedecká odborná schôdza SL Martin

apríl 2020, Martin, UNM

Téma: Operačná liečba deformít a artróz v oblasti nohy.

Hlavný organizátor: MUDr. Libor Neča, PhD.

Spoluorganizátor: Spolok lekárov Martin

XVIII. Martinské dni imunológie

1. – 3. apríl 2020, Martin, Aula Magna

Medzinárodná konferencia.

Téma: Imunológia. Poruchy imunity. Alergie. Autoimunita.

Hlavný organizátor:

Jesseniova lekárska fakulta UK Martin

Prof. MUDr. Mgr. Miloš Jeseňák, PhD., MBA

Klinika detí a dorastu JLF UK a UNM

Tel.: 043/4203254, 4203959

e-mail: jesenak@gmail.com

Spoluorganizátor: Spoločnosť alergológov a klinických imunológov, o.z., Klinika detí a dorastu JLF UK a UNM, Jesseniova lekárska fakulta UK Martin,

UK v Bratislave, Univerzitná nemocnica Martin

Organizačno-technické zabezpečenie: Agentúra

IMPRES, s.r.o., Ing. Jela Petrisková, 0907 144725

jela@agenturaimpres.sk; www.mdi-martin.com

XVIII. Martinské dni imunológie

1. – 3. apríl 2020, Martin, JLF UK Aula Magna

Medzinárodná odborná konferencia

Téma: Imunodeficiencie. Alergia. Autoimunitné choroby. Aktuálne problémy v odbore.

Hlavný organizátor: Slovenská spoločnosť

alergológie a klinickej imunológie o.z.

Ing. Jela Petrisková, PhD.

Volgogradská 23, 036 08 Martin

e-mail: jela@agenturaimpres.sk

Spoluorganizátor: Slovenská spoločnosť alergológie

a klinickej imunológie o.z. SLS, RE-SPIRO o.z.,

Slovenská pneumologická a ftizeologická spoločnosť,

Jesseniova lekárska fakulta UK Martin, Univerzita

Komenského, Univerzitná nemocnica Martin,

Centrum pre diagnostiku a liečbu primárnych

imunodeficientných stavov, Klinika detí a dorastu.

Organizačno-technické zabezpečenie:

Agentúra IMPRES, s.r.o.,

Volgogradská 23, 036 08 Martin, 0907 144725

impres@agenturaimpres.sk; www.mdi-martin.com

Seminár Spolku lekárov Humenné

apríl 2020, Humenné

Miestny seminár

Téma: Neurologické odd.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Humenné

MUDr. Mária Kmitová

Novorodenecké odd.

Humenné

Tel.: 057/7706333

e-mail: spolok.lekarov.he@gmail.com

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov v Bardejove

2. apríl 2020, Bardejov

Okresný seminár

Téma: Gynekologická tematika.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov v Bardejove

MUDr. Marcel Litavec

Novorodenecké oddelenie, Bardejov

Tel.: 054/4722563

Organizačno-technické zabezpečenie:

MUDr. Jozef Chovanec

Aktuálne trendy v liečbe neplodnosti

2. apríl 2020, Trenčín

Hlavný organizátor: Slovenská gynekologicko-pôrodná spoločnosť

Koordinátor: MUDr. Peter Harbulák, PhD.

www.sgps.sk

XXI. kongres Sekcie gynekologickej endoskopie SGPS

2. – 3. apríl 2020, Košice, Hotel Yasmin

Hlavný organizátor:

Slovenská gynekologicko-pôrodná spoločnosť

Koordinátor: MUDr. Ján Richnavský, PhD.

www.sgps.sk

XXIV. slovenský kongres cievnej chirurgie s medzinárodnou účasťou

2. – 4. apríl 2020, Jasná, Demänovská dolina

Medzinárodný kongres

Téma: Chirurgická a endovaskulárna liečba cievnych ochorení.

Hlavný organizátor:

Slovenská spoločnosť cievnej chirurgie

MUDr. Ján Tomka, PhD., MPH

e-mail: jan.tomka@nusch.sk

Organizačno-technické zabezpečenie:

Farmi-Profi, s.r.o., PharmDr. Katarína Bilá, 0918 655120,

Ing. Michaela Hladová, 0903 133638

hladova@farmi-profi.sk; www.sscch.sk

52. konferencia Sekcie gynekológie detí a dospievajúcich

2. – 4. apríl 2020, Lázně Bělohrad, Česká republika

Spoluorganizátor: Slovenská gynekologicko-pôrodná spoločnosť

Koordinátor: MUDr. Jana Alešová,

MUDr. Zuzana Nižňanská, PhD.

www.sgps.sk

XI. Slovenský vakcinologický kongres

2. – 4. apríl 2020, Tatranská Lomnica, Grandhotel Praha

Medzinárodný kongres

Téma: Súčasné hrozby. Kazuistiky ochorení, ktorým sa dalo predísť očkovaním. Očkovanie v špeciálnych situáciách. Odporúčané očkovanie. Tuberkulóza stále aktuálna. Očkovanie zdravotníckych pracovníkov. Deti na cestách. Varia.

Hlavný organizátor: Slovenská epidemiologická a vakcinologická spoločnosť

Prof. MUDr. Zuzana Krištúfková, PhD., MPH

Fakulta verejného zdravotníctva

Slovenská zdravotnícka univerzita

Limbová 14, 833 03 Bratislava

Tel.: 02/59370564

e-mail: kristufkova@gmail.com

Spoluorganizátor: Úrad verejného zdravotníctva SR v Bratislave, Slovenská pediatrika spoločnosť, Fakulta verejného zdravotníctva Slovenskej zdravotníckej univerzity v Bratislave, Jesseniova lekárska fakulta Univerzity Komenského v Martine, Lekárska fakulta Univerzity Pavla Jozefa Šafárika

Organizačno-technické zabezpečenie:
A-medi, Ing. Dana Chodasová
marketing@amedisk.sk; www.amedisk.sk

Dérov memorál

3. apríl 2020, Bratislava, Konferenčné priestory MZ SR

Téma: Rôzne témy z internej medicíny.

Hlavný organizátor:

Slovenská internistická spoločnosť

Doc. MUDr. Soňa Kiňová, PhD.

I.interná klinika LF UK a UN

Mickiewiczova 13, 813 69 Bratislava

Tel.: 02/57290249

e-mail: sonakinova@hotmail.com

Prof. MUDr. Ivica Lazúrová, DrSc., FRCP

I.interná klinika LF UPJŠ Košice

e-mail: ivica.lazurova@upjs.sk

Organizačno-technické zabezpečenie:

A-Medi management, s.r.o.,

Stromová 13, 831 01 Bratislava, Ing. Šurinová

marketing@amedisk.sk

Celoslovenská konferencia sestier a pôrodných asistentiek pracujúcich v manažmente

3. apríl 2020, Bratislava, Premium Bussines hotel

Celoslovenská konferencia

Téma: Bezpečnosť pacienta – výzva pre sestru. Varia.

Hlavný organizátor:

Sekcia ošetrovateľského manažmentu SSSaPA

SKSaPA

Mgr. Lucia Ochabová, dipl.s.

Tel.: 0903 466433

e-mail: sklb@coloplast.com

4. festival neuro kazuistik

3. – 4.apríl 2020, Demänovská Dolina, Hotel Chokpok

Téma: Cerebrovaskulárne ochorenia. Pohybové ochorenia. Sclerosis multiplex. Epilepsia. Varia.

Hlavný organizátor: Slovenská neurologická spoločnosť

Organizačno-technické zabezpečenie: A-medi, s.r.o.
marketing@amedisk.sk; www.amedisk.sk

Kurz otoskopie pre pediatriu

14. apríl 2020, Bratislava, Detská ORL klinika LF UK a NÚDCH

Krajský kurz

Hlavný organizátor: Detská otorinolaryngologická klinika LF UK a NÚDCH

Slovenská spoločnosť pre otorinolaryngológiu

a chirurgiu hlavy a krku

MUDr. Irina Šebová, CSc., MPH

Detská otorinolaryngologická klinika LF UK a NÚDCH

Limbová 1, 833 40 Bratislava

Tel.: 02/59371448, 0903 650978

e-mail: irina.sebova@dfnsp.sk

Organizačno-technické zabezpečenie:

Sekretariát Detská ORL klinika LF UK

a NÚDCH Bratislava, 02/59371421

lucia.grebeciova@dfnsp.sk;

darina.smoligova@dfnsp.sk; www.sso.sk

XXII. demonštračný kurz chirurgie stredného ucha a disekcie spánkovej kosti

15. – 17. apríl 2020, Klinika otorinolaryngológie a chirurgie hlavy a krku Slovenskej zdravotníckej univerzity v Bratislave v Ústrednej vojenskej nemocnici SNP Ružomberok – FN

Medzinárodné vzdelávacie podujatie – chirurgický demonštračný kurz

Téma: Chirurgia stredného ucha.

Hlavný organizátor: Klinika otorinolaryngológie

a chirurgie hlavy a krku Slovenskej zdravotníckej

univerzity v Bratislave v Ústrednej vojenskej nemocnici

SNP Ružomberok – FN

MUDr. Marián Sičák, PhD.

ul. Generála Vesela 21, 034 26 Ružomberok

Tel.: 044/4382634

e-mail: vajzeroval@uvn.sk

Spoluorganizátor: Slovenská spoločnosť pre otorinolaryngológiu a chirurgiu hlavy a krku

Organizačno-technické zabezpečenie:

Klinika otorinolaryngológie a chirurgie hlavy a krku,

Ústredná vojenská nemocnica SNP Ružomberok – FN

Mgr. Ľubomíra Vajzerová - sekretariát Kliniky ORL

a chirurgie hlavy a krku, 044/4382634

vajzeroval@uvn.sk; www.plastikanosa.eu;

http://www.uvn.sk

19. Dobrotkov deň

16. apríl 2020, Bratislava, Filozofická fakulta UK

Celoslovenské sympózium

Hlavný organizátor:

Slovenská psychiatrická spoločnosť

Slovenská psychologická spoločnosť

Katedra psychológie FIF UK

Prof. PhDr. Anton Heretik, PhD.

e-mail: anton.heretik@gmail.com; www.psychiatry.sk

Vedecko-pracovná schôdza Spolku lekárov Rimavská Sobota

16. apríl 2020, Rimavská Sobota

Okresný seminár

Téma: Kazuistiky v odboroch pediatria a psychiatria.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Rimavská Sobota

MUDr. Attila Gányovics

Tomašovská 49, 979 01 Rimavská Sobota

Tel.: 0908 162031

e-mail: dr.ati@azet.sk;

http://spoloklekarovrs.wordpress.com

Škola sclerosis multiplex, VII. ročník

16. – 18. apríl 2020, Horný Smokovec, Vysoké Tatry, Grand Hotel Bellevue

Medzinárodný kongres

Téma: Diferenciálna diagnostika SM vs. NMO, demyelinizácia CNS v MR obraze, manažment liečby SM a jej komplikácie, register pacientov so SM na národnej/medzinárodnej úrovni – MS Base, úroveň poskytovanej rehabilitácie SM pacientom na Slovensku.

Hlavný organizátor:

Slovenská neurologická spoločnosť

Doc. MUDr. Eleonóra Klímová, CSc.

Tel.: 0905 927042

e-mail: neurologia@pobox.sk

Spoluorganizátor: Sekcia sclerosis multiplex

Slovenskej neurologickej spoločnosti

Organizačno-technické zabezpečenie:

Progress CA, s.r.o., Ing. Beata Kapustová, 0

55/6806261, 0905 411511

beata.kapustova@progress.eu.sk;

www.progress.eu.sk; www.skolasm.sk

Majami session

17. apríl 2020, Žilina, Hotel Holiday Inn

Celoslovenská konferencia

Téma: Špecializačný odbor, ktorého sa bude vzdelávacia akcia týkať je stomatológia a čelustná ortopédia - spolupráca. Subšpecializácia, ktorej sa bude vzdelávacia akcia týkať je prevencia, detské zubné lekárstvo a ergonómia. Prevencia, protetika, medziodborová diskusia.

Hlavný organizátor: Slovenská parodontologická spoločnosť, občianske združenie

JUDr. Eva Rusiňáková

Tel.: 0911 482774

Kazuistiky v gynekológii a pôrodnictve

17. – 18. apríl 2020, Jasná, Hotel Grand

Hlavný organizátor: Slovenská gynekologicko-pôrodná spoločnosť

Koordinátor: Doc. MUDr. Martin Redecha, PhD.

www.sgps.sk

Vedecká odborná schôdza SL Martin

22. apríl 2020, Martin, UNM

Miestny seminár

Téma: Detská neurochirurgia.

Hlavný organizátor:

Neurochirurgická klinika JLF UK a UNM

Doc. MUDr. Branislav Kolarovszki, PhD.

Kollárova 2, 036 01 Martin

Tel.: 043/4203903

e-mail: branislav.kolarovszki@uniba.sk

Spoluorganizátor: Spolok lekárov Martin

Seminár Spolku lekárov Oravy

22. apríl 2020, Dolný Kubín, Veľká zasadačka DONSP

Odborný seminár

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Oravy

Rádiologické oddelenie

MUDr. Jana Pramuková

e-mail: sekretarslo@gmail.com

X. sympózium o primárnych imunodeficienciách

22. apríl 2020, Bratislava, Hotel Saffron

Celoslovenské sympózium

Hlavný organizátor: Slovenská spoločnosť

alergológie a klinickej imunológie

Doc. MUDr. Peter Čížnar, CSc.

e-mail: ciznar@dfnsp.sk

Organizačno-technické zabezpečenie:

SOLEN, s.r.o., Ambrova 5, 831 01 Bratislava,

Daša Búzeková, 02/54131365, 0911 902599

buzekova@solen.sk; www.solen.sk

Škola očkovania pre VLD

22. – 23.apríl 2020, Bratislava, MZ SR Kongresová sála

Celoslovenské školenie

Téma: Imunizácia a základy vakcinačnej imunológie. Typy a zloženie očkovacích látok. Druhy očkovania a jeho hradenie. Výkon očkovania. Kontraindikácie očkovania. Reakcie po očkovaní. Bezpečnosť očkovania. Manažment očkovania v ambulancii VLD. Povinné očkovanie detí. Očkovanie dospelých – povinné a odporúčané.

Hlavný organizátor: Slovenská epidemiologická

a vakcinologická spoločnosť

Prof. MUDr. Zuzana Krištúfková, PhD., MPH

www.szu.sk

Spoluorganizátor: Katedra epidemiológie

Fakulta verejného zdravotníctva Slovenskej

zdravotníckej univerzity Bratislava,

Katedra všeobecného lekárstva Lekárskej fakulty

Slovenskej zdravotníckej univerzity Bratislava.

Organizačno-technické zabezpečenie:

A-medi, Ing. Dana Chodasová

marketing@amedisk.sk; www.amedisk.sk

Aktuálne trendy v liečbe neplodnosti

23. apríl 2020, Nitra

Hlavný organizátor: Slovenská gynekologicko-pôrodná spoločnosť

Koordinátor: MUDr. Peter Harbulák, PhD.

www.sgps.sk

Vedecko-pracovná schôdza Spolku lekárov Prievidza

23. apríl 2020, Bojnice, Hotel pod Zámkom

Téma: OKS + LOGAN.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Prievidza

MUDr. Ladislav Frankovič

Psychiatrické odd. Nemocnica Bojnice

Tel.: 046/5112548, 532, 0918 717729

e-mail: ladislav@frankovic.sk

Seminár Spolku lekárov Humenné

23. apríl 2020, Humenné

Miestny seminár

Téma: OAIM.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Humenné

MUDr. Mária Kmitová

Novorodenecké odd., Humenné

Tel.: 057/7706333

e-mail: spolok.lekarov.he@gmail.com

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov Lučene

23. apríl 2020, Lučenec, zasadačka Starej radnice

Miestny seminár
Téma: Chirurgia, OCCH – Pokroky v miniinvazívnej chirurgii.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Lučenec
MUDr. Peter Kirschner
Tel.: 047/4311265
e-mail: kirschner@lcnsp.sk

Pediatrica pre prax, 60. pediatrické dni
23. – 24. apríl 2020, Bratislava, Hotel Saffron
Celoslovenský kongres

Hlavný organizátor:
Slovenská pediatrická spoločnosť
Prof. MUDr. Ľudmila Podracká, CSc.
e-mail: podracka@dfnsp.sk
Organizačno-technické zabezpečenie:
SOLEN, s.r.o., Ambrova 5, 831 01 Bratislava,
Daša Búzeková, 02/54131365, 0911 902599
buzekova@solen.sk; www.solen.sk

XII. hemofilické dni s medzinárodnou účasťou
23. – 24. apríl 2020, Bratislava

Medzinárodná konferencia
Téma: Národný register hemofílie a iných vrodených koagulopatií. Farmakokineticky riadená profylaxia, koncentráty FVIII a FIX s predĺženým biologickým polčasom. Pokroky v nefaktorovej liečbe hemofílie. Zriedkavé vrodené koagulopatie.

Hlavný organizátor: Slovenská hemofilická
pracovná skupina SHAfS
Prof. MUDr. Angelika Bátorová, PhD.
KHaT LF UK SZU, UNB
Antolská 11, 851 07 Bratislava
Tel.: 0905 241354
e-mail: batorova@hotmail.sk

Spoluorganizátor: Slovenská hematologická
a transfúziologická spoločnosť

Organizačno-technické zabezpečenie:
FARMÍ Profi, s.r.o.,
Dr. K. Bilá, 02/64461555
www.farmi-profi.sk; www.hematology.sk

XXXVII. Zoborský deň a XVIII. Bitterov osteologický deň
23. – 24. apríl 2020, Nitra, Študentský domov A. Bernoláka

Celoslovenská konferencia
Téma: Štandardné preventívne diagnostické a terapeutické postupy v pneumoftizeológii a bezpečnosť pacienta. Prezentácia skupiny Pneumo3 a kazuistiky v pneumológii a ftizeológii. Manažment osteoporózy a metabolických chorôb kostí v klinickej praxi. Epidemiologické, klinické a organizačné aspekty vo výžive a ich vzťah ku kardiovaskulárnym, pľúcny a metabolickým ochoreniam. Ošetrovateľská sekcia. Varia.

Hlavný organizátor: Slovenská pneumologická
a ftizeologická spoločnosť
MUDr. Daniel Magula, CSc.
Špecializovaná nemocnica sv. Svorada Zobor, n.o.
Kláštorská 134, 949 88 Nitra
Tel.: 037/6941287
e-mail: sekretzls@snzobor.sk

Spoluorganizátor: SOMOK, SPU Nitra,
SLK, SKSaPA, Spolok lekárov Ponitrie,
Slovenská únia proti osteoporóze

Organizačno-technické zabezpečenie:
MUDr. Daniel Magula, CSc.,
Špecializovaná nemocnica sv. Svorada Zobor, n.o.,
Kláštorská 134, 949 88 Nitra
037/6941287
sekretzls@snzobor.sk; www.snzobor.sk

VII. slovenský neuropsychiatrický kongres
23. – 25. apríl 2020, Tatranská Lomnica, Grandhotel Praha

Téma: Budúcnosť slovenskej sexuológie.

Hlavný organizátor:
Slovenská neuropsychiatrická spoločnosť
Neurologický spolok Kramáre
Spoluorganizátor: Slovenská psychiatrická
spoločnosť, Slovenská neurologická spoločnosť
Organizačno-technické zabezpečenie: Berlina, s.r.o.,
Dr. Katarína Šutovská, PhD., MBA, sutovska@berlina.sk

XI. stredoeurópsky kongres urgentnej medicíny a medicíny katastrof
XXIV. kongres Slovenskej spoločnosti urgentnej medicíny a medicíny katastrof

23. – 25. apríl 2020, Vyhne, Hotel Sitno

Medzinárodný kongres
Téma: Urgentná medicína, prednemocničná starostlivosť, urgentné prijmy, trauma, geriatrický a psychiatrický pacient.

Hlavný organizátor: Slovenská spoločnosť urgentnej
medicíny a medicíny katastrof
MUDr. Táňa Bulíková, PhD.
Svätoplukova 9, 903 01 Senec
Tel.: 0908 498266
e-mail: tana.bulikova@gmail.com

Spoluorganizátor:

Občianske združenie Hviezda života
Organizačno-technické zabezpečenie:
Občianske združenie Hviezda života, Jozef Kojš
jozef.kojss@kongresum.sk; www.kongresum.sk

16. vedecká konferencia venovaná pamiatke
prof. MUDr. Rudolfa Koreca, DrSc.
24. apríl 2020, Zámok Topoľčianky

Medzinárodná konferencia
Téma: Nové poznatky v diabetológii, patofyziológii a biochémií.

Hlavný organizátor:
Slovenská diabetologická spoločnosť
MUDr. Marta Korecová
Diabetologická ambulancia
Rastislavova 18, 911 05 Trenčín
Tel.: 032/6520686, 0905 915818
e-mail: korecova.dia@rkorec.sk

Organizačno-technické zabezpečenie:
Kongresové oddelenie SLS, Valéria Petrovičová
petrovicova@sls.sk; www.diaslovaia.sk

V. Klimov deň
24. apríl 2020, Košice

Krajské sympóziu
Téma: TBA. Pokroky a nové postupy v anestéziológii a intenzívnej medicíne.

Hlavný organizátor: Slovenská spoločnosť
anestéziológii a intenzívnej medicíny
Doc. MUDr. Jozef Firment, PhD.
KAIM LF UPJŠ a UN Košice
Rastislavova 43, Košice
e-mail: jozef.firment@upjs.sk

Organizačno-technické zabezpečenie:
Spolok lekárov Košice, UN Košice
www.ssaim.sk

9. jarná konferencia klinickej farmácie
24. apríl 2020, Bratislava, Nemocnica Ružinov

Celoslovenská konferencia
Téma: Racionálna antiinfekčná farmakoterapia.

Hlavný organizátor: Sekcia klinickej farmácie
Slovenskej farmaceutickej spoločnosti
PharmDr. Anna Oleárová, PhD.
Oddelenie klinickej farmakológie UNB,
Nemocnica Ružinov
Ružinovská 6, 826 06 Bratislava
e-mail: olearova@ru.unb.sk

Spoluorganizátor: Univerzitná nemocnica Bratislava
– Nemocnica Ružinov Bratislava,
Slovenská lekárska komora,
Farmaceutická fakulta UK Bratislava,
Slovenská zdravotnícka univerzita Bratislava.

Organizačno-technické zabezpečenie:
PharmDr. Anna Oleárová, PhD.,
Oddelenie klinickej farmakológie UNB,
Nemocnica Ružinov
Ružinovská 6, 826 06 Bratislava
olearova@ru.unb.sk; www.sekciafarmakolgie.unb.sk
www.slek.sk; www.fpharm.uniba.sk

Kurz „Bronchoskopia u detí“

24. apríl 2020, Bratislava, Detská ORL klinika LF UK a NÚDCH

Krajský kurz
Téma: Základy tracheobronchoskopie v detskom veku. Simulačná výučba na modeloch. Priame prenosy

endoskopických výkonov z operačnej sály.

Hlavný organizátor: Detská otorinolaryngologická
klinika LF UK a NÚDCH
Slovenská spoločnosť pre
otorinolaryngológiu a chirurgiu hlavy a krku
MUDr. Irina Šebová, CSc., MPH
Detská otorinolaryngologická klinika LF UK a NÚDCH
Limbová 1, 833 40 Bratislava
Tel.: 02/59371448, 0903 650978
e-mail: irina.sebova@dfnsp.sk

Spoluorganizátor: Klinika detskej pneumológie
a ftizeológie LF UK a NÚDCH v Bratislave
Organizačno-technické zabezpečenie:
Sekretariát Detská ORL klinika LF UK
a NÚDCH Bratislava, 02/59371421
lucia.grebeciova@dfnsp.sk;
darina.smoligova@dfnsp.sk; www.sso.sk; www.spfs.sk

Krajský ORL seminár
24. apríl 2020, Nové Zámky, FNŠP
Krajský seminár

Hlavný organizátor: ORL klinika FNŠP
MUDr. Olena Tkachuk
Slovenská 11 A, 940 34 Nové Zámky
Tel.: 035/6912436
e-mail: olena.tkachuk@nspnz.sk

Deň kliniky algeziológie
24. apríl 2020, Banská Bystrica, Hotel Dixon
Celoslovenský seminár

Téma: Diagnostika a liečba nekardiogénnych bolestí
hrudníka a krku, komplikácie a kazuistiky.

Hlavný organizátor: Slovenská spoločnosť
pre štúdium a liečbu bolesti
Doc. MUDr. Igor Martuliak, PhD.
Algeziologická klinika SZU, FNŠP F.D. Roosevelta
975 17 Banská Bystrica
Tel.: 0915 831439
e-mail: imartuliak@nspbb.sk

Spoluorganizátor: Algeziologická klinika SZU,
FNŠP F.D. Roosevelta, 975 17 Banská Bystrica
Organizačno-technické zabezpečenie:
Kongresové oddelenie SLS,
Emília Kurucová, kurucova@sls.sk
Doc. MUDr. Igor Martuliak, PhD.,
Algeziologická klinika SZU,
FNŠP F.D. Roosevelta, 975 17 Banská Bystrica,
0915 831439, imartuliak@nspbb.sk
www.pain.sk

Konferencia Sekcie cervikálnej patológie a kolposkopie

24. – 25. apríl 2020, Bratislava, hotel Carlton

Hlavný organizátor: Slovenská gynekologicko-pôrodná
spoločnosť
Koordínátor: MUDr. Jozef Jendrušák
www.sgps.sk

Respirácia – multidisciplinárne sympóziu
24. – 25. apríl 2020, Piešťany, Adeli Medical Centre
Medzinárodné sympóziu

Téma: Multidisciplinárne pojednanie o horných a dolných dýchacích orgánoch.

Hlavný organizátor: Slovenská spoločnosť pre otorinolaryngológiu a chirurgiu hlavy a krku
Doc. MUDr. Miroslav Tedla, PhD., MPH
Tel.: 0905 303007
e-mail: miro.tedla@gmail.com

Organizačno-technické zabezpečenie: Adeli Medical
Centre Piešťany, Zuzana Šmachová, 0907 944788
www.sso.sk

XXXIII. Internal meeting Sekcie intenzívnej starostlivosti v pediatrii

24. – 25. apríl 2020, Vysoké Tatry

Celoslovenská konferencia
Téma: Intenzívna medicína: Anti-mikrobiálna liečba u kriticky chorých. Varia. Anestézia: Ako to robím ja/ my. Varia.

Hlavný organizátor:
Sekcia intenzívnej starostlivosti v pediatrii
MUDr. Mária Pisarciková, PhD.
KPAIM DFN a UPJŠ LF

Trieda SNP 1, 040 11 Košice
Tel.: 055/2354143, 2354137
e-mail: pisarcikova@dfnkošice.sk

Spoluorganizátor:

Sekcia pediatrickej anestézie SSAIM,
KPAIM Lekárska fakulta UPJŠ a DFN Košice,
Občianske združenie Detské ARO Košice

Organizačno-technické zabezpečenie:

A-medi management, s.r.o.,
Stromová 13, 831 01 Bratislava,
Mgr. Klára Steiningerová, 0911 038002
steiningerova@amedisk.sk; www.dfnkošice.sk;
www.sls-sps.sk; www.amedisk.sk

**Banskobystrické dni anestézie
25. apríl 2020, Banská Bystrica, FZ SZU**

Celoslovenský seminár + workshop

Téma: Matka a dieťa.

Hlavný organizátor: Slovenská spoločnosť anestéziológie a intenzívnej medicíny
MUDr. Michal Venglarčík, PhD.
KAIM FZ SZU a FN FDR Banská Bystrica
e-mail: michal.venglarcik@gmail.com

Organizačno-technické zabezpečenie: KAIM FZ SZU
Banská Bystrica, Spolok lekárov Banská Bystrica
www.ssaime.sk

XXX. Štefánikových dní

**29. apríl 2020, Bratislava, Poslucháreň UNB Petr-
žalka**

Téma: Analýza perinatálnych výsledkov v Bratislavskom kraji.

Hlavný organizátor: Slovenská gynekologicko-pôrodná spoločnosť
Koordinačný doc. MUDr. Miroslav Korběl, CSc.
www.sgps.sk

**Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov v Du-
najskej Stredě
29. apríl 2020, Dunajská Streda, NsP, Svet zdravia
-zariadenie OAİM**

Téma: Chirurgia.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Dunajská Streda
MUDr. Edit Rajzák
Tel.: 031/5571215, -490, -227
e-mail: edit.rajzak@svetzdavia.com

Spoluorganizátor:

Riaditeľstvo NsP Dunajská Streda a.s., Svet zdravia.

wNovinky v leteckom lekárstve 1/2020

29. apríl 2020, Košice

Celoslovenský seminár

Téma: Psychosomatika v letectve, eustachova trubica a liečenie, poškodenie oka laserom, radiačná záťaž v letectve, IBS a AME.

Hlavný organizátor:

Slovenská spoločnosť leteckého lekárstva
MUDr. Otokár Takáč
Univ. nemocnica sv. Michala
Murgašova 1, 040 06 Košice
e-mail: takaco@lvm.sk

Spoluorganizátor:

Univ. nemocnica sv. Michala a.s. Košice
Organizačno-technické zabezpečenie:
Antónia Maskáčová, Un. nemocnica sv. Michala a.s.,
Murgašova 1, 040 06 Košice, 055/6130011
sekretariatun@lvm.sk; www.nsmas.sk

Vedecká schôdza Spolku lekárov v Trenčíne

**29. apríl 2020, Trenčín, FN Konferenčná miest-
nosť**

Okresný seminár

Téma: Interdisciplinárna.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov v Trenčíne

MUDr. Ladislav Badík

Spoluorganizátor: ÚDZS

www.fntn.sk

Škola očkovania pre VLDD

**29. – 30. apríl 2020, Bratislava, MZ SR Kongreso-
vá sála**

Celoslovenské školenie

Téma: Imunizácia a základy vakcinačnej imunológie. Ty-
py a zloženie očkovacích látok. Druhy očkovania a jeho
hradenie. Výkon očkovania. Kontraindikácie očkovania.
Reakcie po očkovaní. Bezpečnosť očkovania. Povin-
né a odporúčané očkovanie detí a dorastu. Očkovanie
v neštandardných situáciách. Manažment očkovania
v ambulancii VLDD.

Hlavný organizátor: Slovenská epidemiologická
a vakcinologická spoločnosť

Prof. MUDr. Zuzana Krištúfková, PhD., MPH

Spoluorganizátor: Katedra epidemiológie Fakulta
verejného zdravotníctva Slovenskej zdravotníckej
univerzity Bratislava, Katedra pre deti a dorast
A. Getlíka LF SZU a UNB Bratislava.

Organizačno-technické zabezpečenie:

A-medi, Ing. Dana Chodasová
marketing@amedisk.sk; www.amedisk.sk

**Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov v Bar-
dejove**

30. apríl 2020, Bardejov

Okresný seminár

Téma: Neurologická tematika.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov v Bardejove

MUDr. Marcel Litavec

Novorodenecké oddelenie, Bardejov

Tel.: 054/4722563

Organizačno-technické zabezpečenie:

MUDr. Jozef Chovanec

**Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov Tre-
bišv**

30. apríl 2020, Trebišov

Miestny seminár

Téma: Varia – JZS ORL.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Trebišov

MUDr. Ľudmila Vasilková

JZS ORL NsP Trebišov, a.s.

Tel.: 056/6660712

e-mail: ludmila.vaskilova@svetzdavia.com

Spoluorganizátor:

Nemocnica s poliklinikou Trebišov a.s.

Organizačno-technické zabezpečenie:

MUDr. Peter Hajdu, SL Trebišov, 0903 597440

**Vedecko-pracovná schôdza Spolku lekárov vo
Vranove nad Topľou**

30. apríl 2020, Vranov nad Topľou

Okresný seminár

Téma: Diabetológia.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov vo Vranove nad

Topľou

MUDr. Marina Romanová, MPH

Vranovská nemocnica, a.s.

M.R. Štefánika 187/177 B

093 27 Vranov nad Topľou

Tel.: 0918 584470

e-mail: marina.romanova@svetzdavia.com

Spoluorganizátor: Vranovská nemocnica a.s.

www.procare.sk/nemocnica/vranovska-nemocnica

MÁJ 2020

**XXLIII. vedecká konferencia s medzinárodnou
účastou**

máj 2020, Bojnice

Téma: Výchova a vzdelávanie v ošetrovatelstve zamera-
né na podporu a ochranu komunitného zdravia -mul-
tidisciplinárna spolupráca so sociálnymi pracovníkmi
a pracovníkmi pôsobiacimi vo verejnom zdravotníctve
VL, Varia.

Hlavný organizátor: Sekcia pedagogických pracovní-
kov SSSaPA, Vysoká škola zdravotníctva
a sociálnej práce sv. Alžbety, n.o., Bratislava,
Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce
Ústav Sv. Cyrila a Metoda, Partizánske,
NsP Prievidza so sídlom v Bojniciach
Prof. PhDr. Ivica Gulášová, PhD., MHA
Narcisová 40, 821 01 Bratislava
Tel.: 0901 780780
e-mail: mpalun@gmail.com;
ivica.gulasova4@gmail.com

**Odborný večer Spolku slovenských lekárov v Bra-
tislave
máj 2020, každý pondelok o 17.00 hod., Bratisla-
va, Malá poslucháreň, NTÚ LF UK**

Hlavný organizátor:

Spolok slovenských lekárov v Bratislave
Doc. MUDr. Vladimír Bzdúch, CSc.

NÚDCH, I. detská klinika
Limbová 1, 833 40 Bratislava
Tel.: 02/59371103
e-mail: bzduch@gmail.com; www.sslba.sk

**Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov Dr.
Vojtecha Alexandra**

máj 2020, Kežmarok, Empire-reštaurácia Legenda

Okresný seminár

Hlavný organizátor: Spolok lekárov

MUDr. Vojtecha Alexandra Kežmarok

MUDr. Peter Slovák

Tvarožnínska 6, Kežmarok

Tel.: 0908 268809

e-mail: slovikipeter@centrum.sk

MUDr. Peter Marko, Kežmarok

Tel.: 0905 840000

Organizačno-technické zabezpečenie:

Empire, Pavol Mikulášik, Priekopa 23, Kežmarok

empire@stonline.sk

Vedecká odborná schôdza SL Martin

6. máj 2020, Martin, UNM

Miestny seminár

Téma: Interdisciplinárny manažment niektorých akút-
ných ochorení tráviaceho traktu.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Martin

Prof. MUDr. Ľudovít Laca, PhD.
Tel.: 043/4203922
MUDr. Ján Janík, PhD.
Tel.: 043/4203674

**Seminár Spolku lekárov Humenné
7. máj 2020, Humenné**

Miestny seminár

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Humenné

MUDr. Mária Kmitová

Novorodenecké odd.

Humenné

Tel.: 057/7706333

e-mail: spolok.lekarov.he@gmail.com

Kurz otoskopie pre pediatriov

**12. máj 2020, Bratislava, Detská ORL klinika LF
UK a NÚDCH**

Krajský kurz

Hlavný organizátor:

Detská otorinolaryngologická klinika LF UK a NÚDCH

Slovenská spoločnosť pre

otorinolaryngológiu a chirurgiu hlavy a krku

MUDr. Irina Šebová, CSc., MPH

Detská otorinolaryngologická klinika LF UK a NÚDCH

Limbová 1, 833 40 Bratislava

Tel.: 02/59371448, 0903 650978

e-mail: irina.sebova@dfnsp.sk

Organizačno-technické zabezpečenie:

Sekretariát Detská ORL klinika LF UK

a NÚDCH Bratislava, 02/59371421
lucia.grebeciova@dfnsp.sk;
darina.smoligova@dfnsp.sk; www.sso.sk

Kurz operácie štítnej žľazy

12. máj 2020, Bratislava, Klinika ORL

Workshop

Téma: Chirurgia štítnej žľazy.

Hlavný organizátor: Slovenská spoločnosť
pre otorinolaryngológiu a chirurgiu hlavy a krku
Doc. MUDr. Miroslav Tedla, PhD., MPH
Tel.: 0905 303007
e-mail: miro.tedla@gmail.com; www.sso.sk

VII. Slovensko – Český zjazd súdneho lekárskeho s medzinárodnou účasťou

13. – 15. máj 2020, Košice

Medzinárodný zjazd

Hlavný organizátor:

Slovenská súdnolekárska spoločnosť
Doc. MUDr. Silvia Farkašová Iannaccone, PhD.
Ústav súdneho lekárskeho UPJŠ LF
Tr. SNP 1, Košice
Tel.: 055/2343448

e-mail: silvia.iannaccone@gmail.com

Spoluorganizátor:

SLAPA ÚDZS Košice,
Ústav súdneho lekárskeho UPJŠ LF

Organizačno-technické zabezpečenie:

Ústav súdneho lekárskeho UPJŠ LF Košice,
Doc. MUDr. Silvia Farkašová Iannaccone, PhD.
silvia.iannaccone@gmail.com; www.sudnelekarstvo.sk

6th PANNONIA CONGRESS OF PATHOLOGY

13. – 16. máj 2020, Jasná, Nízke Tatry

Medzinárodný kongres

Téma: Hematopathology, Pathology of the hepatobiliary tract + Precongress meeting of the Pannonia Working Group of Pulmonary and GI-tract Pathology

Hlavný organizátor:

Ústav patologickej anatómie JLF UK a UNM
Prof. MUDr. Lukáš Plank, CSc.
Tel.: 043/4133002, 4203370

e-mail: plank@jfm.uniba.sk

Organizačno-technické zabezpečenie:

Tajpan, s.r.o.,
Ing. Stanislav Nevlačil, 0903 454291
stanley.nevlicil@tajpan.com

Aktuálne trendy v liečbe neplodnosti

14. máj 2020, Hurbanovo

Hlavný organizátor:

Slovenská gynekologicko-pôrodná spoločnosť
Koordínátor: MUDr. Peter Harbulák, PhD.
www.sgps.sk

142. regionálna vedecká schôdza Spolku lekárov Záhoria

14. máj 2020, Prírodné liečebné kúpele Smrdáky

Celoslovenská konferencia

Téma: Dermatovenerológia, neurologická problematika, rehabilitácia, vnútorné lekárstvo.

Hlavný organizátor:

Spolok lekárov Záhoria
PaedDr. Barbora Bunová, PhD.
LOGOMEDIK, s.r.o.
Koreszkova 7, 909 01 Skalica
Tel.: 0905 592546
www.spoklzk.sk

XIth International Symposium: Metabolic Changes in Chronic Renal Failure

Dedicated to the Memory of the Life and Legacy of Professor Miroslav Mydlík, MD, DSc.

14. máj 2020, Košice

Sympóziu

Téma: Metabolické zmeny pri chronickom zlyhaní obličiek.

Hlavný organizátor:

Spolok lekárov v Košiciach
Doc. MUDr. Norbert Lukán, PhD.
Ing. Katarína Derzsiová
Tel.: 0907 914205

e-mail: katka.derzsiova@gmail.com

doc. MUDr. Ivana Valočiková, PhD.

Spoluorganizátor: Slovenská nefrologická spoločnosť, Univerzita P. J. Šafárika, Lekárska fakulta, Košice,

Univerzitná nemocnica L Pasteura, Košice

Regionálna lekárska komora Košice

Organizačno-technické zabezpečenie:

Spolok lekárov v Košiciach, UPJŠ LF Košice,
Regionálna lekárska komora, Rektorát UPJŠ Košice

25. medzinárodná konferencia SEKCAMA SOS

14. – 15. máj 2020, Bratislava, Hotel Holiday Inn

Medzinárodná konferencia

Téma: Primárna a sekundárna prevencia ca mammae, experimentálna dg, cytológia a patológia, diagnostika, follow-up, terapia, genetika, case report, varia.

Hlavný organizátor:

SEKCAMA (Sekcia pre karcinóm prsníka) SOS
Doc. MUDr. Vladimír Bella, PhD.
Tel.: 2/32249608, 0911 742893
e-mail: vladimir.bella@ousa.sk

Spoluorganizátor:

Slovenská chemoterapeutická spoločnosť,
Slovenská gynekologicko-pôrodná spoločnosť

Organizačno-technické zabezpečenie:

Kongresové oddelenie SLS, Antónia Gulišová
gulisova@sls.sk; www.sekcama.sk

SLOVAK SPINE 2020. Výročný kongres Slovenskej spondylochirurgickej spoločnosti

14. – 16. máj 2020, Horný Smokovec, Vysoké Tatry, Grand Hotel Bellevue

Medzinárodný kongres

Téma: Spondylochirurgia.

Hlavný organizátor:

Slovenská spondylochirurgická spoločnosť
Prof. MUDr. Bruno Rudinský, CSc.
Tel.: 0905 723760

e-mail: b.rudinsky@gmail.com

Organizačno-technické zabezpečenie:

Progress CA, s.r.o., Ing. Beata Kapustová,
055/6806261, 0905 411511
beata.kapustova@progress.eu.sk;
www.progress.eu.sk; www.spine2020.sk

XII. lymfologický deň

15. máj 2020, Tatranská Lomnica, Vysoké Tatry, Hotel Slovan

Celoslovenský seminár

Hlavný organizátor:

Lymfologická sekcia
Slovenskej angiologickej spoločnosti
MUDr. Andrej Džupina
Angiologická ambulancia Alian, s.r.o.
Sv. Jakuba 20, Bardejov
Tel.: 054/4722004
e-mail: alian@stonline.sk

Organizačno-technické zabezpečenie:

MUDr. Ewald Ambrozý, PhD.,
Interná klinika LF UK a UNB,
Mickiewiczova 13, 813 69 Bratislava, 02/57290701
ewald.ambrozý@angiologysk; www.angiologysk

XXXI. Pontuchov deň - možnosti prevencie, diagnostiky a liečby onkogynekologických ochorení

15. máj 2020, Bratislava, Hotel Lindner

Hlavný organizátor:

Slovenská gynekologicko-pôrodná spoločnosť
Koordínátor: MUDr. Mikuláš Redecha, PhD.
www.sgps.sk

12. ročník konferencie zdravotníckych pracovníkov pracujúcich v mamológii

15. máj 2020, Bratislava, Hotel Holiday Inn

Téma: Nové diagnostické a terapeutické postupy v karcinóme prsníka z pohľadu sestry, význam edukácie v prevencii, diagnostike a liečbe karcinómu prsníka, ošetrovateľská starostlivosť o pacientku s karcinómom prsníka počas chirurgie, rádioterapie a chemoterapie, kazuistika v mamológii, varia.

Hlavný organizátor:

Sekcia zdravotníckych
pracovníkov pracujúcich v mamológii SSSaPA,
SEKCAMA SOS
PhDr. Erika Zámečníková
Mamologické oddelenie, OÚSA
Heydukova 10, 812 50 Bratislava
Tel.: 02/32249608, 0911 770676
e-mail: erika.zamecnikova@ousa.sk

17. angiologický deň Lekárskej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave

s 12. medzinárodným kongresom CEVF (Central European Vascular Forum)

19. – 21. máj 2020, Bratislava, Moyzesova sieň

Medzinárodný kongres

Téma: Choroby tepnového systému. Choroby žíl dolných končatín.

Hlavný organizátor:

Slovenská angiologická spoločnosť
Prof. MUDr. Viera Štvrtinová, CSc.
e-mail: vierastvrtinova@fmed.uniba.sk

Organizačno-technické zabezpečenie:

SOLEN, s.r.o.,
Ambrova 5, 831 01 Bratislava
kongres@solen.sk; www.solen.sk; www.angiologysk

45. kurz endoskopické chirurgie nosa a PND

19. – 21. máj 2020, Žilina, ORL centrum JAS, FNŠP

Kurz

Téma: Endoskopická chirurgia nosa a PND.

Hlavný organizátor:

ORL centrum JAS, FNŠP Žilina
Spoluorganizátor: Slovenská spoločnosť
pre otorinolaryngológiu a chirurgiu hlavy a krku,
Regionálna komora sestier Žilina

Organizačno-technické zabezpečenie:

MUDr. Pavol Lukášek, PhD.
ORL centrum JAS, FNŠP
Ul. V. Spányola 43, 012 07 Žilina
Tel.: 0904 472778
e-mail: lukasek@fnspza.sk

Seminár Spolku lekárov Oravy

20. máj 2020, Dolný Kubín, Veľká zasadačka DONsP

Odborný seminár

Hlavný organizátor:

Spolok lekárov Oravy
Detské oddelenie
MUDr. Beata Dudášiková
e-mail: sekretarslo@gmail.com

48. májové hepatologické dni 2020

20. – 22. máj 2020, Sliač – Sielnica, Hotel Kaskády

Celoslovenská konferencia

Téma: Alkohol v 21. storočí na Slovensku. Eliminácia chronických vírusových hepatitíd na Slovensku.

Hlavný organizátor:

Slovenská hepatologická spoločnosť
MUDr. Sylvia Dražilová, PhD.
Nemocnica Poprad a.s.
e-mail: drazilova.s@nemocnicapp.sk

Organizačno-technické zabezpečenie:

I.D.L. Company s.r.o., Homolova 10, 841 02 Bratislava,
Marcela Idlbeková, 0918 569890
marcela.idlbekova@idl.sk; www.slovhep.sk;
www.mhd.idl.sk; www.idl.sk

III. kongres SPFS a XXVI. Bardejovské dni pneumológov a ftizeológov

20. – 22. máj 2020, Bardejovské Kúpele

Celoslovenský kongres

Téma: Asthma bronchiale. Chronická obštrukčná choroba pľúc. Tuberkulóza. Infekcie dýchacích ciest. Intersticiálne pľúcne procesy. Hrudníková chirurgia. Pneumoonkológia. Zobrazovacie metódy v pneumológii. Varia. Kazuistiky.

Hlavný organizátor:

Slovenská pneumologická
a ftizeologická spoločnosť
MUDr. Helena Leščišinová
Ambulancia PaF NsP Sv. Jakuba, n.o.
Sv. Jakuba 21, 085 01 Bardejov
Tel.: 0903 449450

e-mail: lescisinova.h@gmail.com

Spoluorganizátor:

Slovenská spoločnosť alergológie
a klinickej imunológie, OZ RE-SPIRO
Organizačno-technické zabezpečenie:
NsP Sv. Jakuba, n.o., Sv. Jakuba 21, 085 01 Bardejov,
MUDr. Helena Leščišinová, Tajpan, s.r.o.
www.spfs.sk; www.ozrespiro.sk

Seminár Spolku lekárov Humenné

21. máj 2020, Humenné

Miestny seminár

Téma: Interné odd.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Humenné
MUDr. Mária Kmitová
Novorodenecké odd.
Humenné
Tel.: 057/7706333
e-mail: spolok.lekarov.he@gmail.com

27. kongres SSAIM

21. – 22. máj 2020, hotel GRAND, Jasná, Nízke Tatry
Medzinárodný kongres

Téma: Cirkulácia fyziológia a patofyziológia. Zlyhanie obehu počas anestézie. Hemodynamika a jej manažment. Monitoring. Varia. Mladí anesteziológovia. História anestézie.

Hlavný organizátor: Slovenská spoločnosť anestéziológie a intenzívnej medicíny
Doc. MUDr. Roman Záhorc, PhD.
II. KAİM LF UK na OUSA
Heydukova 10, 812 50 Bratislava
e-mail: rzahorec@ousa.sk

Organizačno-technické zabezpečenie:
Kongresové oddelenie SLS, Emília Kurucová
kurucova@sls.sk; www.ssaím.sk

XXVII. Slovensko-Česká konferencia o hemostáze a tromboze s medzinárodnou účasťou

21. – 23. máj 2020, Martin, hotel Victoria
Medzinárodná konferencia

Téma: Tromboza a krvácanie. Vrodené a získané trombofilné stavy. Vrodené a získané krvácajúce stavy. Horúce novinky v profylaxii a liečbe tromboembolizmu.

Hlavný organizátor: Slovenská spoločnosť pre hemostázu a trombozu
Prof. MUDr. Ján Staško, PhD.
Klinika hematológie a transfúziológie JLF UK a UNM
Kollárova 2, 036 59 Martina
Tel.: 43/4203153, -232, 0918 677147
e-mail: jan.stasko@uniba.sk

Spoluorganizátor:

Jesseniova lekárska fakulta UK v Martine
Organizačno-technické zabezpečenie: ROWEX, s.r.o.,
Hlaváčiková 39, 841 05 Bratislava,
MUDr. Igor Vico, 0903 762668, 2/64461470
igor.vico@rowexpro.sk; www.hemostaza2020.sk;
www.sshst.sk

LIV. Gemersko Novohradský lekársky a zdravotnícky deň

22. máj 2020, Lučenec

Okresná konferencia

Téma: Moderné diagnostické a terapeutické postupy v medicíne.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Lučenec
MUDr. Peter Kirschner
Tel.: 047/4311265
e-mail: kirschner@lcnsr.sk

Organizačno-technické zabezpečenie:

Spolok lekárov Lučenec,
Nám. republiky 14, 984 39 Lučenec

Deglutícia: od funkčnej diagnostiky po rehabilitáciu

22. – 23. máj 2020, Bratislava

Medzinárodný workshop

Téma: Najnovšie trendy a postupy v logopedickej praxi používané pri odstraňovaní porúch prehltania. Osvojenie si problematiky porúch prehltania z funkčného a rehabilitačného hľadiska, príprava na prácu s pacientom s poruchami prehltania. Osvojenie ako pripraviť report/zber dát u pacienta, logopedicko-lekárske prístupy k danej problematike, ako plánovať intervenciu priamo a indirektnou formou a ďalšími rehabilitačnými a kompenzačnými technikami, spôsob kŕmenia pacientov so štruktúrnou dysfágiou a kvalite života takýchto pacientov.

Hlavný organizátor: Sekcia klinickej logopédie Slovenskej spoločnosti pre otorinolaryngológiu a chirurgiu hlavy a krku
Mgr. Zuzana Moškuričková
Ambulancia klinickej logopédie
Kyjevské námestie 7, 974 04 Banská Bystrica
Tel.: 0908 938190
e-mail: z.moskurikova@gmail.com

Spoluorganizátor: ASOBI, n.o.
Organizačno-technické zabezpečenie:
PhDr. Zuzana Oleksáková, PhD.,
Logopedické centrum ASOBI,
Rešetkova 3, 831 03 Bratislava, 0905 552083
z.oleksakova@gmail.com; www.sso.sk, www.asobi.sk

5. konferencia SSRO 2020

22. – 23. máj 2020, Košice, Hotel Yasmin

Celoslovenská konferencia

Téma: Rádioterapia zhubných nádorov.

Hlavný organizátor:

Slovenská spoločnosť radiačnej onkológie
Doc. MUDr. Pavol Dubinský, PhD., MHA
Odd. radiačnej onkológie VOÚ a.s. Košice
Tel.: 0903 739123
e-mail: dubinsky@vou.sk

Organizačno-technické zabezpečenie: SOLEN, s.r.o.,
Daša Búzeková, 0911 902599
buzekova@solen.sk; www.radiacnaonkologia.sk

Vedecko-pracovná schôdza Spolku lekárov vo Vranove nad Topľou

25. máj 2020, Vranov nad Topľou

Okresný seminár

Téma: Dermatológia.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov

vo Vranove nad Topľou
MUDr. Marína Romanová, MPH
Vranovská nemocnica, a.s.
M.R. Štefánika 187/177 B
093 27 Vranov nad Topľou
Tel.: 0918 584470

e-mail: marina.romanova@svezdravie.com

Spoluorganizátor: Vranovská nemocnica a.s.
www.procure.sk/nemocnica/vranovska-nemocnica

Audiológia

25. – 26. máj 2020, Bratislava

Celoslovenský workshop

Téma: Tónová audiometria, rečová audiometria, tympanometria, vyšetrenie kmeňových evokovaných potenciálov, otoakustické emisie, skríning sluchu, implantovateľné naslúchadlá, kochleárna implantácia.

Hlavný organizátor: Audiologická sekcia

Slovenskej spoločnosti pre otorinolaryngológiu a chirurgiu hlavy a krku
Doc. MUDr. Zuzana Kabátová, CSc.
Klinika otorinolaryngológie a chirurgie hlavy a krku
Antolská 11, 851 07 Bratislava
e-mail: zuzana.kabatova@gmail.com

Organizačno-technické zabezpečenie:

Nadácia Sluch ako dar, Antolská 11, 851 07 Bratislava
www.sso.sk

Vedecká schôdza Spolku lekárov v Trenčíne

27. máj 2020, Trenčín, FN Konferenčná miestnosť

Okresný seminár

Téma: Interdisciplinárna.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov v Trenčíne

MUDr. Ladislav Badík

Spoluorganizátor: OAIM

www.fntn.sk

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov v Dunajskej Stredě

27. máj 2020, Dunajská Streda, NsP, Svet zdravia - zasadačka OAIM

Téma: Neurológia.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Dunajská Streda

MUDr. Edit Rajžák

Tel.: 031/5571215, -490, -227

e-mail: edit.rajzak@svezdravie.com

Spoluorganizátor:

Riaditeľstvo NsP Dunajská Streda a.s., Svet zdravia.

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov Trebišova

28. máj 2020, Trebišov

Miestny seminár

Téma: Varia – JZS oftalmológia.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Trebišov

MUDr. Mária Hurčíková

JZS oftalmológia

Tel.: 056/6660716

e-mail: maria.hurcikova@svezdravie.com

Spoluorganizátor:

Nemocnica s poliklinikou Trebišov a.s.

Organizačno-technické zabezpečenie:

MUDr. Peter Hajdu, SL Trebišov, 0903 597440

23. Košícký morfológický deň

28. máj 2020, Košice, Ústav anatómie LF UPJŠ

Celoslovenská konferencia

Téma: Sledovanie vybraných markerov za fyziologických podmienok aj v experimente.

Hlavný organizátor:

Slovenská anatomická spoločnosť

Doc. MUDr. Ingrid Hodorová, PhD.

Ústav anatómie, LF UPJŠ, Šrobárova 2, 041 80 Košice

Tel.: 0915 318400

e-mail: ingrid.hodorova@upjs.sk

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov v Bardejove

28. máj 2020, Bardejov

Okresný seminár

Téma: Reumatologická tématika.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov v Bardejove

MUDr. Marcel Litavec

Novorodenecké oddelenie, Bardejov

Tel.: 054/4722563

Organizačno-technické zabezpečenie:

MUDr. Jozef Chovanec

Vedecko-pracovná schôdza Spolku lekárov Prievidza

28. máj 2020, Bojnica, Hotel pod Zámkom

Téma: Gynekologicko-pôrodné odd.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Prievidza

MUDr. Ladislav Frankovič

Psychiatrické odd. Nemocnica Bojnica

Tel.: 046/5112548, 532, 0918 717729

e-mail: ladislav@frankovic.sk

XXX. dia dni 2020

28. – 30. máj 2020, Štrbské Pleso, hotel Patria

Celoslovenský kongres

Téma: Diabetes mellitus, jeho diagnostika a liečba. Vek a diabetes mellitus. Diabetes mellitus a onkologické ochorenia.

Hlavný organizátor:

Slovenská diabetologická spoločnosť

Doc. MUDr. Katarína Rašlová, CSc.

e-mail: katarina.raslova@gmail.com

Doc. MUDr. Zbynek Schroner, PhD.

e-mail: zbynek.schroner@gmail.com

Organizačno-technické zabezpečenie:

Agentúra Tajpan, Ing. Jana Chrenková, 0911 454298

www.diaslovakia.sk

Hygienický režim implantologického pacienta

29. máj 2020, Bratislava

Celoslovenský seminár

Téma: Špecializačný odbor, ktorého sa bude vzdelávacia akcia týkať je dentoalveolárna chirurgia. Certifikačná činnosť, ktorej sa bude vzdelávacia činnosť týkať je: Parodont a mukogingiválna chirurgia a Implantológia. Dentálna hygiena.

Hlavný organizátor: Slovenská parodontologická

spoločnosť, občianske združenie

JUDr. Eva Rusiňáková

Tel.: 0911 482774

e-mail: info@dentlyacademia.sk;

www.dentlyacademia.sk

Seminár pre pediatriov Spolok lekárov v Dunajskej Stredě

30. máj 2020, Dunajská Streda, NsP, Svet zdravia - zasadačka OAIM

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Dunajská Streda

MUDr. Edit Rajžák

Tel.: 031/5571215, -490, -227

e-mail: edit.rajzak@svezdravie.com

Spoluorganizátor:

Riaditeľstvo NsP Dunajská Streda a.s., Svet zdravia.

JÚN 2020

Odborný večer Spolku slovenských lekárov v Bratislave jún 2020, každý pondelok o 17.00 hod., Bratislava, Malá posluhára, NTÚ LF UK

Hlavný organizátor:
Spolok slovenských lekárov v Bratislave
Doc. MUDr. Vladimír Bzdúch, CSc.
NÚDCH, I. detská klinika
Limbová 1, 833 40 Bratislava
Tel.: 02/59371103
e-mail: bzduch@gmail.com; www.sslba.sk

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov Dr. Vojtecha Alexandra jún 2020, Kežmarok, Empire-reštaurácia Legenda Okresný seminár

Hlavný organizátor: Spolok lekárov MUDr. Vojtecha Alexandra Kežmarok
MUDr. Peter Slovik
Tvarožnínska 6, Kežmarok
Tel.: 0908 268809
e-mail: slovikipeter@centrum.sk
MUDr. Peter Marko, Kežmarok
Tel.: 0905 840000
Organizačno-technické zabezpečenie: Empire,
Pavol Miklášik, Priekopa 23, Kežmarok
empire@stonline.sk

Farmakoekonomika na Slovensku XXXIX.

3. jún 2020, Bratislava, MZ SR, Kongresová sála
Celoslovenská odborná vedecká konferencia
Téma: Odvrátiteľné úmrtia a odvrátiteľné náklady.
ISPOR Slovensko: návrh nových farmakoekonomických hodnotení. Farmakoekonomika, hodnotenie zdravotníckych technológií, pacienti.

Hlavný organizátor:
Slovenská spoločnosť pre farmakoekonomiku
Doc. MUDr. Ján Bielik, CSc.
Fakulta zdravotníctva TnUAD
Študentská 20, 911 50 Trenčín
Tel.: 0907 553864
e-mail: jan.bielik@tnuni.sk

Spoluorganizátor: Kancelária WHO na Slovensku,
Fakulta zdravotníctva Trenčianskej univerzity
Alexandra Dubčeka v Trenčíne, ISPOR Chapter Slovensko, Slovenská spoločnosť klinickej farmakológie.

Organizačno-technické zabezpečenie:
Fakulta zdravotníctva Trenčianskej univerzity
Alexandra Dubčeka v Trenčíne,
doc. MUDr. Ján Bielik, CSc.,
0907 553864, jan.bielik@tnuni.sk; www.fz.tnuni.sk

27. výročná konferencia Slovenskej urologickej spoločnosti a Konferencia sekcie sestier pracujúcich v urológii SSSaPA 3. – 5. jún 2020, Košice

Hlavný organizátor: Slovenská urologická spoločnosť,
Sekcia sestier pracujúcich v urológii SSSaPA
Doc. MUDr. Ján Lupták, PhD.
UN Martin, Kollárova 2, 036 01 Martin
Mariana Schwarzová,
Tel.: 0915 831521
e-mail: mschwarzova@nsppb.sk

36. konferencia Kliniky detí a dorastu UPJŠ LF a DFN s medzinárodnou účasťou 4. jún 2020, Košice

Celoslovenská konferencia
Téma: Pediatrická pneumológia. Pediatrická endokrinológia. Imunologicky mediované ochorenia. Medzi odbornou spolupráca. Varia.
Hlavný organizátor: Slovenská pediatrická spoločnosť
Doc. MUDr. Veronika Vargová, PhD.
Klinika detí a dorastu UPJŠ LF a DFN
Tr. SNP 1, 040 01 Košice
Tel.: 055/2354132, 0905 335320
e-mail: veronika.vargova@upjs.sk
Spoluorganizátor: Univerzita Pavla J. Šafárika

Lekárska fakulta v Košiciach, Detská fakultná nemocnica v Košiciach, Klinika detí a dorastu UPJŠ LF a DFN
Organizačno-technické zabezpečenie:
Progress CA, s.r.o., Krivá 18, 040 01 Košice,
Gabriela Šujanová, 0918 622533
www.progress.eu.sk

Seminár Spolku lekárov Humenné

4. jún 2020, Humenné

Miestny seminár
Téma: Chirurgické odd.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Humenné
MUDr. Mária Kmitová
Novorodenecké odd., Humenné
Tel.: 057/7706333
e-mail: spolok.lekarov.he@gmail.com

XXX. zjazd SSFBLR

4. – 5. jún 2020, SLK Bojnica a.s.

Medzinárodný zjazd

Téma: História FBLR. RHB a balneológia v prevencii. Varia.

Hlavný organizátor: Slovenská spoločnosť fyziatrie, balneológie a liečebnej rehabilitácie
MUDr. Emanuel Lorenz
Vajanského 45, 940 01 Nové Zámky
Tel.: 0905 602407
e-mail: lorenz@pksturovo.sk; lorenz.pavol@gmail.com

Organizačno-technické zabezpečenie:
Kongresové oddelenie SLS, www.fblr.sk

42. Slovenské a české endoskopické dni

4. – 5. jún 2020, Trenčín

Medzinárodný kongres
Téma: Endoskopia – to čo nás spája.

Hlavný organizátor: Endoskopická sekcia Slovenskej gastroenterologickej spoločnosti
Bajkalská 18/A, 821 08 Bratislava
MUDr. Jozef Záh, Ph.D.

Spoluorganizátor: Endoskopická sekcie
Českej gastroenterologickej spoločnosti ČLS JEP
Organizačno-technické zabezpečenie: TAJPAN, s.r.o.,
Hrachova 6, 821 05 Bratislava, Jana Chrenková
jana.chrenkova@tajpan.com

XXXIX. dni mladých internistov

4. – 5. jún 2020, Martin, Čierna pani

Medzinárodná konferencia

Téma: Všetky odbory vnútorného lekárstva.

Hlavný organizátor: I. interná klinika JLF UK a UNM
Prof. MUDr. Marián Mokáň, DrSc., FRCP Edin

Spoluorganizátor: Slovenská internistická spoločnosť,
Česká internistická spoločnosť, JLF UK Martin,
UN Martin, Spolok lekárov Martin, I. interná klinika

Organizačno-technické zabezpečenie:
A-medi management, s.r.o.,
Stromová 13, 831 01 Bratislava,
Ing. Dana Chodasová, 0903 224625
marketing@amed.sk; www.amed.sk

VII. spoločná konferencia ČGPS a SGPS

4. – 7. jún 2020, Karlove Vary, Česká republika

Spoluorganizátor:
Slovenská gynekologicko-pôrodná spoločnosť
Koordinátor: MUDr. Vladimír Dvořák, PhD.,
doc. MUDr. Miroslav Korbel, CSc.
www.sgps.sk

5. dni primárnej pediatrie

5. – 7. jún 2020, Demänovská dolina, Hotel Grand

Medzinárodná konferencia. Workshop.

Téma: Drogové závislosti, vakcinológia, výživa, pneumológia, sociálna pediatria, nemedicínska problematika práce primárneho pediatra.

Hlavný organizátor:
Spoločnosť primárnej pediatrickej starostlivosti
MUDr. Marta Španíková
Martinengova 6, 811 02 Bratislava
Tel.: 0903 202160
e-mail: martasp@vydur.sk

MUDr. Elena Prokopová
Mečíková 74, 841 10 Bratislava
Tel.: 0904 571109

e-mail: elenka.prokopova@gmail.com

Organizačno-technické zabezpečenie:

A-medi management, s.r.o.,
Stromová 13, 831 01 Bratislava
www.primarnapediatria.sk; www.amed.sk

Seminár Spolku lekárov Oravy

10. jún 2020, Dolný Kubín, Veľká zasaďačka DONSP

Odborný seminár

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Oravy
Ortopedické oddelenie
MUDr. Ján Sedliak
e-mail: sekretarslo@gmail.com

Dermatopatologická biopsia – 25. rokov interdisciplinárnej spolupráce na JLF UK a UN Martin 10. jún 2020, Martin

Celoslovenský seminár

Téma: Biopsia kože, slizníc, ako aj ORL oblasti a pohybového systému. Interdisciplinárna spolupráca pri uzatváraní diagnóz komplikovaných prípadov.

Hlavný organizátor: Konzultačné centrum
biologickej diagnostiky kožných ochorení.
Ústav patologickej anatómie JLF UK a UNM
Prof. MUDr. Katarína Adamicová, PhD.
ÚPa, JLF UK a UNM
Kollárova 2, 036 59 Martin
Tel.: 0903 513122

e-mail: katarina.adamicova@uniba.sk

XXIX. celoslovenský kongres sekcie sestier pracujúcich v nefrológii

10. – 12. jún 2020, Jasná, Nízke Tatry, Hotel Grand

Celoslovenský kongres

Téma: Sestra ako nositeľ zmien v nefrológii. Ošetrovateľská starostlivosť o pacienta s ochorením obličiek.

Hlavný organizátor: Sekcia sestier pracujúcich v nefrológii SSSaPA
PhDr. Jana Híčíková
Tel.: 0907 103 663
e-mail: jhickova@gmail.com; www.nefrostry.sk

XVI. kongres slovenských a českých dermatovenerológov s medzinárodnou účasťou

11. – 13. jún 2020, Štrbské Pleso, hotel Patria

Medzinárodný kongres

Téma: Celý rozsah odboru dermatovenerológia.

Hlavný organizátor:

Slovenská dermatovenerologická spoločnosť

Doc. MUDr. Dušan Buchvald, PhD.

Detská dermatovenerologická klinika LF UK a NÚDCH
Limbova 1, 833 40 Bratislava
Tel.: 02/59371284
e-mail: buchvald@nextra.sk

Spoluorganizátor:

Česká dermatovenerologická spoločnosť ČLS JEP

Organizačno-technické zabezpečenie:

Kongresové oddelenie SLS,

Emília Kurucová kurucova@sls.sk; www.sdvcs.sk

XIII. kongres internej medicíny

11. – 13. jún 2020, Horný Smokovec, Grand Hotel Bellevue

Celoslovenský seminár

Téma: Viaceré témy z pododborovej internej medicíny.

Hlavný organizátor:

Slovenská internistická spoločnosť

Doc. MUDr. Soňa Kiňová, PhD.

I. interná klinika LF UK a UN

Mickiewiczova 13, 813 69 Bratislava

Tel.: 02/57290249

e-mail: sonakinova@hotmail.com

Prof. MUDr. Ivica Lazúrová, DrSc., FRCP

I. interná klinika LF UPJŠ Košice

e-mail: ivica.lazurova@upjs.sk

Organizačno-technické zabezpečenie:

A-Medi management, s.r.o.,

Stromová 13, 831 01 Bratislava, Ing. Šurinová

marketing@amed.sk

Novinky z ASCO 2020**12. jún 2020**

Celoslovenský kongres

Téma: Novinky z výročnej konferencie Americkéj onkologickej spoločnosti (ASCO®) 2020.

Hlavný organizátor:

Slovenská onkologická spoločnosť

MUDr. Mária Rečková, PhD.

Národný onkologický inštitút

Klenova 1, 833 10 Bratislava

Tel.: 0903 544558

e-mail: mrečkova@gmail.com

Organizačno-technické zabezpečenie:

SOLEN, s.r.o., Ambrova 5, 831 01 Bratislava,

Daša Búzeková, 02/54131365, 0911 902599

buzekova@solen.sk; www.onkologia.sk;

www.noisk.sk; www.solen.sk

XXVII. Slovenské dialógy o bolesti**12. – 13. jún 2020, Michalovce**

Téma: Chronická a akútna bolesť. Intervenčná algeziológia.

Hlavný organizátor:

Sekcia sestier pracujúcich v algeziológii SSSaPA

Slovenská spoločnosť pre štúdium a liečbu bolesti

Jana Snopková

FNsP FDR, Algeziologická klinika SZU

Nám. L. Svobodu 1, 975 17 Banská Bystrica

Tel.: 0908 148808

e-mail: jsnopkova@nsppb.sk

XXVIII. Slovenské dialógy o bolesti**12. – 13. jún 2020, Zemplínska Šírava**

Celoslovenský kongres

Téma: Akútna bolesť, nádorová bolesť, nenádorová bolesť, intervenčná algeziológia, paliatívna medicína.

Hlavný organizátor:

Slovenská spoločnosť pre štúdium a liečbu bolesti

MUDr. Mária Kováčová

ACHB, NsP

Špitálska 2, 071 01 Michalovce

Tel.: 0915 311139

e-mail: mariakovacova1975@yahoo.com

Spoluorganizátor: Sekcia paliatívnej medicíny,

Sekcia intervenčnej algeziológie,

Sekcia algeziologických sestier

www.pain.sk

Banskobystrické dni anestézie**13. jún 2020, Banská Bystrica, FZ SZU**

Celoslovenský seminár + workshop

Téma: Kritické situácie na operačnej sále.

Hlavný organizátor: Slovenská spoločnosť

anestéziológie a intenzívnej medicíny

MUDr. Michal Venglarčík, PhD.

KAIM FZ SZU a FN FDR Banská Bystrica

e-mail: michal.venglarcik@gmail.com

Organizačno-technické zabezpečenie:

KAIM FZ SZU Banská Bystrica,

Spolok lekárov Banská Bystrica

www.ssaim.sk

The 11th International NO Symposium, International conference C.I.A.N.S. 2020 (spojené podujatia)**15. – 18. jún 2020, Vyhne**

Medzinárodná konferencia a sympóziu

Téma: Regulačná úloha plyných transmirov, výskumu vyšších nervových aktivít.

Hlavný organizátor:

Slovenská fyziologická spoločnosť

RNDr. Soňa Čačányiová, PhD., (NO sympóziu)

Sienkiewiczova 1, 813 71 Bratislava

Tel.: 02/32296014, 0903 249496

e-mail: sona.cacanyiova@savba.sk

MUDr. Fedor Jagla, CSc., (C.I.A.N.S.)

Sienkiewiczova 1, 813 71 Bratislava

Tel.: 02/32296016

e-mail: fedor.jagla@savba.sk

Spoluorganizátor: Ústav normálnej a patologickej

fyziológie, Centrum experimentálnej medicíny SAV,

Slovenská kardiologická spoločnosť

(PS Experimentálna kardiológia)

Organizačno-technické zabezpečenie:

Ústav normálnej a patologickej fyziológie,

Centrum experimentálnej medicíny SAV

RNDr. Soňa Čačányiová, PhD.,

Sienkiewiczova 1, 813 71 Bratislava,

02/32296014, 0903 249496,

sona.cacanyiova@savba.sk; www.cem.sav.sk

Kurz otoskopie pre pediatriu**16. jún 2020, Bratislava, Detská ORL klinika LF UK a NÚDCH**

Krajský kurz

Hlavný organizátor: Detská otorinolaryngologická

klinika LF UK a NÚDCH

Slovenská spoločnosť pre otorinolaryngológiu

a chirurgiu hlavy a krku

MUDr. Irina Šebová, CSc., MPH

Detská otorinolaryngologická klinika LF UK a NÚDCH

Limbová 1, 833 40 Bratislava

Tel.: 02/59371448, 0903 650978

e-mail: irina.sebova@dfnsp.sk

Organizačno-technické zabezpečenie:

Sekretariát Detská ORL klinika LF UK

a NÚDCH Bratislava,

02/59371421, lucia.grebeciova@dfnsp.sk;

darina.smoligova@dfnsp.sk; www.sso.sk

XIV. Slovenský psychiatrický zjazd**17.-20. jún 2020, Bratislava, Hotel Park Inn by Radisson Danube**

Celoslovenský zjazd

Téma: Psychiatria za hranicami súčasnej paradigmy.

Hlavný organizátor:

Slovenská psychiatrická spoločnosť

MUDr. Ľubomíra Izáková, PhD.

e-mail: luba.izakova@gmail.com

Organizačno-technické zabezpečenie:

Agentúra KAMI, s.r.o.,

Letná 82/75, 052 01 Spišská Nová Ves,

Štefánia Kamenická, 0905 530158

www.agenturakami.sk; www.psychiatry.sk

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov Lučenec**18. jún 2020, Lučenec, zasadačka Starej radnice**

Miestny seminár

Téma: Fórum mladých lekárov.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Lučenec

MUDr. Peter Kirschner

Tel.: 047/4311265

e-mail: kirschner@lcnsp.sk

Seminár Spolku lekárov Humenné**18. jún 2020, Humenné**

Miestny seminár

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Humenné

MUDr. Mária Kmitová

Novorodenecké odd., Humenné

Tel.: 077/7066333

e-mail: spolok.lekarov.he@gmail.com

9. Slovenský kongres s medzinárodnou účasťou**„Trauma v detskom veku“****18. – 19. jún 2020, Senec, Hotel Senec**

Medzinárodný kongres

Téma: Detské zlomeniny. MIO detských zlomenín. Inter-

disciplinárna spolupráca v detskej traumatológii. Varia.

Kazuistiky.

Hlavný organizátor: Slovenská spoločnosť detskej

chirurgie, traumatológie a endoskopie chirurgie

MUDr. Ľubomír Šýkora, PhD.

KDCH NÚDCH

Limbova 1, 833 40 Bratislava

Tel.: 0903 488242

e-mail: syky.lubomir@gmail.com

Spoluorganizátor: Mafra Slovakia, a.s.,

NÚDCH Bratislava, OZ „Slniečko na ceste!“

Organizačno-technické zabezpečenie:

Mafra Slovakia a.s.

www.slnecko.naceste.sk

XI. Bardejovské onkologické dni 2020**18. – 19. jún 2020, Bardejovské Kúpele, hotel Alexander**

Celoslovenský kongres

Téma: Neuroendokrinné nádory. Nádory v starobe.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov v Bardejove

MUDr. Marcel Litavec

Novorodenecké oddelenie, Bardejov

Tel.: 054/4722563

Organizačno-technické zabezpečenie:

MUDr. Jozef Chovanec

Analýza perinatálnej starostlivosti v SR za rok 2019**19. – 20. jún 2020, Nižná, Hotel Arman****Hlavný organizátor:**

Slovenská gynekologicko-pôrodná spoločnosť

Koordinátor: doc. MUDr. Miroslav Korbeľ, CSc.,

MUDr. Marián Tholt

www.sgps.sk

11. Štiavnické sympóziu o portálnej hypertenzii**19. – 20. jún 2020, Banská Štiavnica**

Medzinárodné sympóziu

Téma: Workshop – Intensive care in liver cirrhosis.

Hlavný organizátor:

Slovenská hepatologická spoločnosť

MUDr. Ľubomír Skladaný, PhD.

Tel.: 0905 482997

e-mail: lubomir.skladany@gmail.com

MUDr. Svetlana Adamcová Selčanová

Tel.: 0918 538983

II.interná klinika SZU, FNsP F.D. Roosevelta

Nám. L. Svobodu 1974 01 Banská Bystrica

Spoluorganizátor: Slovenská spoločnosť

anestéziológie a intenzívnej medicíny.

Organizačno-technické zabezpečenie:

I.D.L. Company s.r.o., Business Center Polianky,

Polianky 5, 841 02 Bratislava,

Marcela Idlbeková,

0905 569980

marcela.idlbekova@idl.sk; www.slovhep.sk

Vedecká schôdza Spolku lekárov v Trenčíne**24. jún 2020, Trenčín, FN Konferenčná miestnosť**

Okresný seminár

Téma: Interdisciplinárna.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov v Trenčíne

MUDr. Ladislav Badík

Spoluorganizátor: Fórum mladých lekárov

www.fntn.sk

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov v Dunajskej Stredě**24. jún 2020, Dunajská Streda, NsP, Svet zdravia****- zasadačka OAİM**

Téma: Intenzívna medicína.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Dunajská Streda

MUDr. Edit Rajžák

Tel.: 031/5571215, -490, -227

e-mail: edit.rajzak@svetzdrazia.com

Spoluorganizátor:

Riaditeľstvo NsP Dunajská Streda a.s., Svet zdravia.

Vedecko-pracovná schôdza Spolku lekárov Prievidza**25. jún 2020, Bojnice, Hotel pod Zámkom**

Téma: Detské odd.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Prievidza

MUDr. Ladislav Frankovič

Psychiatrické odd. Nemocnica Bojnice

Tel.: 046/5112548, 532, 0918 717729

e-mail: ladislav@frankovic.sk

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov Trebišova**25. jún 2020, Trebišov**

Miestny seminár

Téma: Varia – oddelenie pediatrii.

Hlavný organizátor:

Spolok lekárov Trebišova

MUDr. Gabriela Dučová

Detské oddelenie NsP Trebišov, a.s.

Tel.: 056/6660414

e-mail: gabriela.ducova@svetzdrazia.com

Spoluorganizátor:

Nemocnica s poliklinikou Trebišov a.s.

Organizačno-technické zabezpečenie:
MUDr. Peter Hajdu, SL Trebišov, 0903 597440

Vedecko-pracovná schôdza Spolku lekárov vo Vranove nad Topľou
25. jún 2020, Vranov nad Topľou

Okresný seminár
Téma: Kazuistiky ÚDZS.

Hlavný organizátor:

Spolok lekárov vo Vranove nad Topľou
MUDr. Marina Romanová, MPH
Vranovská nemocnica, a.s.
M.R. Štefánika 187/177 B
093 27 Vranov nad Topľou
Tel.: 0918 584470

e-mail: marina.romanova@svetzdaviva.com

Spoluorganizátor: Vranovská nemocnica a.s.
www.procare.sk/nemocnica/vranovska-nemocnica

XLVI. lekárnické dni SFS Milana Lehkého
25. – 27. jún 2020, Stará Lesná, Vysoké Tatry, Akadémia

Celoslovenská konferencia

Téma: Nové poznatky a trendy v prevencii a liečbe ochorení srdca a ciev.

Hlavný organizátor: Lekárnická sekcia

Slovenskej farmaceutickej spoločnosti
Doc. RNDr. Magdaléna Fulmeková, CSc.
Farmaceutická fakulta UK, KORF
Kalinčiakova 8, 832 32 Bratislava
Tel.: 0905 455829

e-mail: fulmekova@fpharm.uniba.sk

Spoluorganizátor: Slovenská lekárnická komora,
Farmaceutická fakulta Univerzity Komenského
v Bratislave

Organizačno-technické zabezpečenie:

Farmi-Profi, s.r.o., PharmDr. Katarína Bilá,
0918 655120, bila@farmi-profi.sk;
www.lekarnickedni.farmi-profi.sk

JÚL 2020

Základy chirurgickej zručnosti
2. – 3. júl 2020, Nové Zámky, FNsP

Celoslovenský kurz

Hlavný organizátor:

ORL klinika FNsP
MUDr. Olena Tkachuk
Slovenská 11 A, 940 34 Nové Zámky
Tel.: 035/6912436
e-mail: olena.tkachuk@nspnz.sk

Vzdelávanie, odborný rast a zdieľanie nových poznatkov v medicíne

v novom modernom
multimediálne vybavenom
edukačnom centre EDUKA
FNsP F. D. Roosevelta Banská Bystrica.

Novovybudované stredisko ponúka

- plne vybavený priestor pre organizáciu seminárov, kongresov, workshopov
- širokú škálu a variabilitu služieb – podľa potrieb organizátora domácich či zahraničných podujatí
- 5 multifunkčných klimatizovaných prednáškových sál
- interaktívne tabule
- livestream (do prednáškového sály z akéhokoľvek miesta)
- kreslenie do živého obrazu
- zrkadlenie 4 mobilných telefónov
- multifunkčná wi-fi sieť
- ozvučenie
- parkovanie
- catering
- a iné.

Využite špičkové možnosti nového
edukačného centra
na Vami organizované odborné
a vzdelávacie podujatia
odborníkov v medicíne.

Viac informácií nájdete na stránke strediska: <https://eduka.fnsfdr.sk/> Kontakt: eduka@nspbb.sk

Flavamed®

forte perorálny roztok

ambroxoliumchlorid

ÚČINNÁ ÚĽAVA OD VĽHKÉHO KAŠĽA

PRE DETI OD 2 ROKOV A DOSPELÝCH¹

DVOJITÝ MECHANIZMUS ÚČINKU¹

👉 skvapalňuje hustý hlien v prieduškách¹

👉 uľahčuje jeho vykašliavanie¹

**NÁSTUP ÚČINKU
PO 30 MINÚTACH¹**

Flavamed forte perorálny roztok 6 mg / 1 ml, perorálny roztok. Liek na vnútorné použitie. **Liečivo** je ambroxoliumchlorid. 1 ml perorálneho roztoku obsahuje 6 mg ambroxoliumchloridu. 5 ml perorálneho roztoku (1 odmerná lyžička) obsahuje 30 mg ambroxoliumchloridu. **Pomocné látky** so známym účinkom: sorbitol. **Terapeutické indikácie:** Mukolytická liečba produktívneho kašľa, ktorý sprevádza akútne a chronické bronchopulmonálne ochorenia. **Dávkovanie:** **Deti od 2 do 5 rokov:** 1/4 odmernej lyžičky zodpovedá 1,25 ml perorálneho roztoku 3x denne (zodpovedá 22,5 mg ambroxoliumchloridu / deň). **Deti od 6 do 12 rokov:** 1/2 odmernej lyžičky zodpovedá 2,5 ml perorálneho roztoku 2-3x denne (zodpovedá 30 - 45 mg ambroxoliumchloridu / deň). **Dospelí a adolescenti starší ako 12 rokov:** 3x 5 ml (1 odmerná lyžička) denne (zodpovedá 90 mg ambroxoliumchloridu / deň) počas prvých 2 až 3 dní, potom 2 x 5 ml (1 odmerná lyžička) denne (zodpovedá 60 mg ambroxoliumchloridu / deň). **Poznámka:** Pre dospelých, podľa potreby sa dávka môže zvýšiť na 60 mg ambroxoliumchloridu dvakrát denne (zodpovedá 120 mg ambroxoliumchloridu / deň), ak je to potrebné. **Kontraindikácie:** Precitlivosť na liečivo alebo ktorúkoľvek z pomocných látok. Flavamed forte perorálny roztok sa nesmie používať u detí do dvoch rokov. **Osobitné upozornenia a opatrenia pri používaní:** Hlasené boli závažné kožné reakcie, ako je multiformný erytém, Stevensov-Johnsonov syndróm (SJS)/toxická epidermálna nekrolýza (TEN) a akútna generalizovaná exantematózná pustulóza (AGEP), súvisiace s podávaním ambroxoliumchloridu. **Fertilita, gravidita a laktácia:** Ambroxoliumchlorid prechádza placentárnou bariérou. Predovšetkým počas prvého trimestra sa neodporúča užívať Flavamed forte perorálny roztok. Ambroxoliumchlorid sa vylučuje do materského mlieka. Flavamed forte perorálny roztok sa dojčiacim matkám neodporúča. **Nežiaduce účinky:** **Poruchy imunitného systému:** Menej časté: horúčka. Zriedkavé: reakcie z precitlivosti. Neznáme: anafylaktické reakcie vrátane anafylaktického šoku, angioedém a pruritus. **Poruchy nervového systému:** Časté: dysgeúzia (zmena chuti). Poruchy gastrointestinálneho traktu a poruchy dýchacej sústavy, mediastína a hrudníka: Časté: nauzea, hnačka, dyspepsia, bolesť brucha a sucho v ústach. Neznáme: sucho v hrdle. **Poruchy kože a podkožného tkaniva:** Zriedkavé: vyrážka, urtikária. Neznáme: závažné kožné nežiaduce reakcie (vrátane multiformného erytému, Stevensov-Johnsonovho syndrómu/toxické epidermálnej nekrolýzy a akútnej generalizovanej exantematóznnej pustulózy). **Pred odporúčaním, alebo predpísaním lieku si pozorne prečítajte Súhrn charakteristických vlastností lieku. Držiteľ rozhodnutia o registrácii:** Berlin-Chemie AG, Glienicke Weg 125, 12489 Berlin, Nemecko. **Spôsob výdaja lieku:** nie je viazaný na lekárske predpis. **Posledná revízia textu:** 10/2018. **Dátum výroby materiálu:** február 2020. **Referencie:** 1. SPC Flavamed forte perorálny roztok (10/2018). **Zastúpenie v SR:** Berlin-Chemie / A. Menarini Distribution Slovakia s. r. o., Galvaniho 17/B, Bratislava 821 04, tel.: 02/ 544 30 730,, e-mail: slovakia@berlin-chemie.com

Tento materiál je určený pre odbornú verejnosť a interné účely spoločnosti.

* informácia sa vzťahuje na účinnú látku: ambroxoliumchlorid

**BERLIN-CHEMIE
MENARINI**

florativ®

VÝŽIVOVÝ DOPLNOK

prispieva k správne
fungovaniu imunitného systému*,¹

*vitamíny B₆, B₁₂
**Methocel® a fosfát sodný

BERLIN-CHEMIE
MENARINI

florativ® fľaštičky

florativ® kapsuly

florativ® je zaregistrovaný ako výživový doplnok. **Pred odporúčaním si pozorne prečítajte návod na použitie.**

Posledná revízia textu: 9/2013. **Dátum výroby materiálu:** február 2020. **Zastúpenie v SR:** Berlin-Chemie / A. Menarini Distribution Slovakia s. r. o., Galvaniho 17/B, 82104 Bratislava, tel.: 02/ 544 30 730, e-mail: slovakia@berlin-chemie.com

Referencie: 1. Návod na použitie florativ®. **Tento materiál je určený pre odbornú verejnosť a interné účely spoločnosti.**

špeciálne zloženie florativu®:

Lactobacillus acidophilus, LA-5®

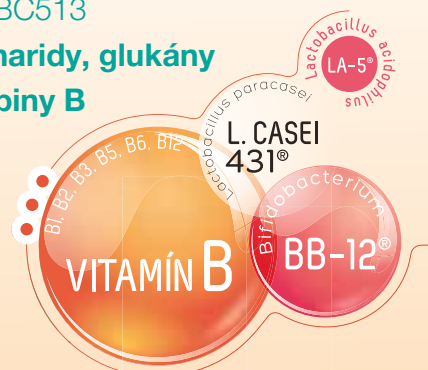
Lactobacillus paracasei, L. CASEI 431®

Bifidobacterium, BB-12®

Bacillus coagulans BC513

+ frukto-oligosacharidy, glukány

+ 6 vitamínov skupiny B

» **neobsahuje glutén ani laktózu¹**

» **vhodný pre deti od 3 rokov a dospelých¹**